

POROČILO

**o izvrševanju javnih
pooblastil,**

danih

**SID-Slovenski izvozni in
razvojni banki, d.d.,
Ljubljana
(2016)**

Ljubljana, maj 2017

KAZALO

POVZETEK.....	7
I. SID BANKA.....	13
I.1. OSEBNA IZKAZNICA.....	13
I.2. RAZVOJ IN STATUS SID BANKE.....	14
I.3. JAVNA POOBLASTILA SID BANKI.....	16
I.4. VLOGA SID BANKE.....	18
I.5. OBLIKE DELOVANJA.....	19
I.6. POSLANSTVO, VIZIJA IN VREDNOTE.....	20
II. NAČELA DELOVANJA SID BANKE.....	22
II.1. SPLOŠNA NAČELA DELOVANJA RAZVOJNIH BANK.....	22
II.2. INSTITUCIONALNI, REGULATORNI IN KORPORATIVNI OKVIR DELOVANJA SID BANKE.....	26
II.3. NAČELA POSLOVANJA SID BANKE.....	34
II.4. PODROČJA DELOVANJA.....	39
II.5. STORITVE SID BANKE IN SKUPINE SID BANKA.....	43
II.6. MEDNARODNO IN MEDINSTITUCIONALNO SODELOVANJE.....	53
III. POSLOVNI MODEL IN STRATEŠKI CILJI.....	58
III.1. STRATEŠKO RAZMIŠLJANJE IN PROCES.....	58
III.2. PRILAGAJANJE POSLOVNEGA MODELA.....	59
III.3. CENOVNA IN NALOŽBENA POLITIKA.....	66
IV. GOSPODARSKO IN FINANČNO OKOLJE V LETU 2016.....	72
IV.1. MEDNARODNO OKOLJE.....	72
IV.2. SLOVENSKO GOSPODARSTVO V LETU 2016.....	73
IV.3. FINANCIRANJE.....	75
IV.4. OCENE TRŽNIH VRZELI NA PODROČJU FINANCIRANJA.....	78
V. POSLOVANJE SID BANKE V LETU 2016.....	85
V.1. AKTIVNOST SID BANKE V LETU 2016.....	85
V.2. SKUPINA SID BANKA.....	93
VI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZSIRB.....	102
VI.1. ZSIRB.....	102
VI.2. KREDITNE LINIJE SID BANKE V LETU 2016.....	105
VI.3. RAZVOJ NOVIH FINANČNIH PRODUKTOV.....	118
VII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZZFMGP.....	120

VII.1. ZAVAROVANJE IZVOZNIH POSLOV	121
VII.2. MEDNARODNO ZAVAROVANJE, KI GA IZVAJA SID BANKA.....	127
VII.3. TRENDI IN PRIHODNOST NEMARKETABILNIH ZAVAROVANJ	145
VIII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZJShemRS	151
IX. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZJShemFO	156
X. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZPFIGD	158
XI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZVO-1C	160
XII. UČINKI FINANČNIH STORITEV	161
XII.1. STRUKTURA NOVIH KREDITOV V LETU 2016	161
XII.2. UČINKI	168
XIII. DRUŽBENA ODGOVORNOST	172
XIII.1. POSLANSTVO IN DRUŽBENE KORISTI.....	172
XIII.2. EKSTERNO USMERJENO DRUŽBENO DELOVANJE V LETU 2016	173
XIII.3. INTERNO USMERJENO DRUŽBENO-ODGOVORNO DELOVANJE V LETU 2016	180
ZAKLJUČEK.....	184

SEZNAM KRATIC IN OKRAJŠAV

AZN	Agencija za zavarovalni nadzor
ATVP	Agencija za trg vrednostnih papirjev
BDP	Bruto družbeni proizvod
BRIC	Brazilija, Rusija, Indija, Kitajska
BS	Banka Slovenije
CDC	Caisse des Dépôts et Consignations
CDP	Cassa depositi e prestiti
CEB	Razvojna banka Sveta Evrope
CMSR	Center za mednarodno sodelovanje in razvoj
CRD	Capital Requirements Directive
DUTB	Družba za upravljanje s terjatvami bank
EAPB	European Association of Public Banks
EBRD	Evropska banka za obnovo in razvoj
ECA	Izvozno-kreditna agencija
ECB	Evropska centralna banka
EIB	Evropska investicijska banka
EIF	Evropski investicijski sklad
EK	Evropska komisija
Eko Sklad	Eko sklad, Slovenski okoljski javni sklad
ES	Evropsko sodišče
ESRR	Evropski sklad za regionalni razvoj
EU	Evropska unija
ICO	Instituto de Crédito Oficial
IMF	Mednarodni denarni sklad
ISLTC	Institutions of the EU specializing in Long-Term Credit
JSRRRP	Javni sklad RS za regionalni razvoj in razvoj podeželja
JVE	Jugovzhodna Evropa
KfW	Kreditanstalt für Wiederaufbau
KPMM	Komisija za pospeševanje mednarodne menjave
MF	Ministrstvo za finance
MGRT	Ministrstvo za gospodarstvo
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
MSP	Mala in srednje velika podjetja
MVZT	Ministrstvo za visoko šolstvo znanost in tehnologijo
NEFI	Network of European Financial Institutions for SMEs
OECD	Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj
OeKB	Oesterreichische Kontrollbank AG
RRI	Raziskave, razvoj in inovacije
RS	Republika Slovenija
SID-PKZ	SID - Prva kreditna zavarovalnica d.d., Ljubljana
SID banka	SID - Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d., Ljubljana
SPS	Slovenski podjetniški sklad
SRB	Spodbujevalne in razvojne banke
SRP	Spodbujevalno razvojna platforma
SSRS	Stanovanjski sklad Republike Slovenije
SVLR	Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalni razvoj,
SVREZ	Služba Vlade RS za razvoj in evropske zadeve
TIA	Tehnološka agencija Slovenije
WB	Svetovna banka
WTO	Svetovna trgovinska organizacija
ZJF-D	Zakon o spremembi in dopolnitvah zakona o javnih financah
ZJShem	Zakon o jamstveni shemi RS
ZJShemFO	Zakon o jamstveni shemi RS za fizične osebe
ZMRS	Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju
ZPFIGD	Zakon o poroštvih RS za financiranje investicij gospodarskih družb
ZRN	Zvezna republika Nemčija
ZSIRB	Zakon o Slovenski izvozni in razvojni banki
ZVO	Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja
ZZFMGP	Zakon o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov

POVZETEK

SID - Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d., Ljubljana je kot že vrsto let tudi v letu 2016 predvsem z izvajanjem programov razvojnega financiranja in zavarovanja znatno prispevala k trajnostnemu razvoju slovenskega gospodarstva. Skupna vrednost finančnih storitev SID banke v 2016 ostaja visoka, 2,1 mrd EUR, Skupine SID banka pa 8 mrd EUR. V skladu s splošnimi trendi v finančnem sistemu se je obseg aktivnosti nekoliko znižal glede na 2015, hkrati pa se mora SID banka umikati s segmentov financiranja, ki jih lahko ponovno ustrezno pokriva poslovni sektor. Kljub temu aktivnosti SID banke predstavljajo finančno podporo za več kot 2000 podjetij in preko multiplikativnih učinkov pomenijo 2,9 mrd EUR bruto domačega proizvoda in 3,5 mrd EUR izvoza. S tem potrjuje svoje poslanstvo osrednje ustanove razvojnega financiranja v slovenskem gospodarskem in družbenem okolju. Z usmerjenim delovanjem na segmente gospodarstva z visokim gospodarskim in družbenim razvojnim potencialom SID banka v dopolnilni vlogi obstoječih tržnih struktur prispeva k trajnostnemu razvoju Slovenije.

* * * * *

Po povišanju za 2,3 odstotka v letu 2015, se je rast BDP v letu 2016 povišala na 2,5 odstotka, rast svetovnega BDP pa se je znižala na okoli tri odstotke. Tudi v evrskem območju se je rast znižala in dosegla 1,7 odstotka. K temu je v največji meri prispevalo domače povpraševanje. Po drugi strani so se ukrepi spodbujevalno naravnane denarne politike ECB odrazili v realnem gospodarstvu v ugodnih kreditnih pogojih, kar je deloma spodbudilo kreditiranje in, ob relativno visoki izkoriščenosti proizvodnih kapacitet, povečalo podjetniške investicije. Inflacija je v letu 2016 dosegla 0,2 odstotka, s pričakovanim poviševanjem proti srednjeročnemu cilju ECB v prihodnjih letih. V Sloveniji je glavni dejavnik rasti BDP ob nadaljnji rasti tujega povpraševanja in izboljšanju konkurenčnosti slovenskega gospodarstva ostal izvoz, vendar je v letu 2016 k rasti povpraševanja močno prispevala tudi potrošnja gospodinjstev. Ob hkratnem močnem izboljšanju pogojev menjave se je tekoči račun plačilne bilance še povečal in presegel 6 odstotkov BDP. Svoj prispevek k rasti je v letu 2016 prispevala tudi zasebna potrošnja, ki se je povišala za preko 2 odstotka. Večletna relativno ugodna gospodarska rast je močnejše prispevala k zniževanju brezposelnosti in rasti zaposlenosti za skoraj 2 odstotka.

V slovenskem bančnem sistemu so se razmere v zadnjih letih močno izboljšale, tako glede likvidnosti, kot kapitalske trdnosti bank. K temu je izrazito prispevalo ugodnejše makroekonomsko okolje, ob tem, da je obsežna rekapitalizacija, izvedena ob koncu 2013, prekinila negotovosti v zvezi s solventnostjo bank. Delež terjatev v zamudi nad 90 dni se je v letu 2016 znižal pod 6 odstotkov, pri majhnih in srednjih podjetjih pa pod 16 odstotkov. Kapitalska ustreznost je temu primerno visoka, na ravni 19 odstotkov na konsolidirani osnovi, nad povprečjem evrskega območja. Po drugi strani pa je poslovanje bank vedno bolj oteženo zaradi nizkih in padajočih obrestnih mer ter krčenja obsega kreditiranja. Slednje se kaže v vedno večji izpostavljenosti bančnega sistema do prihodkovnega tveganja v prihodnjem srednjeročnem obdobju. Kljub navedenemu izboljšanju razmer v bančnem sistemu se je obseg posojil podjetjem tudi v letu 2016 znižal, glede na predhodno leto v povprečju za preko 10 odstotkov.

Z obsegom aktivnosti, ki presega 8 mrd EUR različnih finančnih storitev in pomeni več kot 20 % celotne vrednosti slovenskega izvoza, Skupina SID banka ohranja izjemno pomembno vlogo pri spodbujanju gospodarske aktivnosti in internacionalizaciji slovenskih podjetij. Finančne storitve Skupine SID banka, brez upoštevanja jamstvenih shem, podpirajo podjetja v kar 109 državah in so po ustaljeni metodologiji ocenjevanja učinkov razvojnih bank omogočile:

- 7,3 mrd EUR dodatne prodaje slovenskih podjetij,
- 2,9 mrd EUR bruto domačega proizvoda,
- 3,5 mrd izvoza ter
- preko 17.000 novih delovnih mest.

V letih 2013 do 2016 se je SID banka morala soočiti z zmanjševanjem kreditiranja podjetij s strani bank, kar je bistveno oviralo tudi posredovanje njenih razvojnih sredstev do gospodarstva preko bank. K zmanjšanju povpraševanja bank, da posredujejo razvojne vire SID banke do gospodarstva, prispevajo tudi izjemno nizke obrestne mere njihovih drugih virov, predvsem vlog, pa tudi sredstev, ki jih lahko banke pridobijo pri ECB. Nekatere banke so zato v navedenem obdobju v večjem obsegu vračale že sposojena sredstva pri SID banki. Ker je kreditiranje preko bank prednostni in poglobitni način delovanja SID banke, sta se posledično njena bilančna vsota in celotni kreditni portfelj znižala. Hkrati izboljšanje razmer v bankah pomeni tudi manjšo potrebo po njeni interventni oziroma proti-ciklični vlogi ob izboljševanju makro-finančnih razmer v Sloveniji. Bilančna vsota se je v takih razmerah znižala za petino, na 2,5 mrd EUR, pri čemer so krediti in depoziti bankam znašali nekoliko manj kot mrd EUR, neposredno financiranje nebančnega sektorja pa preko 0,6 mrd EUR. Delež SID banke v celotnem bančnem sistemu sicer ostaja visok, 6,9 % v letu 2016, po tem ko je dosegel najvišjo raven 9,4 % v letu 2013.

Ker je bilo delovanje preko bank prehodno oteženo, je skušala SID banka ta izpad nadomestiti s svojimi programi oziroma s povečevanjem namenskega neposrednega financiranja podjetij. Večji poudarek na neposrednem financiranju za SID banko pomeni potrebo po prilagajanju kreditnega procesa in sistema obvladovanja tveganj, kar je bilo možno doseči z uvedbo ukrepov finančnega inženiringa. SID banka namreč do leta 2012, ko so bili v omejenem obsegu izvedeni ukrepi finančnega inženiringa, ni imela možnosti uporabe proračunskih razvojnih sredstev. Zato je SID banka v sodelovanju z Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo ustanovila dva posojilna sklada v skupni višini 650 mio EUR, od tega 170 mio EUR povratnih sredstev MGRT. Sklada sta namenjena financiranju raziskav, razvoja in inovacij (RRI) ter širokega spektra finančnih potreb MSP. Zasnova finančnega inženiringa predvideva koriščenje teh sredstev za delitev tveganj pri kreditni aktivnosti, kar SID banki omogoča ponudbo kreditiranja podjetij na tržnih vrzelih in po pogojih, ki jih poslovne banke ne zagotavljajo.

Za uspešnost prehodno poudarjenega neposrednega financiranja končnih koristnikov SID banka prilagaja obstoječe in uvaja nove produkte in programe. V letu 2016 sta bila uvedena dva nova produkta, namenjena kapitalskemu utrjevanju MSP preko posojil zelo dolgih ročnosti in financiranju občinske infrastrukture. Pri obeh produktih SID banka lahko nastopa tudi v vlogi sofinanciranja s poslovnimi bankami, če le-te za to izkažejo interes. Z novimi, kompleksnejšimi dolgoročnimi razvojnimi finančnimi instrumenti je bilo doseženo boljše pokrivanje najbolj izrazitih tržnih vrzeli, dolgoročnega financiranja in kapitala na slovenskem trgu. Pri novem produktu financiranja MSP, t.i. »potrpežljivim« posojilom pripravljenim na osnovi finančnega inženiringa skupaj z MGRT, SID banka ponuja do 12-

letno ročnost in do 6-letni moratorij. Produkt omogoča podjetjem z nizko kapitaliziranostjo, a s perspektivnim poslovnim modelom, da se v teku posojila kapitalsko okrepijo iz naslova lastnega poslovanja. Pri tem daje SID banka prednost podjetjem z visokim razvojnim potencialom ali potencialom rasti, ki lahko ustvarjajo kvalitetna nova delovna mesta, ki bodo bodoči izvozniki. SID banka je prevzela tudi vlogo vstopne točke za Slovenijo v okviru evropskega svetovalnega vozlišča (EIAH), s tem pa se vedno večja pozornost posveča pripravi projektov za Naložbeni načrt za Evropo (EFSI) skupaj z EIB. V okviru teh aktivnosti je bilo identificiranih kar nekaj možnih projektov, vendar jih je potrebno še dodelati, da bodo izpolnili pogoje za financiranje iz EFSI skladov.

Tako je v letu 2016 SID banka lahko povečala obseg posojil nebančnemu sektorju, kljub temu, da se je sicer kreditiranje s strani komercialnih bank zniževalo. Samo v okviru posojilnih skladov finančnega inženiringa za MSP in za raziskave, razvoj in inovacije, je SID banka v gospodarstvo posredovala približno 117 mio EUR evrov, od tega v prvih osmih mesecih od uvedbe programa za 50 mio EUR »potrpežljivih« posojil. Od začetka delovanja posojilnih skladov za MSP je bilo tako prejetih preko 1500 vlog v skupni vrednosti 562 mio EUR, od katerih je bilo odobreno več kot 900, v skupni vrednosti 260 mio EUR. Instrumenti finančnega inženiringa tako sedaj znašajo že 27 odstotkov vseh kreditov podjetjem. To kaže na dejansko potrebo gospodarstva po neposrednem financiranju s strani SID banke in ustrezno odločitev tako SID banke kot Vlade RS, da vzpostavita ustrezen obseg skladov finančnega inženiringa za financiranje razvoja gospodarstva. SID banka je v 2016 pričela z aktivnostmi načrtovanja izdaje t. i. zelene obveznice za namen financiranja zelene energije oziroma projektov, ki povečujejo energetske učinkovitost.

SID banka je seveda nadaljevala z izvajanjem svojega mandata na področju zavarovanja nemarketabilnih rizikov, kjer na osnovi ZZFMGP nastopa v imenu in za račun Republike Slovenije. Kljub vplivom že omenjenih ugodnejših gospodarskih razmer, oziroma znižanja tržnih in netržnih tveganj, so slovenske banke še naprej zadržane do financiranja izvoza. Zato se je obseg poslov nemarketabilnega zavarovanja znižal za 16 odstotkov in znašal 539 milijonov evrov. Prav tako pa se zmanjšujejo kapacitete slovenskih podjetij za nastopanje v tujini.

Pri tem je bil največji delež pozavarovanja kratkoročnih zavarovalnih poslov, nato pa zavarovanje investicij ter srednjeročnih poslov. Slednji so bili številčno v porastu, tako kot tudi število vseh zavarovalnih poslov oziroma pogodb, čeprav so le-ti vrednostno bistveno manjši kot v preteklosti. Nadaljeval se je trend v smeri večjega števila poslov manjših vrednosti in nadaljnjega zmanjševanja srednjeročnih poslov. Temu trendu primerno se je prilagodil tudi proces obdelave poslov, da je hitrejši in fleksibilnejši za manjše stranke. Največji del zavarovanj se je nanašal na posle v Rusiji, sledita Hrvaška ter Bosna in Hercegovina.

* * * * *

Finančni rezultat poslovanja SID banke je bil kljub težkim prihodkovnim in tržnim razmeram izjemno ugoden, saj je čisti dobiček znašal 21,4 mio EUR. Največji prispevek k tako ugodnemu rezultatu predstavlja povečanje vrednosti posojilnega portfelja, kjer pozitivni učinki iz naslova uspešno prestrukturiranih podjetij prispevajo močan priliv iz pripoznanih slabih terjatev. Tako so bile čiste obresti za 7 odstotkov višje kot v letu 2015 in

so znašale 23,8 mio EUR. Pozitivno in dolgoročno vzdržno poslovanje je še kako pomemben element za razvojne banke, da uspevajo dosegati finančno samovzdržnost, kot enega temeljnih načel njihovega poslovanja. SID banka s presežki iz poslovanja oplaja kapital banke, ki se je tako povečal za 8,1 odstotka na 394 mio EUR, z namenom organske rasti in akumulacije razvojnih sredstev za svojo osnovno dejavnost. SID banka tako še naprej uspešno zasleduje vsakoletni pozitiven rezultat poslovanja vse od njene ustanovitve kot banke, ter temu prilagaja ustrezno upravljanje raznovrstnih tveganj tako na domačem kot mednarodnem trgu.

Pozitivni finančni rezultat sta poleg prihodkov od financiranja omogočila tudi negotovostim prilagojeno in dolgoročno usmerjeno upravljanje z viri financiranja ter skrbno obvladovanje stroškov poslovanja. Z namenom ustvarjanja dodane vrednosti za končne koristnike so bili v preteklem letu pridobljeni dodatni posebni dolgoročni namenski viri EIB, KfW in CEB v skupni višini 200 milijonov evrov. Na aktivni strani bilance se je delež likvidnih sredstev znižal za 17 odstotkov a ostaja relativno visok, kar SID banki omogoča povečati svojo interventno vlogo, v kolikor bi za to nastopile makroekonomske potrebe. Skladno s tem sta bila visoka tako količnik likvidnostnega kritja (LCR) kot količnik neto stabilnih virov financiranja (NSFR). Razmerje med stroški in prihodki se je izboljšalo in dosega le 26 odstotkov, kar odraža visoko učinkovitost upravljanja sredstev, ki so SID banki zaupana za izvajanje njenega mandata in poslanstva.

Tudi v letu 2016 je banka namenila velik poudarek sistemu upravljanja s tveganji in oceni sposobnosti prevzemanja tveganj. Na tej podlagi je bila ugotovljena visoka sposobnost za prevzemanje dodatnih tveganj in v okviru strateškega planiranja v soglasju z nadzornim svetom ustrezno povečana nagnjenost k prevzemanju tveganj, s ciljem učinkovitejšega izvajanja poslanstva razvojne banke. Bonitetna agencija S&P je spremenila bonitetno oceno SID banke z A- na A ter vsebino prihodnjih izgledov iz stabilnega v pozitivno oceno.

Skupina SID Banka je poslovala uspešno, saj je dobiček pred obdavčitvijo v letu 2016 znašal 27 mio EUR, čisti dobiček pa 23 mio EUR. Zaradi spremenjene strategije SID banke v smeri osredotočanja na naše osnovno poslanstvo smo v preteklem letu prodali hčerinsko družbo Pro Kolekt. Prav tako je bila s partnerjem NLB sprejeta odločitev o likvidaciji družbe Prvi faktor. Hčerinska družba PKZ je povečala obseg zavarovalnega prometa, vendar je zaradi umirjenega škodnega dogajanja in konkurenčnega okolja, zlasti delovanja prodajnih posrednikov, prišlo do 7-odstotnega padca premijske stopnje in zmanjšanja obračunane premije. Škodni rezultat pa je bil ugoden, prav tako odnosi s strankami. CMSR je v preteklem letu uspešno posloval in nadaljeval z dobrim izvajanjem mednarodnega razvojnega sodelovanja in internacionalizacijo slovenskega gospodarstva.

* * * * *

Ob postopnem zmanjševanju veljave interventne vloge se SID banke osredotoča na razvojni segment nalog, ki ji jih določa njen zakonsko opredeljeni mandat in poslanstvo. V primeru poslabšanja gospodarskih razmer je SID banka glede na že izkazano odpornost svojega poslovnega modela in njegovo prožnost sicer sposobna in pripravljena takoj ponovno prevzeti interventno vlogo za zoperstavljanje negativnim posledicam v slovenskem gospodarstvu v primeru nove krize.

Pospešeno preoblikovanje storitev in njihove ciljne usmerjenosti je le del prilagoditev poslovnega modela, ki jih SID banka izvaja v zadnjih letih. Poslovni model SID banke v načelu temelji na posredovanju na mednarodnih finančnih trgih najetih in drugih sredstev v slovenski gospodarski prostor. Ta model se je v preteklih letih v praksi izkazal kot prožen in učinkovit, čeprav je bil dostop do mednarodnih finančnih trgov v letih 2012 do 2014 precej otežen tudi za SID banko, saj je bila edina banka, ki je dostopala do mednarodnih kapitalskih trgov. Pomemben mejnik je bila vzpostavitev skladov finančnega inženiringa, ki SID banki omogočajo še večjo podporo perspektivnim a tveganim podjetjem. Poslovni model so tako prilagajajo v smeri še večje osredotočenosti na potrebe končnega koristnika, večjega prevzemanja tveganj v okviru ustrezne politike obvladovanja tveganj, rasti kompetenc na področju razvojnih politik in financiranja ter sistematičnega uravnavanja obsega aktivnosti za podporo splošni makroekonomski politiki države. Prav tako želi SID banka uveljaviti svojo vlogo na področju projektnega financiranja.

Izkušnje SID banke kažejo, da bi bil lahko finančni inženiring tudi ustrezna podlaga za bistveno večjo učinkovitost posredovanja sredstev Evropske kohezijske politike (EKP) do gospodarstva. V skladu s smernicami v EU, so take tudi najavljene usmeritve Službe vlade za razvoj in kohezijo in MGRT, ki želita velik del sredstev EKP vključiti v t.i. sklad skladov, ki bi deloval na osnovi finančnega inženiringa, povsem podobnega skladom, ki jih je SID banka vzpostavila v zadnjih letih. Zato je SID banka pripravam tega projekta nudila svojo strokovno pomoč in sodelovanje, pripravljena pa je tudi sprejeti vodilno vlogo pri njegovi dokončni vzpostavitvi, kar bi bilo potrebno storiti čimprej. S tako širitvijo uporabe finančnega inženiringa in prehodom od nepovratnih sredstev (subvencij) k povratnim sredstvom bi namreč omogočili akumulacijo skladov razvojnih sredstev, ki bi bili trajno na razpolago za ponovno uporabo pri financiranju razvojnih aktivnosti, saj bodo sredstva v novi finančni perspektivi za Slovenijo predvidoma mnogo nižja.

Odgovorno upravljanje in družbena odgovornost sta vpeti vse aktivnosti SID banke. Banka se poleg odgovornega posojanja in izvajanja drugih finančnih storitev tudi sama vključuje v iniciative v podporo trajnostnemu razvoju, še posebej modelu krožnega gospodarstva. SID banka prav tako nadaljuje uspešno sodelovanje z razvojnimi bankami in izvozno-kreditnimi agencijami v okviru mednarodnih stanovskih združenj, zlasti pa v okviru EAPB, ki združuje večje število javnih bank Evrope, s preko 3500 mrd bilančne vsote, oziroma 15% evropskega bančnega sistema, kar kaže na velik pomen javnih in razvojnih bank za razvoj EU.

*** * * * ***

V nadaljevanju poročilo sestavlja štirinajst poglavij in zaključek. Poglavja I, II in III opisujejo vlogo, načela delovanja in poslovni model SID banke. V poglavjih IV in V so predstavljene gospodarske in finančne razmere, ter aktivnosti SID banke v letu 2016. Poglavja od VI do XI so namenjena podrobnemu pregledu izvajanja vseh posameznih javnih pooblastil SID banki, ki hkrati določajo segmente njenega delovanja. Učinki aktivnosti SID banke na gospodarstvo in širše družbene cilje so ovrednoteni v XII. poglavju. V zadnjih dveh poglavjih poročila so prikazane ugotovitve neodvisnih zunanjih evalvacij delovanja SID banke, vključno z mednarodnimi primerjavami in izvajanje usmeritev SID banke na področju družbene odgovornosti.

Poročilo se zaključi s pogledom na možnosti nadaljnega razvoja slovenskega javno-spodbujevalnega sistema. Predlagani so konkretni ukrepi, potrebni za povečanje učinkovitosti javno-spodbujevalnega sistema pri njegovem prispevku k doseganju večje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva in družbenega razvoja. SID banka, kot vodilna inštitucija glede na obseg aktivnosti in dosežene učinke v tem sistemu, si bo še naprej prizadevala k nadgradnji sistema v smeri povezovanja, rasti kompetenc in učinkovitosti v okviru novega razvojnega modela in trajnostnega razvoja slovenskega gospodarstva.

I. SID BANKA

I.1. OSEBNA IZKAZNICA

Firma	SID - Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d., Ljubljana
Sedež	Ulica Josipine Turnograjske 6, 1000 Ljubljana
Matična številka	5665493
Davčna številka	82155135
Elektronska pošta	info@sid.si
Domača stran	http://www.sid.si
Status	Pooblaščen specializirana slovenska spodbujevalna, izvozna in razvojna banka, ki opravlja dejavnosti javnega interesa
Poslanstvo	Razvijamo in izvajamo finančnemu trgu dopolnilne dolgoročne finančne storitve in tako spodbujamo konkurenčnost gospodarstva, odpiranje novih delovnih mest ter trajnostni razvoj Slovenije.
Vizija	<p>SID banka s predanostjo svojemu poslanstvu, celostno ponudbo finančnemu trgu dopolnilnih storitev ter povezovalno vlogo kot osrednja slovenska spodbujevalno-razvojna finančna institucija utrjuje svojo vlogo vodilnega dejavnika trajnostnega razvoja Slovenije na področju financiranja.</p> <p>S spremljanjem podjetij skozi različne faze poslovanja in nudenjem prilagojenih finančnih storitev, predvsem dolgoročnih, bo SID banka omogočala ustrezne pogoje financiranja, kjer obstoječa tržna ponudba ni zadostna. S tem bo spodbujala uresničevanje priložnosti slovenskega gospodarstva tako doma kot v tujini, še zlasti za mala in srednja podjetja z visokim razvojnim potencialom.</p> <p>Pregledno, učinkovito, in družbeno odgovorno poslovanje, s posluhom do zaposlenih in notranje rasti družbe, posebej pa s povečano finančno vrednostjo storitev za končne koristnike, bodo temelj za učinkovito izvajanje danih javnih pooblastil in zasledovanja cilja – biti učinkovit in cenjen partner za razvoj.</p>
Učinki v 2016	7,3 mrd € prodaje slovenskih podjetij, 2,9 mrd € BDP, 3,5 mrd izvoza, 17.200 novih delovnih mest.
Vrednote	Odgovornost, strokovnost, zavzetost, sodelovanje in ustvarjalnost
Bilančna vsota:	2.548.643.000 €
Kapital	393.829.000 €
Delničarji	1 - Republika Slovenija
Kapitalska ustreznost	33,63 %
Število zaposlenih	162
Mednarodna bonitetna ocena (31.12.2016)	A/A- (S&P, junij 2016),

I.2. RAZVOJ IN STATUS SID BANKE

SID banka je bila **ustanovljena leta 1992 kot Slovenska izvozna družba**, družba za zavarovanje in financiranje izvoza Slovenije, d.d., Ljubljana. Tako je postala posebna finančna institucija zasebnega prava za zavarovanje in financiranje izvoza Republike Slovenije, kot inštrument ekonomske politike RS spodbujanja in pospeševanja ekonomskih odnosov s tujino. Delovanje SID je urejal Zakon o Družbi za zavarovanje in financiranje izvoza Slovenije.

V februarju 2004 je začel veljati Zakon o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP), ki ureja temelje sistema zavarovanja in financiranja mednarodnih gospodarskih poslov, kot instrumentov trgovinske politike Republike Slovenije. ZZFMGP je določil, da SID v luči pristopanja k Evropski uniji uskladi dejavnosti v zvezi z zavarovalnimi posli, ki jih SID izvaja v svojem imenu in za svoj račun s predpisi, ki urejajo delovanje zavarovalnic, najkasneje do konca leta 2004. Svoje poslovanje, ki ni zavarovalniško in ni predmet urejanja ZZFMGP, pa se uskladi s predpisi, ki urejajo poslovanje bank, najkasneje do konca leta 2006.

Na navedeni zakonski osnovi je SID **ustanovila zavarovalnico in nanjo prenesla portfelj tržnih (marketabilnih) zavarovanj**, ki jih je do konca leta 2004 izvajala v svojem imenu in za svoj račun. SID-Prva kreditna zavarovalnica d.d., Ljubljana (**SID-PKZ**) je tako začela s svojim delovanjem **1.1.2005** in je še vedno v 100-odstotni lasti SID banke.

SID je oktobra 2006 od Banke Slovenije pridobila dovoljenje za opravljanje bančnih in drugih finančnih storitev, konec leta pa sklep Okrožnega sodišča v Ljubljani o registraciji spremembe firme v SID – Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d., Ljubljana (skrajšana firma SID banka, d.d., Ljubljana). S 1. 1. 2007 začela delovati kot specializirana banka.

Dne 21.6.2008 je začel veljati Zakon o Slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB), začel pa se je uporabljati z dnem, ko je RS postala edina delničarka SID banke, t.j. dne 18.9.2008. ZSIRB je SID banki takrat podelil dve javni pooblastili, in sicer je SID banka pooblaščenca specializirana slovenska spodbujevalna, izvozna in razvojna banka za opravljanje dejavnosti po ZSIRB in pooblaščenca institucija za opravljanje vseh poslov po ZZFMGP.

ZSIRB v 13. členu opredeljuje tudi odgovornost Republike Slovenije za obveznosti SID banke in določa, da **Republika Slovenija kot edini delničar nepreklicno in neomejeno odgovarja za obveznosti SID banke** iz poslov, sklenjenih pri izvajanju dejavnosti iz 11. in 12. člena tega zakona. Če SID banka upniku na njegovo pisno zahtevo ne izpolni svoje dospele obveznosti do tega upnika, mora to obveznost na zahtevo upnika nemudoma izpolniti Republika Slovenija. S tem je SID banki omogočeno, da se na finančnih trgih zadolžuje, ne da bi morala za vsak posel zadolžitve posebej pridobiti poročilo Republike Slovenije.

Z **Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu je bil status SID banke še dodatno opredeljen**, saj je zakon izrecno določil, da je SID banka pooblaščenca specializirana slovenska spodbujevalna izvozna in razvojna banka, ki ne sme sprejemati depozitov od javnosti. Hkrati je bilo določeno, da dovoljenja, izdana v zvezi s SID banko na podlagi določb zakona, ki ureja bančništvo, ostanejo v veljavi, razen v delu, ki se nanaša na

sprejemanje depozitov od javnosti. Določeno je tudi, da določbe drugih zakonov, ki veljajo za banke, veljajo tudi za SID banko, razen če zakon ne določi drugače.

Status SID banke je bil v letu 2010 opredeljen tudi za potrebe evropske bančne zakonodaje. Sprejeta je bila Direktiva Komisije 2010/16/EU z dne 9.3.2010 o spremembi Direktive 2006/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta, s katero je tudi Evropska komisija v skladu z mnenjem Evropskega odbora za bančništvo potrdila, da je SID banka institucija, ki je vključena v posebne dejavnosti javnega interesa in je zato upravičena do vključitve na seznam institucij, izvetih iz področja uporabe Direktive 2006/48/ES v skladu z 2. členom te direktive. SID banka namreč izvaja spodbujevalne in razvojne naloge oziroma finančne storitve na področjih, kjer nastajajo oziroma so ugotovljene tržne vrzeli, med drugim z zagotavljanjem finančnih storitev ter izvaja svetovanja in izobraževanja na področjih, kot so mednarodna trgovina in mednarodno sodelovanje, gospodarske spodbude za mala in srednje velika podjetja, raziskave in razvoj, regionalni razvoj ter komercialna in javna infrastruktura. Kljub temu, da je Evropska komisija s pismom z dne 11.12.2009 načeloma potrdila pravilnost poslovnega modela SID banke, je bil na pobudo slovenske strani odprt formalen postopek za izdajo posebne določbe, ki bi to eksplicitno potrdila. Odločbo Evropske komisije je pričakovati v kratkem.

V letih krize je SID banka odigrala pomembno proticiklično vlogo in s svojo aktivnostjo močno pripomogla k blaženju neugodnih učinkov gospodarske in finančne krize. Njena vloga v slovenskem bančnem sistemu se je močno povečala, saj je delež SID banke v slovenskem bančni sistemu dosegla okoli desetinski delež in tretje mesto po velikosti. V oktobru 2011 je Banka Slovenije SID banki pripoznala status banke, pomembne za bančni sistem Republike Slovenije (**sistemska banka**).

V letu 2012 je SID banka prva v Sloveniji vzpostavila posojilne sklade na osnovi finančnega inženiringa, kjer je lastna sredstva povezuje s sredstvi Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo ter Evropske investicijske banke. Finančni inženiring predstavlja tudi temelj za nadaljnji razvoj produktov SID banke in njeno vključevanje v posredovanje sredstev evropske kohezijske politike do slovenskega gospodarstva.

Zaradi pomembne vloge v Slovenskem bančnem sistemu je bila SID banka, skupaj z NLB in NKBM **v novembru 2013 vključena v posebni pregled poslovanja, ki ga je Evropska Centralna banka začela izvajati v območju evra.** Pregledali so 130 bank v 18 članicah. Pregled poslovanja (Comprehensive Assessment), je bil sestavljen iz pregleda kvalitete sredstev (Assets Quality Review) in stresnih testov (Stress Tests). ECB je pregled SID banke izvajala v sodelovanju z Banko Slovenije in revizijsko družbo PWC. SID banka je celoviti pregled uspešno zaključila, saj morebitni kapitalski primanjkljaj ni bil ugotovljen.

To je ponovno pokazalo, da se je poslovni model SID banke v povezavi z upravljanjem s tveganji, katerim se izpostavlja pri svojem poslovanju, izkazal za odpornega tudi v primeru neugodnih gibanj v okolju. Kot prikazujemo v nadaljevanju Poročila, poslovni model temelji na uveljavljanju v praksi odgovornega posojanja in izposojanja in razvoju naprednih sistemov za obvladovanje tveganj na tveganih razvojnih segmentih, ki jih razvojna banka mora naslavlja. Ustrezno upravljanje s tveganji zagotavlja, da iz naslova morebitne realizacije tveganj ne bodo potrebne dokapitalizacije s strani lastnika.

V letu 2015 Banka Slovenije je na podlagi ZBan-2 izdala odločbo o določitvi SID banke kot druge sistemske pomembne banke.

Takoj po vzpostavitvi Junckerjevega investicijskega načrta za Evropo, najavljenega v novembru 2014, je SID banka pristopila k vzpostavitvi izvedbenih projektov za Slovenski gospodarski prostor. **SID banka namerava s pomočjo razpoložljivih sredstev Junckerjevega sklada pripraviti vsaj dva posebna produkta.** Prvi se umešča na področje spodbujanja energetske učinkovitosti, in obstoječo ponudbo SID banke dopolnjuje s posojilnim skladom za energetske učinkovite prenove stavb javnega sektorja. V ta namen bo skupno predvidoma namenjeno 185 mio EUR do leta 2023. Drugi produkt v okviru Junckerjevega načrta je sklad podrejenega financiranja, oblikovan kot EFSI investicijska platforma, namenjena sodelovanju tudi zasebnih investitorjev, ki želijo kapitalsko podpreti perspektivne projekte v slovenskem gospodarstvu. Predvidena sredstva za ta sklad znašajo skupno 150 mio EUR do leta 2023. Hkrati je z Evropsko investicijsko banko je podpisan tudi sporazum, po katerem je **SID banka postala nacionalno vozlišče za svetovanje projektom v okviru Junckerjevega sklada.** S tem je SID banka prevzela vlogo vstopne točke in spodbujevalno-svetovalno vlogo za vse slovenske projekte, ki kandidirajo za sredstva Junckerjevega sklada.

I.3. JAVNA POOBLASTILA SID BANKI

Zakon o Slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB) je bil sprejet v Državnem zboru Republike Slovenije (RS) 23.5.2008.¹ Njegov 17. člen določa, da SID banka enkrat letno poroča Vladi RS o izvrševanju danih pooblastil po ZSIRB v preteklem letu, Vlada RS pa o tem (izvajanje dejavnosti SID banke) enkrat letno poroča Državnemu zboru. Pričujoče Poročilo je se nanaša na izvajanje danih pooblastil v letu 2015.

Podobno določilo vsebujeta tudi **Zakon o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP)** iz leta 2004² in **Zakon o spremembi in dopolnitvah zakona o javnih financah (ZJF-D³; 106. k člen).** V tej zvezi velja omeniti, da se lahko v okviru v letu 2010 spremenjenega **Zakona o javnih financah** SID banki neposredno dodeljujejo proračunska sredstva za spodbujanje razvojnih projektov oz. za namen izvajanja ukrepov finančnega inženiringa. S tem poročilom SID banka tudi izpolnjuje svoje obveznosti iz 106.k člena tega zakona.⁴

¹ Objavljen v Ur.l. RS št. 56/2008; Spremembe: Ur.l. RS št. 20/2009.

² Objavljen v Ur.l. RS, št. 2/2004.

³ Objavljen v Ur.l. RS, št. 109/2008

⁴ "Neposredni proračunski uporabnik, javni sklad, Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d. Ljubljana ali sklad, v katerem delež države ni večji od 49 odstotkov, ki je javna sredstva namenil sofinanciranju projektov iz 106.f in 106.j člena tega zakona, enkrat letno pripravi poročilo o doseganju zastavljenih ciljev končnih prejemnikov teh sredstev in ga predloži vladi v obravnavo." Zaenkrat se ta obveznost poročanja nanaša na Pogodbo o financiranju in izvajanju ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje tehnološko-razvojnih projektov 2011-2013 ter Pogodbo o financiranju in izvajanju ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje razvoja malih in srednje velikih podjetij sklenjeni med Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo ter SID banko. Poročilo je vključeno v okvir poročanja po pooblastilih ZSIRB.

SID banka je v okviru **kriznih ukrepov dobila določena pooblastila tudi po Zakonu o jamstveni shemi RS (ZJShem)**⁵ in **Zakonu o jamstveni shemi RS za fizične osebe (ZJShemFO)**.⁶ Kljub temu, da sta se shemi formalno iztekli (poročstva se ne dodeljujejo več) zaradi nadaljevanja aktivnosti (unovčevanje, izplačila, ipd.) še vedno poročamo tudi o izvrševanju teh javnih pooblastil.

V letu 2010 je SID banka pridobila novo javno pooblastilo in sicer po **Zakonu o poroštvih RS za financiranje investicij gospodarskih družb (ZPFIGD)**.⁷

V letu 2010 je stopil v veljavo **Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja (ZVO-1C)** s katerim je SID banka dobila pooblastilo za opravljanje vloge uradnega dražitelja na dražbah emisijskih kuponov in pooblastilo za izvajanje programa upravljanja kjotskih enot in emisijskih kuponov v imenu in za račun države.

Poročilo ne pokriva javnih pooblastil Centra za mednarodno sodelovanje in razvoj (CMSR), ki izvaja del tehnično - operativnega dela mednarodnega razvojnega sodelovanja (SID banka nastopa kot soustanoviteljica centra). Poročanje v tej zvezi se izvaja ločeno, v skladu z **Zakonom o mednarodnem razvojnem sodelovanju (ZMRS)**.⁸ V tem poročilu se CMSR navaja le tam, kjer je to nujno potrebno za celovito razumevanje vloge SID banke.

Poročilo se v uvodnih poglavjih nanaša prvenstveno na ZSIRB, saj gre za »krovni« zakon, s katerim je urejeno delovanje SID banke, medtem ko se ostala poglavja, predvsem pa poglavje o izvrševanju pooblastil, nanašajo na vsa javna pooblastila, ki jih je dobila SID banka.

⁵ Objavljen v Ur.l. RS, št. 33/2009; Spremembe: Ur.l. RS, št. 42/2009.

⁶ Objavljen v Ur.l. RS, št. 59/2009.

⁷ Objavljen v Ur.l. RS, št. 43/2010.

⁸ Objavljen v Ur.l. RS, št. 70/2006.

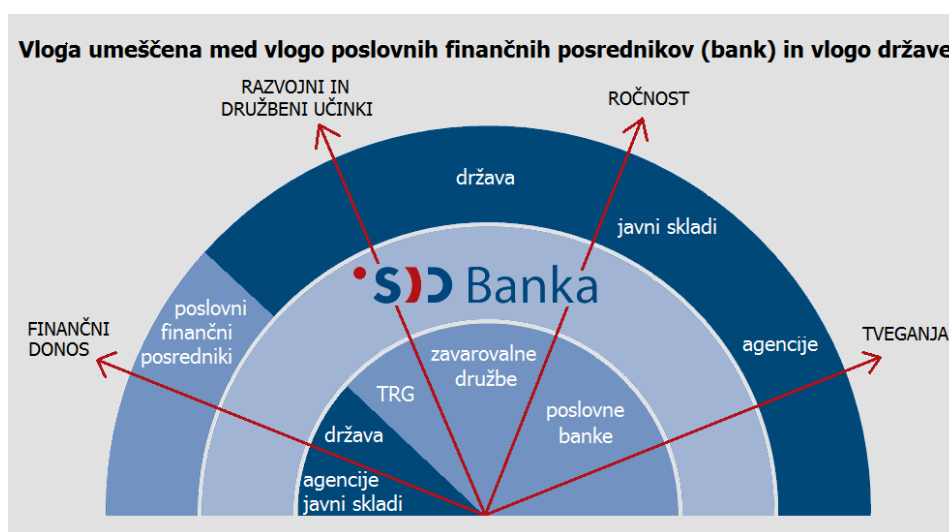
I.4. VLOGA SID BANKE

SID banka pripravlja in izvaja spodbujevale in razvojne programe oziroma finančnih storitve na področjih, kjer so ugotovljene tržne vrzeli. To so področja, ki jih komercialne ustanove ne podpirajo v zadostnem obsegu ali pod pretirano neugodnimi pogoji. Svojo aktivnost mora zato osnovati tako, da preprečuje izkrivljanje trga in konkuriranje drugim finančnim institucijam. S trgu dopolnilnimi finančnimi storitvami **SID banka deluje v smeri trajnostnega razvoja Slovenije in prispeva k gospodarski rasti ter blaginji prebivalstva.**

SID banka igra tudi pomembno proti-ciklično vlogo. Makroekonomske razmere, kjer gospodarstvo deluje pod ravnijo polnega potenciala in zaposlenosti se lahko obravnavajo kot svojevrstna tržna neučinkovitost. To SID banki omogočajo predvsem razpoložljivi instrumenti in možnost hitre reakcije, pogosto še pred sprejetjem kriznih ukrepov na ravni države. Podobno velja za **interventno vlogo v primeru naravnih nesreč**, kjer se lahko SID banka hitro vključuje v odpravo posledic.

Vloga SID banke ni posredovanje na vseh tržnih vrzelih, ampak le na zakonsko določenih področjih, kjer lahko s takim posredovanjem ustvarja znatne družbene koristi. **V svoji vlogi razvojne banke SID banka lahko podpira le posle, ki izkazujejo ekonomsko in finančno upravičenost** ter uporabnikom prinašajo višjo dodano vrednost. S tem zagotavlja finančno vzdržnost banke in ohranjanje oziroma preudarno oplajanje kapitala. SID banka zato svoje programe oblikuje na osnovi ustrezne ocene tveganj in uvaja **koncept odgovornega posojanja**. Ustrezno obvladovanje tveganj je še posebno pomembno z vidika delovanja na tržnih vrzelih, ki največkrat pomenijo dolgo ročnost programov financiranja, primerljivo večja tveganja in/ali manjšo donosnost.

Slika 1: Položaj SID banke na trgu

Vir: SID banka

Glede na velikost in obseg aktivnosti SID banka nastopa v vlogi osrednje ustanove za finančno spodbujanje učinkovitega doseganja temeljnih razvojnih ciljev. Ena izmed ključnih nalog SID banke s tega vidika je **vsebinsko povezovanje in nadgradnja obstoječega**

razdrobljenega razvojno-podpornega sistema, koncentriranje kritične mase specializiranih in strokovno usposobljenih kadrov in izboljšanje izkoristka potencialno velikih sinergijskih učinkov in optimiziranje določenih funkcij. SID banka želi s svojimi distribucijskimi kanali, na podlagi pogodb z ministrstvi ter v sodelovanju z mednarodnimi razvojnimi institucijami, **prispevati tudi k izboljšanju črpanja iz strukturnih in kohezijskega sklada EU**.

I.5. OBLIKE DELOVANJA

SID banka lahko deluje **preko treh distribucijskih kanalov: preko finančnih institucij zasebnega trga, preko javno-spodbujevalnih institucij v Sloveniji ali pa neposredno dostopa do končnih koristnikov**. ZSIRB uveljavlja obliko delovanja SID banke predvsem in prednostno posredno preko drugih bank, finančnih ali drugih institucij ali skupaj z njimi. Tudi zaradi skladnosti z določili EU je bil izbran model subsidiarne narave, kjer je SID banka v primerjavi z drugimi bankami praviloma v podrejenem položaju, da ne nastopa v vlogi konkurenta drugim bankam. SID banka na ta način lahko uporablja poslovne banke kot distribucijsko mrežo za svoje aktivnosti razvojnega financiranja. Razmerje med razvojno banko in komercialnimi bankami je s tem komplementarno, ne pa konkurenčno. SID banka ima posledično podrejeno vlogo finančnem trgu, tako po obsegu poslovanja, kot po segmentih trga, na katerih nastopa v svoji dopolnilni vlogi.

Slika 2: Način delovanja SID banke

Vir: SID banka

Posredno delovanje je pogojevano s prenosom ugodnosti pogojev financiranja na končne koristnike. **Pri tem banke dobivajo ustrezno nadomestilo (obrestno maržo) za njihove stroške posredovanja, bremenitev njihovega kapitala, prevzemanje tveganj – to nadomestilo mora pa ustrezati tržnim razmeram in ne sme vsebovati ugodnosti, ki bi jih EK lahko opredelila kot nedovoljeno dodeljevanje državne pomoči.**

Ko SID banka dostopa neposredno do končnih koristnikov se, v skladu s svojo omejeno vlogo, praviloma poslužuje koncepta delitve tveganj. SID banka tako prevzema praviloma največ

85% posameznega projekta, oziroma kolikor je v skladu z uveljavljenimi pravili v posameznih segmentih delovanja. **S tem SID banka ne izriva zasebnega trga ampak ga dopolnjuje, oziroma povečuje njegove kapacitete** (capacity building). Na tak način SID banka vzpostavi ali preusmeri dodatne zmogljivosti zasebnega sektorja v smeri trajnostnega razvoja RS in s takim finančnim vzvodom multiplicira učinke (vedno redkih) javnih sredstev, ob skrbi za njihovo optimalnejšo alokacijo.

I.6. POSLANSTVO, VIZIJA IN VREDNOTE

Pri oblikovanju strateških usmeritev banka poleg tega izhaja iz svojega poslanstva, vizije in vrednot.

Slika 3: Poslanstvo SID banke

Vir: SID banka

Vizija je slika prihodnosti organizacije. Dobra vizija mora biti specifična, merljiva, dosegljiva in časovno omejena. V odnosu do lastnikov, v primeru SID banke državljanov Slovenije, pomeni vizija obvezo, ki jo mora organizacija uresničiti. V odnosu do zaposlenih predstavlja vizija konkretno zahtevo, ki jo je potrebno uresničiti.

Vizija SID banke, opredeljena v srednjeročni Akcijski strategiji SID banke 2017-2019:

SID banka bo do leta 2019 s predanostjo svojemu poslanstvu, celostno ponudbo finančnemu trgu dopolnilnih storitev ter povezovalno vlogo kot osrednja slovenska spodbujevalno-razvojni finančna institucija utrjevala svojo vlogo pomembnega dejavnika trajnostnega razvoja Slovenije.

S spremljanjem podjetij skozi različne faze poslovanja in nudenjem prilagojenih finančnih storitev, predvsem dolgoročnih, bo SID banka omogočala ustrezne pogoje financiranja, kjer obstoječa tržna ponudba ni zadostna. S tem bo spodbujala uresničevanje priložnosti slovenskega gospodarstva tako doma kot v tujini, še zlasti za mala in srednja podjetja z visokim razvojnim potencialom.

Pregledno, učinkovito, in družbeno odgovorno poslovanje, s posluhom do zaposlenih in notranje rasti družbe, posebej pa s povečano finančno vrednostjo storitev za končne koristnike, bodo temelj za učinkovito izvajanje danih javnih pooblastil in zasledovanja cilja – biti učinkovit in cenjen partner za razvoj.

Vrednote so temelj delovanja SID banke in vodijo zaposlene pri vsakdanjem delu, v medsebojnih odnosih ter v stikih s strankami in drugimi deležniki:

- 1. Odgovornost** - Zavedam se odgovornosti, ki jo imam pri svojem delu – do javnega interesa in širše družbe (družbena odgovornost), do strank, do sodelavcev, do časa in do sredstev. Ne obljubljam, česar ne morem izpolniti. Obnašam se racionalno in se izogibam neproduktivnim aktivnostim. Prevzemam odgovornost za morebitne napake; ne sklicujem se na nevednost ali premajhno pozornost in ne prelagam odgovornosti na druge. Zavezan sem tudi k etičnemu delovanju.
- 2. Strokovnost** - Delo opravljam s skrbnostjo dobrega strokovnjaka. Aktivno si prizadevam za obvladanje svojega področja dela in osvajam nova znanja in veščine. Pripravljen sem svoje znanje deliti s sodelavci in se sam od njih učiti.
- 3. Zavzetost** - V svoje delo vlagam vso energijo in se iskreno zavzemam za dobro opravljeno delo. Ponosen sem, da s trdim in kakovostnim delom ter potrebno odločnostjo prispevam k uspehu in ugledu banke.
- 4. Sodelovanje** - Cenim pozitivno naravnost do drugih ter medosebno razumevanje, medsebojno pomoč in tovarištvo. Strpen sem do drugačnih mnenj in sprejemam ustvarjalno kritiko. Ni mi težko pohvaliti dobro delo sodelavca. Spoštujem prispevke sodelavcev, saj se zavedam, da dosežki posameznika vplivajo na uspešnost banke.
- 5. Ustvarjalnost** - Motiviran sem za izboljšave in spremembe razumem kot priložnost. Pripravljen sem deliti informacije in prispevati k idejam drugih. Cenim prilagodljivost in ustvarjalno ukrepanje pri odpravljanju ovir na vseh področjih dela banke.

II. NAČELA DELOVANJA SID BANKE

II.1. SPLOŠNA NAČELA DELOVANJA RAZVOJNIH BANK

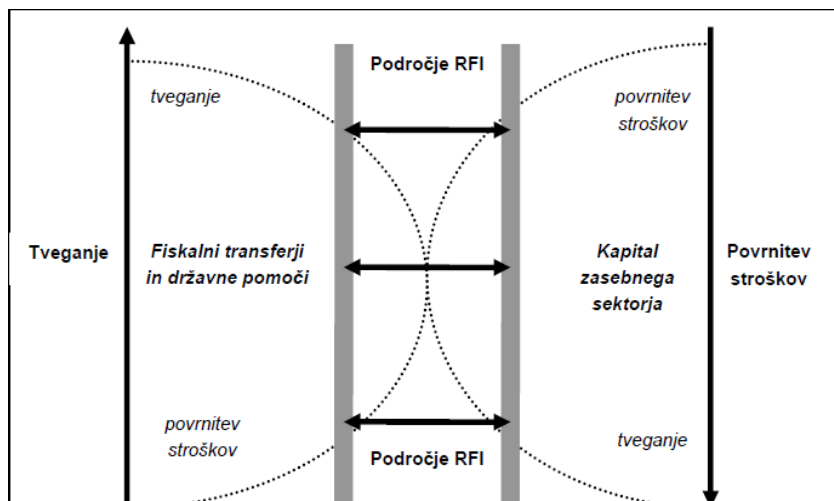
Razvojne banke so institucije pretežno v lasti držav(e), ustanovljene z namenom **odpravljanja tržnih pomanjkljivosti ter spodbujanja gospodarskega in družbenega razvoja**. Ustanovljene

so lahko na multilateralni, nacionalni ali regionalni ravni. Razvojne banke na splošno ponujajo **različne finančne inštrumente** v primerih, ko so komercialne banke nepripravljene ali nezmožne prevzeti breme servisiranja določenih visoko tveganih poslov, držav

ali strank (Bruck, 2005). Tak pojav na trgu imenujemo **tržne vrzeli** (*market gap*), oziroma **tržne pomanjkljivosti** (*market failure*).

Praviloma so to področja z višjimi tveganji, manjšimi donosi ali zahtevajo financiranje na daljše ročnosti, kar je manj zanimivo za komercialne inštitucije. To pomeni, da lahko razvojne banke praviloma podprejo le tiste projekte, ki jih zasebne institucije drugače ne bi financirale, oziroma bi jih financirale v nezadostnem obsegu ali pod izrazito neugodnimi pogoji. Zaradi te omejitve so razvojne ustanove še posebej pod nadzorom relevantnih regulatorjev. Splošno področje delovanja razvojnih bank je shematično prikazano v naslednji sliki:

Slika 4: Področja delovanja razvojno-finančnih institucij (RFI)

Vir: Musasike, 2004, str. 3

O »tržnih vrzelih« ne govorimo na ravni posameznega projekta ampak o vrzelih v sistemu, kjer je intervencija razvojne banke upravičljiva zaradi doseganja pozitivnih družbenih eksternalij in splošnih spodbujevalnih učinkov, kjer so tu potrebni. Razvojne banke posledično pogosto delujejo tudi kot **katalizatorji gospodarskega razvoja**, saj spodbujajo razvoj finančnega sektorja v globino in širino, izboljšujejo poslovno klimo, privabljajo zasebne vire kapitala v domače gospodarstvo ter spodbujajo in podpirajo razvoj MSP. Osnovno pravilo je, da razvojna banka pri zapolnjevanju tržnih vrzeli izbere najprimernejše inštrumente, jih po potrebi prilagodi ali celo inovira, upoštevajoč značilnosti tržnih nepravilnosti. Delovanje na tržnih vrzelih zagotavlja **komplementarnost obstoječemu poslovnemu finančnemu trgu**. V praksi se razvojne banke prilagajajo trenutnim aktivnostim zasebnih finančnih institucij oziroma trenutnemu obsegu tržnih vrzeli in pomanjkljivosti in ne obratno.

Danes deluje v 185 državah sveta preko **500 razvojnih bank** oziroma RFI. Kljub podobnim motivom za njihovo ustanovitev, razvoj in evolucija le-teh niso bili enotni, ampak so odražali **specifične okoliščine in izkušnje** nacionalnih finančnih sistemov, gospodarstev, zakonodaje in ideologije. Tako danes razvojne banke nastopajo v različnih organizacijskih oblikah in velikostih, delujejo z različnimi poslanstvi, pooblastili, pristojnostmi in instrumenti. Večinoma so organizirane v obliki nacionalnih razvojnih bank (angl. *national development banks*), lahko pa so tudi razvojni skladi (angl. *development funds*), javna ne-bančna podjetja, ipd.

Večina razvojno-finančnih institucij v EU posluje kot banka. Posledično je v teh institucijah zagotovljen bankam **ustrezen sistem upravljanja**, kar pomeni, da ima institucija jasno opredeljene pristojnosti in odgovornosti, ustrezen sistem upravljanja s tveganji ter ustrezen sistem notranjih kontrol. Splošno uveljavljen kriterij za banko oziroma kreditno institucijo je tudi ustrezna reguliranost in ne poslovni model. Aktivnosti, ki jih tipično opravljajo nacionalne razvojne banke, označujemo kot **razvojno bančništvo**.

Drugi za SID banko pomemben segment razvojno-finančnih institucij so t.i. **izvozno-kreditne agencije (IKA)**, institucije, specializirane za spodbujanje mednarodnega gospodarskega sodelovanja.⁹ Iz organizacijskega vidika so to lahko samostojne ustanove, državne agencije, specializirane izvozno-uvozne banke (EXIM banke), lahko pa organizirane v okviru razvojnih bank, kot je to primer pri SID banki. Tudi IKA se morajo pri svojem delovanju držati določenih mednarodnih sporazumov in dogovorov, ki zagotavljajo enaka pravila igre za vse države in preprečujejo podpiranje izvoza na način, ki bi pomenil dodeljevanje nedovoljenih konkurenčnih prednosti.

Razvojne banke lahko uvrstimo med **inštrumente državne razvojne politike, ki so kot taki tesno povezani z nacionalnimi razvojnimi prioritetami**. Ne glede na specifičnosti so izhodišča in glavni razlogi za obstoj razvojnih bank podobni v vseh državah: zapolnjujejo tržne vrzeli ter spodbujajo gospodarski razvoj na treh glavnih področjih:

⁹ Razvoj posebnih finančnih ustanov za podporo izvozu se je začel leta 1919 v Veliki Britaniji (ECGD) z namenom obnove mednarodne trgovine po I. svetovni vojni. V kratkem so sledile tudi druge večje evropske države, vse pa so računale na kratko naravo t.i. izvozno-kreditnih agencij. Krize in tržne vrzeli so se ponavljale, IKA pa so ostale pomembno orodje državne trgovinske politike.

1. **Spodbujanje domačega gospodarstva:** financiranje infrastrukturnih in drugih razvojnih projektov, servisiranje zapostavljenih skupin gospodarskih in drugih subjektov ter področij.
2. **Spodbujanje mednarodnega gospodarskega sodelovanja:** zavarovanje, izdajanje izvozno-kreditnih garancij ter financiranje izvoznikov ali njihovih kupcev za nakup domačega izvoznega blaga.
3. **Spodbujanje mednarodnega razvojnega sodelovanja:** predvsem preko multilateralne in bilateralne mednarodne gospodarske pomoči.

Med ključnimi načeli oziroma praksami je poleg **ekonomske upravičenosti posameznega posla**, kot temeljne podlage delovanja in obstoja vsake finančne ustanove, ne glede na njen status, zagotovo tudi upoštevanje širših ekonomskih in družbenih vidikov projekta. To ne pomeni, da razvojne banke podpirajo projekte, ki so jih zavrnila komercialne banke, ker so ti projekti slabi oziroma nerentabilni, ampak se praviloma angažirajo na področjih sistemskih pomanjkljivosti, kot določeno v prejšnjih odstavkih, predvsem z namenom doseganja drugače neuresničljivih družbenih koristi.

Izpolnjevanje teh načel oziroma praks zahteva od razvojnih bank **razvoj posebnega znanja in ekspertiz**. Zaradi potrebnega doseganja družbeno-ekonomskih, zadnje čase pa tudi okoljskih vidikov preučevanih projektov, ki jim poslovne banke razen z vidika tveganja ugleda in etike lastnega poslovanja niso podvržene, je kompleksnost obravnave projektov v razvojnih bankah v osnovi dosti večja. Največkrat se zasleduje več ciljev hkrati.

Načeloma za razvojne banke velja, da izravnavajo svoj poslovni rezultat na daljši rok kot poslovni subjekti, pa vendar se od njih zahteva **dolgoročna rentabilnost poslovanja ter oplajanje kapitala**. Zaradi tega razvojne banke ne podpirajo vseh projektov, še posebej pa ne tistih brez ekonomske rentabilnosti in/ali trajnostne vsebine. To načelo razvojnim bankam onemogoča opravljanje poslov, ki bi se z veliko verjetnostjo lahko izkazali za nerentabilne, kot je na primer pomoč podjetjem v težavah. Tako pomoč kot nedovoljeno obravnava tudi Evropska komisija, ki mora zagotavljati enake pogoje konkurenčnega okolje v celotnem gospodarskem sistemu EU.

V času zadnje gospodarske krize so razvojne banke dobile še pomembnejše mesto in vlogo. V krizi so razvojne banke večinoma močno razširile obseg in dostopnost svojih aktivnosti in tako delovale proti-ciklično na gospodarsko aktivnost. Vendar tudi v teh okoliščinah ostajajo dosledne pri upoštevanju ustreznih kreditnih standardov. Delovanje v povečanih sistemskih vrzelih, ki same po sebi prinašajo zvišano stopnjo tveganja, je namreč pomenilo velik pritisk na zagotavljanje dolgoročne rentabilnosti poslovanja.

V osnovi so temeljna načela delovanja takih in podobnih institucij ostala enaka, s tem da so **vrzeli zaradi problemov v finančnem sistemu večje kot običajno, kar je temeljni razlog za povečano – interventno – delovanje razvojnih bank**. V tem kontekstu je EK v jeku krize odobrila **začasen okvirni program EU za državne pomoči**,¹⁰ s katerim je regulirala (povečano) delovanje države in posledično tudi razvojnih bank v razmerah

¹⁰ Temporary framework for State aid measures to support access to finance in the current financial and economic crisis, adopted on 17.12.2008 (IP/08/1993), as amended on 25.2.2009.

povečanih tržnih vrzeli. Odločitev posameznih držav o ustanovitvi ali krepitvi osrednjih razvojnih institucij kot posebne veje finančnega sektorja, pred ali že v teku krize, se je tako v praksi tudi tokrat izkazala za smotrno.

NOVE VLOGE RAZVOJNIH BANK

Razvojne banke so se tudi v zadnji finančni krize izkazale za koristen inštrument ekonomske politike. To še posebno velja za države, kjer so se banke zasebnega sektorja umikale z nekaterih segmentov finančnega trga, kar je povzročilo naraščanje tržnih vrzeli. **Do izraza je prišla komplementarna vloga javnega in zasebnega sektorja, kjer se od razvojnih bank pričakuje hitro in prožno nadomeščanje zasebnega sektorja v primeru njegovega nenadnega umika.** Razvojne banke celotnega umika zasebnega sektorja seveda ne morejo nadomestiti, lahko pa z ustreznim usmerjanjem svoje aktivnosti pomagajo na segmentih z največjim učinkom na preprečevanje negativnih posledic na gospodarsko aktivnost. **Da lahko ustrezno ukrepajo, ko za to nastanejo potrebe, morajo razvojne banke neprestano, vzdrževati ustrezno stopnjo pripravljenosti in ustrezen obseg zmogljivosti** (infrastruktura, portfelj, kadri, znanje, analitična orodja, dostop do zunanega financiranja, itd.). To velja tudi za čas konjunktore, ko so finančne tržne vrzeli praviloma manjše in se razvojne banke umikajo zasebnemu sektorju.

Izjemoma lahko vloga razvojnih bank v sistemu tako zraste, da postanejo sistemsko pomembne ali celo t.i. »last resort« banke – edino upanje za gospodarstvo. V tem primeru se tudi poveča njihova vloga v neposrednem financiranju.

Do spremembe prihaja tudi pri produktih, ki jih morajo zagotavljati razvojne banke. Prvotno so bile ugodne obrestne mere najpomembnejša značilnost posojil razvojnih bank. Danes komitenti razvojnih bank pričakujejo tudi učinkovito obravnavo, prožne kreditne pogoje, hitro odločanje, vedno večjo udeležbo pri tveganjih in financiranje obratnega kapitala, ne samo investicij. Za ustrezno usmerjanje svoje aktivnosti na segmente, kjer lahko dosega čim višjo učinkovitost (trend v zadnjem obdobju je t.i. »zeleno bančništvo« oziroma osredotočenje na nove okoljske tehnologije), morajo razvojne banke razvijati postopke spremljanja gibanja finančnih tržnih vrzeli in prilagajanje njihovih produktov za njihovo odpravljanje. Zaradi otežene dostopnosti javnih sredstev je nujno poiskati druge vire financiranja in sodelovanje z evropskimi ustanovami.

Vedno bolj prihajajo do izraza tudi nadzorniške zahteve in podvrženost proceduram in kriterijem za dodeljevanje državne pomoči. **Razvojne banke, ki so bile kot SID banka usmerjene tudi k finančni podpori izvoznikom (internacionalizacije), sedaj na tem področju podvržene omejitvam,** ki omogočajo prednost poslovnim bankam, da delujejo na tem segmentu trga.

V krizi so v EU države odgovorile na potrebe po vzpostavljanju financiranja na specifičnih področjih tudi z **vzpostavljanjem novih razvojnih bank.** V državah EU so razvojne banke dodatno prevzele vlogo enega glavnih stebrov za realizacijo projektov v okviru Junckerjevega investicijskega načrta za Evropo. Tako so v Veliki Britaniji ustanovili UK Green Investment Bank in British Business Bank za podporo projektom učinkovite rabe energije ter malih in srednjih podjetij, na Irskem Strategic Banking Corporation of Ireland, na Portugalskem Instituição Financeira do Desenvolvimento, v Litvi Single Development Institute (SDI) in Grčiji Institution for Growth in Greece (IfG). V nastajanju je tudi razvojna banka na Malti, Malta Development Bank.

Da trg potrebuje dopolnilno vlogo tudi na področju internacionalizacije kaže tudi dejstvo, da so bile izvozne kreditne agencije večinoma začasno ustanovljene po prvi svetovni vojni za ponoven razvoj mednarodne trgovine – pa so večinoma ostale operativne vse do sedaj. Kriza je tovrstne potrebe le še bolj izpostavila ob hitrem umiku zasebnih tržnih udeležencev, kot na primer pri

zavarovanju političnih rizikov, kjer so pred krizo zasebni (po)zavarovatelji vstopali že v časovne horizonte do 20 let in tudi za države v razvoju, a je v krizi nastopilo hitro krčenje njihove aktivnosti.

*Podobno velja tudi za **financiranje izvoza**, kjer je evropski model temeljil le na poslovnih bankah (za razliko od drugih OECD držav), kriza pa je prisilila evropske države, da so začele urgentno vzpostavljati ustrezne izvozno-usmerjene kreditne sheme. V zadnji krizi je bila zelo pomembna tudi podpora proizvodno-dobaviteljskih verig (supply-chain), ki so se začele krhati zaradi globalizacije letih na eni strani in različnih regionalnih, nacionalnih učinkov krize. Tudi podpora t.i. trade finance-u je imela pomembno vlogo pri obnovitvi zaupanja.*

*V zvezi z nadaljnjim institucionalnim razvojem EU se vse bolj izpostavlja tudi **vprašanje vloge EIB vis-a-vis nacionalnim razvojnim bankam**. EIB je namreč vse aktivnejša v nacionalnih prostorih oziroma na področjih, ki so veljala za tradicionalna področja nacionalnih razvojnih bank, in razvija storitve, ki so nemalokrat »v konkurenci« z delovanjem nacionalnih razvojnih bank. Pri tem ima EIB praviloma več maneverskega prostora pri cenovnih pogojih. Do neke mere se celo že postavlja vprašanje enotne evropske razvojne banke z nacionalnimi »podružnicami«.*

II.2. INSTITUCIONALNI, REGULATORNI IN KORPORATIVNI OKVIR DELOVANJA SID BANKE

Institucionalni in regulatorni okvir

Ključni okvir v slovenskem institucionalnem okolju za delovanje SID banke predstavlja Zakon o slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB), ki kot »krovni« zakon regulira delovanje SID banke, njeno vlogo, pooblastila, dejavnosti, lastništvo in organiziranost. SID banka deluje tudi v skladu s pooblastilom po **Zakonu o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP)**, ki dodatno ureja izvajanje funkcije izvozne kreditne agencije, vendar gre v tem primeru za posle v imenu in za račun države, ki se računovodsko ločeno evidentirajo, torej izven bilance banke.

SID banka velja v skladu z ZSIRB, Zakonom o bančništvu in regulativami EU **»specialno kreditno institucijo«: opravlja posebne naloge jasno opredeljene z zakonom, je v izključni lasti države, država pa upnikom jamči za vse obveznosti SID banke**. SID banka se uvršča med »nacionalne razvojne banke« in ne »agencije«, saj je nadzorovana in licencirana tudi s strani Banke Slovenije in ECB, ki sta bančni regulator in nadzornik, medtem ko je nadzor Vlade in Državnega zbora usmerjen predvsem v nadzor izpolnjevanja zadanih mandatov.

PRIMERJAVA UGODNOSTI, KI JIH DRŽAVE ZAGOTAVLJAJO ZA OMOGOČANJE DELOVANJA SVOJIH RAZVOJNIH BANK

Financiranje razvoja s pomočjo ugodnih virov sredstev posredovanih v gospodarstvo preko posebnih razvojnih institucij sega v sam začetek delovanja razvojnih bank. Bank of Barcelona je z namenom pridobitve poceni sredstev uživala jamstvo mesta Barcelona, Bank of Genova je upravljala z delom pobranih davkov, v Caisse des Depots et Consignations (1816; Francija), oz. v Cassa Depositi e Prestiti (Italija), so bile hranilnice in kasneje tudi poštno hranilnice prisiljene nalagati del zbranih sredstev, s katerimi sta ti instituciji financirali razvoj javne infrastrukture (ceste, železnice, mostovi, šole ipd.), itd. Prvi znan primer je sicer še iz časov rimskih cesarjev Avgusta in Tiberija, ko je deloval

sklad za brezobrestno posojanje siromašnemu prebivalstvu, vzpostavljen na podlagi sredstev zaplenjenih kriminalcem.

Kot moderno pojmovanje za **osnovo delovanja razvojnih bank lahko privzamemo tudi elemente Marshallovega plana**, imenovanega po Georgeu Marshallu, poveljniku sekretarju za zunanje zadeve ZDA. Primarno je šlo za ameriško pomoč državam Zahodne Evrope pri povojni obnovi gospodarstva in infrastrukture, v letih 1948 do 1953. Tako je bila lahko proizvodnja v vseh prejemnikih Marshallovega plana v začetku petdesetih let najmanj za tretjino višja kot leta 1938. Okoli 60% sredstev Marshallovega plana je bilo namenjeno investicijam v industrijo. Verjetno najuspešnejši način posredovanja teh sredstev do gospodarstva je bil vzpostavljen v Zahodni Nemčiji, kjer je bila večina sredstev namenjenih gospodarstvu v obliki posojil, torej v povratni obliki. Tako je bilo možno povrnjena sredstva ponovno uporabiti za nova posojila in širiti multiplikativne učinke. Ta proces, **na osnovi prav teh istih sredstev Marshallovega plana se izvaja še danes v okviru osrednje nemške razvojne banke KfW**, Kreditanstalt für Wiederaufbau.

Ugodnosti, ki jih države zagotavljajo za omogočanje ustreznega delovanja svojim razvojnim bankam in ki jih le te prenašajo na končne prejemnike sredstev so pogosto bistveno širše in bolj raznovrstne, kot tiste, ki jih ima na razpolago SID banka na podlagi ZJF-D. SID banka lahko zagotavlja ugodne vire končnim koristnikom na podlagi možnosti pridobivanja tujih finančnih virov, za kar je pridobila poročstvo/jamstvo države na njene finančne obveznosti. SID banka na podlagi ZJF-D lahko načeloma s strani države prejme tudi posojilo, garancijo na dana posojila (ugodnost na aktivih) ali kapital. Pri posojilih in garanciji na dana posojila je možno dogovarjati prednostno udeležbo države kritju izgube iz naslova neodplačanih danih posojil (ugodnost na aktivih). Pri tem se vsa dana posojila vodijo ločeno od preostalega portfelja danih posojil, pozitiven rezultat iz tako danih posojil pa si delita država in SID banka, pri čemer je država prednostno udeležena v dobičku iz naslova danih posojil.

Od ugodnosti na aktivih, ki za banko v naprej dorečenem obsegu pomenijo zaščito rezultata pred izgubami na naložbeni strani, je SID banka prejemnica le tistih, ki so vezane na posojilne sklade oblikovane skupaj z MGRT. V letih 2011 in 2013 je skupaj z viri MGRT v skupnem znesku 170 mio EUR lahko vzpostavila dva posojilna sklada kot ukrep finančnega inženiringa. Pri tem MGRT nosi prvo izgubo posameznega posojilnega sklada. Finančno prednost vira MGRT SID banka v celoti prenese na podjetja. Gre za enega od načinov mešanja proračunskih in drugih sredstev v EU za spodbujanje gospodarstva in s ciljem izboljšanja dostopa (ugodnih) virov financiranja.

Avstrija, OeKB: Več pooblastil na finančnih trgih (skrbniška vloga na področju listinjenja, agentura za zadolževanje države, klirinško-depotna vloga, ipd...)

Brazilijska, BNDES: Približno tretjino vseh sredstev dobi BNDES iz naslova upravljanja FAT sklada, namenjenega podpori delavcem (ob izgubi službe, ipd.) oziroma PIS-PASEP sklada, njegovega predhodnika,¹¹ skoraj polovico pa neposredno s strani državne zakladnice in drugih državnih virov. V tujini pridobival le manj kot 10% sredstev.

Finska, Finnvera: Garancija države pri naložbah v MSP (t.i. loss compensation guarantee); država iz svojega proračuna pokriva približno 50% vsake naložbe.

¹¹ FAT se polni z 0,65-1,00% davka na prihodke zasebnih in javnih gospodarskih družb in 1% davka na stroške negospodarskih oziroma neprofitnih družb; od tega gre BNDES neposredno 40% tako zbranih sredstev ter depoziti iz presežka preostalih 60%. Za sredstva PIS-PASEP, ki nima novih davčnih prispevkov, in jih uporablja BNDES, le-ta zagotavlja minimalen donos, na depozite pa določeno obrestno mero. Na drugi strani BNDES zaračunava upravljalne provizije.

MFB, Madžarska: Država s kontragarancijo krije 85% vsakega posojila MFB v MSP (garancija na aktivih). Pri garancijah, ki jih daje MFB MSP-jem za zadolževanje pri poslovnih bankah je delež kontragarancije države na podlagi posebnega odloka države 80-90%.

Hrvaška, HBOR: Največji delež kapitala v virih financiranja (33%) med razvojnimi bankami; garancija države za vse obveznosti HBOR; subvencioniranje programov HBOR s strani države

Japonska, DBJ: Razvojna banka je povezana s poštno hranilnico, kar ji omogoča dostop do depozitov prebivalstva.

Nemčija, KfW: Financiranje iz proračuna in preko vrednostnih papirjev, za katere jamči nemška država (za vse obveznosti); KfW ima v svoji pasivi le manj kot petino kreditov; garancija države na aktivih za posamezne posle oziroma programe.

Poljska, BGK: Vsa sredstva institucij javnega sektorja so deponirana pri poljski razvojni banki, kar predstavlja zanjo slabo polovico vseh sredstev.

Ruska federacija, Vneshtorgbank: Banka hitro rast poslovanja financira s poceni sredstvi iz denarne politike ruske centralne banke (primarna emisija).

Ruska federacija, Vnesheconombank: Agent za upravljanje državnega pokojninskega sklada, upravljanje s procesom prestrukturiranja v okviru Pariškega in Londonskega kluba, agent za izvajanje kriznih ukrepov, upravljanje ruskega sklada za neposredne investicije

Švedska, Almi: Upravljanje 5,5 mlrd SEK vrednega sklada, ki se polni z donacijami vlade, regij kot delničarjev ter obrestmi iz naložb; iz državnega proračuna krijejo stroške poslovanja (v smislu pokrivanja stroškov »nacionalnih svetovalnih storitev«) ter škod pri kreditiranju RRI.

Več razvojnih bank: Oproščene določenih davčnih bremen (npr. davek od dobička)

Razvojne banke v EU igrajo posebej poudarjeno vlogo in so podvržene še dodatnim regulativam. EU je že leta 1958 ustanovila Evropsko investicijsko banko (EIB), ki zagotavlja dolgoročno posojila javnemu in zasebnemu sektorju za projekte v evropskem interesu, kot so: kohezija in konvergenca regij EU, podpora za mala in srednja podjetja, okoljski programi, raziskave, razvoj in inovacije, promet, ter energija. Spodbujanje razvoja na teh področjih je horizontalni cilj EU. Hkrati je EIB večinski delničar v Evropskem investicijskem skladu (EIF), ustanovljenem leta 1994 za podporo majhnim podjetjem, ki deluje preko bank in drugih finančnih posrednikov, iz zgodovinskega pregleda pa izhaja, da so vzporedno v državah članicah delovale tudi nacionalne spodbujevalno razvojne banke in pri tem zasledovale zelo podobne cilje ter uporabljale podoben poslovni model.

S povečevanjem stopnje integracije v okviru EU so bili tudi organi EU prisiljeni, da se natančneje opredelijo do nacionalnih razvojnih bank in njihovega poslovanja.¹² Te namreč, kot že rečeno, delujejo na finančnih trgih in lahko konkurirajo drugim zasebnim subjektom, obenem pa od držav prejmejo tudi določeno finančno ali nefinančno podporo (glej okvir).

¹² V skladu z integracijskimi procesi na bančnem področju, ki so dobili v 2012 dodaten moment s temelji evropske Bančne Unije, se dodatno izpostavlja tudi vprašanje integracijskega procesa na področju razvojnega bančništva oziroma morebitna nova vloga evropskih nacionalnih razvojnih bank.

Zaradi tega morajo te ustanove **prejete prednosti prenesti na končne koristnike, saj bi v nasprotnem primeru prišlo do nedovoljene konkurenčne prednosti** pred drugimi finančnimi posredniki. Pri tem prenos finančne prednosti na končnega prejemnika ne sme vplivati na njegov položaj do njegovih konkurentov oziroma mora ta dobiti finančno storitev skladno s pravili o konkurenci in dovoljenih državnih pomočeh.

V ustanovitvenih pogodbah EU je namreč določeno, da je vsaka pomoč iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nedovoljena. **Državna pomoč je v EU dovoljena samo izjemoma, npr. če je skladna s horizontalnimi cilji pravil o državnih pomočeh.** Pri presoji skladnosti delovanja javnih specializiranih kreditnih institucij se uporabljajo poleg primarnih (ustanovitvena pogodba), tudi sekundarni (smernice in uredbe) in drugi pravni viri EU (odločbe ES in drugi dokumenti EK, t.i. »*soft law*«), in sicer po načelu enakih kriterijev za enake primere. Osnovo v tem pogledu predstavlja **Dogovor med Evropsko komisijo (EK) in Nemčijo glede specialnih kreditnih institucij** z dne 1. 3. 2002,¹³ ki določa podrobnejša pravila za delovanje nemških razvojnih bank (npr. KfW) oziroma razlaga, kako se konkurenčno pravo EU uporablja v primeru nacionalnih razvojnih bank.

Na področjih, kjer bančno okolje to omogoča, specialne kreditne institucije svoje produkte končnim prejemnikom ponujajo primarno preko poslovnih bank (*Durchleitungsprinzip*, tudi *Hausbankenprinzip*) ali s sodelovanjem v bančnih sindikatih. S tem je potencialni vpliv države na konkurenco bistveno zmanjšan. Pri izbiri poslovnih bank, s katerimi sodelujejo, morajo seveda ravnati nediskriminatorno in transparentno. Problem vpliva na konkurenco med končnimi prejemniki sredstev v realnem sektorju je urejen z zahtevo, da lahko specialne kreditne institucije ponujajo svoje produkte le na vnaprej točno določenih področjih oziroma v skladu s prej omenjenimi horizontalnimi cilji EU.

Zahteve/omejitve Evropske Komisije:

- Nekonkuriranje komercialnim bankam in osnovno delovanje preko poslovnih bank.
- Ponekod konkretnejša specifikacija in ustrezna prigrasitev (Ministrstvo za finance, EK) razvojno-spodbujevalnih nalog v okvirih GBER, *de minimis* ali dokazane tržne vrzeli.
- Zagotavljanje finančne samozadostnosti banke ob maksimiranju koristi z vidika ciljev trajnostnega razvoja.
- Upoštevanje pravil o pomoči podjetjem v težavah.
- Delovanje povezanih družb na tržnih osnovah.

Ko poslovni finančni sektor na danih tržnih vrzeli ne more ali ne želi povečati svoje aktivnosti s pomočjo programov razvojne banke, se razvojna banka lahko odloči da **sama intevira neposredno do končnih koristnikov. Pri tem mora paziti na uveljavljanje ustreznih ukrepov za preprečevanje morebitnega izrivanja aktivnosti poslovnega sektorja.**

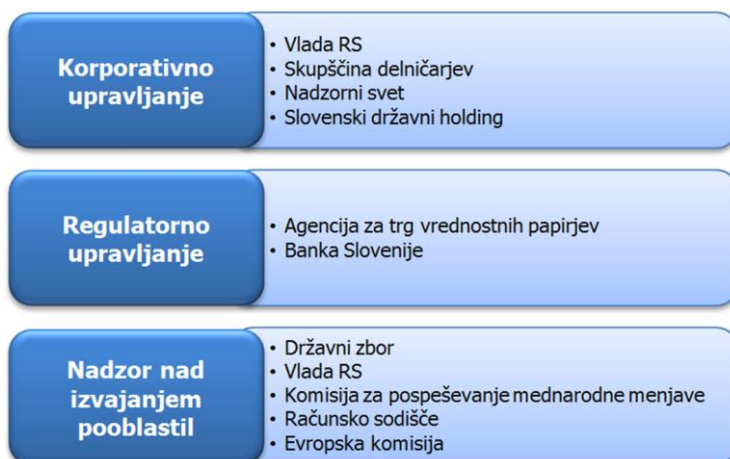
Za vsakega od svojih programov mora razvojna banka, ki deluje v EU, na ustrezen način opredeliti tržno vrzel, ki jo s tem programom naslavlja. EK ponuja možnosti za oblikovanje

¹³ T.i. sporazum Monti – Koch Wesser, ki je sledil leto prej sklenjenemu sporazumu glede nemških deželnih bank in hranilnic (*Understanding on Landesbanks and savings banks of 17.7.2001*).

programov **po načelu de minimis ali po Uredbi o splošnih skupinskih izjemah**. Načelo *de minimis* predvideva posojanje po obrestnih merah, ki veljajo z vidika EK za zelo blizu tržnim obrestnim meram, Uredba splošnih skupinskih izjem pa opredeljuje segmente financiranja, ki po oceni EK ne delujejo ustrezno in kjer je zato intervencija razvojnih bank dobrodošla. V obeh primerih gre torej za način delovanja, ki širi domet trga in ne povzroča dodatnih omejitev konkurenčnemu delovanju tržnih udeležencev. Razvojna banka lahko tudi sama **z ustrezno analizo trga** EK dokaže tržno vrzel ter pri EK priglasijo ustrezne programe financiranja, s katerimi bo naslovila to vrzel. Izven tega okvirja ostane **možnost delovanja po načelu zasebnega investitorja**, kar pomeni (so)financiranje po tržnih pogojih.

Tudi SID banka je pod drobnogledom EK. Zaradi državne garancije ima namreč SID banka posledično načeloma najboljše pogoje za pridobivanje sredstev, kar lahko vodi v neloyalno konkurenco. V tem kontekstu je Evropska komisija zahtevala tudi konkretne zaveze Vlade RS, med drugim, da bo RS vsakokrat, kjer bo to potrebno, Evropski komisiji priglasila vse posle in programe državne pomoči, ki bodo izvajani s strani SID banke, da bo zagotavljala finančno samozadostnost banke ob maksimiranju koristi z vidika ciljev trajnostnega razvoja ter razvila ustrezne varovalke korporativnega upravljanja (objektivna merila). Ker je bil tak pravni red EU upoštevan že pri ustanovitvi SID banke in vzpostavitvi njenega poslovnega modela, je **EK s pismom z dne 11. 12. 2009 načeloma potrdila njen okvir delovanja**, končna potrditev načel izvajanja posameznih aktivnosti pa se pričakuje v kratkem.

Slika 5: Nadzor nad poslovanjem SID banke temelji na treh nadzornih stebrih

Vir: SID banka

Poleg korporativnega upravljanja, kot velja za delniške družbe, ima SID banka še **posebej okrepljen regulatorni nadzor, kar terja in zagotavlja visok nivo transparentnosti poslovanja**. Ker nastopa SID banka kot banka je za njen nadzor zadolžena Banka Slovenije. Z izdajo vrednostnih papirjev, ki kotirajo na borzi, njeno poslovanje nadzira tudi Agencija za trg vrednostnih papirjev. Kot že rečeno je SID banka od 2008 tudi pod neposrednim nadzorom in v rednih interakcijah z Evropsko komisijo (DG Competition). Dodatno je kot nosilka številnih javnih pooblastil in v skladu s tem povezano zakonodajo, SID banka dolžna redno poročati Državnemu zboru in Vladi RS, ter posebej nekaterim ministrstvom, nad izvajanjem pooblastil po Zakonu o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP) bedi posebna Komisija za pospeševanje mednarodne menjave, nad vsem skupaj pa še Računsko

sodišče. SID banka za nadzorne ustanove **pripravlja letno skupaj več kot 150 rednih poročil.**

SID banka izvaja storitve tako za svoj kot za državni račun. Ključno je, da je za račun RS vzpostavljen natančen ločen sistem računovodenja, ki lahko v vsakem trenutku prikaže realno in pregledno stanje obeh računov. Za ločeno evidentiranje vseh posameznih dejavnosti, ki jih banka opravlja po pooblastilu RS, ima SID banka vzpostavljen sistem stroškovnih mest in stroškovnih nosilcev, na katere se ustrezno evidentirajo poslovni dogodki, ki nastajajo pri izvajanju posamezne dejavnosti. To je tudi osnova za ugotavljanje neposrednih odhodkov iz nje. Za dejavnosti zavarovanj pred nemarketabilnimi riziki, pri katerih banka upravlja tudi sredstva varnostnih rezerv, se izdelujejo tudi ločeni računovodski izkazi. Sodila razporejanja stroškov potrdi neodvisna zunanja revizija. V 2013 je bil SID banki tudi potrjen status javnega naročnika po ZJN-2, zato so bili v banki tudi vzpostavljeni **postopki javnega naročanja.**

Korporativno upravljanje – usmerjeno v skrbno obvladovanje tveganj

Glede **internih organov vodenja in nadzora ima SID banka dvotirni sistem upravljanja – banko vodi uprava, njeno delovanje pa nadzoruje nadzorni svet.** Nadzorni svet nadzoruje in spremlja vodenje in poslovanje banke. Ima sedem članov, ki jih skladno z ZSIRB imenuje Vlada Republike Slovenije.¹⁴ Nadzorni svet deluje na podlagi sprejetega poslovnika o delu nadzornega sveta, ki podrobneje ureja načela, postopke in način dela, glavne pristojnosti in odgovornosti pa so določene s statutom banke in zakoni, ki urejajo poslovanje banke, predvsem z zakonom o gospodarskih družbah, zakonom o bančništvu in ZSIRB. Med drugim sprejema strateške usmeritve banke, preverja letna in druga finančna poročila banke in o tem izdela mnenje, obrazloži skupščini delničarjev banke svoje mnenje k letnemu poročilu oddelka za notranjo revizijo in mnenje k letnemu poročilu uprave, potrjuje letno poročilo banke in predlog uprave za uporabo bilančnega dobička, obravnava morebitne ugotovitve Banke Slovenije, davčne inšpekcije in drugih nadzornih organov v postopkih nadzora nad banko. Poleg tega daje nadzorni svet soglasje upravi k določitvi poslovne politike banke, finančnega načrta banke, organizacije sistema notranjih kontrol in letnega programa dela oddelka za notranjo revizijo. Nadzorni svet daje tudi usmeritve in soglasje k politiki poslovanja banke skladno z razvojnimi usmeritvami, ki temeljijo na dolgoročnih razvojnih dokumentih EU in Republike Slovenije.

Nadzorni svet je tudi ustanovil revizijsko komisijo ter komisijo za prejemke in kadrovske zadeve kot posvetovalni telesi. V zvezi s svojimi pristojnostmi spremljanja in nadzora **revizijska komisija** obravnava predvsem gradiva, ki se nanašajo na medletne in letne računovodske izkaze banke, delovanje oddelka za notranjo revizijo, organizacijo sistema notranjih kontrol in morebitne ugotovitve nadzornih organov v postopkih nadzora nad banko.

¹⁴ V letu 2015 je nadzorni svet deloval v naslednji sestavi: Monika Piňtar Mesarič, predsednica nadzornega sveta, Janez Tomšič, namestnik predsednice, ter člani mag. Marjan Divjak, Štefan Grosar, mag. Leo Knez, Martin Jakše (do 26. 3. 2015), mag. Anton Rop (do 11. 9. 2015) in mag. Boris Škapin (od 2. 7. 2015).

Komisija sodeluje tudi pri postopkih izbire zunanjega revizorja ter pregleduje in spremlja njegovo delo in neodvisnost. **Komisija za imenovanja in prejeme** je stalno delovno in posvetovalno telo nadzornega sveta. Komisija je pristojna in odgovorna za opravljanje nalog s področja prejemkov zaposlenih ter obravnavo vprašanj, povezanih z upravo. Njene naloge so tako predvsem ocenjevanje ustreznosti vzpostavljenih metodologij, na podlagi katerih sistem prejemkov spodbuja ustrezno upravljanje tveganj, kapitala in likvidnosti, preverjanje ustreznosti splošnih načel politik prejemkov in njihove skladnosti s poslovno politiko banke v dolgoročnem časovnem obdobju, ocenjevanje in vrednotenje dela uprave, pregled politike prejemkov uprave in priprava priporočil nadzornemu svetu glede izvajanja politik prejemkov.

Za koordinacijo delovanja pristojnih državnih in drugih organov ter institucij pri izvajanju ZZFMGP ter učinkovito izvajanje zavarovanja in financiranja poslov mednarodne trgovine in investicij je Vlada Republike Slovenije imenovala **komisijo za pospeševanje mednarodne menjave**.¹⁵

Komisija odloča o predlogih banke o sklepanju zavarovalnih poslov, ki presega 5 milijonov €, pri čemer ima odločilne pristojnosti tudi na drugih področjih, povezanih z obvladovanjem tveganj, kot so dajanje soglasja k:

- politikam zavarovanja v posameznih državah ali skupinah držav, ki skupaj z limiti zavarovanja, opredeljenimi že v ZZFMGP, omejujejo mogoči obseg nastalih škod;
- sklepanju in oblikovanju posebnih pogojev zavarovanja posameznih zavarovalnih in drugih poslov;
- upravljanju sredstev varnostnih rezerv in rizikov, prevzetih v zavarovanje;
- sklepanju sporazumov in odnosov s finančnimi in drugimi institucijami;
- reprogramom, izterjavam in likvidacijam škod ter daje mnenja in soglasja k opravljanju drugih poslov po pooblastilu države.

Komisija za pospeševanje mednarodne menjave redno spremlja poslovanje banke na področjih, ki jih ureja ZZFMGP, saj obravnava poročila o poslovanju, Ministrstvu za finance pa daje mnenje k poročilu banke o izvrševanju pooblastil po ZZFMGP.

Banka ima v zvezi s postopki računovodskega poročanja z internimi akti **vzpostavljene različne notranje kontrole**, ki se izvajajo predvsem v organizacijskih enotah, pristojnih za upravljanje tveganj, računovodstvo ter plan in kontroling. Delovanje notranjih kontrol in upravljanje tveganj v družbi je tudi predmet notranjega revidiranja, ki ga izvaja posebna organizacijska enota. V okviru banke je kot del sistema notranjih kontrol vzpostavljena tudi funkcija varovanja zakonitosti poslovanja, katere nosilec je posebna organizacijska enota.

Oddelek za skladnost je samostojna organizacijska enota, katere direktor je podrejen neposredno upravi, omogočeno pa mu je tudi neposredno komuniciranje z nadzornim svetom.

¹⁵V letu 2012 so bili člani komisije za pospeševanje mednarodne menjave mag. Marjan Hribar kot predsednik, mag. Sabina Koleša kot namestnica predsednika ter člani Monika Pintar Mesarič (do 4. 10. 2012), Matej Čepeljnik (od 4. 10. 2012), Janez Krevs, mag. Boris Sovič (do 24. 5. 2012), dr. Stanislav Raščan (od 24. 5. 2012) in mag. Jože Renar.

Namen funkcije skladnosti je odpravljati oziroma omejevati tveganja skladnosti poslovanja ter krepiti korporativno etiko in integriteto ter preprečevati prevare in zlorabe. SID banka z manjšimi odstopanji (glej poglavje Kodeks upravljanja) spoštuje Kodeks korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države in Kodeks javnih delniških družb ter je podpisnica Slovenskih smernic korporativne integritete.

Oddelek za skladnost ima nadzorno funkcijo, je skrbnik internega kodeksa etičnih vrednot in strokovnih standardov ter pristojen za obravnavo pritožb naznaniteljev (t. i. »whistleblowing«). Oddelek za skladnost izvaja nadzorno funkcijo z rednimi in izrednimi pregledi poslovanja z vidika skladnosti na izbranih področjih, za katera iz analize profila tveganosti izhaja, da je tveganje neskladnosti največje. Pri izvajanju pregledov oddelek za skladnost sodeluje tudi z oddelkom za notranjo revizijo z izmenjavo informacij oziroma ugotovitev. Funkcija skladnosti vključuje spremljanje in poročanje o tveganju skladnosti ter svetovanje in izobraževanje o obvladovanju tega tveganja.

Ne glede na vzpostavitev in izvajanje funkcije skladnosti je uprava banke primarno odgovorna za upravljanje tveganja skladnosti in zagotavlja, da je poslovanje banke skladno s predpisi. Za zagotavljanje skladnosti poslovanja so odgovorni tudi vsi zaposleni v banki, ob upoštevanju njihove vloge in ravni odgovornosti. Njihova pravica in dolžnost je, da se izobražujejo tudi s področja obvladovanja tveganja skladnosti.

Tudi **Oddelek za notranjo revizijo** je organiziran kot samostojna, neodvisna organizacijska enota, ki je funkcionalno in organizacijsko ločena od drugih organizacijskih enot banke in je neposredno odgovorna upravi banke. Oddelek za notranjo revizijo deluje skladno z Zakonom o bančništvu, Mednarodnimi standardi strokovnega ravnanja pri notranjem revidiranju, Kodeksom poklicne etike notranjih revizorjev in Kodeksom načel pri notranjem revidiranju. Delovanje oddelka za notranjo revizijo ureja listina o delovanju notranje revizije, podrobneje pa so postopki izvajanja notranjerevizijske dejavnosti opredeljeni v pravilniku o delu notranje revizije in v priročniku notranjega revidiranja. Oddelek za notranjo revizijo poroča o svojem delovanju, ugotovitvah in poteku realizacije priporočil letno in četrletno upravi banke, revizijski komisiji in nadzornemu svetu banke. Uprava banke obravnava tudi vsa poročila o posameznih izvedenih notranjih revizijah.

Namen delovanja oddelka za notranjo revizijo je podajati neodvisne in nepristranske ocene o učinkovitosti in kakovosti upravljanja tveganj, notranjih kontrol in ureditvi notranjega upravljanja in s tem prispevati k izboljšanju delovanja in doseganju ciljev banke. Svoje poslanstvo oddelek za notranjo revizijo uresničuje z izvajanjem notranjih revizij in svetovalne dejavnosti, pri čemer se osredotoča na najbolj tvegana področja, ki jih določi v okviru načrtovanja dela oddelka. Letni in strateški načrt temeljita na podlagi profila tveganosti banke in zahtev regulatorja za obvezno revidiranje posameznih področij poslovanja banke, s ciljem revizijskega pokritja najbolj tveganih področij delovanja banke in obdobjnega pokritja tudi manj tveganih oz. še ne pregledanih področij. Oba načrta sprejme uprava banke v soglasju z nadzornim svetom banke.

Iz letnega načrta dela za leto 2016 je bilo izvedenih 10 rednih pregledov, poleg tega je bil v drugem kvartalu zaključen en izredni pregled. Načrt ni bil uresničen v celoti predvsem zaradi

kadrovskih sprememb. Za izvedbo dveh pregledov so bile uporabljene storitve zunanjih izvajalcev.

II.3. NAČELA POSLOVANJA SID BANKE

Splošna načela in dobre prakse delovanja razvojnih bank ter vzpostavljenih internacionalnih institucionalnih okvirjev se odražajo tudi v načelih poslovanja SID banke, pri čemer so bila ta natančno določena v zakonskih podlagah in drugih statutarnih oziroma strateških dokumentih banke. Ključna načela, ki jim sledi banka v vsakodnevnem poslovanju so tako predvsem:

a) Usmerjenost v uravnoteženi in trajnostni razvoj Slovenije

SID banka slediti načelu uravnoteženega in trajnostnega razvoja na ekonomskem, okoljskem in socialnem področju ter upoštevati celovit, dolgoročno naravnani pogled pri vseh finančnih poslih. Poleg ekonomske upravičenosti aktivnosti mora upoštevati tudi njihove družbene eksternalije, to je nefinančne ali posredne koristi in/ali stroške za celotno gospodarsko in družbeno okolje. Delovanje SID banke temelji na razvojnih dokumentih RS in EU.

b) Finančna samovzdržnost in odgovorno posojanje

Z namenom doseganja dolgoročne finančne samovzdržnosti in upoštevanja temeljnih bančnih načel delovanja je vsak posel potrjen presoji ekonomske in finančne upravičenosti ter celoviti oceni in upravljanju vseh vrst tveganj. Koncept odgovornega posojanja združuje tako strokovne, kot tudi etične standarde. Odgovorno posojanje v SID banki upošteva koncept t.i. »presoje 5 bilanc« (intelektualna, surovinska, okoljska, energetska, inovacijska. Sestavni del odgovornega posojanja sta tudi osebna integriteta bančnih uslužbencev, zaradi česar je SID banka sprejela tudi svoj etični kodeks.

ODGOVORNO POSOJANJE IN IZPOSOJANJE - KAKO SID BANKA PRESOJA PROJEKTE V OKVIRU SVOJEGA KREDITNEGA PROCESA?

*Če bančništvo lahko delimo na komercialno, investicijsko in razvojno, potem **razvojne banke ločimo od ostalih bank po njihovih specifičnih načelih poslovanja**: komplementarnost, subsidiarnost, nediskriminatornost, preglednost in načelo družbene odgovornosti. S tem razvojne banke zagotavljajo svojo dopolnilno vlogo drugim bankam v okviru delovanja finančnih trgov. Dodatna razlika, ki je prisotna vsaj do pojava finančne krize, pa je povezana tudi s presojjo projektov v okviru kreditnega procesa. Banke so namreč večinoma projekte presojale predvsem na podlagi kreditne ocene posojiljemalca in kakovosti zavarovanj. SID banka v svojem kreditnem procesu uporablja t.i. **sinspektričen (celovit) pogled**, ki pomeni **presojjo petih bilanc potencialnega posojiljemalca**; poleg finančne še surovinsko, okoljsko, energetska in inovacijsko bilanco.*

*Gre za **koncept odgovornega posojanja**, ki združuje tako strokovne, kot tudi etične standarde. SID banka na ta način vgrajuje zasledovanje trajnosti in samozadostnosti v postopke odločanja. Velik poudarek daje, kar vedno bolj prihaja v ospredje tudi pri praksah drugih bank, sposobnosti ustvarjanja denarnega toka in upravljanju s tveganji, kjer v Sloveniji prave tradicije in znanja ni.*

Kreditna presoja mora sloneti na pogledu naprej – v dolgi rok – kjer se mora dokazati rentabilnost projektov. Upoštevanje dolgoročne vzdržnosti poslovnega modela komitenta je za SID banko, ki večinoma ponuja dolgoročna finančna sredstva, samoumevno; po drugi strani so pri posojanju marsikatero banke dolgoročno vzdržnost komitenta zapostavljaje zaradi zmotnega občutka varnosti, ki so ga imele zaradi podeljevanja kreditov krajših ročnosti.

Pred krizo so se v finančnem sektorju (tako doma kot v tujini) razvile slabe prakse, saj kreditne pogodbe pogosto niso vsebovale ustreznih varovalk, ki bi dolžnikom preprečile nadaljnje zadolževanje do nevdržnih ravni. Izvirni greh bančnikov tiči v nekonservativnem obnašanju, pogoji za pridobitev posojila so bili pogosto preohlapni, denar pa prepoceni, kar je pripeljalo do velikega števila slabih posojil. Razmere so bile takšne, da se je bilo ugodno zadolževati, sredstva pa so se začela prelivati na kapitalni trg, v projekte za odkupe podjetij in nepremičnine. Napaka slovenskih bančnikov je bila tudi financiranje managerskih odkupov s kratkoročnimi viri, čeprav je praksa v svetu drugačna. Lastninjenje slovenskih podjetij je preseglo ekonomsko kategorijo in je postalo moralni hazard. Namesto, da bi podjetja najemala posojila za razvoj, so danes finančno izčrpana, posledice pa čuti celotna družba.

SID banki, kot enem izmed katalizatorjev razvoja finančnega sektorja se zdi zelo pomembno, da odgovori na te slabe prakse tudi s tem, da promovira dvig etičnih standardov v bančnem sektorju. SID banka **pogoje in zahteve** načela odgovornega posojanja **stalno izpopolnjuje in prilagaja.** Kot razvojna banka mora vzeti v obzir vse družbene eksternalije ki jih prinaša izvedba posameznih projektov. Kompleksnost obravnave v razvojni banki torej ni manjša kot v poslovni banki, Praksa je sicer pokazala, da je v tem segmentu tako na strani ponudbe kot povpraševanja premalo poudarka v fazi iskanja oziroma načrtovanja finančnih virov posameznega projekta, zaradi česar je SID banka usmerila del svojih aktivnosti tudi v t.i. **inženiring projektov,** kolikor je mogoče glede na konflikte te funkcije s funkcijo odobravanja kreditov, z namenom, da se jih v maksimalni možni meri ter z vidika ekonomskega pomena za kreditojemalce podpre.

Sestavni del odgovornega posojanja sta tudi **osebna integriteta** bančnih uslužbencev, zaradi česar je SID banka sprejela tudi svoj **etični kodeks,** s katerim so se vsi zaposleni zavezali k zasledovanju temeljnih etičnih načel in družbeno odgovornemu ravnanju, ter razvijanje in uvajanje sistemskih rešitev, ki se prilagajajo spreminjajočim potrebam gospodarstva.

Eden od primerov odgovornega posojanja tudi na kratek rok in sočasnega delovanja na specifični tržni vrzeli je progam posojil SID banke za MSP. Namen programa je **podpreti podjetja, ki načeloma dobro delujejo, ki imajo trg in proizvod, vendar se soočajo s težavami pri pridobivanju sredstev za financiranje obratnih sredstev.** Podeljevanje teh posojil je temeljilo na oceni, da je podjetje sposobno izpeljati svoje načrte in ima ustrezne kompetence in reference. Ugotavljanje finančne vzdržnosti podjetja je temeljilo na presoji finančnih kazalnikov, pri čemer mora imeti podjetje razmerje med dolgom in denarnim tokom iz poslovanja pred obdavčitvijo (EBITDA) manjše od 5. **Tudi tukaj se SID banka pogosto sooča z zelo nizko povprečno sposobnostjo MSP, da pripravijo ustrezne poslovne načrte.** SID banka poskuša v skladu s svojimi zmožnostmi **svetovati podjetjem na tem področju.**

V tem kontekstu je potrebno prvenstveno pojasniti, da je **SID banka – banka in ne agencija ali sklad,** ter da mora biti njeno poslovanje usklajeno z vsebino bančne licence in regulative Banke Slovenije. SID banka deluje praviloma le na področjih tržnih vrzeli oziroma pomanjkljivosti. Tudi na področju zavarovanja izvoznih kreditov in izhodnih neposrednih investicij SID banka zavaruje le t.i. »netržna tveganja«, se pravi tveganja, ki jih zasebni finančni subjekti niso pripravljene prevzeti. To pomeni, **da so de facto (neposredni) posli, ki jih SID banka obravnava, večinoma bolj tvegane narave,** kar prikazuje tudi naslednja slika položaja SID banke na trgu, tako z vidika donosa

(manjši), časa (daljše ročnosti) in tveganj (višja (sistemska) tveganja).

*Dodatno je treba opozoriti na to, da so v skladu z zakonskimi in drugimi podlagami **vsa sredstva SID banke strogo namenska** in da **jih ni mogoče uporabiti za katerikoli namen**,¹⁶ kar lahko povzroča določena razočaranja posameznih podjetij oziroma njihovih lastnikov, navajenih na relativno lahko dostopnost finančnih sredstev v obdobju pred krizo. Prav tako pri tveganjih, ki veljajo v slovenskem gospodarstvu, ne moremo enačiti obdobja pred in po krizi. Veliko podjetij je namreč pričakalo največjo krizo po osamosvojitvi in izgubi jugoslovanskega trga povsem nepripravljeno, vseh slabih poslovnih odločitev pa se že zaradi obsežnosti problema ne da v celoti socializirati.*

c) Nekonkuriranje, komplementarnost in subsidiarnost

SID banka pri izvajanju svojih dejavnosti ne konkurira drugim finančnim institucijam na trgu ampak poskuša obstoječi trg čim bolj dopolnjevati. SID banka vstopa v posle le subsidiarno, po principu »druge najboljše možnosti«, če komercialni sektor na danem področju ni aktiven, ali pa ni aktiven v zadostni meri, da bi se doseglo »najboljšo možnost«, to je nemoteno delovanje trga.

d) Vrednost finančnih storitev za končne koristnike

SID banka storitve izvaja z namenom ustvarjanja neposredne ali posredne dodane vrednosti za uporabnike. SID banka skrbi za raznovrstnost in prilagojenost finančnih produktov potrebam končnih koristnikov in zagotavlja daljše ročnosti, nižje cene storitev, prilagojenost razvojnim fazam življenjskega cikla podjetij, učinkovitejšo uporabo finančnih sredstev države, ipd. V primeru posrednega poslovanja SID banka z namenom zagotovitve prenosa finančne vrednosti na končne koristnike.

e) Nediskriminatornost

SID banka zasleduje načelo enakega dostopa in enakega obravnavanja vseh uporabnikov njenih storitev.

f) Preglednost poslovanja

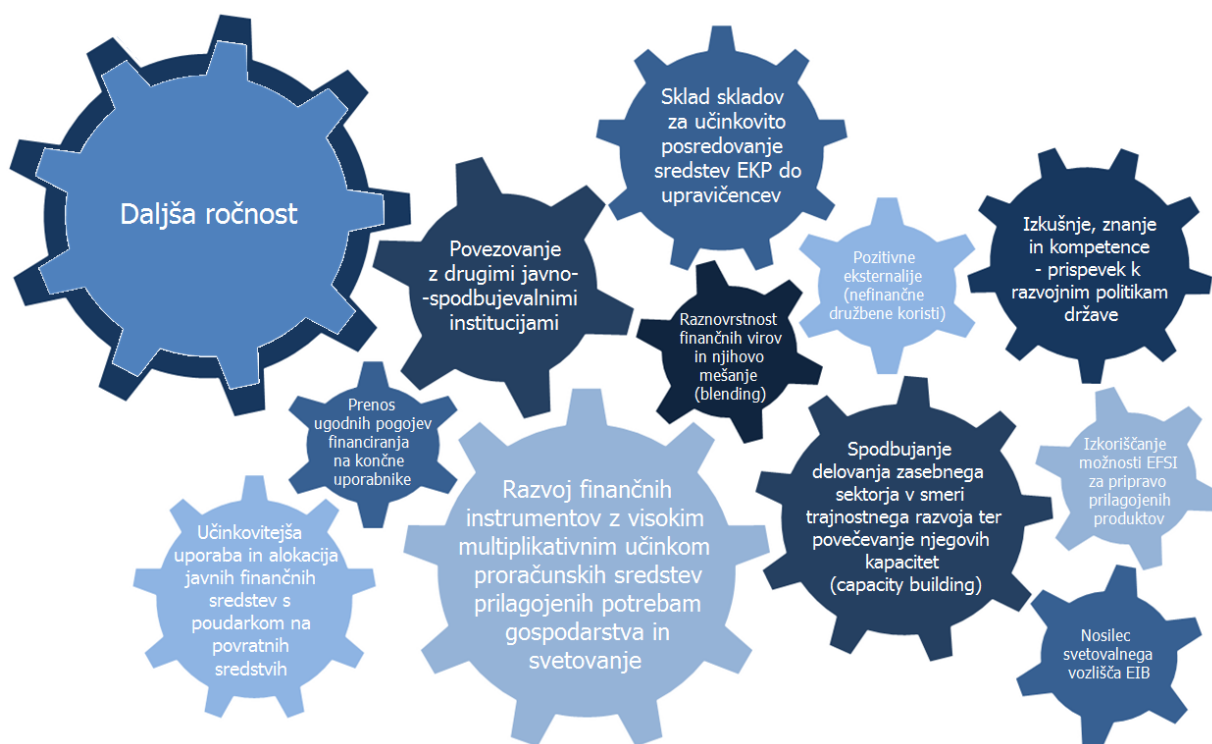
SID banka skrbi za preglednost vseh ponujenih storitev na eni strani, po drugi pa tudi za preglednost finančnih rezultatov in družbeno-ekonomskih učinkov svojega poslovanja. Pri tem upošteva zakonska določila in druge relevantne usmeritve ter tudi dobro prakso, ki jo izvajajo primerljive institucije v EU. SID banka je edina ustanova slovenskega javno-spodbujevalnega sistema, ki deluje kot banka, kar pomeni poslovanje po strogih določilih in nadzorom.

g) Poslovanje odvisnih družb po tržnih principih

Četudi morajo odvisne družbe zasledovati sinergijsko funkcijo z doseganjem ciljev SID banke, morajo te družbe delovati po merilih, ki veljajo za tipične zasebno-pravne gospodarske družbe. Vsaka dokapitalizacija teh družb s strani SID banke je tudi podvržena presoji z vidika dovoljene državne pomoči.

¹⁶ Posledično tudi lahko SID banka kreditira samo (nove) naložbe, ne pa tudi npr. obratnih sredstev.

Slika 6: Vzvodje SID banke

Vir: SID banka

TUDI RAZVOJNE BANKE MORAJO PAZITI NA PROBLEME MORALNEGA HAZARDA

Upoštevajoč navedena načela razvojnih bank in okvire poslovanja, ki veljajo za njih, velja samo po sebi dejstvo, da **je kompleksnost obravnave projektov v razvojnih bankah večja**, saj morajo te upoštevati bistveno več usmeritev kot poslovne banke, ki zasledujejo večinoma le načelo maksimiziranja dobička. Glede na svojo podporo z javnimi sredstvi in garancijo države, se mora razvojna banka še toliko bolj prizadevati k obvladovanju moralnega hazarda, ki bi jo lahko, tudi pod vplivom različnih vplivnih skupin, napeljeval k prekomernemu sprejemanju tveganj v korist zasebnega sektorja.

Ne glede na to, da si SID banka prizadeva v teh okvirih kar se da poenostaviti postopke ter podpreti kolikor se da več poslov, **se zgodi, da določen projekt ne more dobiti podpore**. Razlogov je lahko več: ali zaradi tega ker obstaja preveliko tveganje da je v resnici nerentabilen, ali ga ni moč umestiti v namenske kategorije, ki jih podpira SID banka, ali iz drugih pomembnih razlogov. Velikokrat se v praksi pojavi tudi primer, ko je projekt dober, realizirati pa ga poskuša podjetje, ki ni sposobno izkazati zadostne finančne in upravljalске trdnosti. Ponavadi se taki primeri končajo v škodo obeh, tako projekta, kot podjetja.

Zlasti zaradi majhnosti slovenskega gospodarskega prostora in nekaterih specifičnih značilnostih, ki veljajo v slovenski družbi se hipotetično lahko tako zavrjnjeni gospodarski **subjekt obrne na medije ali nosilce družbene, politične in/ali gospodarske moči**, ki naj bi lahko poskušali vplivati na odločitve razvojne banke. S tem ni načeloma nič narobe, če zanemarimo vzpostavljene drugačne poti reševanja sporov, saj se za ustanovo kot je nacionalna razvojna in izvozna banka spodobi, da je pod ustreznim nadzorom širokega kroga deležnikov. **Problem bi lahko nastal v primeru nekritičnega**

odnosa do pritožbe in utemeljenosti njenih argumentov. V takih primerih lahko hitro pride do moralnega hazarda, ko se osebe z vplivom ob veliki asimetričnosti informacij in z védenjem, da gre lahko za škodljivo dejanje (z vidika celotne družbe), odloča med pomočjo pritožniku in načeli poslovanja razvojne banke, ki ji ga je ilustrativno rečeno sama predpisala. Če se pri tem odločijo še, da zadevo posplošijo in kot tako nepreverjeno navajajo kot sistemsko, je škoda lahko še bistveno večja.

Eden zadnjih eklatantnih primerov moralnega hazarda je propad banke Monte dei Paschi, najstarejše bančne ustanove na svetu, ustanovljene leta 1472. S »prevzemom« banke preko političnega kadrovanja v njen nadzorni svet in vodstvo ter podpore vrste nerentabilnih projektov s področja sociale in kulture, ki so sicer dvigovali politične točke stranke, se je poslovanje skoraj 550 let stare banke poslabšalo do te mere, da jo je morala reševati italijanska država s 3,9 milijarde € svežih sredstev.¹⁷

Poseben problem moralnega hazardiranja je tudi netransparentnost poslovanja nekaterih podjetij in skrivanje poslovnih informacij - tako z vidika rezultatov poslovanja in obstoječih tveganj kot medsebojno prepletenih lastniških povezav, kar je v zadnjem desetletju še posebej simptomatično. Posojilodajalci seveda v takem okolju težko pridejo do ustreznih informacij, ki bi jim pomagale k ustrezni odločitvi, vse pogosteje pa se tak moralni hazard konča slabo za obe stranki, tudi za posojilodajalca, saj se v tem kontekstu lahko izbere neprimeren instrument, v primeru, da je kršen zakon in je to ugotovljeno, pa tudi kazenski pregon. Pridobivanje kakovostnih in ažurnih informacij o strankah je vedno pomembno, še toliko bolj pa v času krize, ko se finančni in tržni položaj nekega podjetja lahko zelo hitro spreminja. Kakovostne bonitetne informacije so pri upravljanju tveganj nepogrešljive, saj se lahko z njimi uspešno prepreči marsikatera škoda. Poleg tega omogočajo podjetju prodajalcu, da se pravočasno prilagodi spreminjajočim se okoliščinam, po potrebi spreminja svojo prodajno strategijo ali poslovne načrte. Marsikatero podjetje pred svojimi partnerji skriva zanj neugodne informacije. Insolvenstnost ali nelikvidnost kupcev tako neredko preseneti prodajalce. Finančni položaj stranke je še zlasti pomemben pri ocenjevanju tveganja, ki ga posojilodajalec prevzame za več let vnaprej.

Glede na to, da so sredstva SID banke strogo namenska, se z večanjem poslovanja povečuje tudi potencialni obseg poslovnih goljufij v kontekstu namernega zavajanja glede namena porabe pridobljenih sredstev. Poleg neoptimalne alokacije razvojnih sredstev je treba upoštevati tudi posledice z vidika državnih pomoči. Sredstva SID banke se namreč štejejo v to kategorijo, v primeru nenamenske porabe pa se lahko zahteva povrnitev državne pomoči, tudi iz davkoplachevalskih sredstev, če tega naknadno ni sposoben prejemnik sam. Zaradi tega je SID banka vzpostavila postopke monitoringa namenske porabe sredstev, ki jih še krepi.

¹⁷ T. Barber: Monte dei Paschi shows politics and banks are a toxic mix; FT, 8.2.2013.

II.4. PODROČJA DELOVANJA

Kot specializirana kreditna institucija oziroma, izvozna in razvojna banka z javnimi pooblastili, SID banka deluje le na določenih javno-spodbujevalnih področjih. V skladu z ZSIRB mora podpirati ekonomske, strukturne, socialne in druge politike in sicer preko opravljanja finančnih storitev na segmentih, kjer nastajajo oziroma so ugotovljene tržne vrzeli, zlasti pa na naslednjih z zakonom izrecno opredeljenih področjih:

RAZVOJ KONKURENČNEGA GOSPODARSTVA

- **RAST IN RAZVOJ MSP**, zlasti z namenom financiranja MSP v kasnejših fazah življenjskega cikla (za rast in razvoj), vključno s financiranjem potrebnih večjih obratnih sredstev in kvalitetnejšega kapitala za rast podjetij in predvsem razvoj inovativne industrije z višjim potencialom rasti, ter tudi finančno-zavarovalnih shem za proti-ciklično delovanje.

- **KONKURENČNOST**, zlasti z namenom spodbujanja dolgoročnih poslovnih transakcij, ki udeležencem omogočajo vstop in poslovanje na tujih trgih, vključno s podporo povezanim uvoznim transakcijam, pripravi na mednarodne gospodarske posle, investicijam in spodbudam za trajnostno rast izvoza in internacionalizacijo gospodarstva ter aktivnosti z namenom spodbujanja oziroma izvajanja poslov po koncesijskih pogojih in spodbujanja skupnega nastopa na tretjih trgih z domačimi, tujimi ali mednarodnimi subjekti.

RAZVOJ DRUŽBE ZNANJA IN INOVATIVNEGA PODJETNIŠTVA

- **RAZISKAVE, RAZVOJ IN INOVACIJE**, zlasti z namenom spodbujanja konkurenčnosti in razvoja v okviru raziskovalnih in razvojnih programov, promocije inovativnosti in pospeševanja raziskovalne in razvojne dejavnosti ter prenosa znanja in zagotavljanja različne podpore nosilcem projektov za razvoj izdelkov, proizvodnih procesov in storitev.

- **INOVATIVNO PODJETNIŠTVO**, s posebnim poudarkom na visoko-tehnoloških MSP, s tem povezanim podjetništvom in tveganim kapitalom, predvsem z namenom financiranja podjetniških projektov v zgodnejših fazah razvoja (semenski kapital, zagonska sredstva), ustvarjanja možnosti za ustanavljanje novih podjetij in vključevanja v naloge in programe izvajalcev podjetniškega, inovativnega in finančnega okolja.

- **IZOBRAŽEVANJE**, zlasti z namenom spodbujanja in izboljševanja nivoja izobrazbe, znanj in upravljanja znanj ter spodbud potrebnim prekvalifikacijam ter pridobivanja specifičnih znanj.

- **ZAPOSLOVANJE**, med drugim z namenom zagotavljanja spodbud podjetjem za zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj, potrebnih za njihovo rast ali prekvalifikacijo posameznikov.

RAZVOJ OKOLJU PRIJAZNE DRUŽBE IN PROIZVODNJE

- **VAROVANJE OKOLJA**,

- **SNOVNA IN ENERGETSKA UČINKOVITOST**, zlasti z namenom financiranja in spodbujanja ukrepov za varstvo narave, ustreznega ravnanja z odpadki, ustrezne rabe naravnih dobrin, pospeševanja kreditov oziroma naložb v infrastrukturo varstva okolja, izrabe obnovljivih virov energije in učinkovite rabe energije.

REGIONALNI IN DRUŽBENI RAZVOJ

- **GOSPODARSKA IN JAVNA INFRASTRUKTURA**, občinski in pokrajinski razvoj, zlasti z namenom izboljšanja logistične, komunalne in druge infrastrukture in poleg tega izvaja jamstvene, finančne in javno zasebno partnerske sheme za izgradnjo te infrastrukture npr. za obnovo in razvoj ter prenavo mest itd.

- **REGIONALNI RAZVOJ**, zlasti z namenom zagotavljanja skladnega razvoja na državni, regionalni in lokalni ravni, zmanjševanja razlik v gospodarski razvitosti in drugih aktivnostih, kjer se lahko povezuje z drugimi osebami, ki so dejavne in namenjene doseganju javnih ciljev na področju regionalnega razvoja in razvoja podeželja in pri tem uporabljajo različne kombinirane instrumente finančnega inženiringa.

- **STANOVANJSKO PODROČJE**, zlasti z namenom zagotavljanja ustrezne stanovanjske oskrbe in spodbujanja stanovanjske gradnje, prenove in vzdrževanja stanovanj in stanovanjskih hiš določenim kategorijam prebivalstva, skupaj z zagotavljanjem okolja in pogojev, ki omogočajo ustrezne bivalne razmere.

Nameni upravičenih naložb končnih upravičencev za financiranje s sredstvi vira SID banke so oblikovani skladno z dovoljenimi področji delovanja SID banke, in sicer:

- namen A: Internacionalizacija poslovanja podjetij vseh velikosti;
- namen B: Projekti za rast in razvoj malih in srednje velikih podjetij;
- namen C: Raziskave, razvoj, inovacije ter nove tehnologije, ki vodijo k novim ali temeljito izboljšanim proizvodom, storitvam ali procesom, z namenom večje konkurenčnosti in višje dodane vrednosti, s posebnim poudarkom na inovativnem podjetništvu;
- namen D1: Izobraževanje, zlasti z namenom spodbujanja in izboljševanja nivoja izobrazbe, znanj in upravljanja znanj, pridobivanja specifičnih znanj in upravljanja znanj;
- namen D2: Izobraževalna infrastruktura, zlasti zagotavljanje ustrezne prostorske infrastrukture in opreme potrebne za izvajanje izobraževalnih procesov;
- namen E: Zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj, potrebnih za rast podjetij ter prekvalifikacije delavcev;
- namen F: Varovanje okolja in energetske učinkovitosti, zlasti z namenom financiranja in spodbujanja ukrepov za varstvo narave, ustreznega ravnanja z odpadki, ustrezne rabe naravnih dobrin, pospeševanja naložb v infrastrukturo varstva okolja, izrabe obnovljivih virov energije in učinkovite rabe energije;
- namen F1: Okoljevarstvo, zlasti varstvo voda, odvajanje odpadnih vod ali oskrba s pitno vodo, ravnanje z odpadki, zmanjševanje onesnaževanja zraka, zmanjševanje hrupa ali drugih škodljivih vplivov na okolje, sanacija zemljišč in okoljski ukrepi, povezani s prometom in prevozom, ter drugi ukrepi, ki prispevajo k varovanju okolja;
- namen F2: Obnovljivi viri energije, kot je sončna energija, energija biomase, bioplina, geotermalna energija, vetrna energija ter vodna energija;
- namen F3: Učinkovita raba energije in snovi, zlasti ukrepi, ki prispevajo k energijski učinkovitosti poslovnih prostorov in stanovanjskih enot;
- namen F4: Okolju prijazna proizvodnja ali proizvod, ki na inovativen način prispeva k preprečevanju ali zmanjševanju onesnaževanja okolja oziroma snovni učinkovitosti proizvodnje;
- namen H: Stanovanjska oskrba na specifičnih področjih, kot je nakup, izgradnja ali prenova (vključno z ukrepi energijske učinkovitosti) neprofitnih stanovanj, stanovanj za mlade, domov za ostarele in oskrbovanih stanovanj;
- namen U: Telekomunikacijska, prometna, športna, turistična, kulturna, zdravstvena ter druga infrastruktura, zlasti tista, ki prispeva k regionalnemu razvoju.

ZADRUGE IN SOCIALNO PODJETNIŠTVO – JIH LAHKO FINANČNO PODPRE RAZVOJNA BANKA?

Zadružištvo ali socialno podjetništvo je lahko koristen in socialno odgovoren dopolnilni instrument gospodarskega sistema. Poleg povečevanja števila delovnih mest lahko pomeni združevanje sredstev ali funkcij za skupen nastop pri proizvodnji ali na trgu, **praviloma neprofitnega značaja.** A **postavlja se vprašanje možnosti dostopanje do zunanjega financiranja tovrstnih podjetij.**

Namen zadruga je združevanje v podporo in korist članov zadruga, ti pa morajo podpirati delovanje zadruga. V podporo delovanja zadruga si lahko, glede na svoj kreditni potencial, tudi izposojajo finančna sredstva. Težava pri tem lahko nastane, če tovrstna podjetja ne premorejo **ustreznega obsega kapitala, sredstev za začetni zagon, obratnih sredstev, zavarovanj ali poslovnega modela osnovanega na ekonomskih načelih, ki bi lahko zagotovili vzdržnost poslovanja zadruga ko pogoji poslovanja postanejo neugodni.** Pogosto je **nezadostno pregledna tudi delitev odgovornosti za poslovanje podjetja.** Ti problemi so pogosto isti kot pri mnogih gospodarskih družbah z neustreznimi modeli financiranja.

S tega vidika se pojavlja vprašanje usmerjanja državne pomoči v pomoč zadružištvu oziroma socialnemu podjetništvu, največkrat z argumentacijo ohranjanja delovnih mest. Brez ekonomsko vzdržnega poslovnega modela je financiranje s povratnimi sredstvi državne pomoči nemogoče, saj podjetje slej ko prej sredstev ne bo moglo vrniti. Vendar je, kljub ekonomsko nevzdržnemu poslovnemu modelu, **v primeru ustrezno pozitivnih nefinančnih družbenih učinkov (t.i. eksternalij) državno pomoč možno upravičiti, a ta je smiselna le v obliki nepovratnih sredstev.** Vendar je potrebno **družbeno korist ovrednotiti tudi z vidika oportunitetnega stroška vedno bolj omejenih javnih virov,** oziroma njihove uporabo za morebitne družbeno bolj koristne ali razvojne projekte. Brez tovrstnih zagotovil se lahko državna pomoč hitro pokaže kot neučinkovita, z dragim a nevzdržnim ohranjanjem delovnih mest, in pogostim podrejanjem javnih sredstev parcialnim zasebnim interesom (t.i. individualizacija dobičkov in socializacija izgub).

Podobno stališče je zavzelo tudi Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. Vsak soustanovitelj zadruga je pravzaprav podjetnik, za katerega velja, da mora za delovanje podjetja vanj vložiti svoj osebni kapital in s tem prevzeti tudi osebno odgovornost za uspeh ali neuspeh podjetja. Država lahko novim podjetjem pomaga preko svojih že vzpostavljenih mehanizmov, pri tem pa jo omejujejo pravila dodeljevanja državnih pomoči. To pomeni, da mora novo podjetje zagotoviti prispevek lastnih sredstev, ali pa ustrezna zavarovanja v primeru poroštev oziroma kreditov. Če ni lastnih sredstev, kamor spadajo tudi sredstva investorjev oziroma ustreznih osebnih zavarovanj, pa država nima vzvodov, da bi lahko nudila ustrezno pomoč.

Zgodovinsko gledano so bili **glavni viri financiranja socialnih podjetij** predvsem sredstva posameznih donatorjev. Iz navedenih dejstev izhaja, da ni posebnega razloga, da bi razvojne banke favorizirale določen model gospodarskega združevanja.

II.5. STORITVE SID BANKE IN SKUPINE SID BANKA

Na spodnji sliki so predstavljene vse ključne osnovne storitve Skupine SID banka, ki jih zagotavljamo slovenskemu gospodarstvu v skladu s konceptom pokritja celotnega življenjskega cikla podjetij in pokrivamo veliko večino potreb podjetij po podpornih finančnih storitvah. Manjša pokritost je le v najzgodnejših fazah, saj SID banka do sedaj ni bila prejemnica nepovratnih sredstev, ki so v teh fazah najprimernejša. Banka si sicer prizadeva in razvija storitve v smeri celotne pokritosti (s finančnimi instrumenti oziroma storitvami) tako življenjskega cikla podjetij, njihovih finančnih potreb, prilagojenih posamezni razvojni fazi (finančni cikel), kot cikla internacionalizacije slovenskih podjetij od lažjega pridobivanja obratnih sredstev za pripravo na izvoz do najvišjih oblik internacionalizacije. Storitve družbe Pro Kolekt so bile del storitev Skupine SID banka do prodaje družbe v februarju 2016.

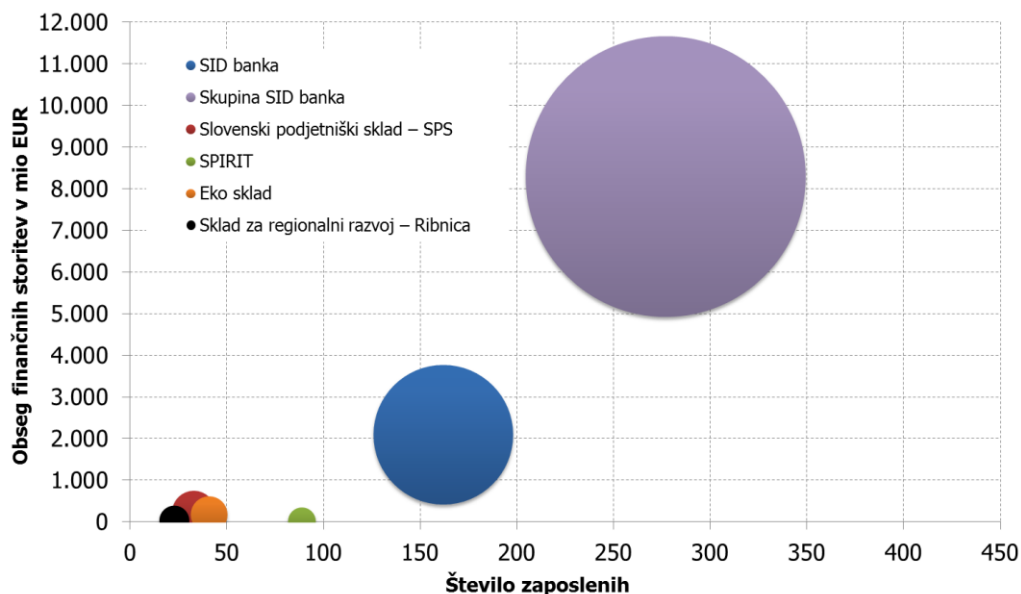
Slika 7: Osnovne storitve Skupine SID banka v letu 2016

Vir: SID banka

SID banka si skupaj s Skupino SID banka prizadeva k ohranjanju osrednje vloge tudi med ustanovami slovenskega javno-spodbujevalnega sistema. SID banka je, z obsegom finančnih storitev v višini 2,1 mrd EUR in 162 zaposlenimi v letu 2016, največja razvojno-spodbujevalna institucija v Sloveniji, kot prikazuje spodnja slika, ki kaže primerjavo večine razvojno-spodbujevalnih institucij z vidika njihovih finančnih ter kadrovskega zmožnosti in obsega plasiranih sredstev z vidika financiranja razvoja. S svojim širokim naborom finančnih storitev **SID banka ustvari bistveno večji obseg plasiranih razvojnih finančnih sredstev, kot vse ostale razvojno-spodbujevalne ustanove skupaj.** Kot prikazujemo v gradivu SID banka svoje storitve dopolnjuje tudi s svojimi hčerinskimi družbami, ki sicer delujejo na konkurenčnem trgu in po tržnih osnovah. Skupina SID banka je tako slovenskemu gospodarstvu v letu 2016 zagotavljala za 7,7 mrd EUR finančnih storitev.

Slika 8: Primerjava razvojno-spodbujevalnih institucij po finančni moči in št. zaposlenih (2016)

Vir: lastna analiza (zadnji razpoložljivi podatki)

Drugih razvojno-spodbujevalnih ustanov ne gre jemati kot konkurente SID banke, saj se te pomembno razlikujejo od SID banke. Poleg dejstva da gre za institucije z večinoma komplementarnimi področji in filozofijo delovanja, se za razliko od ostalih javnih razvojno-spodbujevalnih institucij SID banka ne financira neposredno iz proračunskih sredstev. Dejansko je trenutni delež javnih sredstev v vseh sredstvih SID banke zelo majhen. Zato lahko SID banka, bolj kot druge ustanove, dodano vrednost za gospodarstvo ustvarja skozi svoje multiplikativne učinke iz lastnega kapitala in »blendinga« sredstev v okviru finančnega inženiringa.

II.5.1. SID banka

Pri izvajanju storitev lahko SID banka uporablja vse v EU in slovenski zakonodaji razpoložljive finančne instrumente. Finančne storitve, ki jih je SID banka v skladu s pridobljenimi dovoljenji opravljala v letu 2016 **za lasten račun**, se nanašajo predvsem na:

- dajanje kreditov, financiranje poslov,
- izvajanje finančnih instrumentov z ustreznim mešanjem virov sredstev različnih tipov,
- prevzemanje tveganj,
- trgovanje za svoj račun ali za račun strank z valutnimi in obrestnimi finančnimi instrumenti, s prenosljivimi vrednostnimi papirji,
- trgovanje za svoj račun z instrumenti denarnega trga,
- kreditne bonitetne storitve: zbiranje, analiza in posredovanje informacij o kreditni sposobnosti pravnih oseb.

Banka ima pridobljenih več javnih pooblastil, zato **za račun RS** izvaja naslednje storitve:

- zavarovanje in pozavarovanje kratkoročnih izvoznih kreditov/terjatev pred nekomercialnimi in drugimi netržnimi riziki,
- zavarovanje srednjeročnih izvoznih kreditov pred nekomercialnimi in/ali komercialnimi riziki,
- zavarovanje izhodnih investicij pred nekomercialnimi in/ali komercialnimi riziki,
- zavarovanje bančnih (storitvenih) garancij in
- ostale posle po pooblastilu: ZJShem, ZJShemFO, ZPFIGD, ZVO-1.

Potrebna sredstva za učinkovito izvajanje dejavnosti zavarovanja po ZZFMGP je SID banka zagotovila RS v obliki varnostnih in posebnih **varnostnih rezerv**, ki se uporabljajo za poravnavo obveznosti do zavarovancev (izplačilo zavarovalnin), plačilo stroškov preprečevanja in zmanjševanja bodočih ali že nastalih škod, ter kritje izgub iz teh poslov. Varnostne rezerve se dodatno zagotavljajo predvsem iz premij, opravnin, regresiranih plačanih škod in drugih prihodkov, ki jih SID banka ustvari s poslovanjem na področju zavarovanja in pozavarovanja pred netržnimi riziki. Če nastalih škod ne bi bilo mogoče poravnati iz omenjenih rezerv, sredstva za izplačilo zavarovalnin zagotovi RS.

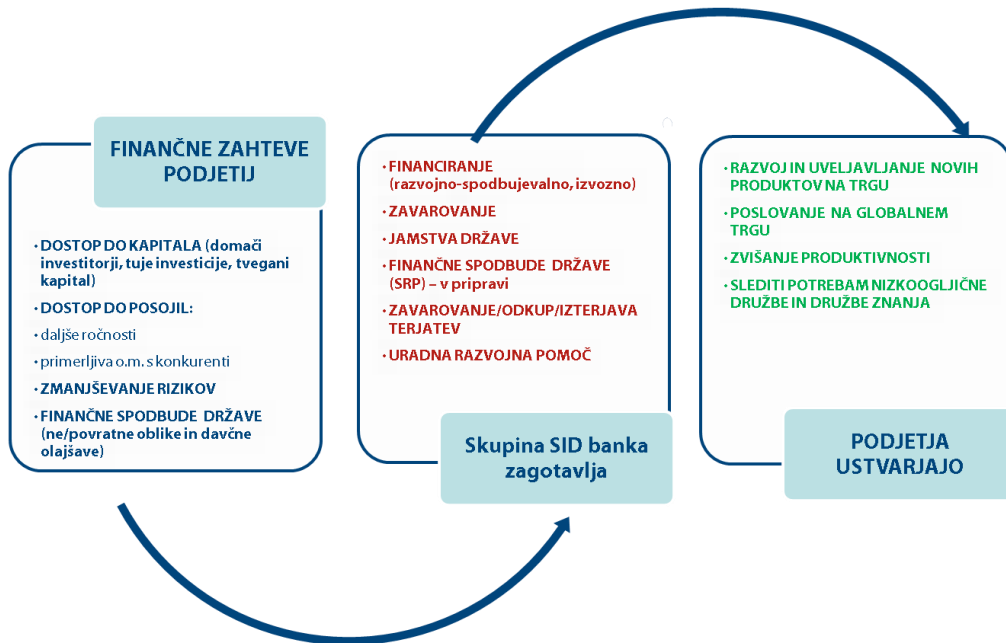
Na podlagi pogodbe z MF iz decembra 2011 SID banka izvaja za državo tudi storitev upravljanja s temi sredstvi. Poslovanje, ki ga SID banka kot slovenska ECA opravlja v imenu in za račun RS, je upravljavsko in računovodsko transparentno ločeno od poslovanja SID banke za lasten račun.

Pri opravljanju svoje dejavnosti banka z instrumenti, ki so ji na voljo, izvaja razne storitve financiranja ali s tem povezane dejavnosti, tudi z namenom **mednarodnega razvojnega sodelovanja** in v tem okviru, kjer so vključene tudi razvojne in/ali uradne pomoči RS, lahko opravlja storitve tudi za druge osebe.

Banka lahko glede na svoj status in pravno naravo opravlja tudi **druge naloge in dejavnosti** na podlagi dodatnih pooblastil in/ali posebne pogodbe z RS ali drugimi osebami javnega prava. V tem kontekstu je bila npr. SID banka izbrana za izvajanje agentskih poslov za državo iz naslova jamstvene sheme za podjetja, za fizične osebe in jamstvene sheme za financiranje investicij gospodarskih družb, določene podobne aktivnosti pa so predvidene tudi z ZVO (upravljanje in trgovanje z emisijskimi kuponi ter izvajanje dražb).

Na tej osnovi SID banka izvaja vrsto finančnih storitev, kot odgovor na potrebe gospodarstva, kar je razvidno tudi iz naslednje slike:

Slika 9: Prepletenost podjetij in SID banke

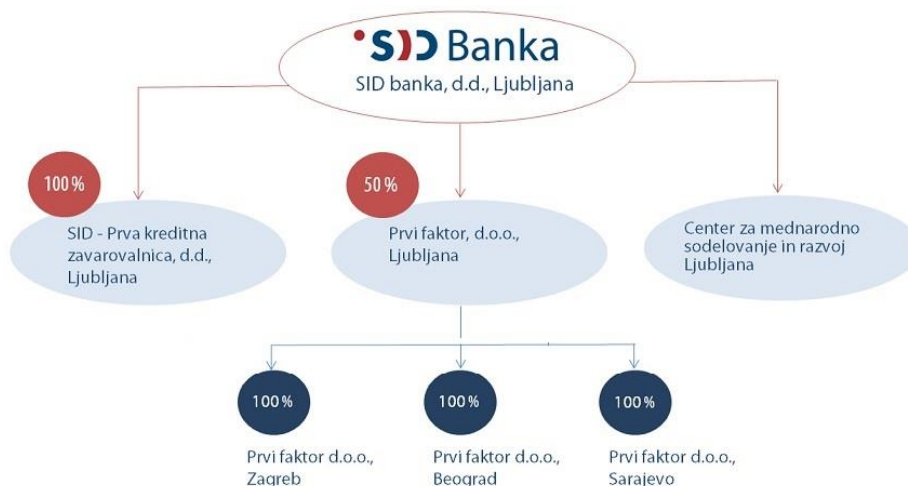

Vir: SID banka

II.5.2. Skupina SID banka

Zasledujoč svojo vlogo katalizatorja razvoja finančnega trga, izvajanja podpore slovenskim podjetjem na nekaterih strateških tujih trgih ter tudi iz nekaterih zgodovinskih razlogov ima SID banka **razvit del finančnih storitev v odvisnih družbah**, s katerimi komplementira svojo ponudbo po načelu pokritja celotnega življenjskega cikla podjetij. Ne glede na to, da povezane družbe (razen CMSR) delujejo po tržnih načelih, pomembno dopolnjujejo storitve oziroma produktno bazo SID banke ter posledično izpolnjevanje njenih strateških ciljev na področju trajnostnega razvoja RS.

Slika 10: Organizacijska shema Skupine SID banka na dan 31.12.2016

Vir: SID banka

II.5.2.1. SID – Prva kreditna zavarovalnica, d.d., Ljubljana

SID je kot edini lastnik v letu 2004 ustanovila SID – Prvo kreditno zavarovalnico d.d., Ljubljana (SID-PKZ). **SID-PKZ je zavarovalno dejavnost začela opravljati s 1.1.2005**, s tem datumom so bile tudi z družbe SID na SID-PKZ prenesene zavarovalne pogodbe kratkoročnih tržnih zavarovanj, ki jih je do konca 2004 SID sklepala za lasten račun in pozavarovala na zasebnem pozavarovalnem trgu. Osnovni kapital družbe na dan 31.12.2016 znaša 8,4 mio € in je enak nominalni vrednosti kapitalskega deleža SID banke v družbi.

PKZ zavaruje kratkoročne poslovne terjatve, praviloma z ročnostjo do 180 dni, do enega leta pa le, kadar to zahteva narava posla oziroma vrsta blaga. Zavarovani so komercialni in opcijsko tudi nekomercialni (politični) riziki. Pogodbe o zavarovanju so praviloma letne ali dvoletne in krijejo celoten promet zavarovanca na odprto. Možno je zavarovati tudi le del prodaje (npr. samo izvoz, samo domačo prodajo ali samo terjatve, ki jih financira banka), če PKZ oceni, da gre pri odločitvi o izboru v zavarovanje ponujenega segmenta za objektivne kriterije in ne morebiti za poskus negativne selekcije. V okviru pogodbe o zavarovanju je možno posebej zavarovati tudi preddobavne rizike (rizike proizvodnje). PKZ po prilagojenih pogojih zavaruje tudi posle faktorskih družb ter posamezne projektne in inženirske posle, če plačilni roki ne presegajo dveh let. PKZ je v letu 2016 uvedla nov produkt - zavarovanje avansov (terjatve zavarovanca do dobavitelja iz naslova danih avansov pred dobavo blaga ali opravljeno storitvijo).

Ključne prednosti zavarovanja terjatev so:

- Možnost povečanja konkurenčnosti in prodaje obstoječim kupcem (brez dodatnih varščin, ki bi jih sicer morali zagotoviti kupci) in hitrejša ter lažja odločanja pri načrtovanju prodaje novim kupcem
- Kreditna zavarovalnica podjetju izdela oceno rizičnosti portfelja kupcev
- Varnost za podjetje (zavarovanca): prenos rizikov na kreditno zavarovalnico in s tem zmanjšanje tveganja za podjetje, lažje načrtovanje denarnih tokov zaradi nadomestila škode v primeru neplačila kupca, izboljšanje bonitete in kreditne sposobnosti, ugodnejši kreditni pogoji pri bankah, večja kredibilnost pri dobaviteljih
- Varnost za zavarovančevo banko: zaradi zavarovanja plačil celotne prodaje izboljšana boniteta podjetja in zato lažje financiranje pri bankah
- Ugodnejši pogoji financiranja: s sklenitvijo zavarovanja domačih in/ali izvoznih terjatev, tudi v kombinaciji z nekomercialnimi riziki, lahko podjetje pravice iz zavarovanja v celoti ali delno prenese (asignira) na svojo poslovno banko ali drugo finančno institucijo (na primer faktorinško družbo) in tako nadomesti oziroma dopolni druge oblike zavarovanja, ki se jih za najem posojil navadno zahteva
- Pomoč pri izvensodni izterjavi dolgov (uporaba storitev izterjevalne agencije): povečana uspešnost izvensodne izterjave, saj se izvaja v državi, od koder je dolžnik, v dolžnikovem domačem jeziku.

Dopolnjevanje delovanja SID banke, ki izvaja zavarovanje izvoznih kreditov in izhodnih neposrednih investicij pred netržnimi riziki, je pomembno tako z vidika možnosti ponudbe celotnega spektra izvoznih spodbud na enem mestu, kot tudi z vidika usklajenega protikriznega delovanja (pokritost vseh vrzeli ter usklajevanje v zvezi z nestalnim zasebnim pozavarovalnim trgom), poleg tega pa je **kombiniranje posameznih izvozno-podpornih instrumentov še posebej pomembno pri prodoru na tuje trge**, saj se je potrebno prilagoditi potrebam posameznega izvoznika in/ali trga.

B.P. SANGUINETTI IN PRVI ZAČETKI KREDITNIH ZAVAROVANJ

Za prvega teoretika zavarovanja kreditov šteje Bonajuto Paris Sanguinetti (1800-1875). Njegova temeljna študija z naslovom: "Poskus novega teoretičnega pristopa, kako vzpostaviti sistem zavarovanja proti škodam pri stečajih", je bila v francoskem jeziku izdana v Livornu leta 1839. Sanguinetti je sicer že leta 1830 obvestil predsednika trgovinske zbornice v Parizu, da si je izmislil "zelo preprosto sredstvo, da bi v Franciji ustanovili zavarovalno družbo proti stečajem".

Na Sanguinettija so močno vplivale posledice stečaja zavarovalne družbe Nettuno, ki jo je v vlogi direktorja poskušal dobro voditi. Vendar je podjetje po letu 1833 zabredlo v težave zaradi številnih brodolomov, ki so povzročili veliko število oškodovancev. Ker delničarjev ni uspel prepričati k dokapitalizaciji, je zavarovalnica leta 1834 morala v stečaj, oba direktorja, tudi Sanguinettija, pa so aretirali in zaprli v mestni zapor. Stečaj podjetja in aretacija, katere žrtev je bil, sta Sanguinettija v naslednjih letih spodbudila k resnemu razmišljanju o tem, kako bi upnike v bodoče zavarovali pred stečaji. Ker je bil po poklicu strokovnjak na področju zavarovanj, je hitro ugotovil, da je prav sistem zavarovanja lahko rešitev problema.

*Njegovi pogledi na tveganje nesolventnosti so še posebej pronicljivi. Za primer lahko vzamemo **statistike stečajev, ki jih je izdelal za štiri italijanska mesta**, katerih imen, na žalost, ne omenja. Pri tem je prikazal tudi "pasivo stečajev" in "poplačila", ki so jih dobili upniki. Ugotovil je, da so povprečna poplačila razdeljena med upnike stečajev presegala 32 %.*

*Poleg statistike statistik stečajnih tveganj, je **analiziral tudi vzroke stečajev podjetij**. Ti so enaki še danes. Posebno pogost razlog je bil "nenadni in nepričakovani propad njihovih lastnih dolžnikov". Danes je to razlog za skoraj četrtno stečajev po svetu. Ne zanemarja niti pojava prevarantskih ali prostovoljnih stečajev, prav tako tudi ne političnega vpliva na tveganje poslovanja; pri tem daje za primer nemire, ki jih povzročajo vojne in spremembe političnih režimov. Omenja celo nevarnost zavarovalniških goljufij, za katere pa je bil prepričan, da se jim s svojim sistemom lahko zoperstavlja. Prav tako je opozoril na pomembnost verodostojnosti bilančnih izkazov podjetij.*

*Sanguinetti je opazil, da je **velikost tveganja odvisna od sektorja gospodarstva in predlagal osem različnih "premijskih stopenj"**: "Pozorni moramo biti na bistveno razliko v pogojih, ki obstaja med proizvajalci in trgovci, med trgovci v trgovini in tistimi v pomorski trgovini, med trgovino na drobno, trgovino na debelo in špekulacijami, med glavnimi in podeželskimi mesti, kajti število stečajev narašča premo sorazmerno z rastjo tveganja, stopnja le-tega pa je vezana na različne gospodarske ali finančne operacije." Sanguinetti predlaga celo višino zavarovalne premije.*

*Kakšen sistem zavarovanj je predlagal Sanguinetti? Predlagal je, da bi se **na pobudo vsake gospodarske zbornice ustanovilo vzajemno zavarovalno združenje**, ki bi od vsakega svojih članov zbiralo letne prispevke. S tem bi bil za vsakega člana oblikovan ustrezen garancijski sklad. Odškodnine, ki bi jih izplačevali upnikom, bi bile večkratnik zneska v posameznikovem skladu, kar bi omogočali prispevki drugih članov. Sanguinetti je tako uvedel najvišjo odškodnino, ki je tudi ena izmed vsakdanjih klavzul današnjih zavarovalnih polic. Do odškodnine so bili upravičeni samo tisti, ki*

so redno plačevali prispevke najmanj dve leti. Sistem je predvideval tudi način preprečevanja stečajev (prevencije), ker so pomoč lahko dodelili tudi za "pomoč zavarovanim trgovcem, ki se jim pojavijo težave pri poslovanju".

Sanguinettijev predlog takrat ni dobil nobenega odziva niti v trgovinskih zbornicah, na katere je bil naslovljen, niti na francoskem trgovinskem ministrstvu. Kljub temu pa se ga danes priznava kot znanstvenega inovatorja sistemov, ki so se kasneje razvili - sistemov zaščite pred pojavi stečajev: kreditno zavarovanje, poroštvo, garancijski skladi. Vsi ti inštrumenti delujejo v okviru sistema vzajemnosti rizikov. V trenutku, ko je bila izdana prva polica o zavarovanju kreditov, bilo je to v Trstu leta 1831, je torej nadarjeni ekonomist Sanguinetti postavil temelje in zgradil pomembna načela pristopov h kreditnim zavarovanjem, ti pa so kasneje postali ena od osnov pri urejanju odnosov med gospodarskimi družbami.

II.5.2.2. PRVI FAKTOR, faktoring družba, d.o.o., v likvidaciji

Dejavnost družbe Prvi faktor, faktoring družba d. o. o., v likvidaciji, Ljubljana (v nadaljevanju Prvi faktor, Ljubljana) je opravljanje storitev faktoringa. V tem okviru je družba opravljala predvsem naslednje posle:

- odplačni prevzem oziroma odkup terjatev iz naslova prodaje blaga in storitev s prevzemom rizika plačila in brez njega;
- financiranje prevzetih terjatev;
- administrativno vodenje prevzetih terjatev;
- unovčevanje in izterjava prevzetih terjatev;
- trgovanje s prevzetimi terjatvami;
- posredovanje in zastopanje pri faktoring poslih v državi in tujini.

SID je pridobila 50-odstotni delež v osnovnem kapitalu in tudi polovico glasovalnih pravic v družbi Prvi faktor, Ljubljana v letu 2002. Drugi družbenik je Nova Ljubljanska banka d. d., Ljubljana. Nominalna vrednost kapitalskega deleža SID banke na dan 31. 12. 2016 znaša 1,6 milijona EUR.

Dne 28. 12. 2016 je skupščina sprejela odločitev o začetku postopka prostovoljne likvidacije in imenovala dosedanji poslovodji za likvidacijska upravitelja.

Družba Prvi faktor, Ljubljana je ustanoviteljica in 100-odstotna lastnica treh družb:

- Družba Prvi faktor, faktoring društvo, d. o. o., Zagreb, Hrvaška, z dejavnostjo faktoring, je bila ustanovljena 17. 12. 2003. Osnovni kapital družbe znaša 2,7 milijona EUR. Z dnem 31. 12. 2016 je družba v likvidacijskem postopku.
- Družba Prvi faktor, faktoring d. o. o., Beograd, Srbija, z dejavnostjo faktoring, je bila ustanovljena 24. 2. 2005. Osnovni kapital družbe znaša 2,7 milijona EUR.
- Družba Prvi faktor d. o. o., finanjski inženiring, Sarajevo, Bosna in Hercegovina, z dejavnostjo drugega finančnega posredovanja, je bila ustanovljena 27. 2. 2006. Osnovni kapital družbe znaša 1,4 milijona EUR. Z dnem 29. 12. 2016 je družba v likvidacijskem postopku.

II.5.2.3. Center za mednarodno sodelovanje in razvoj (CMSR)

SID banka je poleg Republike Slovenije na podlagi podpisa drugega Dodatka k Pogodbi o preoblikovanju CMSR v letu 2006 prevzela soustanoviteljstvo v Centru za mednarodno sodelovanje in razvoj (skupaj z RS), s katerim je že do tedaj tesno sodelovala. Glavne dejavnosti zavoda so makroekonomske, politične in druge analize držav, ocene tveganosti držav ter publicistična dejavnost. V zadnjih letih je na podlagi pooblastila Vlade Republike Slovenije postal **osrednja slovenska ustanova za izvajanje tehnično operativnih del na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja** - izvajanjem s tem povezanih kombiniranih poslov (*soft loans, mixed credits*).

IZVAJANJE BILATERALNEGA RAZVOJNEGA SODELOVANJA V OBLIKI URADNE RAZVOJNE POMOČI (URP)

CMSR je skladno z Zakonom o mednarodnem razvojnem sodelovanju RS nosilec javnega pooblastila za izvajanje dela tehnično - operativnega dela mednarodnega razvojnega sodelovanja.

CMSR subvencionira investicijske projekte v državah prejemnicah URP (praviloma zagotovi do 30% celotne investicije z nepovratnimi sredstvi – donacijo in za zaključitev finančne konstrukcije ustrezen del koncesijskega kredita v sodelovanju s SID banko).

KRITERIJI ZA DODELITEV URP:

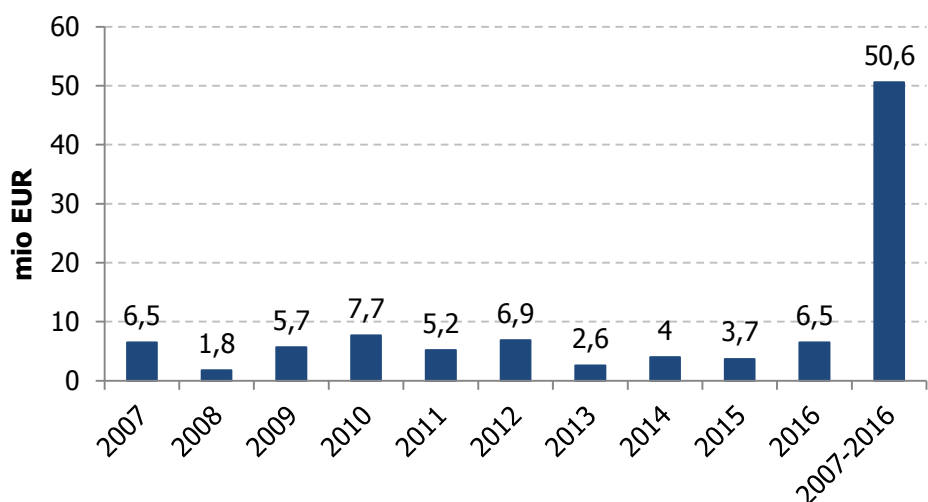
- *Država prejemnica URP (OECD standard)*
- *Država partnerica RS*
- *Prejemnik je javni subjekt v državi prejemnici*
- *Razvojni projekt (komercialno nevzdržen)*
- *V prioritetnem sektorju (varovanje okolja, energetika...)*
- *Prenos znanja oz. tehnologije*

To se je izkazalo, poleg seveda drugih prvenstvenih ciljev mednarodnega razvojnega sodelovanja, tudi kot učinkovit instrument (s pomembnimi povratnimi učinki na prihodke proračuna) pri pridobivanju novih poslov, odpiranju nekaterih novih trgov ali ohranitvi obstoječih, ki pa je odvisen od razpoložljivih proračunskih sredstev za ta del bilateralne razvojne pomoči.

V letu 2016 je tako CMSR z razpoložljivimi donacijskimi sredstvi podprl izvedbo 6,5 milijonov projektov. V obdobju 2007-2016 je CMSR z izvajanjem uradne razvojne pomoči omogočil izvedbo projektov v višini več kot 50 milijonov evrov.

*Ker imajo tuji izvozniki tak instrument vstopa na tuje trge v svoji državi še vedno na razpolago, **bo to nedvomno vplivalo na konkurenčnost potencialnih koristnikov** tako posredovane URP in temu ustrezno gospodarsko rast, zaposlovanje ter povratno povečanje proračunskih prihodkov. Brez teh sredstev namreč ni mogoče pričakovati ustreznih gospodarskih povezav in nastopa slovenskih podjetij v državah v razvoju, ki so praviloma prejemnice te pomoči.*

Slika 11: Realizacija MRS v mio €

Vir: CMSR

RS večino (ca 67%) URP porabi za multilateralno pomoč (posredovano preko multilateralnih ustanov – npr. Unido), le 33% pa je preko bilateralne razvojne pomoči na podlagi bilateralnih sporazumov. Tudi večina slednje ni posredovane preko novih izvoznih poslov, ampak gre za tehnično pomoč.

Kljub temu, da gre pri projektih, ki so npr. podprti v okviru projektov Unida, za pomemben prenos slovenskega znanja in tehnologij, pomemben za slovenska podjetja, ki s tem krepijo svoje ekspertize (npr. na področju zelenih tehnologij), bi bilo glede na trenuten gospodarski položaj vseeno smiselno primerjati prednosti koncepta izvoza slovenskega znanja in koncepta izvoza slovenskega blaga in storitev, predvsem z vidika odpiranja novih delovnih mest in povratnih fiskalnih učinkov v RS ter tudi z vidika porabe sredstev za upravljanje shem (domače ali tuje organizacije).

Geografsko gledano gre večina bilateralne razvojne pomoči Slovenije na Zahodni Balkan.

Na področju publicitete CMSR med drugim redno pripravlja priročnik Doing Business v Sloveniji, v katerem so zbrane vse potrebne informacije o poslovanju v Sloveniji. Priročnik, ki ga CMSR, kot neprofitni projekt pripravlja v sodelovanju s Svetovno banko, je uradno promocijsko gradivo gospodarske diplomacije, saj je namenjen spodbujanju slovenskega gospodarstva, tujih naložb in poslovanja v tujino, pri čemer gre za edino publikacijo v Sloveniji, ki daje na enem mestu sistematičen pregled vseh postopkov poslovanja v državi. Na posebnem spletnem portalu www.poslovniportal.si je brezplačno, poleg tega priročnika, dosegljiva tudi aplikacija Virtual Fair, v kateri lahko Slovenska podjetja predstavijo svojo ponudbo. CMSR je tudi v 2016 nadaljeval z izdajo revije Mednarodno poslovno pravo.

II.5.3. Povezovalna vloga SID banke

Ključne strateške usmeritve, ki izhajajo iz namena in ciljev ZSIRB in jih SID banka skupaj s pristojnimi ministrstvi ter drugimi javno-spodbujevalnimi institucijami zasleduje na področju razvojnega financiranja, **se nanašajo tudi na povezovanje obstoječega razdrobljenega in posledično slabo koordiniranega razvojno-podpornega sistema**, z osrednjo vlogo SID banke, optimiziranje njegovih funkcij, multipliciranja učinkov z mešanjem

povratnih in nepovratnih sredstev ter sredstev finančnih družb zasebnega sektorja in koncentriranje ekspertiz na področju celotnega sistema.

Pri povezovanju poslovnih funkcij v sistemu je bilo ob sprejemu ZSIRB leta 2008 mišljeno predvsem:

- Vzpostavljanje sistema sodelovanja, izmenjave informacij, izkušenj in znanja z drugimi javno-spodbujevalnimi institucijami
- Izvajanje namenskega financiranja oziroma naložbenja v sorodne podporne institucije v smislu povezovalnega elementa in za doseganje ciljev delovanja SID banke ter v skladu s potrebami institucij in države
- Razvijanje skupnih produktov (npr. komisijski oziroma agentski posli z ministrstvi/agencijami, zagotavljanje premostitvenega financiranja oz. naložbenja, dopolnilnega financiranja, financiranja s spodbudami, itn.)
- V primeru širšega konsenza realizacija tesnejših poslovnih povezav (združevanje).

Kljub temu, da do tesnejših poslovnih povezav ni prišlo, je bilo v dosedanjih letih uveljavljanja zakona realiziranih veliko interakcij z drugimi slovenskimi javno-spodbujevalnimi ustanovami, predvsem v zvezi z aktivnostmi iz prve alineje, realizirana so bila tudi nekatera namenska financiranja teh ustanov s strani SID banke. Vse več je tudi pobud v zvezi s produktnim povezovanjem med SID banko in nekaterimi sorodnimi javno-spodbujevalnimi ustanovami.

SID banka je tako **sklenila vrsto sporazumov o sodelovanju**, npr. s SPIRIT (TIA), Eko Skladom, JSRRRP ter SPS, in na tej osnovi tudi izvedla vrsto **aktivnosti**:

- Skupne predstavitve ponudbe institucij ciljnim skupinam
- Usklajen nastop spodbujevalnih institucij in SID banke do bank posrednic kot tudi končnih upravičencev z vidika možnega kombiniranja ponudbe z državno pomočjo ter dopolnilnih oz premostitvenih sredstev SID banke brez državne pomoči
- Financiranje Eko Sklada za podporo okoljevarstvenih projektov podjetij in fizičnih oseb iz vira EIB
- Priprava novih produktov na področju regijskih garancijskih shem za podporo kreditiranja MSP na lokalnem nivoju preko regionalnih razvojnih agencij
- Sodelovanje pri ocenjevanju razvojnih projektov s področja avtomobilske industrije
- Sodelovanje pri drugih iniciativah in pobudah ministrstev ter instrumentih EU, ipd.

Poleg tega se redno preverjajo možnosti sodelovanja in kombiniranja sredstev tudi z drugimi relevantnimi ministrstvi in službami ter nekaterimi gospodarskimi interesnimi združenji, kakor tudi (lokalnimi) podpornimi mrežami za gospodarstvo.

Dober primer takega povezovanja javno-spodbujevalnih storitev je tudi usklajevanje in izvajanje letnega akcijskega načrta Mednarodni izzivi z namenom spodbujanja mednarodnega poslovanja slovenskih podjetij, v katerem sodeluje več akterjev, s konkretnimi spodbujevalnimi storitvami (poleg SID banke in CMSR še MGRT, Kabinet predsednika Vlade RS, Urad predsednika države RS, SPIRIT, GZS, OZS in Trgovinska zbornica Slovenije).

II.6. MEDNARODNO IN MEDINSTITUCIONALNO SODELOVANJE

Razvijanje sodelovanja s podobnimi institucijami v tujini, tako nacionalnimi kot multilateralnimi, je za SID banko in tudi širše okolje, pomembno tako z vidika **prenosa znanj in dobre prakse**, kot tudi z vidika **zagotavljanja ugodnih virov financiranja** (pridobivanje ugodnih razvojnih virov ali uporaba instrumentov EU) in trajnostnega razvoja Slovenije. V okviru določenih programov je možno koristiti tudi tehnično pomoč ekspertov specifičnih razvojnih področij, kot je npr. energetska učinkovitost. SID banka s takšnim povezovanjem tudi ustvarja pogoje za **razvijanje lastnih bazenov znanja**, in sicer na vseh področjih na katerih deluje. Razvija svoje ekspertize in znanje ter tudi na tak način zagotavlja izvajanje svoje povezovalne vloge med tujimi in slovenskimi razvojnimi ustanovami oziroma ter vsemi deležniku v domačem in mednarodnem okolju. SID banka nasploh krepi svoje povezovanje z entitetami v skupini EIB. SID banka je vključena v skupni projekt Evropske Komisije in EIB, po katerem je glavna vstopna točka za slovensko gospodarstvo v vseh zadevah, ki se tičejo financiranja in pomoči s sredstvi EIB, posredno ali neposredno, zlasti glede projektov EFSI. SID banka s tem sama ali s pomočjo strokovnjakov z EIB slovenskemu gospodarstvu lahko nudi 360° svetovanje in podporo pri načrtovanju in izvedbi projektov, vse v okviru Investicijskega načrta za Evropo (EFSI).

Preko različnih mednarodnih združenj SID banka lahko pravočasno pridobiva informacije o novih iniciativah in produktih ter aktivno prispeva k nadaljnjem razvoju razvojno spodbujevalnega sistema nacionalnih in nadnacionalnih razvojnih bank in institucij v EU in širše. Tako se je SID banka v letu 2016 intenzivno vključevala v mednarodne aktivnosti združenj EAPB (evropsko združenje javnih bank),¹⁸ Bernske Unije (mednarodno združenje zavarovateljev izvoznih kreditov in investicij), in njenega t.i. Praškega kluba, evropske zveze dolgoročnih financerjev - European Association of Long Term Investors (ELTI),¹⁹ ter združenja NEFI (mreža evropskih finančnih institucij za financiranje MSP). Istočasno SID banka krepi tudi svojo vlogo v sodelovanju s SBRA – Slovenskega gospodarskega in raziskovalnega združenja v Bruslju, kar udejanja tudi, ne pa zgolj, preko SIS EGIZ – Slovenskega inovacijskega stičišča.

Preko aktivnega sodelovanja v delovnih odborih posameznih združenj ter specializiranih delavnic banka vzpostavlja **aktivno komunikacijo z relevantnimi direktorati EK** glede obstoječih instrumentov podpore s strani EK kot tudi načrtovanja novih v finančni perspektivi 2014-2020, zlasti še glede priprave instrumentom, ki bodo ustrezali kriterijem EFSI (Junckerjev plan). Pravočasna institucionalna priprava na obdobje nove finančne perspektive je ključnega pomena za uspešno črpanje sredstev kot tudi uporabo drugih inštrumentov EU. V

¹⁸ EAPB združuje različne javne organizacije kot npr. finančne institucije, državne finančne agencije, javne banke, združenja javnih bank in banke s podobnimi interesi, iz 15 držav članic Evropske unije in na ta način predstavlja neposredne in posredne interese več kot 90 finančnih institucij v EU oziroma evropskih interesnih skupinah. Skupna bilančna vsota članic EAPB znaša okoli 3.500 milijard EUR in tržni delež v evropskem bančnem prostoru okoli 15%, kar pomeni, da članice EAPB predstavljajo bistven del evropskega finančnega sektorja.

¹⁹ Združenje deluje pod okriljem EIB, kar pomeni, da dobiva SID banka s tem še močnejše povezave z evropsko razvojno banko, posredno pa tudi z EK in mednarodnim združenjem LTIC (globalna raven). To je še posebej pomembno za razvoj finančnega inženiringa oziroma ustreznih finančnih inštrumentov za novo finančno perspektivo.

aktivnostih z združenji se je sodelovanje okrepilo zlasti na področju **dosledne uporabe etičnih standardov in odgovornega posojanja**, ki je tudi sicer eno glavnih vodil delovanja SID banke, kot npr. s skupno zavezo članic Bernske unije na tem področju.

USTANOVITEV ELTI, EVROPSKEGA ZDRUŽENJA DOLGOROČNIH INVESTITORJEV

Širitev nabora nalog in obsega aktivnosti je razvojne banke v Evropi spodbudilo k ustanovitvi Evropskega združenja dolgoročnih investorjev (ELTI). Kot slovenska izvozna in razvojna banka je članica združenja tudi SID banka. ELTI v okviru akcijskega načrta poudarja **osredotočenost na spodbujanje dolgoročnih investicij kot enega ključnih dejavnikov okrevanja gospodarske aktivnosti**. Prednostno delovanje v tej smeri v trenutnih gospodarsko-financijskih razmerah je vzpostavljanje ugodnih pogojev financiranja in povezovanje med članicami ELTI za podporo realnemu sektorju gospodarstva. S tem nastajajo tudi priložnosti za povezovanje inštitucij in izvedbo projektov na meddržavni ravni, ter **še močnejše povezovanje med EIB in nacionalnimi razvojnimi bankami**.

ELTI razpolaga s finančno močjo, s katero je z ustreznim usmerjanjem aktivnosti možno dosegati precejšnje pozitivne učinke na gospodarsko aktivnost. 27 članic, med katerimi so tudi Evropska investicijska banka, nemška KfW, francoska Caisse des depots, italijanska Cassa di Risparmio di Venezia in španska Instituto de Crédito Oficial, premore skupno vrednost naložb na ravni 2,5 bilijona EUR.

Združenje ELTI si je zadalo kot cilj prispevati vzdržno gospodarsko rast, temelječo na učinkoviti rabi resursov, na inovativnosti, na povečevanju zaposlenosti in na družbeni vključenosti. S tem si bo prizadevalo k premagovanju ovir za financiranje dolgoročno naravnanih investicij. Za ELTI so **bistvene usmeritve financiranje infrastrukture, inovacij, učinkovite rabe naravnih virov in energije ter segmenta malih in srednjih podjetij**. ELTI se je zavezal tudi k promociji znanstvenih raziskav na področju dolgoročnega investiranja in vloge, ki jo pri tem lahko igrajo razvojne banke, in k širjenju razpoložljivosti informacij in podatkov, ki lahko izboljšajo dostopnost dolgoročnega financiranja.

Po stopnjevanju vloge razvojnih bank v krizi torej kaže, da bo njihova vloga ostala pomembna tudi v prihodnjih letih. Ob sicer (verjetno le postopnem) izboljševanju razmer na področju financiranja podjetij, bo bolj kot obseg delovanja vse več prihajala do izraza njihova dopolnilna vloga trgu in njihova zmožnost zaznavanja tržnih vrzeli, na katere je smiselno osredotočiti njihovo aktivnost. Združenja, kot ELTI, lahko pri tem odigrajo koristno vlogo. Za majhne in relativno mlade razvojne banke, kot je SID banka, je bistvenega pomena izmenjava izkušenj pri razvoju inovativnih finančnih instrumentov in spodbujanje dobrih praks. Prav tako ključno je sodelovanje pri vzpostavljanju analitičnih orodij za odkrivanje in ocenjevanje tržnih vrzeli ter ocenjevanje učinkov aktivnosti razvojnih bank na gospodarsko rast. Že do sedaj je SID banka na mnogih segmentnih svojega delovanja nastopila v sodelovanju z EIB in uporabila njene ugodne vire za razvoj lastnih finančnih instrumentov. Združenja kot ELTI v kritični fazi gospodarskega razvoja nudijo še dodatne možnosti za sodelovanje med razvojnimi bankami in pridobivanje sredstev za financiranje razvojnih projektov iz mednarodnega okolja.

Slika 12: Sodelovanje SID banke v združenjih in s sestrskimi ustanovami

- EIF EUROPEAN INVESTMENT FUND
Supporting entrepreneurship and innovation in Europe
- EIB European Investment Bank
- EAPB European Association of Public Banks
European Association of Public Banks and Funding Agencies
- KfW kfw
BANKENGRUPPE
- NEFI NEFI
- CEB COUNCIL OF EUROPE DEVELOPMENT BANK
BANQUE DE DEVELOPPEMENT EUROPEEN
- Berne Union berneunion
- SBRA S B R A
Slovenian Business & Research Association
- Prague Club. pragueclub
Berne Union
- Slovensko inovacijsko stičišče

Z vidika sodelovanja na konkretnemu **prenosu sredstev** je SID banka že v začetku krize vzpostavila stike tudi npr. z EIB, EIF, nemško razvojno banko KfW, Razvojno banko Sveta Evrope (CEB), EBRD ipd., in kasneje še nadgradila, predvsem z Evropsko investicijsko banko, Kreditanstalt für Wiederaufbau, Council of Europe Development Bank. V povezavi s pridobivanjem dolgoročnih namenskih virov nadnacionalnih razvojnih bank je potrebno poudariti, da imajo le ta sicer ugodne finančne pogoje (ročnost, cene, drugi stroški) postopkovno in dokumentarno pa je pridobivanje in koriščenje teh sredstev sorazmerno zahtevno (postopek zadolžitve, pogodbeni in tehnični dokumentacija, stroga namenskost sredstev, poročanje in monitoringi, ipd.). Sodelovanje z navedenimi institucijami je pomembno tudi z vidika hitrejšega prenosa oziroma črpanja strukturnih in kohezijskih sredstev EU in njihovega multipliciranja z drugimi razpoložljivimi sredstvi javnega, pa tudi zasebnega sektorja, kot tudi za vključitev programov v EFSI.

Tudi v 2016 je SID banka intenzivno sodelovala z **Evropsko investicijsko banko** (EIB) in tudi tako poskušala preseči zapiranje finančnih trgov v času krize ter zagotoviti gospodarstvu in ostalim končnim upravičencem kvalitetna dolgoročna sredstva za njegov nadaljnji razvoj. Za sodelovanje med SID banko in EIB je značilno, da gre za **dolgoročno razvojno financiranje**, ki prinaša končnemu koristniku finančno vrednost, usmerjenost v razvojne projekte, ki povečujejo dodano vrednost in prispevajo k trajnostnemu razvoju, in da gre za sredstva oziroma naložbe z visokimi multiplikativnimi učinki, ki omogočajo dobra izhodišča za financiranje po-kriznega obdobja v Sloveniji in povečanje konkurenčnosti slovenskih podjetij ter ostalih končnih upravičencev. SID banka je z EIB začela aktivneje sodelovati v času najhujše krize (**2008-2009**) in sicer na štirih projektih v skupni vrednosti 380 mio € (80 plus 50 mio € financiranje razvojnih projektov avtomobilske industrije – neposredno financiranje, 150 mio € za financiranje majhnih in srednje velikih podjetij, 100 mio € za financiranje infrastrukturnih naložb in 50 mio € za financiranje varovanja okolja). **Sodelovanje se je nadaljevalo tudi v naslednjih letih** z zadolžitvijo v višini 100 mio € za poseben program za raziskave in razvoj, **konec leta 2013** pa sta bili z EIB sklenjeni tudi dve novi dolgoročni posojili v skupni višini 350 mio € **in sicer za MSP in energetska učinkovitost**. Pomemben segment sodelovanja so bile tudi posebne operacije t.i. vstopa v dolg, kjer je SID banka za namen ohranitve dolgoročnih razvojnih virov v Sloveniji v nastopala kot nov kreditojemalec v

okviru že obstoječih ali poslov v teku. S tem je SID banka preprečila odpoklic že obstoječih kreditov in omogočila nadaljnjo uporabo virov EIB s strani poslovnih bank ali drugih kreditojemalcev. **Sodelovanje med EIB in SID banko je že preseglo višino 1,1 milijardo evrov.**

Posojilo v višini 350 milijonov evrov je bilo v višini 300 milijonov evrov namenjeno financiranju MSP preko posojilnega sklada za MSP, ki sta ga vzpostavila SID banka in MGRT, preostalih 50 milijonov evrov pa je namenjeno sofinanciranju investicij na področju energetske učinkovitosti in obnovljivih virov energije in sicer tako na področju MSP kot tudi novem področju financiranja energetske učinkovitosti fizičnih oseb na stanovanjskem področju. S posebnim posojilnim skladom je SID banka v sodelovanju z MGRT **pokazala na kakšen način je možno v praksi izvajati instrumente finančnega inženiringa oziroma kombiniranja različnih virov razvojnih sredstev ter tako dosegati njihovo bistveno večjo učinkovitost v primerjavi z zgolj nepovratnimi proračunskimi.**

V letu 2016 je SID banka z EIB podpisala dve pogodbi o zadolžitvi v skupni višini 100 milijonov evrov, in sicer 50 milijonov evrov za namen financiranja projektov s področja infrastrukture, energetske učinkovitosti in okolja, ter 50 milijonov evrov za namen financiranja rasti in razvoja MSP in projektov MID-Cap podjetij.

SID banka je tako v praksi dokazala, da je možno iz EIB pridobivati ugodna razvojna sredstva in sicer v pomembni višini. **SID banka tako velja za glavni kanal EIB v Sloveniji,** po drugi pa je tržni delež EIB na slovenskem bančnem trgu narastel, pri čemer je še vedno najmanjši na področju Srednje, Vzhodne in Jugo-vzhodne Evrope.

Možnosti za sodelovanje je še več, pogoji so tudi praviloma ugodnejši od tistih, ki jih RS dosega na mednarodnih trgih kapitala, s posojili EIB pa bi lahko npr. pokrili tudi lastni delež pri črpanju sredstev iz evropskih strukturnih skladov, možno je tudi koriščenje instrumentov prevzemanja tveganj, možno je sodelovanje v EFSI. Večji problem so dobro pripravljene projekti, kar na splošno ni bilo ravno odlika slovenskega gospodarstva,²⁰ in njegova manjša absorpcijska sposobnost.

S svojimi ekspertizami je podprla tudi proces izločitve SID banke iz evropske bančne direktive, kot je bilo predhodno že predstavljeno. Podobno je SID banka s svojimi ekspertizami podprla tudi proces priglasitve ZSIRB pri EK iz razloga pravne varnosti. Zaradi značilnosti oziroma vsebine zakona, aktivnosti, ki so z njim predvidene, v skladu z mnenjem EK in pod določenimi pogoji, namreč ne štejemo kot državno pomoč. Slednje štejemo kot pomemben korak pri nadaljnjem razvoju SID banke, saj bodo **z mnenjem EK dejansko zaključene dolgoletne formalne aktivnosti za transformacijo SID banke** iz Slovenske izvozne družbe in njeno koncipiranje v slovensko izvozno in razvojno banko,²¹ ter pridobljene ustrezne podlage za njen dolgoročni razvoj.

²⁰ Podobni problemi se pojavljajo tudi pri obravnavi projektov na SID banki. Povprečna kvaliteta priprave posameznih projektov je izjemno nizka, do te mere, da je SID banka kljub določenemu konfliktu interesov primorana v vse večji meri izvajati svetovalno funkcijo.

²¹ To obdobje se je začelo okoli leta 2000, z idejami o slovenski razvojni banki, nadaljevalo s prilagajanjem Slovenske izvozne družbe, d.d., Ljubljana pravnim okvirom EU, prvo akcijsko strategijo SID banke leta 2006, sprejetjem dveh temeljnih zakonskih podlag (ZZFMGP, ZSIRB), vlogo SID banke v kriznih ukrepih ter razvojnih

SID BANKA POSTALA DELNIČARKA EVROPSKEGA INVESTICIJSKEGA SKLADA

SID banka, d.d., Ljubljana je septembra 2015 postala imetnica 15 delnic Evropskega Investicijskega Sklada (EIF). Danes je SID banka ena izmed 30 finančnih institucij iz 15-ih držav članic in Turčije, lastnikom EIF, ki skupaj predstavljajo 12,3% delež vseh delnic EIF. Ostale delnice imata EIB (61,2%) in Evropska Komisija (26,5%) Kot državna razvojna banka namerava tudi SID banka prevzeti aktivnejšo vlogo pri krojenju in izvajanju evropske investicijske in spodbujevalne politike. Z delničarstvom EIF je SID banka dobila nove formalne in neformalne vzode vpliva na oblikovanje strateške politike EIF ter dostop do informacij in dokumentov, ki bodo banki pomagali oblikovati in izboljšati svoje lastne politike, produkte ter iz tujine prenesti najboljše prakse. Naložba v delnice EIF so se do sedaj izkazale za varno in hkrati donosno naložbo. EIF je namreč predmet vsakoletnega ocenjevanja s strani največjih bonitetnih hiš, pri katerih že vrsto let dosega najvišje bonitetne ocene, vrednost delnice pa vsako leto znova oceni zunanji neodvisni ocenjevalec vrednosti. Naložba je tudi likvidna, kar z vidika presojanja v odnosu do donosov na vrednostne papirje bonitetno primerljivih izdajateljev trenutno pomeni nadpovprečni donos. Predvideni znesek naložbe predstavlja manj kot pol odstotka sredstev SID banke in manj kot pol odstotka celotne izdaje delnic EIF.

programov, ki vsebujejo ne samo izvozne in/ali proti-ciklične ukrepe ampak predvsem razvojne elemente (spodbujanje trajnostnega razvoja Republike Slovenije).

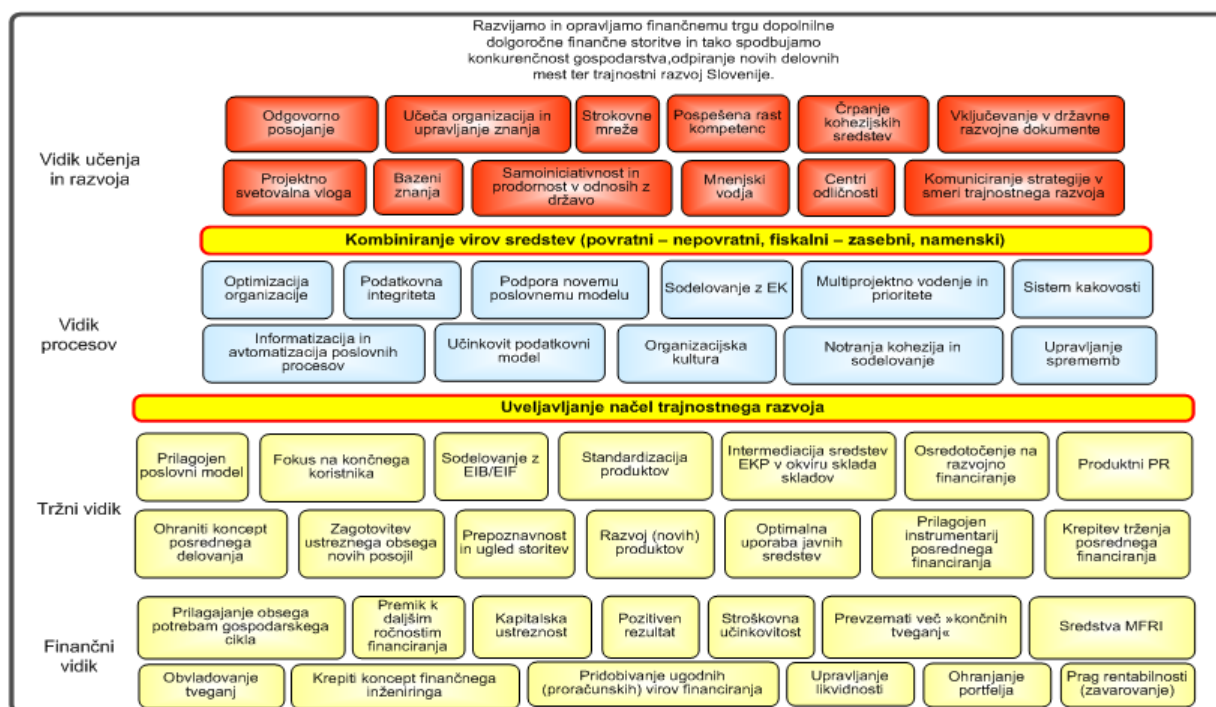
III. POSLOVNI MODEL IN STRATEŠKI CILJI

III.1. STRATEŠKO RAZMIŠLJANJE IN PROCES

Strateško razmišljanje je sposobnost predvidevanja oziroma razvijanja skupne vizije, njenega uresničevanja in učenja organizacije. Strateško razmišljanje predstavlja nadgradnjo strateškega načrtovanja. Strateško načrtovanje je bolj analitičen, konvencionalen in formalen proces temelječ na podatkih, gotovosti in strukturi. S strateškim razmišljanjem zagotovimo prispevek prožnosti, kreativnosti in intuicije k strateškemu usmerjanju aktivnosti družbe.

Strateško razmišljanje ni le naloga uprave ali ožjega vodstva, temveč mora prevzemati celotno organizacijo. Osnovno načelo pri nastanku pričujoče strategije je, da ljudje uresničujejo tisto, kar ustvarijo sami. Zato je pri njenem nastanku sodelovalo skoraj 40 vodij in strokovnjakov iz celotne družbe. Za izvajanje strategije pa je ključno, da jo preko ustreznega seznanjanja in predvsem preko konkretnega dela, upoštevajoč vrednote družbe in sistem odgovornosti, sprejmejo vsi zaposleni.

Slika 13: Strateška mapa SID banke

Vir: SID banka

Proces strateškega razmišljanja in nastajanja akcijske strategije v SID banki je sicer vpet v širši celovit in zaokrožen proces strateško-operativnega planiranja, ki se izvaja ciklično na letni ravni. Začne se z revizijo Profila tveganosti, nadaljuje z razvojem strategije, zaključi pa se s poletnim strateškim sestankom. Njegovi postopki, vsebina in dejavnosti so sicer podrobno opisani v Navodilih za izvajanje strateško-operativnega planiranja v SID banki. Na ta način zagotavljamo ustrezno implementacijo strateških usmeritev na nivo posamezne OE oz. posameznika ter povratne informacije, ki so nam eno izmed ključnih vodil pri izvedbi naslednjega letnega strateškega cikla. Strategija je pripravljena prvenstveno za družbo SID banka, d.d., Ljubljana vendar se številne točke prepletajo s strategijo celotne Skupine SID

banke, posamezne hčerinske družbe pa pripravljajo tudi svoje, s SID banko usklajene strategije.

Ključne zunanje okoliščine, ki jih je SID banka upoštevala pri prilagoditvah strategije, so bile predvsem delovanje finančnih trgov na eni ter ocena tržnih vrzeli v slovenskem gospodarstvu na drugi strani. Dejavnik z močnim vplivom je tudi spreminjanje strukture bančnega sistema kot glavnega posrednika razvojnih sredstev SID banke in s tem dodatno oteževanje posredovanja njenih sredstev.

Med ključnimi notranjimi elementi, ki so spodbudili prilagoditve akcijske strategije, so predvsem prilagajanje poslovnega modela hitro spreminjajočim se razmeram v okolju. Določena je tudi ciljna vrednost profila tveganosti na ravni celotne SID banke oziroma tolerančni odkloni, ki so še sprejemljivi za SID banko oziroma njeno poslovanje.

Pri razvoju akcijske strategije so bili poleg tega upoštevani tudi institucionalni okviri, v katerih deluje SID banka kot specializirana izvozna in razvojna banka, dolgoročne razvojne usmeritve RS in EU, institucionalizirana (ZSIRB) načela poslovanja in področja delovanja ter ne nazadnje uveljavljen poslovni model oziroma oblike delovanja.

Poleg osnovnega scenarija makro-finančnih gibanj so bili definirani tudi stresni scenariji, ki bi lahko, če bi se udejanjili, bistveno vplivali na relevantnost tako oblikovane strategije. V tem kontekstu so že vnaprej pripravljene ključne nadaljnje usmeritve, ki bi jih morala v tem primeru uvesti SID banka in bi vplivali tudi na uresničevanje operativnih planov.

Banka praviloma četrtno preverja izpolnjevanje načrtovanih aktivnosti za doseganje dolgoročnih strateških ciljev ter ob bistvenih spremembah zunanjih dejavnikov dopolnjuje akcijsko strategijo in sprejema korektivne ukrepe.

III.2. PRILAGAJANJE POSLOVNEGA MODELA

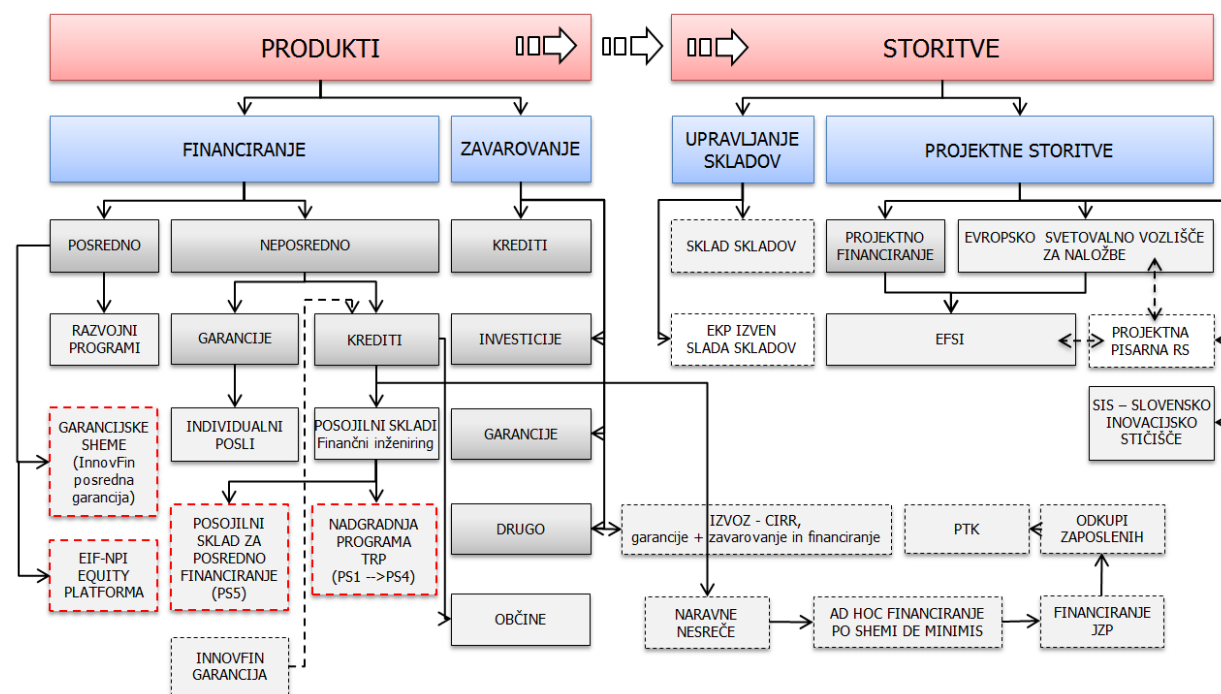
Utemeljitev na posredovanju ugodnih sredstev z mednarodnih finančnih trgov v slovenski gospodarski prostor ima svoje omejitve, ki prehodno lahko močno otežijo poslovanje. Prva omejitev se je pokazala po letu 2012 ob bistveno dražjem dostopu do mednarodnih finančnih trgov, kot posledica znižanj bonitetnih ocen Republike Slovenije, ki SID banki nudi garancijo na pasivni strani bilance. Druga omejitev se je pokazala ob izjemnem obsegu presežne in poceni likvidnosti v bančnem sistemu po sanaciji bank v Sloveniji ob koncu 2013 in v pogojih močno spodbujevalne denarne politike ECB. V teh razmerah se je v precejšnji meri znižala konkurenčnost namenskih virov, ki jih SID banka skuša posredovati preko bank do končnih koristnikov.

Na možnost prehodne podražitve virov ali celo izpada do njihovega dostopa na mednarodnih finančnih trgih se je SID banka odzvala z ustrezno likvidnostno rezervo na strani virov in z diversifikacijo virov. Tako je poleg zadolževanja na evrskem trgu, pripravljena na izdajo obveznic tudi na dolarskem trgu, najema pa tudi sredstva pri drugih evropskih razvojnih bankah, največ pri EIB. Manjši del sredstev je SID banka dobila tudi od države v okviru instrumentov finančnega inženiringa.

Glede na prehodno zapiranje kanala posredovanja sredstev preko bank je **SID banka povečala svoje aktivnosti na neposrednem financiranju končnih koristnikov.** Tu je oblikovala tudi nove programe, večinoma na osnovi finančnega inženiringa z mešanjem lastnih sredstev s sredstvi MGRT, ki so omočili ustrezno obvladovanje tveganj, ki jih prinaša neposredno financiranje. **SID banka si sicer prizadeva ohranjati posredovanje namenskih virov preko bank** kot osnovni kanal poslovnega modela, zato je MGRT-u že predlagala, da se del potenciala finančnega inženiringa izkoristi za delitev tveganj z bankami, ki sodelujejo pri posredovanju namenskih sredstev SID banke do končnih koristnikov.

V kontekstu krčenja portfelja zaradi znižanja proti-cikličnih potreb financiranja, **SID banka svoje aktivnosti širi na storitveni del.** Tu želi SID banka prispevati k učinkovitejšemu prenosu spodbujevalnih programov EU v slovenski prostor in povečevati svoj prispevek k oblikovanju ekonomske in razvojne politike RS. Na področju Evropske kohezijske politike se SID banka pripravlja **prevzeti upravljanje sklada skladov za posredovanje kohezijskih sredstev.** Na področju ekonomske in razvojne politike pa to pomeni postopno nadgradnjo kompetenc v smeri **dveh »centrov odličnosti«, kjer bi SID igrala vodilno strokovno in svetovalno vlogo na nacionalni ravni:** prvi »center odličnosti«, t.i. Pisarna za ocenjevanje investicijskih projektov RS, bi bil namenjen ocenjevanju ekonomske upravičenosti in finančne vzdržnosti projektov deloma ali v celoti financiranih iz javnih sredstev, tudi velikih infrastrukturnih projektov. Drugi »center odličnosti« bi povezoval znanja in izkušnje glede ocenjevanja tržnih in razvojnih vrzeli v povezavi z makro-finančnimi razmerami, ki so nujna za usmerjanje aktivnosti in prilagajanja ponudbe javno-spodbujevalnega sistema.

Slika 14: Poslovni model SID banke

Poslovni model postaja vedno bolj kompleksen, strokovno zahteven in delovno intenziven. Čeprav se obseg aktivnosti znižuje število novih programov narašča, hkrati pa tudi njihova zahtevnost in delež programov z neposrednim dostopanjem do strank. To pomeni poleg pritiskov na strani obrestne marže in obsega poslovanja še moment povečevanja

stroškov poslovanja, predvsem zaradi večjih kadrovskih tako po obsegu, kot po strokovni usposobljenosti. Obenem pa je ta napor nujen, da si SID banka lahko zagotovi dolgoročno konkurenčne razvojne programe, odzivnost na hitre spremembe v makro-finančnem okolju, institucionalno stabilnost ter strokovni in poslovni ugled.

Kot odziv na spremembe v okolju je prilagajanje poslovnega modela uokvirjeno v sedem prioritetenih usmeritev, ki so v nadaljevanju akcijske strategije podlaga za oblikovanje konkretnih strateških nalog in projektov:

1. Osredotočenost na potrebe gospodarstva in razvojne politike

Poudarek povečevanje dostopnosti namenskih sredstev za končne koristnike, kjer nastopajo tržne vrzeli. Delovanje v tej smeri pomeni zagotavljanje učinkovite obravnave in hitrega odločanja, prožnih kreditnih pogojev ter strankam "prijazne" dokumentacije. Kjer je to možno z vidika obvladovanja tveganj se uvaja poenostavljene postopke za manjše posle.

Okrepi se analitični del, tako ex-ante (tržne vrzeli), kot ex-post (uspešnost produktov). Vzpostavi se tudi (najprej enostavno!) stroškovno računovodstvo na nivoju produkta.

Povečati je potrebno osredotočenost na daljše ročnosti – segment ročnosti 5-10 let. S tem bi SID banka poudarjeno delovala na segmentih, ki jih banke pri podjetjih zapostavljajo. Obenem bi na enak obseg sklenjenih novih poslov srednjeročno dosegla precej večji obseg bilance.

Koncept posrednega delovanja (second-tier bank) mora dolgoročno ostati prevladujoč koncept delovanja, ciljno nad 60%. Glede na visoko likvidnost bank in dostopnost poceni virov bo ta delež v prihodnjih letih težko dosegati, vsaj dokler banke ne bodo povpraševale po virih z daljšo ročnostjo. Instrumentarij se skuša nadgraditi z instrumenti za so-prevzemanje tveganj, a s previdno vgrajenimi mehanizmi za preprečevanje moralnega hazarda s strani bank. Pri tem je z vidika skupne izpostavljenosti tveganjem potrebno v čim večji meri zagotoviti, da instrumenti s so-prevzemanjem tveganj ne "izpodjedajo" klasičnega posredovanja sredstev preko bank.

Prehajanje z bančnega tveganja na podjetja pomeni povečanje tveganost profila poslovanja, kjer se mora SID banka držati koncepta odgovornega posojanja. S tega vidika si je potrebno prizadevati k ohranjanju ukrepov finančnega inženiringa, kjer SID banka lahko koristi princip prve izgube. **Pri neposrednem financiranju končnih koristnikov se sistematično uporablja ustrezne mehanizme neizrivanja poslovnih bank (>non-crowding out<),** kjer SID banka ne deluje v okviru formalno priglašeni programov dovoljene državne pomoči.

Načrtovana je **poudarjena in sistematična prisotnost pri sofinanciranju infrastrukturnih projektov, vključno s projekti ekološke sanacije stavb.** Samostojno ali skupaj s komercialnimi bankami je možno nastopati predvsem pri manjših (občinskih) infrastrukturnih projektih – kar omogoča na novo vzpostavljena kreditna linija v letu 2016, pri večjih pa je možna predvsem soudeležba z EIB. Pogoj za financiranje je seveda denarni tok za poplačilo povratnih sredstev SID banke od investitorja oziroma projekta.

2. Dopolnjevanje obstoječih finančnih produktov

Obstoječa ponudba produktov se nadgradi **z razvojem in preходом v uporabo novih produktov predvsem na ključnih področjih uvedbe kvazi-kapitalskih in kapitalskih produktov ter produktov za spodbujanje trajnostnega razvoja**. V okviru strateškega procesa so določene naslednje prioritete za razvoj novih produktov:

1. Dolgoročno posojilo z moratorijem (potrpežljivo posojilo) – RRI (PS4 kot nadomestilo PS1);
2. EIF-NPI Equity Platform: lastniško in podrejeno financiranje v sklopu platforme, ki jo vzpostavi in upravlja EIF, za financiranje podjetij v Sloveniji. SID banka nastopa kot partner in so-investitor;
3. Kombiniranje podrejenega posojila SID banke in podkredita preko bank, pod pogojem, da je možno produkt oblikovati v okviru finančnega inženiringa z MGRT (PS5). Pogoj za podrejeno posojilo iz PS5 bi bil, da poslovna banka pristopi k dolgoročnemu financiranju podjetja;
4. InnovFin pogarancija: garancija SID banke za podkredite inovativnim MSP in Mid-Cap podjetjem, s pogarancijo InnovFin;
5. Nadaljevanje s ponudbo posredovanja preko bank - global loan – z ustreznimi prilagoditvami, kjer je to mogoče.

Za potrebe prilagajanja obsega aktivnosti v skladu s potrebami proti-ciklične in razvojne politike se sistematizira tudi politika cen. V ta namen se oblikuje **točkovnik, kot dodatna podlaga za obrestno politiko do končnih koristnikov**, na podlagi katerega se lahko na ravni posameznih poslov spodbuja prispevek k potrebam ekonomske oziroma razvojne politike.

Razvoj produktov se izvaja skladno s tem, kar je pričakovati kot končno ureditev odnosov z EK. Nove produkte se prednostno razvija za posredovanje preko bank, ali pa na v okvirih, ki so za komisijo nesporni (režim splošnih skupinskih izjem, režim »de minimis«, področja dokazanih tržnih vrzeli). Po prejemu odločbe EK se prilagodi obstoječe programe morebitnim dodatnim zahtevam EK.

3. Zavarovanja izvoznih poslov na nemarketabilnih segmentih

Predvidena je nadaljnja rast števila polic, vendar s tendenco večinoma manjših poslov. Prestrukturiranje zavarovalnega portfelja bodo zaznamovali (1) zmanjševanje zavarovanja investicij z delno nadomestitvijo s projektnim financiranjem, (2) rast zavarovanja izvoznih kreditov in (3) rast zavarovanj garancij in kreditov za pripravo na izvoz.

Izvoznikov, ki izvažajo investicijske dobrine je le nekaj deset, zato se z najpomembnejšimi med njimi vzpostavlja tesno sodelovanje z rednimi poslovnimi srečanji vsaj enkrat letno. Prav tako poteka aktivno seznanjanje izvoznikov s storitvami SID banke preko info točk, Spirita in gospodarske diplomacije.

4. Posredovanje sredstev EKP, vloga sklada skladov in sodelovanje z EIB/EIF

SID banka skuša prepričati deležnike, da lahko SID bank prispeva k učinkovitemu posredovanju sredstev evropske kohezijske politike.

SID banka je pripravljena prevzeti vlogo sklada skladov, ki bo predvidoma zadolžen za posredovanje finančnih sredstev EKP do finančnih posrednikov. Ti bi nato ta sredstva, predvidoma 440 mio EUR do leta 2020, z ustreznim finančnim multiplikatorjem posredovali do končnih koristnikov. SID banka bi lahko to vlogo prevzela sama, pripravljena pa je sodelovati tudi s kakšno drugo ustrežno usposobljeno ustanovo. Pri tem bi se upoštevale dobre prakse evropskih promocijskih bank.

V okviru sodelovanja z EIB – EIF se SID banka že uvršča med institucije, ki koristijo največ različnih namenov EIB, že okoli tretjino virov sredstev. Hkrati se bo SID banka zavzemala za široko zastavljeno nadgradnjo sodelovanja z EIB.

Vključevanje v posredovanje centraliziranih programov EU je predvideno **tudi v okviru Junkerjevega plana**, kjer SID banka izvaja vlogo **Evropskega investicijskega svetovalnega vozlišča (EIAH)**.

5. Razvoj kompetenc in podporne vloge pri oblikovanju razvojne politike

Z **razvojem kompetenc** si bo SID banka prizadevala krepiti svetovalno in podporno vlogo na področju financiranja in oblikovanja razvojnih politik. To terja vlaganje v znanje in kompetence ter izgradnjo lastnega think tank-ov oziroma centrov odličnosti na področju razvojnega financiranja, razvojnih politik, in razvojnega finančnega instrumentarija. Pomembno vodilo pri tem bo prenos dobrih praks sorodnih institucij v EU.

V prihodnjih letih si bo SID banka prizadevala k nadgradnji kompetenc na dveh dodatnih prednostnih področjih, kjer bi se **postopno zgradila dva »centra odličnosti« z vodilno vlogo na nacionalni ravni:**

Projektna pisarna za investicije RS: Glede na iniciativo RS naj bi se projektna pisarna vzpostavila v okviru SID banke, njena aktivnost pa bi se izvajala v imenu in za račun države. Predvidene naloge pisarne so ocenjevanje izvedbene kakovosti projektov financiranih z javnimi sredstvi, skladnost projektov s prioritetai ekonomske politike RS in določanje optimalne strukture financiranja z vidika čim manjše obremenitve javnih sredstev.

Osvajanje analize in metodologije ocenjevanja tržnih in razvojnih vrzeli ter uporaba pridobljenih rezultatov pri usmerjanju aktivnosti, pri merjenju učinkov, pri pojasnjevanju aktivnosti deležnikom in pri razvoju novih produktov.

Optimizacija sistema razvojno-spodbujevalnih inštitucij pomeni predvsem optimizacijo uporabe javnih sredstev. Uporaba nepovratnih sredstev naj pride v poštev le v primeru, da uporaba povratnih sredstev ni mogoča ali v dopolnilni v kombinaciji s povratnimi sredstvi, kjer je tak vzvod potreben za maksimiranje družbenih učinkov. Prioritizacija uporabe finančnih instrumentov EU se tako zagotovi glede na vsebino projekta oziroma aktivnosti končnega uporabnika. S tega vidika SID banka zagovarja **zgled modela EIB / EIF** kot ustrezno rešitev konsolidacije slovenskega razvojno spodbujevalnega sistema.

6. Prilagajanje obsega aktivnosti v skladu z zmanjševanjem/povečevanjem potrebe po interventnem delovanju

Kratkoročno so potrebe po interventnem delovanju še vedno prisotne. Zato se v prihodnjih letih skuša ohranяти obseg aktivnosti, kljub velikemu obsegu dospevanja posojil bankam za plasiranje namenskih sredstev in predčasnim vračilom teh. Tok novih posojil se bo skuša ohranяти na ravni nad 400 mio EUR, kar je skladno z vzdrževanjem obsega bilance.

Dolgoročno se obseg aktivnosti banke uokviri glede na dobre prakse in »benchmark« v državah, ki imajo uspešne modele razvojnih bank. Po krizi bo potrebno umakniti aktivnosti vezane na interventno delovanje ter se osredotočiti na razvojni način delovanja. Tudi po krizi ohranяти pripravljenost na interventno delovanje (bilančni prostor, znanje) v primeru novih potreb, nove krize.

NOVA FINANČNA PERSPEKTIVA 2014-2020

Pomen sredstev proračuna EU, ki bodo na voljo preko evropske kohezijske politike ali drugih politik EU (npr. Program za konkurenčnost podjetij ter mala in srednja podjetja (2014-2020), Okvirni program za raziskave in inovacije (2014-2020), Obzorje 2020, ipd.) je velik. **Vključitev SID banke v njihovo posredovanje nedvomno velik potencial** za njihovo pospešeno črpanje, optimalnejšo alokacijo in učinkovitost na nacionalni ravni. Pri teh programih gre za **prehod na večji obseg razvojnih sredstev povratne narave**, dodatno oplemenitenih preko finančnega inženiringa s tujimi (razvojnimi) sredstvi in sredstvi zasebnega trga.

Svet EU je dosegel dogovor o največji skupni porabi članic EU v obdobju 2014-2020 v znesku **959.988 mio EUR** oziroma v višini 1% BDP 28 članic EU. **Ključna usmeritev pri oblikovanju proračuna je bila spodbujanje rasti. Slovenija** na bi dobila 3,3 mrd EUR iz kohezijskih sredstev, osnutek izhodišč za njihovo porabo pa bo sledil v kratkem. V sedmih letih bo lahko zahodni del Slovenije računal na 860 mio EUR nepovratnih sredstev strukturnih skladov, vzhodni del pa 1,26 mrd EUR, saj ta dosega le 73% povprečne razvitosti EU. Za prometno in okoljsko infrastrukturo ter trajnostno rabo je Slovenija upravičena do milijarde EUR.

Za vse sklade je novost ta, da **bo bistveno večji delež sredstev posredovan preko t.i. finančnega inženiringa.** Ta se v nanaša na vse možne finančne oblike na EU ravni, ki dopolnjujejo trenutno še prevladujočo kategorijo nepovratnih sredstev (grant awards). EK namreč v novi finančni strategiji zasleduje stališče, da morajo biti vsi finančni instrumenti uporabljeni kar se da učinkovito, zato je s tem namenom pripravila nekaj spodbud za povečano uporabo teh instrumentov (npr. projekt standardizacije).

Če je bila **kohezijska politika** do sedaj osredotočena na tri ključne cilje (konvergenca, regionalna konkurenčnost, zaposlovanje), bo od 2014 naprej **usmerjena v dva splošnejša cilja – investicije za rast in zaposlovanje ter evropsko teritorialno sodelovanje.** Prvi cilj je razdeljen na šest podciljev:

- Raziskave in inovacije
- Konkurenčnost MSP

- *Prehod v nizko-ogljčno družbo*
- *Varstvo okolja in učinkovita uporaba resursov*
- *Zaposlovanje in delovna mobilnost*
- *Socialna vključenost in boj proti revščini.*

*Pri tem je treba opozoriti tudi na uvajanje koncepta »pametne specializacije«, ki v določeni meri posega v nacionalne politike. Država namreč nima več popolne diskrecije glede usmerjanja sredstev ampak jih mora uporabiti na področjih, kjer ima primerjalne prednosti (usklajene z Evropsko komisijo). **Posebna pozornost bo namenjena tudi prenosu znanja iz akademske sfere v gospodarstvo**, kot enega izmed slabših primerjalnih elementov evropskega gospodarstva, horizontalno pa se bo po vseh postavkah osredotočeno zasledovalo cilje, ki bodo najbolj pripomogli k rasti, novim delovnim mestom in konkurenčnosti.*

*Novost je tudi **preureditev regij na tri skupine**: Najmanj razvite regije (BDP per capita < 75% EU povprečja z novostjo kapice največ 2,5% regijskega BDP letne porabe strukturnih skladov), regije v tranziciji (75% < BDP per capita < 90%) in razvitejše regije (BDP per capita > 90%).*

OPERATIVNI PROGRAM ZA IZVAJANJE EVROPSKE KOHEZIJSKE POLITIKE 2014-2020

Operativni program izvajanja kohezijske politike na nacionalni ravni opredeljuje uporabo sredstev evropske kohezijske politike kot finančni vzvod za dodatna vlaganja. Ta bodo prispevala k zelenim spremembam predvsem na področjih, kjer se Slovenija sooča z ovirami za rast in razvoj. Rast produktivnosti podjetij je dejavnik spodbujanja njihove konkurenčnosti in predstavlja bistven element pri zmanjševanju zaostanka slovenskih podjetij za povprečjem EU.

*Z vlaganjem sredstev Evropskih strukturnih in investicijskih skladov bo Slovenija prispevala k **izpolnjevanju naslednjih ciljev**:*

- *Dvig konkurenčnosti, produktivnosti in inovacijskega potenciala slovenskega gospodarstva, temelječega na raziskavah in inovacijah;*
- *Zvišanje zaposlenosti ženskih in moških predvsem v ključnih ciljnih skupinah (mladi, starejši, dolgotrajno brezposelni, nižje izobraženi);*
- *Doseganje nacionalnih ciljev na področju podnebno energetskega paketa;*
- *Zmanjšanje števila oseb, ki se soočajo z visokim tveganjem revščine in socialne izključenosti.*

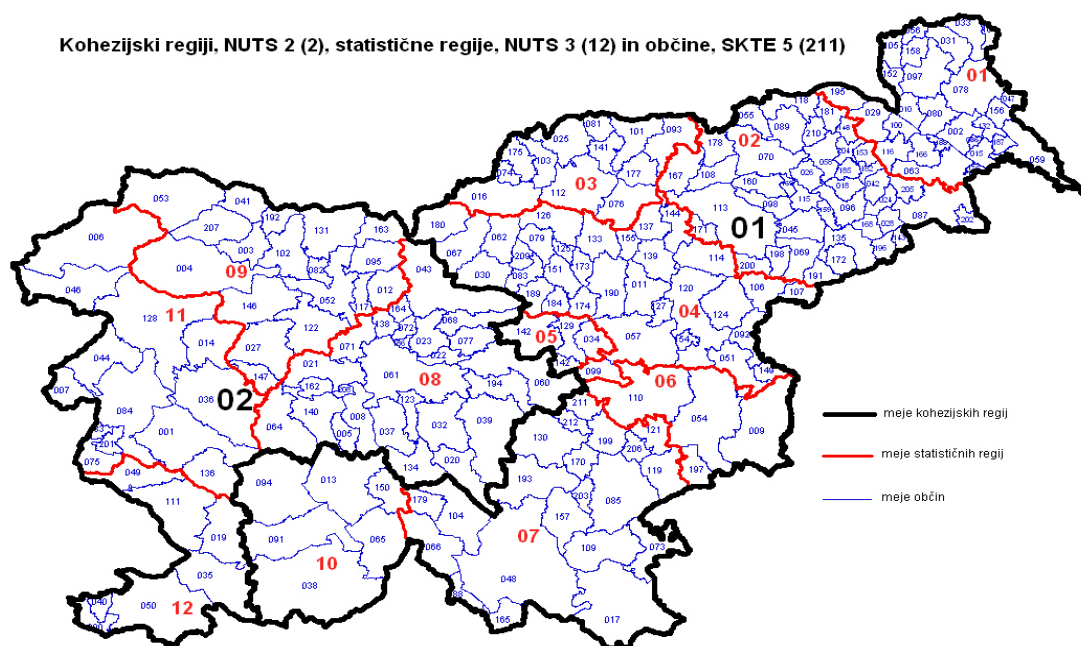
Predpisanih je 11 tematskih usmeritev v povezavi s Strategijo Evropa 2020:

- 1) *Krepitev raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij.*
- 2) *Povečanje dostopnosti do informacijsko komunikacijskih tehnologij ter njihove uporabe in kakovosti.*
- 3) *Povečanje konkurenčnosti malih in srednjih podjetij ter kmetijskega sektorja (za Evropski sklad za razvoj podeželja-EKSRP) ter sektorja ribištva in akvakulture (za Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo-ESPR).*
- 4) *Podpora prehodu na nizko-ogljčno gospodarstvo v vseh sektorjih.*
- 5) *Spodbujanje prilagajanja podnebnim spremembam ter preprečevanja in obvladovanja tveganj.*
- 6) *Varstvo okolja in spodbujanje učinkovite rabe virov.*
- 7) *Spodbujanje trajnostnega prometa in odprava ozkih grl v ključnih omrežnih infrastrukturah.*
- 8) *Spodbujanje zaposlovanja in mobilnosti delovne sile.*

- 9) Spodbujanje socialnega vključevanja in boja proti revščini.
- 10) Vlaganje v spretnosti, izobraževanje ter vse-življenjsko učenje.
- 11) Izboljšanje institucionalnih zmogljivosti in učinkovita javna uprava.

Projekte s predstavljenih tematskih usmeritev **bodo podpirali trije skladi: Evropski socialni sklad (ESS), Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), kohezijski sklad (KS)**. Pri tem bodo imeli prednost projekti, ki poleg jasnega delovanja na prednostnih tematskih usmeritvah, prispevajo k predvsem k **ustvarjanju novih delovnih mest, uravnoveženemu regionalnemu razvoju, razvoju človeških virov, znanj in kompetenc**. Nacionalna zaveza Slovenije je vsaj 50-60% sredstev ESRR nameniti za tematske cilje 1-4, od tega vsaj 10-20% za četrti tematski cilj, in osredotočenje vsaj 60-80% sredstev na štiri izbrane prioritete, od tega vsaj 20% na deveti tematski cilj. Regijske projekte bo prvič mogoče financirati na podlagi razdelitve na Vzhodno in Zahodno kohezijsko regijo. **SID banka je ponudila vzpostavitev skladov finančnega inženiringa pri tematskih ciljeh 1, 3 in 4. Ti najbolj korespondirajo mandatom prejetim v ZSIRB.**

Slika 15: Kohezijske in statistične regije

Vir: SURS

III.3. CENOVNA IN NALOŽBENA POLITIKA

SID banka zagotavlja **ugodne pogoje za končne upravičence in nanje prenaša prednosti, ki izhajajo iz državne garancije**, s katero država jamči za obveznosti SID banke. Ugodnost svojih virov, ter možnost za prevzemanje tveganj in naslavljanje segmentov financiranja, kjer nastajajo tržne vrzeli, si SID banka prizadeva zagotoviti tudi z ustreznim kombiniranjem fiskalnih namenskih sredstev, sredstev mednarodnih razvojnih ustanov in sredstev zasebnega sektorja, ki jih bo uspela z različnimi vzvodi vključiti v spodbujanje trajnostnega razvoja Slovenije. Prenos teh prednosti do končnih koristnikov SID banka zagotavlja tudi v primeru delovanja preko posrednikov, praviloma poslovnih bank.

Cenovna politika razvojnih bank je omejena s pravili EU:

- **Programi z elementi dovoljenih državnih pomoči:** SID banka lahko zagotavlja cene pod referenčnimi obrestnimi merami, ki jih objavlja Evropska komisija. V to kategorijo spada tudi posredovanje sredstev v okviru skladov finančnega inženiringa za MGRT in posebnih programov državnih pomoči. Dovoljene **državne pomoči podjetjem** so pri teh programih opredeljene kot ugodnosti, ki izhajajo iz možnosti koriščenja obrestnih nižjih mer, kot bi jih za isto transakcijo ponujali morebitni poslovni finančni posredniki.
- **Programi brez elementov državnih pomoči:** SID banka sledi konceptu t.i. tržne cene, praviloma z upoštevanjem referenčne obrestne mere ali cenovnih pogojev zasebenga partnerja (npr. sindiciran kredit).
- **Zavarovanje izvoznih kreditov:** SID banka upošteva veljavna pravila v zvezi z minimalnimi premijskimi stopnjami, kot dogovorjenimi v OECD (Agreement on officially supported export credits) oziroma STO. Ker ta niso definirana SID banka upošteva koncept tržne obrestne mere in njenega ugotavljanja.

Pri določanju cen bo SID upoštevala prevzeta tveganja pri vsakem poslu (risk reflective), vključno s kakovostjo zavarovanj. Ob zavedanju pomankljivosti modelov za ocenjevanje tveganj SID banka vseskozi **nadgrajuje svoj pristop k ocenjevanju tveganj** v skladu z dobrimi praksami s tega področja.

SID banka bo pri določanju cen upoštevala tudi določilo ZSIRB, ki zahteva **ohranjanje oziroma preudarno oplajanje zaupanega kapitala**. To velja tudi v primeru prenosa dohodka iz enega na drugi produkt (cross-subsidization) oziroma zagotavljanja enakih pogojev za določene produkte kljub spremembi stroškov virov sredstev. SID banka bo pretehtala tudi možnosti diferencirane cene, ko je to skladno z želenimi cilji ekonomske politike, vključno z načeli proti-cikličnega delovanja.

Cenovna politika je konkretizirana v vsakokrat veljavni Politiki obrestnih mer. Metodologijo določanja se nadgrajuje v skladu z dobrimi praksami in konceptom odgovornega posojanja.

OPRAVLJENI OBREMENILNI TESTI SID BANKE V LETU 2014

Pred prevzemom polne odgovornosti za nadzor kreditnih inštitucij s strani ECB v okviru enotnega mehanizma nadzora, je v SID banki kot pomembni kreditni inštituciji, potekal celoviti pregled poslovanja (Comprehensive Assessment), ki je sestavljen iz pregleda kvalitete sredstev (AQR) in stresnih testov. ECB je pregled SID banke izvajala v sodelovanju z Banko Slovenije in revizijsko družbo PWC.

SID banka je celoviti pregled uspešno zaključila, saj je dokazala zelo trdno kapitalsko ustreznost. To velja tako za količnik navadnega lastniškega temeljnega kapitala, ki pri 8% pragu za SID banko znaša 22,83% (prilagoditev zaradi pregleda kakovosti sredstev), kot za izpolnjevanje 8% praga v osnovnem scenariju, ki znaša 23,80%, ter tudi za izpolnjevanje 5,5% praga v neugodnem scenariju, ki po rezultatu celovitega pregleda znaša 14,45%.

To pomeni, da se je poslovni model SID banke v povezavi z upravljanjem s tveganji, katerim se izpostavlja pri svojem poslovanju, izkazal za dovolj robustnega, da na kratek in tudi srednji rok (ob nespremenjenem poslovnem modelu in drugih predpostavkah) ne bodo potrebne dokapitalizacije s

strani lastnika.

SID banka sicer ni vključena v nadzor ECB v okviru enotnega mehanizma nadzora, kot je bilo prvotno načrtovano in predlagano s strani pristojnih organov, ker je SID banka izpolnjevala kriterije za pomembno kreditno inštitucijo. Nadzorniške naloge, ki se v skladu z zakonodajo EU prenesejo na ECB, namreč ne zadevajo inštitucij iz člena 2(5) Direktive 2013/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o dostopu do dejavnosti kreditnih inštitucij in bonitetnem nadzoru kreditnih inštitucij in investicijskih podjetij, kamor je uvrščena tudi SID banka. Ne glede na to je SID banka še naprej pod nadzorom Banke Slovenije v skladu z nacionalno zakonodajo.

SID banka pri določanju cen upošteva tudi določilo ZSIRB, ki zahteva **ohranjanje oziroma preudarno oplajanje zaupanega kapitala**. To velja tudi v primeru prenosa dohodka iz enega na drugi produkt (cross-subsidization) oziroma zagotavljanja enakih pogojev za določene produkte kljub spremembi stroškov virov sredstev.

Cenovna politika je konkretizirana v vsakokrat veljavni Politiki obrestnih mer. Metodologijo določanja cen bomo nadgrajevali v skladu z dobrimi praksami in konceptom odgovornega posojanja.

Z vidika naložbene politike SID banka načeloma podpira kredite oziroma naložbe vseh ročnosti, njena **največja dodana vrednost pa je največkrat na daljših ročnostih**, kjer imajo slovenske banke, pa tudi podjetja, največ težav z viri. V tem kontekstu SID banka odobrava kredite praviloma do 20 let, v odvisnosti od pridobljenih virov ter predvsem vse relevantne regulative, ki v posameznih segmentih omejuje ročnost kreditov ter drugih finančnih instrumentov oziroma naložb. V tem kontekstu je pomembna tudi vključitev v združenje ELTI, ki je predstavljeno v poglavju Mednarodno sodelovanje.

NAJPOGOSTEJŠE NAPAČNE PREDSTAVE O POSLOVNEM MODELU SID BANKE

1. »SID banka ima neomejene vire sredstev«. V povezavi med poslovnim modelom SID banke in sredstvi za njegovo izvajanje so se v javnosti večkrat pojavila **nerealna pričakovanja, predvsem v smislu »neomejenosti sredstev« oziroma bistveno večjega finančnega potenciala od pokazanega**. SID banka mora svoje vire, razen osnovnega kapitala, najemati na mednarodnih finančnih trgih po tržnih cenah. Večinoma tuje kredite in obveznice je potrebno redno servisirati.

2. SID banka ima državno garancijo za svojo aktivo, zato lahko daje kredite tudi podjetjem v težavah, saj jih bo tako ali tako plačala država. Dejstvo je ravno nasprotno. SID banka nima državne garancije pri naložbenju; celo več – v skladu z zakonskimi določili npr. ne more uporabljati državnih jamstvenih shem za svojo kreditno aktivnost.

3. SID banka je »razvojna banka«, kar pomeni, da je njena vloga saniranje vseh problemov v gospodarskem sistemu. SID banka mora delovati, prav nasprotno, po načelih, ki veljajo za banke, vključno z vzdrževanjem lastne finančne vzdržnosti. Slabe naložbe se poznajo na oceni kapitalne ustreznosti, tako kot pri drugih bankah. Kapital, ki je bil zaupan SID banki, služi za kritje nepričakovanih izgub iz naložb. Vzrok za dokapitalizacijo v letu 2009 ni bila izguba ali slabo poslovanje, saj SID banka ves čas posluje pozitivno. Povečan kapital je omogočil povečan obseg kreditiranja, za približno 2,5-krat od začetka krize.

4. Ker je SID banka državna razvojna banka, je lahko daje kredite brez nepotrebne administracije oziroma »birokracije«, kaj šele uporabe ustreznih načel poslovanja. SID

banka lahko deluje le na segmentih, kjer obstajajo tržne vrzeli, in za svoje delovanje uporablja strogo usmerjena namenska sredstva. Uporabo teh sredstev je potrebno neprestano nadzorovati, zato, je poslovanje s SID banko bolj kompleksno. Kljub temu, da si SID banka prizadeva minimizirati »birokratske ovire« pri poslovanju, pri posredovanju virov drugih institucij, kot na primer EIB, tu nima vedno prostih rok.

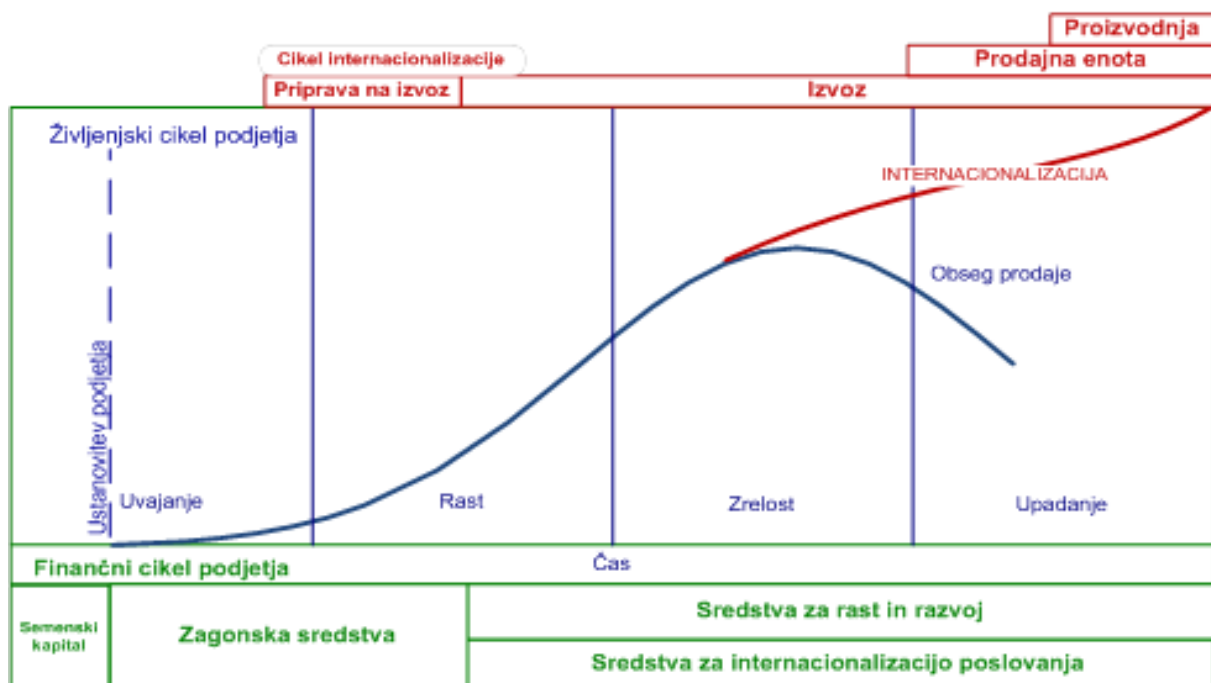
5. SID banka razdeljuje proračunska sredstva. SID banka uporablja proračunska sredstva le na ozkem segmentu izvajanja finančnega inženiringa. Odobrena proračunska sredstva v tem okviru znašajo le okoli 5% bilančne vsote.

6. SID banka ima na voljo ugodne virov sredstev. SID banka večinoma ni deležna nekaterih ugodnih virov sredstev, ki bi lahko omogočili še bolj ugodno cenovno politiko do končnih uporabnikov.

Naložbeno politiko v smeri daljših ročnosti narekuje tudi razvojna naravnost SID banke ter značilnosti tržnih vrzeli, ki so praviloma pogostejše in večje ravno na daljših ročnostih. **Značilnost tipičnih razvojnih projektov je tudi v tem, da se naložba v povprečju povrne v daljšem časovnem obdobju glede na ostale naložbe.** Zaradi tega je dolgoročni cilj z vidika strukture naložb v korist dolgoročnih kreditov. Poleg tega SID banka zasleduje tudi strateški cilj ponderirane povprečne ročnosti vseh novih kreditov (ob njihovi odobritvi) nad 7 let.

Poslovni model SID banke zasleduje cilj pokritja treh življenjskih ciklov svojimi storitvami v celoti: življenjski cikel podjetja, finančni cikel podjetja, cikel internacionalizacije podjetja.

Slika 16: Življenjski cikel podjetja

Na tak način poskuša SID banka **zagotoviti enostavno in lažjo dostopnost do finančnih sredstev za končnega upravičenca** v smeri "One-Stop Shop" koncepta,²² kjer posamezniku

²² Vse na enem mestu.

ne bi bilo potrebno iskati dopolnilnih virov, ponudba pa bi bila likvidna in trajna. **Če je bil ta koncept že dosežen na izvoznem področju, pa na razvojnem zaradi izrazito razdrobljenega podpornega sistema temu še ni tako**, še posebej v začetnejših fazah poslovanja, kjer država namenja vlogo predvsem Slovenskemu podjetniškemu skladu.

Širše uveljavljanje koncepta finančnega inženiringa bi omogočila na eni strani ohranitev obstoječih ustanov finančno-spodbujevalnih ustanov na njihovih tradicionalnih področjih dela, kot kompromis tesnejšemu institucionalnemu povezovanju, kljub zmanjšanim transakcijskim stroškom države in številnim pozitivnim učinkom za družbo na splošno. Po drugi pa bi preko produktnega povezovanja omogočila širitev možnosti SID banke, da ustrezno podpre celoten življenjski in finančni cikel podjetja.

UVAJANJE FINANČNEGA INŽENIRINGA: SPODBUJEVALNO RAZVOJNA PLATFORMA

*SID banka je razvila in kot najustreznejši način posredovanja sredstev javno-spodbujevalnega sistema do koristnikov ponudila že novembra 2009 pobudo za vzpostavitev **Spodbujevalno razvojne platforme (SRP)**. SRP upošteva in zadostuje večim dejavnikom učinkovitosti: (1) namen ZSIRB, podeljene mandate oziroma dano vlogo povezovanja javno-spodbujevalnega sistema, (2) ukrepe nacionalnih in evropskih javnih politik, (3) trende na področju evropskega financiranja oziroma črpanja evropskih strukturnih sredstev v smeri večje vloge finančnega inženiringa in povratnih razvojnih sredstev, (4) zmanjševanje nacionalnih razvojnih sredstev zaradi fiskalnih potreb, ter (5) učinek na gospodarsko globalno konkurenčnost in strokovne kompetence. **SRP zlasti omogoča:***

- *Izkoriščanje nadaljnjih sinergij med spodbujevalnimi institucijami.*
- *Boljše črpanje sredstev v naslednji evropski finančni perspektivi (prilagajanje finančnih instrumentov potrebnim cenovnim pogojem in pogojem potrebnega prevzemanja tveganj).*
- *Optimalnejšo alokacijo fiskalnih razvojnih sredstev, multipliciranje njihove učinkovitosti in postavitve temeljev trajnostnejšega razvojnega financiranja (nov razvojni model).*
- *Celostno ponudbo razvojno-spodbujevalnega financiranja za končne upravičence.*

Delovanje SRP temelji na finančnem inženiringu t.j. mešanju (blending) proračunskih sredstev in drugih virov sredstev in mehanizmu delitve tveganja. Na tej osnovi je **Vlada RS 1.7.2010 sprejela sklep, s katerim se je:**

- *seznanila z informacijo o ustanovitvi Spodbujevalno razvojne platforme kot finančne platforme za sofinanciranje z razvojnimi sredstvi proračuna, s čimer se bo preko zagotavljanja povratnih oblik podpore in izkoriščanjem sinergij bančnega oziroma finančnega sektorja omogočala bolj racionalna uporaba sredstev proračuna RS za doseganje ciljev nacionalnih in evropskih razvojnih politik.*
- *odločila, da SRP uvrsti v Program državnih razvojnih prioritet in investicij ter v načrtovanje ukrepov evropske kohezijske politike za obdobje 2014-2020.*
- *odločila, da na predpostavki aktivne vloge SID banke in na podlagi sinergij ter vključevanja javno-spodbujevalnih ustanov **imenuje SID banko za nosilca holdinškega sklada.***

- odločila, da MF pripravi ustrezne pravne podlage za izvajanje teh ukrepov.
- odločila, da ustanovi stalno medresorsko delovno skupino, ki začne z obravnavo in oblikovanjem ustreznih strateških usmeritev in o tem poroča Vladi.²³

Po začetni odobritvi je bila SRP institucionalno umeščena tudi v Nacionalni reformni program 2011–2012, ustrezne pravne podlage pa so bile pripravljene šele ob poletju 2011, ki so šele omogočale usklajevanje pilotnega projekta na področju financiranja tehnološko-razvojnih projektov podjetij. Ob koncu leta 2011 sta SID banka in Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo (MVZT) oziroma Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT) sklenila pogodbo o izvajanju ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje tehnološko razvojnih projektov 2011 – 2013 z začetnim kreditnim potencialom 150 milijonov €, ki tako vsebuje elemente državne pomoči.

Realizacija pilotnega projekta v 2012 ter MSP posojilnega sklada v 2013 je potrdila teoretične prednosti, ki jih prinaša finančni inženiring in dala zelo ugodne rezultate. Gospodarstvo je namreč produkt zaradi dolgoročnih virov financiranja po ugodnih obrestnih merah²⁴ sprejelo zelo pozitivno. Rezultati in učinki izvajanja SRP so podrobno predstavljeni v poglavju Poslovanje na področju financiranja v letu 2014.

S pilotnim projektom je SID banka razvila ključne mehanizme, ki generirajo bistveno višjo dodano vrednost za ciljne skupine končnih upravičencev v danih makroekonomskih okoliščinah in v okviru nove finančne perspektive EU, znanje pa bi lahko ob polnem zagonu SRP prenesla na partnerje v platformi, predvsem javne sklade in poslovne banke.

Ob vedno bolj omejenih možnostih za uporabo nepovratnih javnih sredstev za razvojne aktivnosti, je **uporaba in konsolidacija finančnih instrumentov tudi ena osnovnih usmeritev pri zasnovi Programov evropskih strukturnih in investicijskih skladov v obdobju 2014 do 2020.**²⁵ Pri tem je potrebno izkoristiti možnosti za sinergije in komplementarnosti. Da se doseže ekonomije obsega in finančno moč z ustrezno kritično maso je smiselno zasledovanje konsolidacije instrumentov na nacionalni, ali celo nadnacionalni ravni. **SRP je po mnenju SID banke doprinesla koristno osnovo in izkušnje za čim večji izkoristek sredstev Evropske unije v novi finančni perspektivi 2014-2020.**

²³ Delovna skupina je tako npr. pripravila pravne podlage za spremembo ZJF (Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o javnih financah (ZJF-F) z dne 28. decembra 2010 (Uradni list št. 107/10)), na osnovi katerih **se lahko SID banki dodelijo proračunska sredstva z neposredno pogodbo in brez izvedbe javnega razpisa.**

²⁴ Zaradi mešanja javnofinančnih prihodkov z drugimi lastnimi viri SID banke, vključno z mehanizmom delitve tveganja, ki ga tovrstno mešanje sredstev dopušča, so bili ti krediti cenejši od tržnih in primerljivi s tistimi, ki jih tuji konkurenti slovenskih podjetij lahko pridobivajo v svojih državah za financiranje tehnološko-razvojnih projektov.

²⁵ Evropska komisija (2014), Financial instruments in the ESIF programmes 2014-2020; A short reference guide for managing authorities.

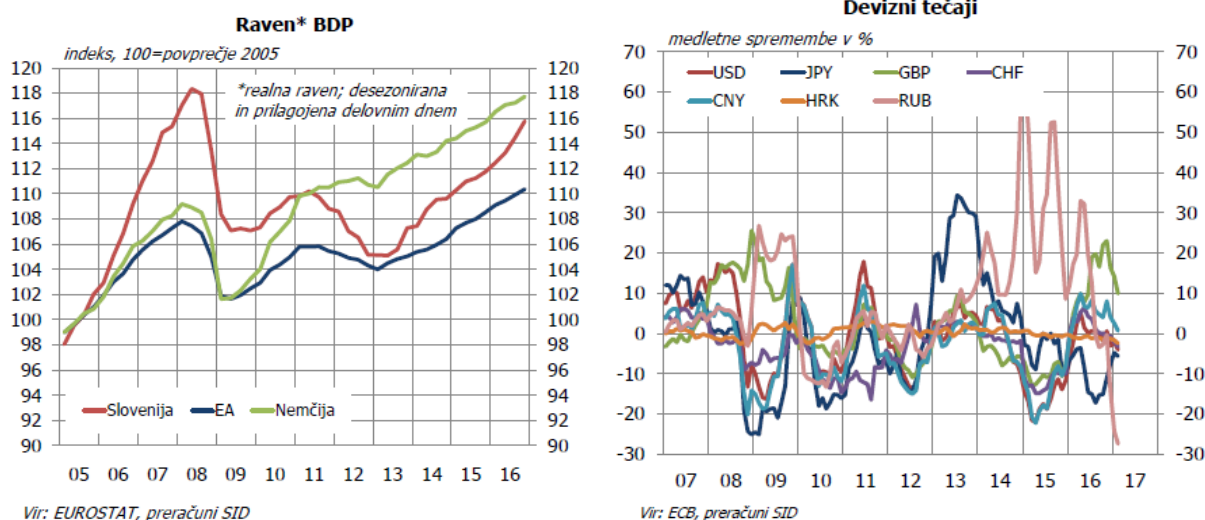
IV. GOSPODARSKO IN FINANČNO OKOLJE V LETU 2016

IV.1. MEDNARODNO OKOLJE²⁶

V letu 2016 se je nadaljevalo izboljševanje globalnih gospodarskih razmer, čeprav je bila gospodarska rast nekoliko nižja kot leto poprej. Razpoložljivi podatki kažejo na rast svetovnega BDP okoli treh odstotkov. Težave v gospodarstvih držav v razvoju so manj prisotne kot v letu 2015, ko so rast zavirale strukturne ovire in makroekonomska neravnovesja, v državah izvoznicah surovin pa nizke cene le-teh. V posameznih delih sveta je rast omejevalo naraščanje geopolitičnih napetosti. Rast se je nekoliko znižala v večjem delu gospodarsko razvitih držav, kljub še vedno ugodno nizkim cenam surovin, zelo ugodnim pogojem financiranja, izboljševanju razmer na trgu dela, povečevanju zaupanja ter zmanjšanju zaviralnih vplivov, ki so posledica razdolževanja zasebnega sektorja in konsolidacije javnih financ.

Tudi v evrskem območju se je rast v letu 2016 nekoliko znižala in dosegla 1,7 odstotka. K temu je v največji meri prispevalo domače povpraševanje, zlasti zasebne potrošnje. Glavna zaviralca gospodarskega okrevanja v euroobmočju sta vseeno še naprej bili umirjena rast v nastajajočih tržnih gospodarstvih in umirjena svetovna trgovinska menjava. Evropska komisija predvideva, da se bo v letu 2017 gospodarska rast prehodno celo nekoliko znižala, nato pa dosegla 1,8 odstotka v letu 2018.

Slika 17: Raven BDP v evrskem območju in devizni tečaji

Učinki ukrepov spodbujevalno naravnane denarne politike ECB so se v realnem gospodarstvu kazali v ugodnih kreditnih pogojih, kar je deloma spodbudilo kreditiranje in, ob relativno visoki izkoriščenosti proizvodnih kapacitet, povečalo podjetniške investicije. Visoka likvidnost na finančnih trgih je močno pospešila tudi izdajanje podjetniških vrednostnih papirjev v evrskem območju.

²⁶ Podatki iz javno dostopnih publikacij SURS, Banke Slovenije, UMAR in EK, izdanih do objave letnega poročila

Nizke cene nafte, ki ugodno prispevajo k dobičkonosnosti podjetij in postopna krepitev kupne moči gospodinjstev, so ob hkratnem zniževanju brezposelnosti spodbudile zasebno potrošnjo. Inflacija je v letu 2016 dosegla 0,2 odstotka, za prihodnji dve leti pa je pričakovati dvig na okoli odstotek in pol, v največji meri zaradi porasta cen energentov in nepredelane hrane.

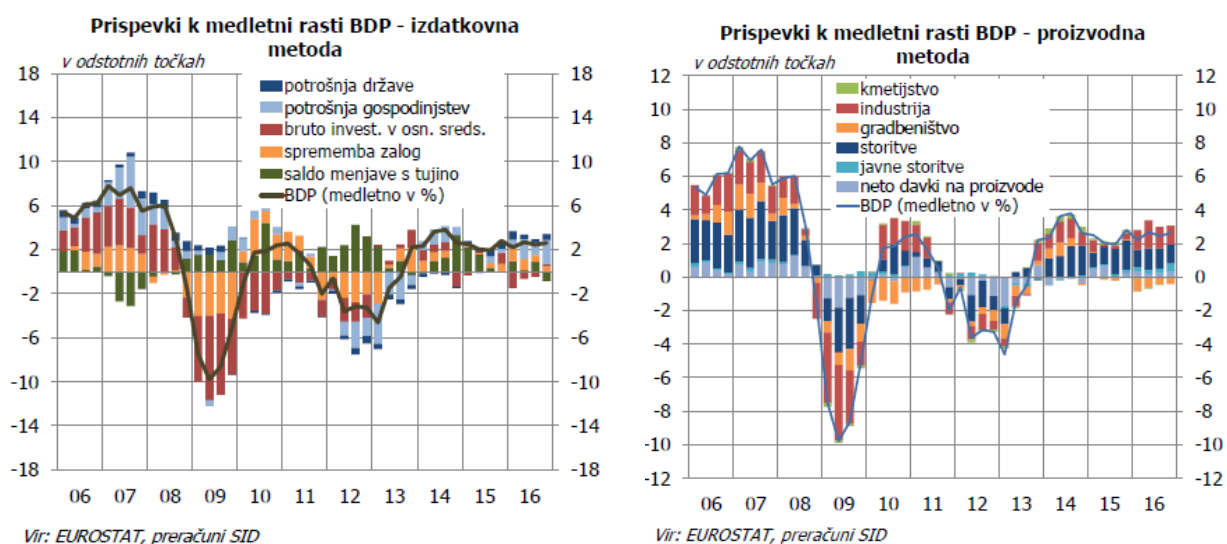
K izboljšanju denarnih in kreditnih kazalnikov so prispevale nizke obrestne mere, ciljno usmerjene operacije dolgoročnejšega refinanciranja ECB in razširjeni program nakupa vrednostnih papirjev. Stroški bančnega financiranja so dosegli najnižje vrednosti, potem ko so se zniževali več let zapored. Banke so zmanjšanje cen virov postopoma prenašale naprej v obliki nižjih posojilnih obrestnih mer, čeprav zaradi negativnih obrestnih mer na nekaterih segmentih aktive in njihove relativno nizke profitabilnosti, manj kot v predhodnih letih. Ugodni posojilni pogoji so podpirali okrevanje rasti posojil, razlike med obrestnimi merami za posojila med državami pa so se še zmanjšale.

Proračunski saldo euroobmočja se je zaradi ugodnih gospodarskih gibanj, nizkih obrestnih mer in ukrepov fiskalne konsolidacije rahlo izboljšal. Trend zniževanja se bo z doseženih slabih dveh odstotkov BDP zniževal na raven okoli odstotka in pol do leta 2018, prav tako pa naj bi se zniževala bruto zadolženost držav evrskega območja, z 91,5 odstotka v letu 2016 na raven pod 90 odstotkov do leta 2018. Ob ukrepih fiskalne konsolidacije sta denarna politika in izboljševanje makroekonomskih razmer prispevala tudi k vzdrževanju relativno majhnih razlik pri zahtevanih donosih držav evrskega območja.

IV.2. SLOVENSKO GOSPODARSTVO V LETU 2016

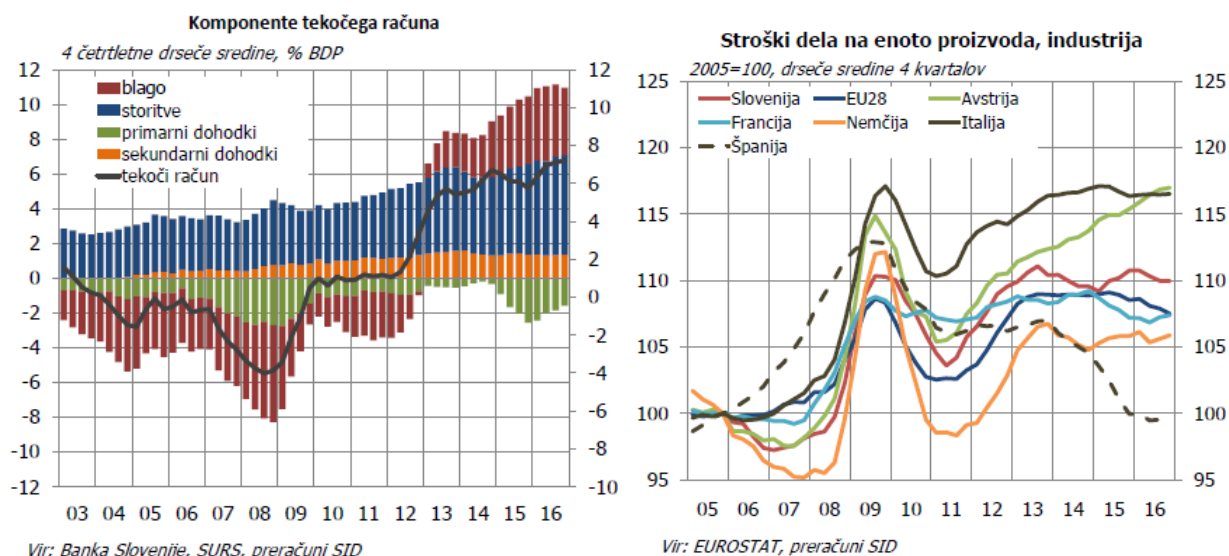
Po povišanju za 2,3 odstotka v letu 2015, se je rast BDP v letu 2016 povišala na 2,5 odstotka. Pozitivna rast BDP od začetka leta 2013 prispeva tudi k zniževanju brezposelnosti in rasti zaposlenosti za skoraj 2 odstotka. Glavni dejavnik rasti BDP je ob nadaljnji rasti tujega povpraševanja in izboljšanju konkurenčnosti slovenskega gospodarstva ostal izvoz, vendar je v letu 2016 k rasti povpraševanja močno prispevala tudi potrošnja gospodinjstev.

Slika 18: Rast BDP po izdatkovni in proizvodni metodi

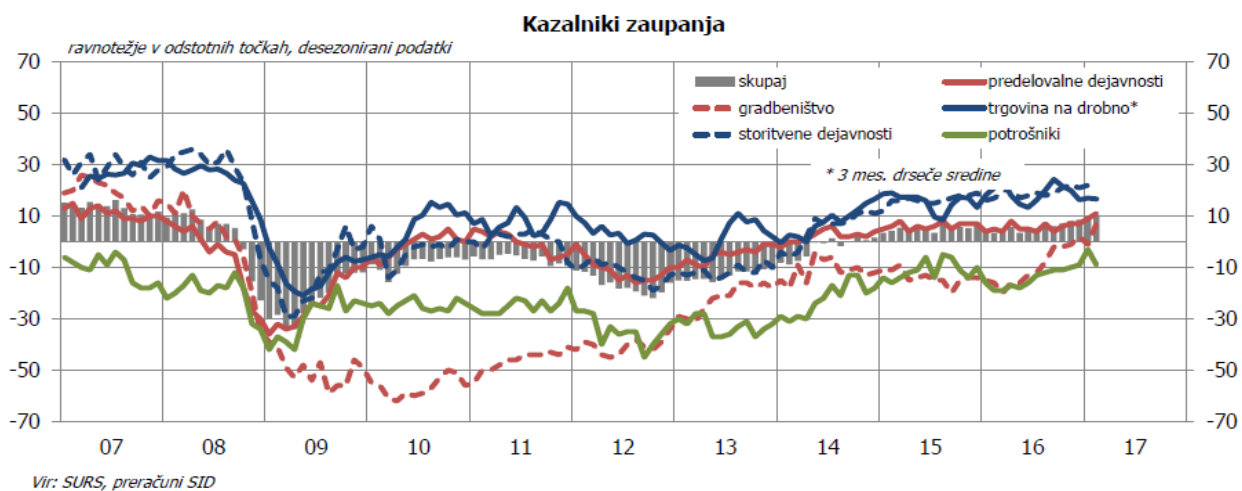
Realna rast izvoza blaga in storitev se je v letu 2016 še nekoliko povišala in dosegla skoraj 6 odstotkov. Ob hkratnem močnem izboljšanju pogojev menjave se je tekoči račun plačilne bilance še povečal in presegel 6 odstotkov BDP. Svoj prispevek k rasti je v letu 2016 prispevala tudi zasebna potrošnja, ki se je povišala za preko 2 odstotka, ob povišanju razpoložljivega dohodka in izboljšanju razpoložena potrošnikov, ki ga spodbujajo ugodnejše razmere na trgu dela. Ugodna gospodarska pričakovanja se kažejo tudi v povečevanju zalog. Po drugi strani je močno upadla raven investicij, za okoli 4 odstotke, predvsem v povezavi z upadom javnih investicij in prenehanjem črpanja EU sredstev ob izteku prejšnje finančne perspektive.

Slika 19: Komponente in stanje tekočega računa ter relativno izboljševanje konkurenčnosti

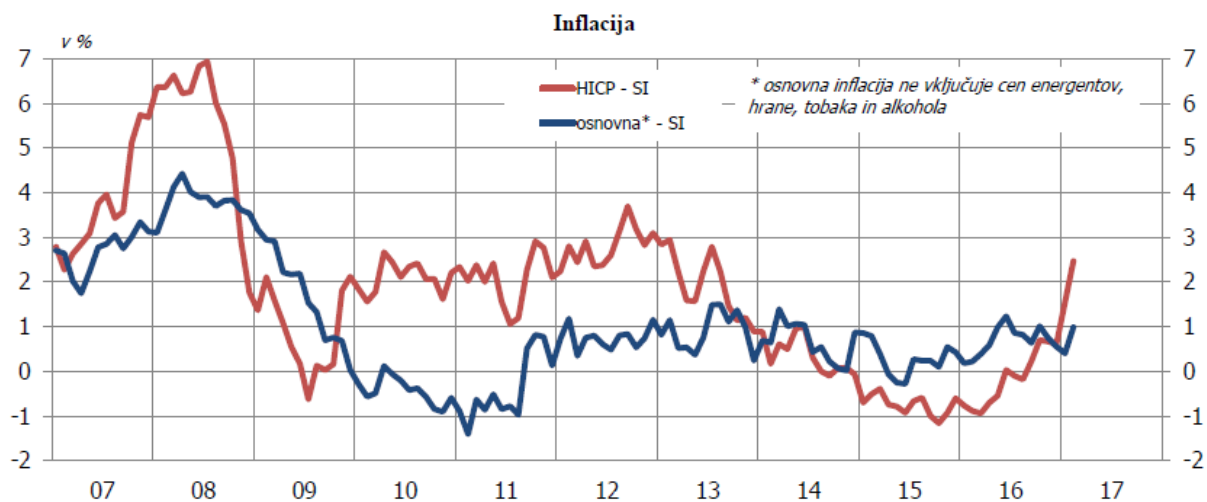
Izboljševanje razmer na trgu dela je bilo v letu 2016 na podobno ugodni ravni kot v letu 2015. Poleg rasti števila delovno aktivnih se je povečevanje povpraševanja po delovni sili odrazilo tudi v znižanju stopnje brezposelnosti z 9 odstotkov na 8,4 odstotka, taka tendenca zniževanja brezposelnosti pa naj bi se ohranjala tudi v prihodnjih letih. Rast produktivnosti in nekoliko višja inflacija naj bi namreč preko zniževanja realnih stroškov dela na enoto proizvoda tudi v prihodnjih letih povečevala konkurenčnost gospodarstva.

Slika 20: Kazalniki zaupanja

Harmonizirani indeks cen življenjskih potrebščin je v drugi polovici leta 2016 dosegel nizko medletno rast. Kljub temu je bila povprečna letna inflacija negativna, po tem ko je v letu 2015 znašala -0,8 odstotne točke. Zvišanje je predvsem posledica gibanja cen energentov, nekaj pa so k zvišanju prispevale tudi cene nepredelane hrane. Skupna inflacija se je tako ob koncu približala kazalnikom osnovne inflacije, nekoliko pod en odstotek. Taka raven osnovne inflacije odraža predvsem relativno šibke notranje stroškovne pritiske in zmerno rast potrošnje.

Slika 21: Gibanje inflacije in osnovne inflacije

Vir: EUROSTAT, preračuni SID

Javnofinančni primanjkljaj, ki se je v 2015 prvič po nastopu krize znižal pod maastrichtsko mejo treh odstotkov, se je v letu 2016 še dodatno znižal, na okoli 2 odstotka BDP. Znižanje primanjkljaja je skladno s postopno konsolidacijo javnih financ in izboljšanjem gospodarskih razmer, tudi razmer na trgu dela. Na tej osnovi so bili prihodki višji od pričakovanja, hkrati pa je k zmanjšanju deficita prispevalo močno znižanje izdatkov za investicije in plačil obresti. Po drugi strani so se povečale nekatere kategorije izdatkov, predvsem izdatki za plače, za okoli 5 odstotkov. Bruto dolg države je dosegel 80,9 odstotka BDP, za dobri dve odstotni točki manj kot v letu 2015, v prihodnjih letih pa naj bi se zniževanje nadaljevalo.

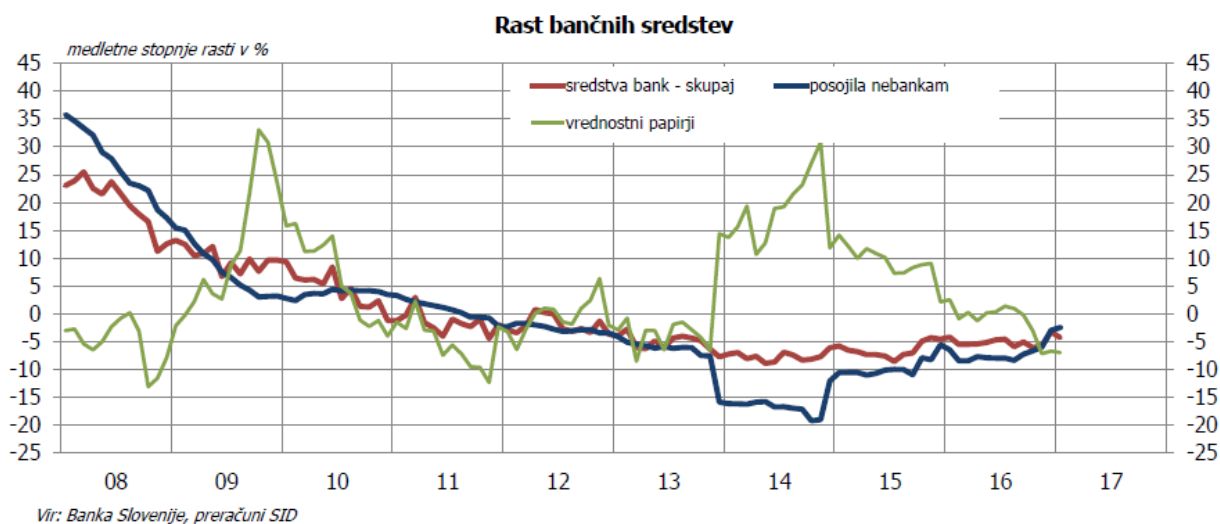
IV.3. FINANCIRANJE

Razmere v bančnem sistemu so se v zadnjih letih izboljšale pod vplivom ugodnejšega makroekonomskega okolja, ob tem, da je obsežna rekapitalizacija, izvedena ob koncu 2013, prekinila negotovosti v zvezi z solventnostjo bank. Ugodno makroekonomsko okolje prispeva k znižanju kreditnega tveganja, kar povečuje vrednost bančnih naložb in prehodno močno prispeva k dobičkonosnosti bank. Skupaj z vplivom zaključenega procesa likvidacije Factor banke in Probanke ter njihovo pripojitvijo DUTB je bil delež terjatev v zamudi nad 90 dni v letu 2016 znižan pod 6 odstotkov, pri majhnih in srednjih podjetjih pa se je znižal pod 16 odstotkov. Kapitalska ustreznost je temu primerno visoka, na ravni 19 odstotkov na konsolidirani osnovi, nad povprečjem evrskega območja. Po drugi strani pa je poslovanje bank vedno bolj oteženo zaradi nizkih in padajočih obrestnih mer ter krčenja obsega kreditiranja.

Slednje se kaže v vedno večji izpostavljenosti bančnega sistema do prihodkovnega tveganja v prihodnjem srednjeročnem obdobju.

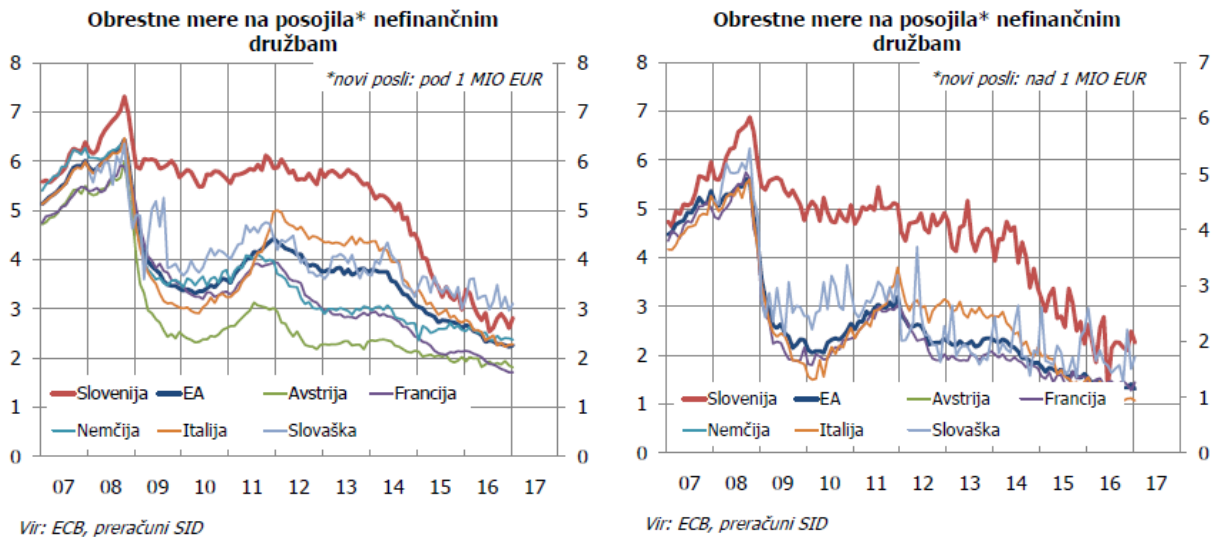
Pri bančnih virih se je zaključil močan trend razdolževanja bank do tujine. Na nizko likvidnostno tveganje in tveganje financiranja sta ugodno vplivala visoka presežna likvidnost in razpoložljivost virov likvidnosti prek nestandardnih ukrepov ECB. Vloge nebančnega sektorja so ohranile pozitivno medletno rast, tako da so ob koncu leta predstavljale že okoli 70 odstotkov bilančne vsote bank. Posledično se je še znižalo razmerje med posojili in vlogami in je doseglo raven precej pod 80 odstotkov. Večji delež vlog nebančnega sektorja hkrati znižuje povprečno ročnost virov bank.

Slika 22: Nadaljevanje upadanje posojilne aktivnosti, ki se kaže v negativni rasti posojil nebankam

Kljub izboljšanju razmer v bančnem sistemu in ugodnejšim pogojem financiranja se je nadaljevalo zmanjševanje kreditiranja podjetij. Krčenje posojil nebančnemu sektorju je, ob upoštevanju dinamike slabitev, doseglo slabih 5 odstotkov, raven posojil nebančnemu sektorju pa se je gibala pod 55 odstotki bilančne vsote bank. Pri tem so bila posojila nefinančnim družbam v letu 2016 nižja za preko 10 odstotkov. Znižuje se predvsem povpraševanje po kratkoročnih posojilih, s tem pa narašča delež dolgoročnejših posojil, kjer se je zniževanje v letu 2016 ustavilo. Znižane obrestne mere posojil, nizka zadolženost gospodinjstev in boljše razmere na trgu dela pomembno prispevajo k ugodni dinamiki posojil gospodinjstvom, postopno okrevanje trga nepremičnin pa dodatno spodbuja rast stanovanjskih posojil. Kreditna aktivnost bank do gospodinjstev se postopoma krepi in je ob koncu 2016 dosegla medletno rast okoli 3 odstotke. Povečujejo se tako stanovanjska kot potrošniška posojila, pri čemer se je rast potrošniških posojil v letu 2016 okrepila.

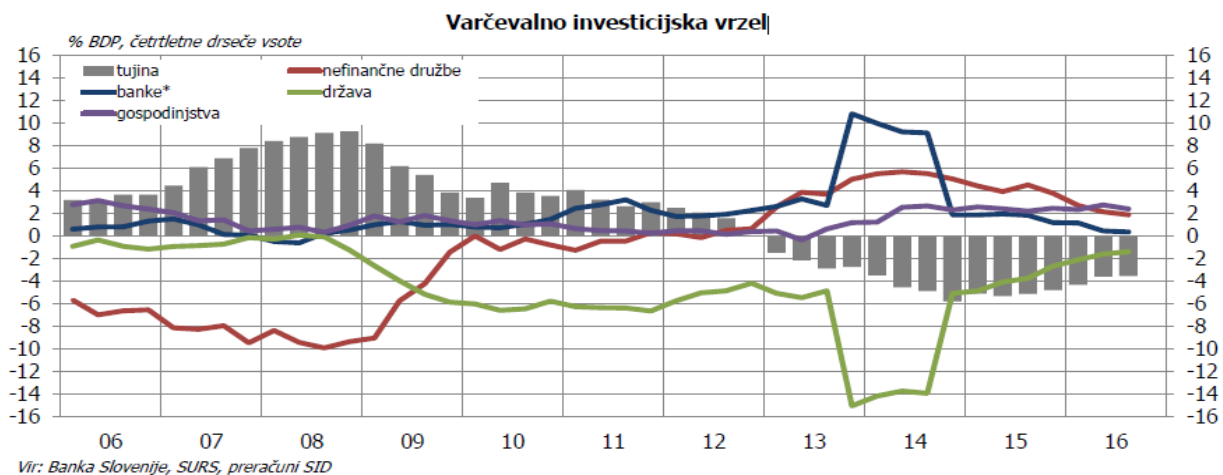
Slika 23: Obrestne mere za posojila podjetjem

Med dejavniki ponudbe posojil izstopajo močno znižanje posojilnih obrestnih mer v letih 2014 in 2015, deloma pa tudi v letu 2016. Obrestne mere za novo odobrena posojila podjetjem se v povprečju gibajo na ravni med 2 in 3 odstotki. Razmik v višini obrestnih mer slovenskih bank v primerjavi z evrskim območjem se je s tem močno znižal, čeprav še veno ostaja na ravni okoli odstotne točke, skladno z nekoliko večjim kreditnim tveganjem. Banke ohranjajo strožje kreditne standarde pri kreditiranju bolj tveganih komitentov, tako glede na bonitetno oceno komitenta kot glede na velikost podjetja. K procesu zniževanja aktivnih obrestnih mer je v veliki meri prispevalo zniževanje pasivnih obrestnih mer bank. Obrestne mere na obstoječe vloge nefinančnim družbam in gospodinjstvom znašajo ob koncu leta le še okoli pol odstotka.

Močan obrat je v zadnjih letih nastal tudi na strani povpraševanja podjetij po posojilih, saj ta na letni ravni neto varčujejo in vračajo sredstva ostalim sektorjem. To kaže na močno prilagoditev podjetij v smeri povečevanja deleža aktivnosti, ki ga financirajo z lastnimi sredstvi, hkrati pa znižujejo zadolženost. Ta proces se sicer postopoma zaključuje, saj presežek varčevanja podjetij v letu 2016 dosega le še polovico presežka iz leta 2015. Najbolj se znižuje povpraševanje po kratkoročnih posojilih, ob tem da podjetja povečujejo obseg likvidnih naložb, predvsem gotovine in vlog. Na negativno dinamiko posojil v določeni meri vplivajo tudi zaveze bank prejemnic državne pomoči, dane Evropski komisiji glede krčenja obsega poslovanja.

Slika 24: Razmik med investiranjem in varčevanjem posameznih sektorjev

SE BO V PRIHODNJE SPREMINJALA STRUKTURA FINANČNEGA SISTEMA IN PRILAGODILA VLOGA BANK?

Finančna slika podjetij kaže na potrebo po vzpostavitvi in spodbujanju mehanizmov za akumulacijo podjetniškega lastniškega kapitala. Tak cilj možno dosegati preko nerazdeljenih dobičkov podjetij, preko tujih neposrednih investicij ali preko kapitalskega trga, ki bi omogočal tudi prispevanje domačega varčevanja k investiranju v podjetniški kapital.

Lastna sredstva omogočajo le postopno kapitalsko utrjevanje podjetij še posebno v zaostrenih gospodarskih razmerah, kjer se dobički zmanjšujejo ali podjetje prehodno celo posluje z izgubo. Zato je toliko bolj pomemben razvoj kapitalskega trga, z izzivom, kako ga narediti atraktivnega za domače varčevanje. To pomeni kanaliziranje domačega varčevanja neposredno do podjetij - mimo bank. S tem bi se spreminjala do sedaj kvazimonopolna vloga bank pri intermediaciji domačega varčevanja na slovenskem finančnem trgu.

Čeprav si banke in kapitalski trg deloma konkurirata pri intermediaciji varčevanja, **je potrebno kapitalski trg jemati kot bankam komplementarni element.** Kapitalska trdnost podjetij je za banke eden ključnih pokazateljev pri razpoznavanju kreditno sposobnega povpraševanja podjetij - "bankable demand". Za banke kapitalska trdnost pomeni nižje tveganje in posledično manjšo občutljivost njihovega poslovnega rezultata na krizne razmere.

Vedno bolj pomemben sestavni del zunanjega financiranja ne spada med klasična bančna posojila – t.i. »**shadow banking**«. Vedno večji del posojil nastaja med podjetji samimi, v posojilno aktivnost pa vstopajo tudi nekatere nebančne finančne inštitucije, kot npr. zavarovalnice. V to kategorijo financiranja spada tudi izdaja vrednostnih papirjev na podlagi listinjenja (»**securitisation**«) in skladi denarnega trga (»**money market funds**«). Uveljavljajo se tudi nekateri novi načini financiranja, kot so množično financiranje, t.i. »**crowdfunding**«. Navedene oblike financiranja največkrat niso podvržene tako strogemu nadzoru in regulativam kot banke. Zato se glede možne širitve teh finančnih instrumentov vedno bolj postavlja tudi vprašanje obvladovanja sistemskih tveganj, ki potencialno nastajajo ob naraščanju njihove vloge v finančnem sistemu.

Banke bodo še vedno ostale osnovni instrument za eksterno financiranje podjetij. Toda prihajajo novi konkurenti in banke se bodo morale prilagoditi na sobivanje z njimi, tako, da bodo z ustrezno diferenciacijo in specializacijo ohranjale svojo vodilno vlogo na finančnem trgu.

IV.4. OCENE TRŽNIH VRZELI NA PODROČJU FINANCIRANJA

Pričujoče poglavje v zgornjih razdelkih prikazuje, da slovensko gospodarstvo po globoki gospodarski in finančni krizi že tretje leto zapored izkazuje ugodnejše trende. Močno se je izboljšala tudi ponudbena stran financiranja, vsaj kar se tiče visoko likvidnega in kapitaliziranega bančnega sektorja. Kljub temu se podjetja na določenih segmentih še vedno soočajo z nekaterimi ovirami pri dostopu do virov financiranja, kar je še zlasti očitno za mala in srednja podjetja. Slednje predstavlja problem za razvijanje in širjenje njihove poslovne in razvojne naravnosti ter konkurenčnosti, s tem pa kaže na potrebo po prilagojenih aktivnostih SID banke. V tem kontekstu je za SID banko ključnega pomena ustrezna ocena na katerih segmentih financiranja so te vrzeli najbolj izrazite.

SID banka je večino novih programov sicer oblikovala skladno s splošno priznanimi vrzeli na ravni EU, zaobjetih v Uredbi o splošnih skupinskih izjemah, oziroma deluje po principu *de minimis*, skladnim z neizkrivljanjem konkurence na trgu. Pa vendar je potrebna zavoljo ustreznega oblikovanja programov izhajati tudi iz tržnih neučinkovitosti, specifičnih za slovensko gospodarstvo.

Zato je SID banka pričela z lastno izdelavo tržnih analiz, na podlagi lastnih anket izvedenih v letih 2014, 2015 in 2016, po standardih, ki jih privzema tudi EK. Zadnja anketa je bila izvedena v sodelovanju z Banko Slovenije in je s tem pokrila znatno večji obseg dejavnikov na področju financiranja. Rezultati analize, ki jo je na podlagi izvedene ankete izdelala Banka Slovenije so javno objavljeni na njeni spletni strani.

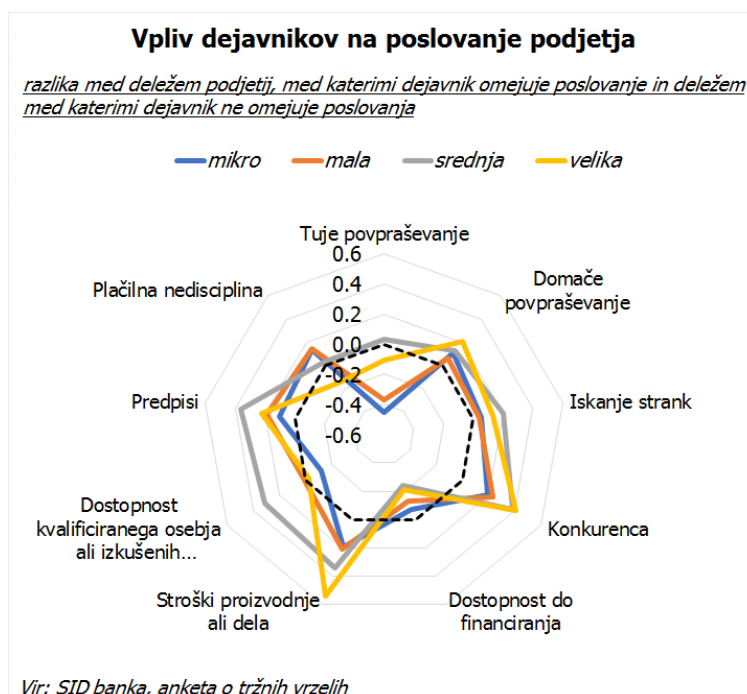
Poleg SID banke in Banke Slovenije je za ocenjevanje tržnih vrzeli dostopna tudi analiza, ki jo je izvedel **PwC, Ocena finančnih instrumentov v Sloveniji. Ta je sicer izdelana na starejših podatkih iz leta 2014, njen namen pa je bil ugotoviti kateri finančni instrumenti (FI) lahko spodbudijo financiranje** na različnih segmentih tržnih vrzeli. Gre za naložbe v mala in srednja podjetja (MSP), raziskave, razvoj in inovacije, učinkovito rabo energije ter urbani in teritorialni razvoj. V okviru študije ugotavljajo, da so komercialne banke pripravljene kreditirati le stabilne MSP-je z zanesljivimi prihodnjimi denarnimi tokovi. Po drugi strani, na strani povpraševanja MSP-ji potrebujejo obratni kapital, da bi kratkoročno ostali operativni, pri čemer ugotovitve potencialnih vrzeli financiranja kažejo na težave MSP-jev pri dostopanju do kratkoročnega financiranja. PwC ocenjuje skupno velikost vrzeli samo na segmentu MSP na 3,6 mrd. EUR.

* * *

Analize, ki jih na podlagi izvedene ankete in dostopnih makro in mikroekonomskih podatkih izdeluje SID banka, so usmerjene na proučevanje stanja na področju financiranja, s poudarkom iskanja tržnih pomanjkljivosti pri pridobivanju zunanjih virov financiranja. Glavni izsledki analiz so podani v nadaljevanju.

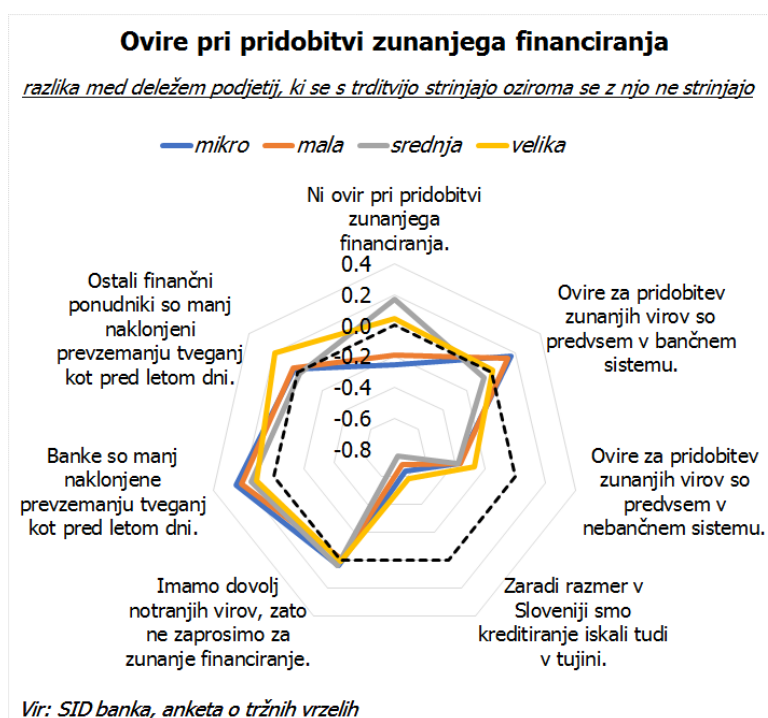
Splošno okrevanje gospodarstva in izboljšana ponudbena stran financiranja se odražata tudi v vse manjšem negativnem zaznavanju dostopnosti financiranja na poslovanje podjetij. Medtem, ko je imel ta dejavnik v času krize močan negativen vpliv na poslovanje podjetij, se je v zadnji anketi izkazal kot najmanj omejujoč. V splošnem ovire pri pridobivanju zunanjega financiranja zaznava okoli 40 % mikro in malih podjetij, četrtnina srednjih in tretjina velikih podjetij. Med ovirami pri pridobitvi zunanjega financiranja pa vsa podjetja izpostavljajo zlasti manjšo naklonjenost bank prevzemanju tveganj.

Slika 25: Vpliv nekaterih dejavnikov na poslovanje podjetij

Splošno izboljšanje dostopnosti do financiranja se pokaže tudi v primerjavi vplivov različnih makroekonomskih dejavnikov na gospodarsko aktivnost oziroma poslovanje podjetij. **Podjetja v letu 2016 dostopnost do financiranja v povprečju že ocenjujejo kot relativno ugoden dejavnik poslovanja**, takoj za tujim povpraševanjem, ki je ocenjeno kot najbolj ugoden dejavnik. Pri v povprečju relativno ugodni oceni dostopnosti do financiranja najbolj izstopajo srednja in velika podjetja, manj pa mala in mikro podjetja. Med dejavniki, ki na poslovanje vplivajo negativno podjetja najbolj zaznavajo stroške proizvodnje ali dela, konkurenco, predpise ter deloma tudi domače povpraševanje.

Slika 26: Stanje na področju zunanje financiranja

Pri zunanjem financiranju podjetij še vedno prevladuje povpraševanje po bančnih posojilih. V lanskem letu je za zunanje vire financiranja zaprosilo okoli 40 % podjetij, pri čemer delež v splošnem narašča z velikostjo podjetij (mikro – 38 %, mala – 46 %, srednja – 61 %, velika – 53 %). Med vloženimi zahtevami jih je največ za bančna posojila (63 %), prekoračitev na tekočem računu/kreditne linije/negativno stanje na kreditnih karticah (44 %) in lizing (39 %).

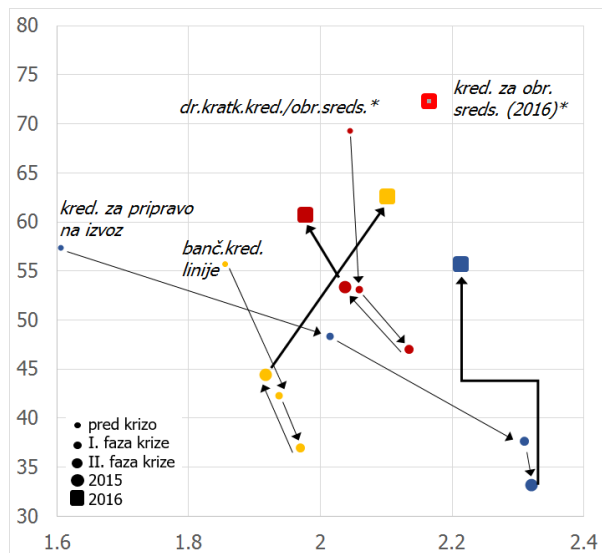
Analiza ovir pri pridobitvi zunanjega financiranja izpostavi predvsem precejšnjo razliko med malimi in večjimi podjetji. Če velika in srednja podjetja v povprečju ne čutijo večjih ovir pri dostopanju do financiranja, pa so razmere pri malih in mikro podjetjih še vedno bolj negativne. Pri teh podjetjih so razmere najbolj neugodne pri dostopanju do posojil pri bankah, ob tem da podjetja ocenjujejo, da gre predvsem za **nenaklonjenost bank do prevzemanja tveganj**. Zanimivo je, da velika podjetja opažajo relativno nenaklonjenost ostalih finančnih ponudnikov, pri tem, da ovir pri dostopanju do bančnih posojil v povprečju ne čutijo. To bi bilo moč pripisati potrebi večjih podjetij po specifičnih oblikah financiranja, kot so kapital, podrejeni dolg, ipd. Ne glede na velikost podjetja je opazna tudi **osredotočenost podjetij na domače vire zunanjega financiranja**, saj podjetja v letu 2016 praktično niso iskala možnosti za pridobivanje kreditov v tujini.

Pri oceni problematike financiranja se je potrebno osredotočiti na tako na dejavnike ponudbe, kot povpraševanja, ne pa zgolj na dinamiko kreditiranja. **Rezultati zadnje ankete kažejo na znatno izboljšanje stanja na ponudbeni strani**, saj se je realizacija povpraševanja pri večini produktov vrnila na predkrizne ravni. Ocena povpraševanja po posameznih bančnih produktih in njegova realizacija (oziroma racionizacija kreditne ponudbe) kaže, da se je povpraševanje po glavnih bančnih produktih, zlasti v drugi fazi krize (2011 - 2013), znatno povečalo, njegova realizacija pa močno upadla. V letih 2014/2015 se je kreditna ponudba dodatno racionirala, delno pa je upadlo tudi povpraševanje po bančnih produktih. Izboljšanje stanja financiranja glede na racioniranje povpraševanja v letu 2016 je prisotno pri vseh bančnih produktih, tako pri kratkoročnem financiranju kot pri dolgoročnem, razen pri kreditih za financiranje neposrednih naložb v tujini, kjer pa tudi povpraševanje ostaja na nizki ravni.

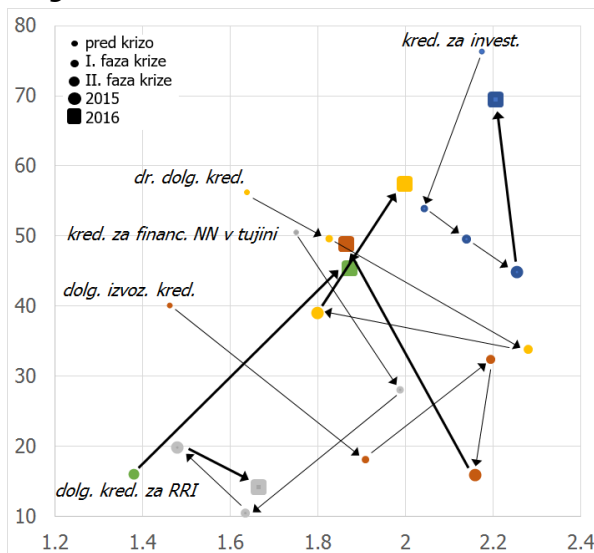
Da so se razmere na področju financiranja izboljšale v letu 2016 kaže dejstvo, da se je **racioniranje posojil znižalo ob siceršnjem zmernem povečanju povpraševanja** po večini bančnih produktov. Med kratkoročnimi bančnimi produkti se je najbolj povečala intenzivnost povpraševanja po bančnih kreditnih linijah, med dolgoročnimi pa povpraševanje po posojilih za RRI in »drugimi dolgoročnimi posojili«. Ob tem se je **intenzivnost povpraševanja po investicijskih kreditih nekoliko znižala, a še vedno ostaja najvišja med primerjanimi produkti, hkrati pa tudi najmanj racionirana**. To gre verjetno pripisati večji možnosti zagotovitve zavarovanj pri tovrstnih kreditih.

Slika 27: Povezava med intenziteto in realizacijo povpraševanja po posameznih bančnih produktih²⁷

Kratkoročni krediti

Dolgoročni krediti

* v zadnji anketi so bili anketiranci o kreditih za obratna sredstva spraševani posebej (v prejšnjih so bili združeni z drugimi kratkoročnimi krediti)
Vir: SID banka, anketa o tržnih vrzelih

Razlike pri racioniranju povpraševanja po financiranju ne nastajajo le med posameznimi produkti, temveč tudi glede na karakteristike podjetij. To se pokaže na primer pri različnih stopnjah racioniranja glede na velikost podjetij. Podrobnejši pregled povpraševanja po posameznih virih zunanjega financiranja kaže, da delež odobrenih zaprosenih sredstev za bančne produkte v splošnem narašča z velikostjo podjetja, medtem ko so te razlike za vire ostalega zunanjega financiranja precej manjše. **Predvsem mikro, pa tudi mala podjetja, se še vedno soočajo s precejšnjim razkorakom med deležem odobrenih dolgoročnih bančnih produktov** v primerjavi z ostalimi viri zunanjega financiranja. Ta razkorak je največji pri dolgoročnih posojilih.

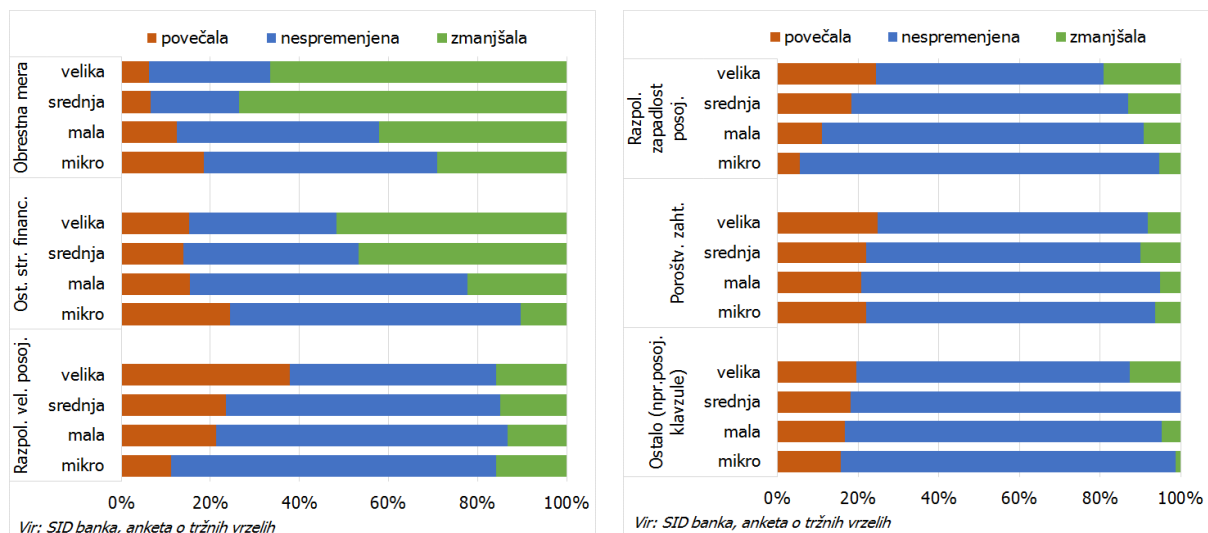
²⁷ Sliki prikazujeta % odobrenih kreditov (navpična os) v odvisnosti od intenzitete povpraševanja (horizontalna os)

Tabela 1: Povpraševanje po virih zunanjega financiranja in njegova realizacija

	% podjetij, ki povprašuje po posameznih virih zunanjega financiranja				povprečna realizacija povpraševanja, v %			
	mikro	mala	srednja	velika	mikro	mala	srednja	velika
bančni produkti	20.1	18.7	19.4	19.2	58.5	68.0	75.9	78.0
<i>kratkoročni krediti</i>	27.9	24.8	26.2	27.3	63.4	70.6	76.6	80.4
<i>dolgoročni krediti</i>	12.3	12.7	12.5	11.0	47.4	63.0	74.5	72.1
ostalo zunanje financiranje	24.8	23.1	20.9	28.2	73.9	72.9	84.5	84.1
kred. za obratna sreds.	41.2	41.5	41.9	47.2	67.4	75.2	73.5	80.3
bančne kred. linije	23.8	20.2	21.9	29.3	56.4	58.4	84.9	69.4
dr. kratk. kred.	24.2	11.8	16.5	13.2	60.7	57.7	65.7	62.7
kred. za pripravo na izvoz	9.6	9.7	11.6	10.6	44.5	57.6	71.8	100.0
prekoračitev na tek.rač., ipd.	40.6	40.7	39.1	36.5	69.6	78.8	81.2	90.0
dolg. kred. za invest.	27.2	28.9	41.5	30.5	64.5	71.9	84.1	77.5
dr. dolg. kred.	17.9	18.3	8.8	13.8	36.2	64.0	70.5	77.0
dolg. kred. za RRI	6.8	7.2	4.1	5.3	27.4	54.7	44.5	100.0
dolg. izvoz. kred.	5.5	5.5	6.2	5.3	52.3	48.8	59.7	0.0
kred. za financ. NN v tujini	4.4	3.6	2.0	0.0	12.5	24.3	0.0	-
lizing	40.3	44.0	38.8	45.1	83.4	79.5	87.9	86.3
faktoring	22.0	21.6	28.9	49.1	70.3	71.9	83.8	79.5
komercialni kred.	21.0	17.7	12.9	17.1	56.3	64.1	83.2	90.0
dr. zunanje financ.	16.0	9.0	2.8	1.3	77.9	60.5	50.3	100.0

Izboljšanje dostopnosti do zunanjega financiranja se v letu 2016 odraža tudi preko **izboljšanja nekaterih pogojev financiranja, predvsem za velika in srednja podjetja**. Skoraj tri četrtine izmed teh podjetij v anketnem vzorcu poroča o znižanju obrestnih mer na njihova posojila in polovica o znižanju stroškov financiranja. Pri manjših podjetjih je delež tistih z nižjimi obrestnimi merami dvakrat manjši. Ostali stroški financiranja so ostali nespremenjeni pri malih podjetjih, pri mikro podjetjih pa je celo večji del tistih, ki so se jim neobrestni stroški financiranja zvišali kot tistih, ki so se jim le-ti znižali. Med opaznejšimi spremembami pogojev financiranja se kaže tudi nekoliko večja dostopnost posojil v večjem obsegu in z daljšimi ročnostmi, vendar večinoma le za velika podjetja. Mikro podjetja so pri teh dveh dejavnikih izrazito zapostavljena.

Slika 28: Sprememba pogojev financiranja v letu 2016 (za bančne produkte)

Na podlagi anketnih podatkov o povpraševanju po bančnih produktih in njegovi realizaciji, je možno izračunati tudi ocene skupnega obsega vrzeli in vrzeli na različnih segmentih financiranja. Izdelane so bile ocene finančnih vrzeli na področju bančnih posojil. **Po metodologiji, ki jo uporabljata ECB in EK se bančna vrzel izračuna kot preseganje povpraševanja glede na realizirano povpraševanje**, to je obseg novih posojil.

Na podlagi podatkov je ocenjena finančna vrzel na **ravni gospodarstva pri kratkoročnih posojilih okoli 2,2 mrd EUR, pri dolgoročnih posojilih pa okrog 3,1 mrd EUR**. Ocenjena finančna vrzel po posameznih bančnih produktih kaže, da je finančna vrzel največja pri kreditih za obratna sredstva in dolgoročnih kreditih za investicije. V največji meri gre pri obeh primerih bolj za veliko presežno povpraševanje bolj kot pa za nadpovprečno stopnjo racioniranja.

Tabela 2: Ocenjena finančna vrzel po posameznih bančnih produktih

	<i>bančni produkt</i>	<i>v mio EUR</i>
KRATKOROČNA POSOJILA	Kreditni za obratna sredstva	1200
	Bančne kreditne linije	494
	Drugi kratkoročni krediti	349
	Kreditni za pripravo na izvoz (obr. sreds. za izvoz. posle)	158
	Skupaj	2202
DOLGOROČNA POSOJILA	Dolgoročni krediti za investicije	1564
	Drugi dolgoročni krediti	1100
	Dolgoročni izvozni krediti	168
	Dolgoročni krediti za raziskave, razvoj in inovacije	146
	Kreditni za financiranje neposrednih naložb v tujini	103
	Skupaj	3082

* * *

Da so vrzeli pri financiranju še vedno, in to kljub zniževanju, precej velike ni tako presenetljivo, če jih analiziramo v perspektivi znižanja kreditiranja podjetij s strani bank z dobrih 20 mrd EUR na dobrih 9 mrd EUR v obdobju od začetka krize. V principu ocene vrzeli kažejo na velik manevrski prostor za delovanje SID banke. Vendar, kot je že obrazloženo v predhodnih poglavjih gradiva, **razvojne banke lahko pokrivajo le vrzeli s financiranjem finančno vzdržnih podjetij, z osredotočenjem na segmente z največjim gospodarskim in družbenim potencialom**. SID banka zato pri svoji aktivnosti previdno naslavlja le perspektivne segmente znotraj ocenjenih vrzeli, kar se najpogosteje določa na ravni samega podjetja z ustrežno presojo bančne stroke.

V. POSLOVANJE SID BANKE V LETU 2016

V.1. AKTIVNOST SID BANKE V LETU 2016

SID banka je v letu 2016 izvajala večino financiranja končnih upravičencev na podlagi dolgoročnega namenskega financiranja preko bank in sicer skladno z nameni, opredeljenimi v ZSIRB. V preostalem delu neposrednega namenskega kreditiranja podjetij in ostalih strank je SID banka, razen redkih izjem, večinoma izvajala financiranje bodisi v okviru prijavljenih shem državne pomoči ali v obliki sofinanciranja podjetij skupaj z drugimi bankami.

Način in obseg izvajanja storitev financiranja je banka oblikovala dopolnilno glede na prepoznane tržne vrzeli, potrebe trga in dejavnost preostalih finančnih institucij. Dopolnilna ponudba storitev financiranja je temeljila na že uveljavljenih instrumentih financiranja, kot so namenski krediti poslovnim bankam, krediti s statusom državne pomoči ali brez nje, odkupi terjatev, vstopi v dolg in druge oblike prevzema tveganj, projektno financiranje, izvozni krediti ipd.

Neto dani krediti skupaj so po stanju konec leta 2016 znašali 1.415.552 tisoč EUR (2015: 1.598.971 tisoč EUR) in so se v primerjavi s stanjem konec leta 2015 zmanjšali za 11,5 odstotka.

Poslovne banke v vlogi posrednikov na področju financiranja ostajajo tudi v letu 2016 najpomembnejši partnerji SID banke s 56,9-odstotnim deležem v njenem kreditnem portfelju (2015: 62,1-odstotni delež). Konec leta 2016 se je tako stanje kreditov, danih bankam, glede na predhodno leto znižalo in je znašalo 804.989 tisoč EUR. Upad deleža kreditov bankam od leta 2013 dalje je odraz tako širših makroekonomskih razmer in stanja v gospodarstvu kot tudi specifične vloge proticikličnega delovanja banke. SID banka je v letih finančne krize rastla hitreje ter imela tudi višji delež te postavke v primerjavi z drugimi primerljivimi nacionalnimi razvojnimi bankami v EU, kar se je v letu 2016 uravnotežilo. Neposredno financiranje predstavlja manjši del kreditnega portfelja, vendar se njegov delež, glede na dogajanje na trgu, tudi v letu 2016 povečuje (glede na leto 2015 so se krediti zvišali za 0,8 odstotka). Krediti strankam, ki niso banke, ob koncu leta 2016 znašajo 610.563 tisoč EUR in predstavljajo 43,1 odstotka kreditnega portfelja, kar je 5,2 odstotne točke več kot v letu 2015 (2015: 37,9 odstotka). V letu 2016 se je neposredno financiranje izvajalo predvsem v obliki specializiranih kreditnih linij za spodbujanje tehnološko-razvojnih projektov, raziskav, razvoja in inovacij, naložb in zaposlovanja, energetske učinkovitosti, razvoja mikro, malih in srednje velikih podjetij in okolju prijaznih javnih investicij na lokalnem nivoju.

Kljub ugodnejšemu makroekonomskemu okolju glede na predhodna leta ostaja kreditno tveganje tudi v letu 2016 relativno visoko, nadaljevalo pa se je tudi zmanjševanje absorpcijske sposobnosti poslovnih bank in končnih upravičencev, ki je bilo predvsem odraz:

- nadaljevanja in zaključitve posameznih aktivnosti v okviru sanacije bančnega sistema (konsolidacija, združevanje in spremembe lastništev);
- stanja bančnega okolja (okolje nizkih donosov, nizkih in padajočih obrestnih mer ter sistemsko krčenje obsega kreditiranja);

- zahtev in pogojev poslovanja bančnega sistema (viri, likvidnost, kreditna aktivnost ECB, visoka izpostavljenost bank do posameznih sektorjev oziroma panog);
- delovanja gospodarstva (nizek obseg investicij v razvoj in raziskave, višjo energijsko učinkovitost in okoljevarstvo in s tem zmanjšanje povpraševanja po namenskih kreditih, ki jih skladno z dodeljenimi mandati lahko zagotavlja SID banka; primanjkljaj lastnega kapitala, namenjenega (so)financiranju investicij, pomanjkanje ustreznih zavarovanj za kredite podjetjem);
- prekrivanja podpornih instrumentov države na nekaterih področjih.

SID banka je zato nadaljevala s preusmerjanjem poslovnega modela v smeri razvojnega financiranja in kompleksnejših shem delovanja, predvsem v smeri projektnega financiranja in svetovalnih storitev, na področju posredovanja virov preko bank pa prilagajala ponudbo ter okrepila funkcijo administrativno tehnične pomoči posrednikom. Banka je bila v okviru Evropskega svetovalnega vozlišča za naložbe (EIAH) tudi v preteklem letu vstopna točka za Naložbeni načrt za Evropo, ki je del Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSD). Z ostalimi deležniki je krepila sodelovanje pri pripravi in realizaciji večjih izvoznih projektov, odpiranju novih trgov za slovensko gospodarstvo, z razvojnimi posojili pospeševala krepitev kapitaliziranosti mikro, malih in srednje velikih podjetij ter se vključevala v iniciative na področju krožnega gospodarstva, okoljevarstva in energijske učinkovitosti.

Kreditne linije, ki se posredujejo preko bank, so prilagojene načinu financiranja ter specifičnim pogojem pridobljenih namenskih virov, skladno s tem so oblikovani tudi pogoji za končne upravičence. SID banka je tudi v letu 2016 nadaljevala z nadgrajevanjem sodelovanja s poslovnimi bankami, v tem okviru predvsem prilagajala in optimizirala obstoječo ponudbo upošteva tudi regulatorne okvire, oblikovala dodatne specializirane kreditne linije in poenostavila izvajanje.

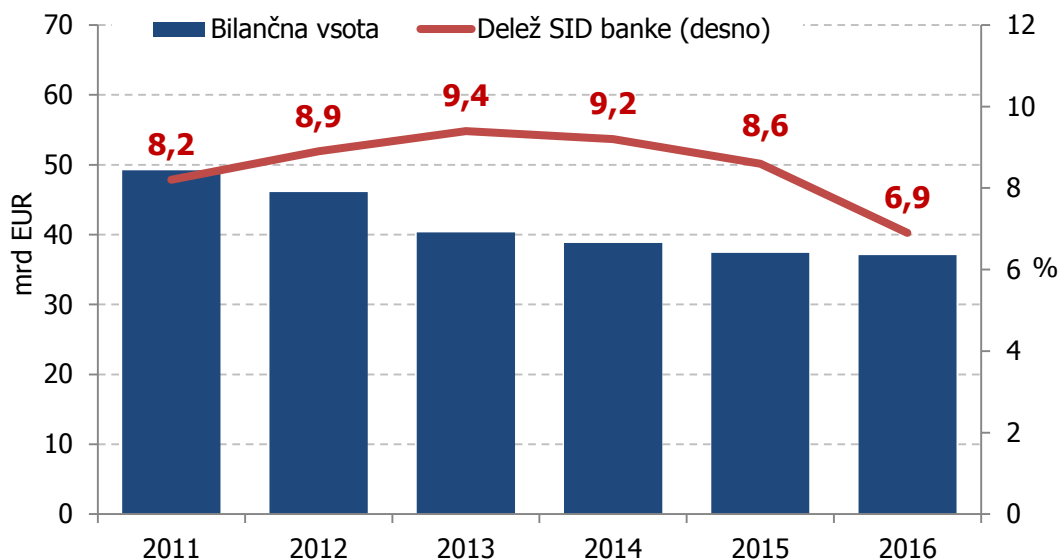
V sodelovanju z Evropsko investicijsko banko je SID banka v letu 2016 prek posrednega financiranja nadaljevala tudi z dvema programoma, ki se izvajata v sodelovanju s poslovnimi bankami, in sicer s programom za financiranje ukrepov v energijsko učinkovitost na stanovanjskem področju za fizične osebe v okvirni višini 10 milijonov EUR letno in programom dolgoročnega financiranja malih in srednje velikih podjetij ter podjetij do 3000 zaposlenih (t. i. MID Cap podjetij), ki je v letu 2016 na podlagi mešane strukture virov dosegel skupno razpoložljivo vrednost v višini 210 milijonov EUR (2015: 100 milijonov EUR).

Struktura kreditnega portfelja banke po ročnosti odraža usmerjenost SID banke v dejavnosti, skladne z ZSIRB in ZZFMGP. Skoraj vsi krediti so dolgoročni in s spremenljivo obrestno mero, delež kratkoročnih kreditov in kreditov s fiksno obrestno mero je zanemarljiv.

SID banka je v letu 2016 ohranila kakovost produktov, ki se izraža kot kombinacija ročnosti, zneskov, cenovnih pogojev in učinkovite logistike postopka odobritve, ter zagotavljala namensko plasiranje sredstev, skladno z vlogo, poslanstvom in mandati SID banke. Kljub še vedno nizki kreditni sposobnosti in prisotnosti kapitalskega krča, je SID banka uvajala nove produkte in izvajala koncepte odgovornega posojanja ter s tem izboljševala kakovost finančnih rešitev za večjo konkurenčnost gospodarstva.

Konec leta 2016 je bilančna vsota SID banke znašala 2.548.643 tisoč EUR, kar je 20,3 odstotka manj kot ob koncu leta 2015.

Slika 29: Bilančna vsota slovenskega bančnega sistema

Vir: Lastni izračuni

Glede na prevladujoč vpliv SID banke v Skupini SID banka, specifičnost skupine ter ob upoštevanju medsebojnih odnosov v skupini je bila bilančna vsota Skupine SID banka le za 1,9 odstotka višja od bilančne vsote SID banke. Posledično je tudi struktura sredstev in obveznosti Skupine SID banka podobna bančni strukturi.

Bilančna vsota Skupine SID banka je konec leta 2016 dosegla 2.596.076 tisoč EUR, kar predstavlja 79,9 odstotka bilančne vsote konec leta 2015.

DELEŽ RAZVOJNIH BANK V BANČNEM SISTEMU

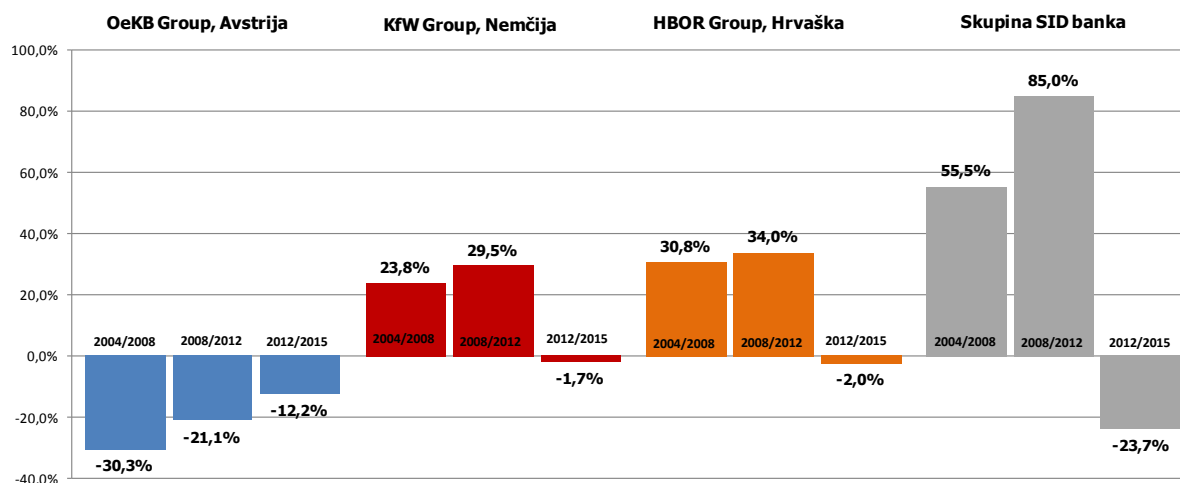
Optimalni delež in vloga razvojne banke v sistemu je namreč odvisen od velikosti tržnih vrzeli v danem finančnem sistemu, te pa se lahko bistveno spreminjajo skozi čas. Tako je obseg aktivnosti razvojne banke praviloma precej povezan tudi s fazo gospodarskega cikla, v katerem se nahaja gospodarstvo, oziroma lahko močno naraste v primeru finančne krize. Ko se potrebe po širjenju obsega aktivnosti razvojne banke (prehodno) povečajo je potrebno z ustreznimi mehanizmi preprečiti, da bi to sčasoma poslabšalo delovanje trga in/ali ogrozilo njeno dolgoročno finančno vzdržnost.

Pretirana in neustrezno usmerjena vloga in/ali preohlapni kreditni standardi lahko:

- povzročajo izrivanje ostalih tržnih udeležencev, ki težje konkurirajo razvojni banki po ceni virov, s tem pa izkrivljajo cene in konkurenco na trgu,
- razširijo aktivnost razvojne banke na manj kreditno sposobne segmente, kar se sčasoma praviloma pokaže v poslabšani kakovosti naložb razvojne banke. Glede na standarde kapitalske ustreznosti, ki se uveljavljajo (tudi v okviru nadzora ECB) se poslabšana kakovost portfelja hitro odrazi v potrebi po dokapitalizaciji, kar za državne razvojne banke pomeni pritisk na državni proračun in javni dolg.
- nudijo premalo prostora za nadaljnje širjenje aktivnosti, ko bi to postalo potrebno. Če se po

izvajanju interventne (proti-ciklične) vloge razvojna banka ne umakne in svoje bilance ne prilagodi normaliziranim razmeram na trgu, ne bo imela potrebnega manevrskega prostora za ustrezno izvedbo svoje interventne vloge v naslednji krizi ali upočasnitvi gospodarskega cikla.

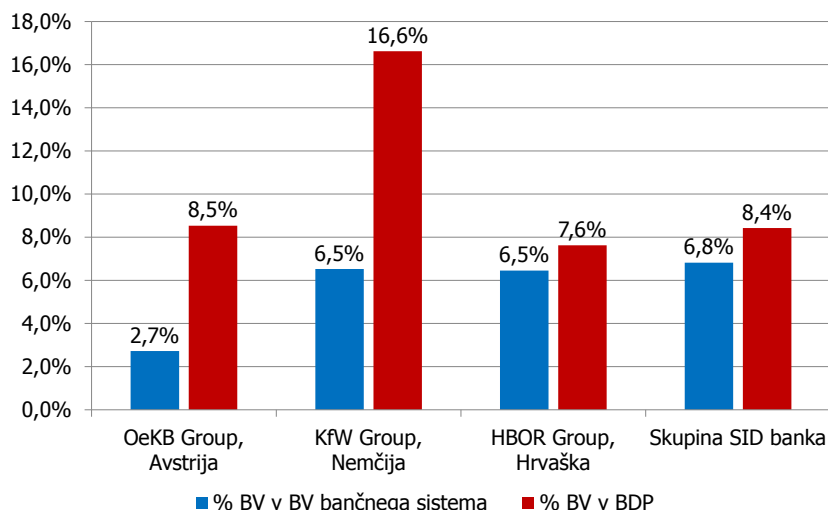
Slika 30: Rast bilančne vsote razvojnih bank 2004/2008, 2008/2012 in 2012/2015

Vir: Lastni izračuni

Interventna (proti-ciklična) vloga razvojnih bank je zato lahko le začasna in ustrezno usmerjena. Interventno financiranje mora biti namenjeno sektorjem in podjetjem, ki se prehodno soočajo s finančnimi težavami, a imajo dolgoročno vzdržne poslovne modele in kakovostni doprinos k rasti gospodarstva tudi po umiritvi kriznih razmer. **V nasprotnem primeru lahko ugodne kratkoročne učinke interventne aktivnosti več kot odtehtajo negativni učinki in stroški, ki se pokažejo v nadaljevanju.**

Slika 31: Bilančna vsota razvojnih bank v celotni bilančni vsoti ter v BDP, konec leta 2015

Vir: Lastni izračuni

Bilančna vsota Skupine SID banka nekoliko odstopa navzgor pri primerjavi bilančne vsote v celotni bilančni vsoti z drugimi državami, še posebej v primeru Nemčije in Hrvaške. Bilančne vsote bank v Sloveniji že nekaj let upadajo, tudi v zadnjih letih, kljub obsežnim sredstvom namenjenim sanaciji bančnega sistema. Delež SID banke v bančnem sistemu je bil sicer manj kot 4-odstoten pred krizo, in je močno narasel zaradi njenega proti-kriznega delovanja. Bilančna vsota Skupine SID banka v domačem BDP je 8,4% in je primerljiva z Avstrijo in Hrvaško, navzgor pa odstopa Nemčija, kjer je delež okoli dvakrat višji. Kljub temu je delež Skupine SID banka v domačem

bančnem sistemu večji od deleža KfW, ker je bančni sektor je v Nemčiji bistveno večji glede na BDP kot v Sloveniji. Hkrati je potrebno upoštevati, da KfW ni edina nemška razvojna banka, ker obstajajo še t.i. landesbanke na ravni nemških dežel.

*V obdobju od leta 2008 do konca leta 2015 so razvojne banke v povprečju povečale svoje bilančne vsote (izjema je avstrijska OeKB). **Posebej izrazito je povečanje bilančne vsote Skupine SID banka**, ki je v omenjenem obdobju zrasla za več kot 40%, kar je bistveno več kot na primer pri nemški KfW Group. **Ob izboljšanju makro-finančnih razmer bo morala SID banka še intenzivirati prehod iz interventnega v razvojni način delovanja, kar pomeni na eni strani višjo kakovosti in usmerjenost produktov in storitev, na drugi pa tudi zmanjšanje obsega poslovanja.** Tudi druge razvojne banke so praviloma v krizi sicer povečale svoj delež v nacionalnem bančnem sistemu, vendar ne toliko kot SID banka.*

Med vsemi naložbami v bilančni aktivni so imeli tudi v letu 2016 največji delež krediti bankam. Le-ti vključujejo kredite in vloge pri bankah in so konec leta dosegli 996.368 tisoč EUR, kar je 38 odstotkov manj kot konec leta 2015. 81 odstotkov kreditov bankam obsegajo dolgoročni krediti, drugo so kratkoročne vloge pri bankah. Krediti bankam imajo 39,1-odstotni delež v skupnih sredstvih banke (2015: 50,2-odstotni delež).

Kreditni strankam, ki niso banke, so se v letu 2016 povečali za 0,8 odstotka, konec leta je njihovo stanje znašalo 610.563 tisoč EUR. Strukturni delež kreditov strankam, ki niso banke v skupnih sredstvih banke je konec leta 2016 znašal 24 odstotkov oziroma 5 odstotnih točk več kot konec leta 2015.

Kreditni bankam so konec leta 2016 dosegli 1.002.502 tisoč EUR in so za 37,8 odstotka nižji od stanja konec leta 2015. Ne glede na to ohranjajo največji, 38,6-odstotni strukturni delež v bilančni aktivni skupine (2015: 49,7-odstotni delež).

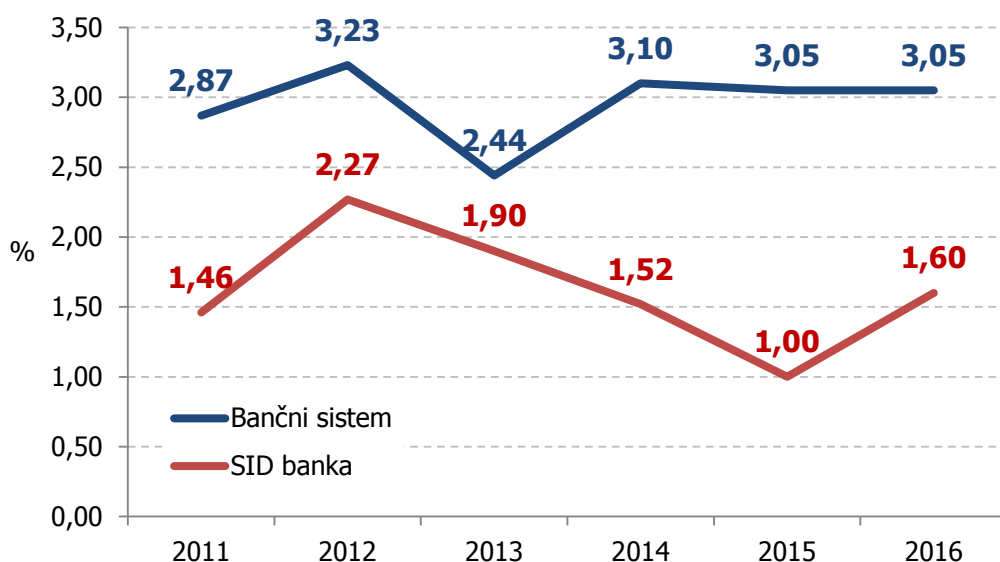
Kreditni strankam, ki niso banke, so vrednostno enaki isti postavki v bilanci SID banke (610.563 tisoč EUR), v bilančni aktivni skupine pa se je njihov delež povečal z 18,6 odstotka na 23,5 odstotka.

SID banka je v letu 2016 dosegla dobiček pred obdavčitvijo v višini 25.317 tisoč EUR, kar je 12.649 tisoč EUR več kot v letu 2015. Čisti dobiček je znašal 21.363 tisoč EUR oz. 10.864 tisoč EUR več kot v predhodnem letu. Višji dobiček je med drugim tudi posledica enkratnih učinkov odprodaje slabih naložb, kar je vplivalo tako na višje obrestne prihodke kot tudi na sproščanje v preteklosti oblikovanih odhodkov za oslabitve.

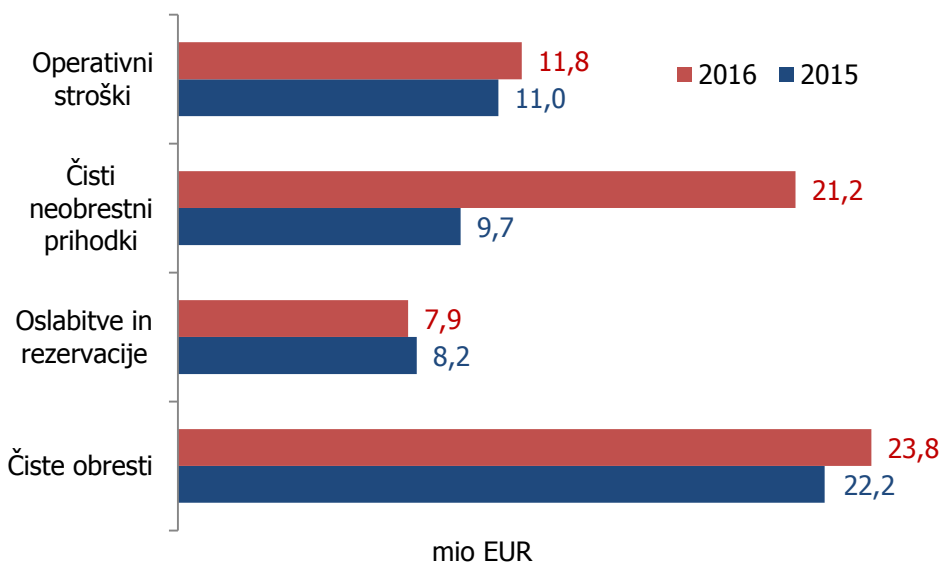
Čiste obresti so bile v letu 2016 realizirane v višini 23.841 tisoč EUR in so za 7,2 odstotka višje kot v letu 2015. Obrestni prihodki banke so v letu 2016 znašali 37.501 tisoč EUR in so bili za 30,1 odstotka nižji kot v letu 2015 (2015: 53.641 tisoč EUR), obrestni odhodki pa so dosegli 13.660 tisoč EUR oz. 56,5 odstotka manj kot v predhodnem letu (2015: 31.395 tisoč EUR). Merjeno na povprečno aktivo je obrestna marža 0,85-odstotna (2015: 0,69-odstotna). Čiste obresti predstavljajo 52,9 odstotka vseh čistih prihodkov (2015: 69,7 odstotka).

Marža finančnega posredništva banke v letu 2016 je znašala 1,6 odstotka (2015: 1 odstotek).

Slika 32: Marža finančnega posredništva

Slika 33: Glavne postavke izkaza poslovnega izida SID banke

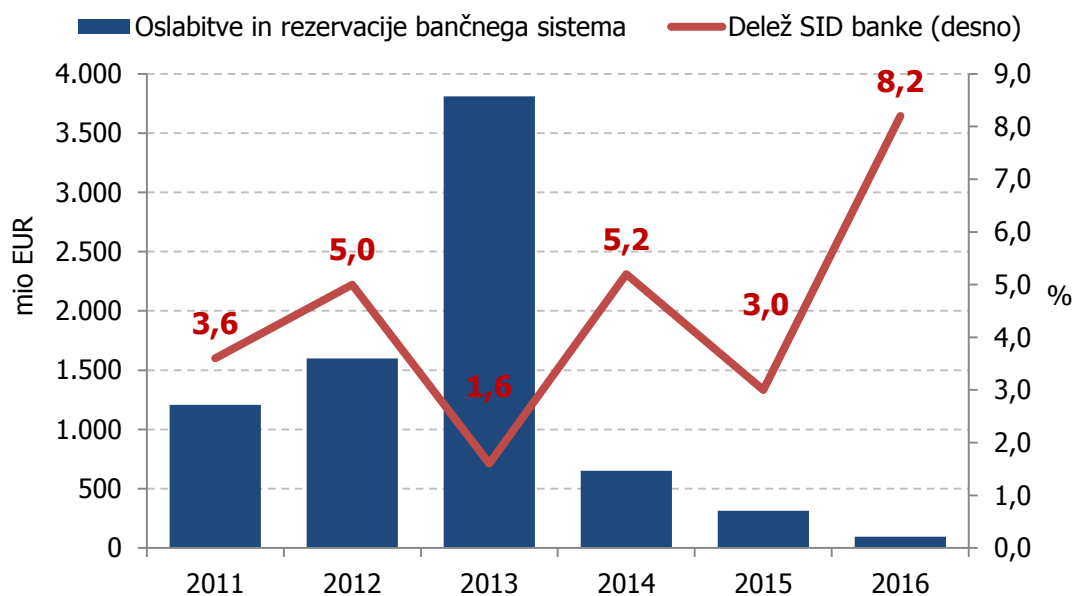

Vir: Lastni izračuni

Operativni stroški banke so bili v letu 2016 realizirani v višini 11.823 tisoč EUR, kar je 7,3 odstotka več kot v letu 2015. Stroški dela so znašali 8.062 tisoč EUR oziroma 8,2 odstotka več kot v letu 2015. Stroški materiala in storitev so bili realizirani v višini 2.956 tisoč EUR in so za 6,4 odstotka presegli te stroške iz predhodnega leta. Stroški amortizacije so višji za 2 odstotka in so znašali 805 tisoč EUR. Razmerje med operativnimi stroški in čistimi prihodki znaša 26,4 odstotka, kar je za 8,1 odstotne točke manj kot v letu 2015 (2015: 34,5 odstotka).

Neto odhodki iz oslabitev in rezervacij so v letu 2016 dosegli 7.914 tisoč EUR, kar predstavlja 96,3 odstotka neto oslabitev in rezervacij leta 2015. Neto odhodki za oslabitve so znašali 9.574 tisoč EUR, banka pa je realizirala neto prihodke za rezervacije v višini 1.660 tisoč EUR.

Slika 34: Oslabitve in rezervacije

Vir: Lastni izračuni

Dobiček pred obdavčitvijo Skupine SID banka je v letu 2016 znašal 27.336 tisoč EUR, kar je za 13.530 tisoč EUR več kot v letu 2015, čisti dobiček pa 22.965 tisoč EUR (2015: 11.395 tisoč EUR).

Tabela 3: Pomembnejši finančni podatki in kazalniki poslovanja SID banke

zneski v tisoč EUR	SID banka			Skupina SID banka		
	2016	2015	2014	2016	2015	2014
Izkaz finančnega položaja						
Bilančna vsota	2.548.643	3.198.967	3.577.036	2.596.076	3.247.397	3.631.383
Kreditni bank in centralne banke	1.153.125	1.638.908	1.841.494	1.153.125	1.638.908	1.841.494
Vloge nebančnega sektorja	30.000	6	6	30.000	6	6
Kapital	393.829	364.165	355.275	413.808	382.525	372.666
Kreditni bankam	996.368	1.606.153	2.180.886	1.002.502	1.612.787	2.186.274
Kreditni nebančnemu sektorju	610.563	605.465	637.327	610.563	605.465	637.327
Oslabitve finančnih sredstev, merjenih po odplačni vrednosti in rezervacije za zunajbilančne obveznosti	199.744	239.977	261.860	199.744	239.977	261.860
Obseg zunajbilančnega poslovanja	64.253	540.227	811.180	64.253	540.227	811.180
Izkaz poslovnega izida						
Čiste obresti	23.841	22.246	43.247	24.166	22.608	43.716
Čisti neobrestni prihodki	21.213	9.659	12.890	27.192	13.850	17.299
Stroški dela, splošni in administrativni stroški	(11.018)	(10.227)	(9.806)	(15.288)	(14.084)	(13.484)
Amortizacija	(805)	(789)	(613)	(1.115)	(1.114)	(984)
Oslabitve in rezervacije	(7.914)	(8.221)	(33.568)	(7.619)	(7.454)	(34.331)
Poslovni izid pred obdavčitvijo	25.317	12.668	12.150	27.336	13.806	12.216
Davek iz dohodka pravnih oseb	(3.954)	(2.169)	(7.606)	(4.371)	(2.411)	(7.824)
Čisti dobiček poslovnega leta	21.363	10.499	4.544	22.965	11.395	4.392
Izkaz vseobsegajočega donosa						
Drugi vseobsegajoči donos pred obdavčitvijo	10.399	(1.940)	5.949	10.594	(1.852)	6.611
Davek iz dohodka pravnih oseb v zvezi s postavkami, ki se lahko pozneje prerazporedijo v poslovni izid	(2.097)	330	(1.011)	(2.150)	316	(1.126)
Število zaposlenih 31.12.	162	158	147	277	349	356
Delnice						
Število delničarjev	1	1	1			
Število delnic	3.121.741	3.121.741	3.121.741			
Nominalna vrednost delnice (v EUR)	96,10	96,10	96,10			
Knjigovodska vrednost delnice (v EUR)	126,91	117,35	114,48			
Dolgoročna bonitetna ocena 31.12.						
Moody's	-	Baa3	Ba1			
Standard & Poor's	A	A-	A-			

V.2. SKUPINA SID BANKA

V.2.1. Obseg aktivnosti Skupine SID banka

Celoten obseg finančnih sredstev, ki jih je SID banka oziroma država preko SID banke v 2016 izvedla oziroma upravljala in na ta način usmerila v slovensko gospodarstvo, je znašal skoraj 2,1 mrd € (0,54 mrd € agentskih poslov za državni račun in 1,6 mrd € poslov v lastnem imenu in za lasten račun), z upoštevanjem dopolnjujočih storitev odvisnih družb na domačem trgu pa se ta vrednost poveča na **7,7 mrd €**.²⁸

V primerjavi z letom 2015 (8,3 mrd €) pomeni to 7,7% manj, kar je glede na dane tržne razmere bilo pričakovano. K prehodu na izvajanje primarnih funkcij razvojne banke je za razumevanje doseženih rezultatov dodati še nekatere eksterne efekte (absorpcijska sposobnost gospodarstva, nizka aktivnost poslovnih bank kot glavnega kanala sredstev SID banke, ipd.).

Tabela 4: Obseg poslovanja Skupine SID banka v letu 2016

(1) SID banka (lasten račun):

	mio €
Krediti	1.607
SKUPAJ (1)	1.607

(2) Posli po pooblastilu (državni račun)

	mio €
Izvozno zavarovanje	539
SKUPAJ (2)	539

(3) Skupina SID banka:

	mio €
Zavarovanje terjatev (izvozne in domače); (SID-PKZ)	5.438
Odkupljene terjatve (Skupina Prvi Faktor)	75
Mednarodno razvojno sodelovanje (CMSR)	7
SKUPAJ (3)	5.520

(4) Skupaj

	mio €
SKUPAJ (1+2+3)	7.666

Če uporabimo isto metodologijo, kot so jo uporabili izvajalci evalvacije učinkov SID banke v obdobju 2007-2010 in z uporabo določenih predpostavk, podrobneje obrazloženih v poglavju Učinki, **je Skupina SID banka**, brez upoštevanja jamstvenih shem, ki se izvajajo v imenu in

²⁸ Metodologija:

- stanje kreditnega portfelja konec poslovnega leta
- stanje garantiranih zneskov in prevzetih tveganj konec poslovnega leta
- vsota zavarovalnih vsot izdanih zavarovalnih polic za zavarovanje izvoznih kreditov (glede na datum izdaje police; upoštevane samo glavnice, brez zavarovanih obresti) in izvoznih terjatev (prijavljeni zneski v zavarovanje, na dan obračuna prijave) in letno obnovljenih zavarovalnih polic za zavarovanje slovenskih investicij v tujini
- dodeljene jamstvene kvote v skladu z ZPFIGD (datum odobritve jamstvene kvote)
- vsota zavarovanih izvoznih terjatev (prijavljeni zneski v zavarovanje, na dan obračuna prijave)
- vsota zneskov uspešno zaključenih izterjav dolgov (domačih ali tujih; Skupina Pro Kolekt)
- vsota zneskov odkupljenih terjatev (domačih ali tujih; brez ali z regresom, Skupina Prvi Faktor)
- vrednost pogodb izvajalcev projektov mednarodnega razvojnega sodelovanja, podprtih s strani CMSR in/ali SID banke (datum pogodbe med CMSR in izvajalcem).

za račun države in upoštevajoč samo delež poslov, ki se v skladu s subjektivno oceno podprtih podjetij ne bi realizirali brez SID banke, **s svojimi storitvami omogočila za:**

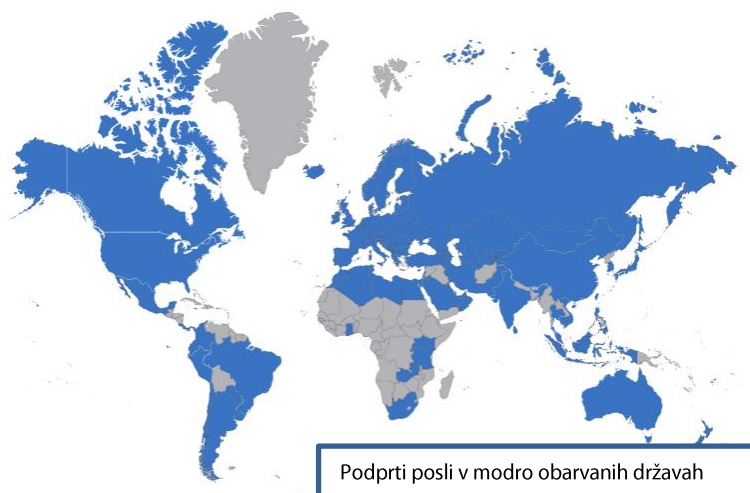
- **7,3 mrd € prodaje slovenskih podjetij,**
- **2,9 mrd € BDP,**
- **3,5 mrd izvoza ter**
- **17.200 novih delovnih mest.**

Skupno število vseh s strani SID banke posredno in neposredno podprtih končnih upravičencev je konec leta 2016 skupaj znašalo 2022.

Ob okoli 5,6 mrd € različnih finančnih instrumentov,²⁹ ki so bili v 2016 neposredno usmerjeni (izvedeni ali upravljani) v spodbujanje internacionalizacije slovenskega gospodarstva, ali **18% pokritost izvoza v 2016**, kar je **unikum v svetovnem prostoru (povprečje pod 10%)**, so ocene o ne dovolj veliki podpori izvoza s strani SID banke, zaradi česar naj bi podjetja »izgubljala prednost zgodovinskih poslovnih povezav« in da je potrebno »bolj energično spodbuditi izvozno gospodarstvo«, neustrezne.³⁰

Skupina SID banka je z enim od svojih izvozno usmerjenih finančnih inštrumentov **podpirala slovenske izvoznike v kar 109-ih državah**. »Siva lisa« je predvsem podsaharska Afrika in nekaj večinoma eksotičnih držav, kjer so slovenski izvozniki marginalno prisotni. Glede na primerjalno zelo odprto politiko zavarovanja SID banke je držav, kjer zaradi njihove tveganosti zavarovanje načeloma ni možno, zelo malo, pa še tukaj SID banka izvaja politiko »od primera do primera«, kar pomeni, da se ne glede na tveganost države za vsak posel posebej lahko preveri njegova zavarovaljivost.

Slika 35: Globalna »prisotnost« Skupine SID banka pri podpori slovenskih izvoznikov

²⁹ Zavarovanje pred netržnimi tveganji, CMSR, 70% zavarovanj pred tržnimi tveganji, izterjav in odkupljenih terjatev (izločeni domači posli), 75% kreditnega in garancijskega portfelja (vse v skladu s spodnjo metodologijo).

³⁰ Glede na število podjetij, ki so bila v 2016 deležna storitev SID banke, glede na globalno in lokalno nudenje podpore na trgih z zgodovinskimi poslovnimi povezavami (Informacijsko središče JVE – sistem povezanih družb) in povprečno bistveno višji % pokritja izvoznih kreditov in investicij v teh državah, so take navedbe najverjetneje rezultat »starega poslovnega modela« podjetij, kjer pridejo do izraza predvsem »najglasnejši« gospodarski subjekti.

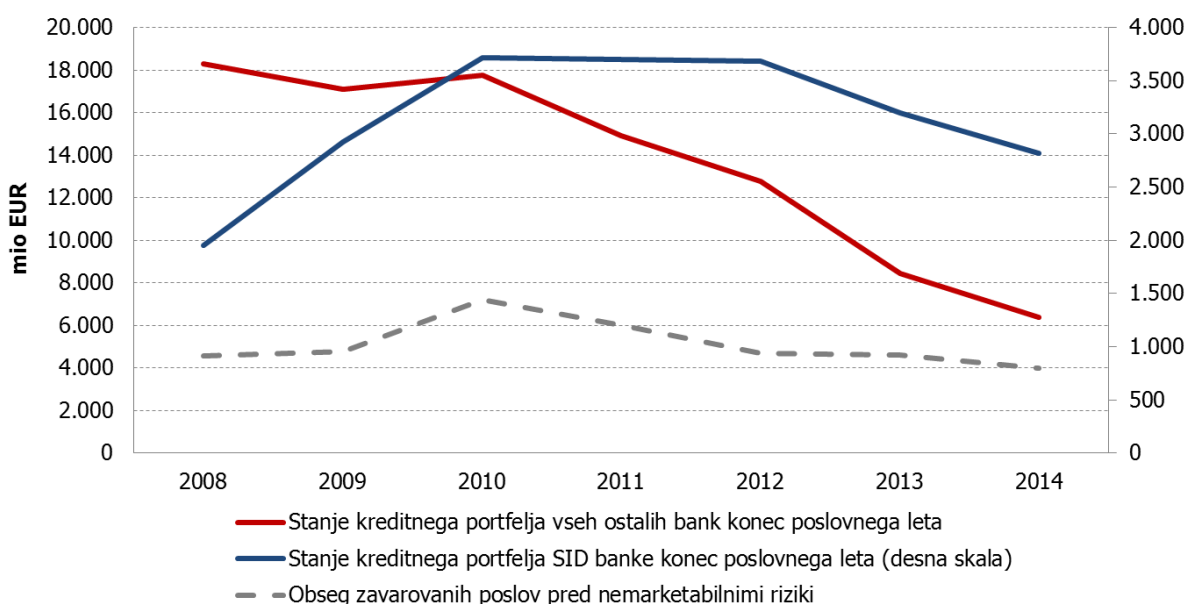
Na tej osnovi lahko ugotovimo, da je SID banka tudi v 2016 poslovala uspešno in pokazala velik pomen ter prispevala visoko dodano vrednost za slovensko gospodarstvo.

POSLOVANJE SID BANKE V LETIH KRIZE DO LETA 2014

Podobno kot vse razvojne banke je tudi SID banka v krizi bistveno povečala svojo aktivnost z namenom blaženja negativnih gospodarskih posledic. Pri tem je SID banka spremljala razvoj krize in se na njene pojavne oblike odzivala v skladu s potrebami gospodarstva in primernostjo posameznih finančnih instrumentov. V tem kontekstu so bili **ukrepi SID banke izvedeni v šestih fazah.**

V I. fazi je gospodarstvo utrpelo **dramatičen upad gospodarske rasti**, v letu 2009 za skoraj 8%, ter izvoza, v letu 2009 za več kot 17%. SID banka je zato ukrepala že v zgodnji jeseni 2008, ko na ravni države še ni bil izoblikovan prvi formalni paket kriznih ukrepov, in se odzvala z izdatnim kreditiranjem slovenskega gospodarstva (tako preko bank kot neposredno samih podjetij) in posledično izboljševanjem njegove likvidnosti, ter največjim možnim intenziviranjem spodbujanja izvoznih poslov z zavarovanjem pred netržnimi riziki. Intenzivnost odziva SID banke v tej fazi je razvidna iz naslednje slike, ki prikazuje tudi pred-krizne nivoje poslovanja banke na ključnih finančnih instrumentih.

Slika 36: Intenziviranje glavnih dejavnosti SID banke v času krize

Vir: SID banka

Pri podpori internacionalizacije slovenskih podjetij je jasno razvidna komplementarna vloga, ki jo opravlja SID banka pri zapolnjevanju tržnih vrzeli in prilagajanju zasebnemu trgu. Zaradi delnega umika zasebnih (po)zavarovalteljev (znižanje limitov, povečanje zavarovalnih premij, ipd.) in posledično težav SID-PKZ pri pozavarovanju prevzetih tveganj na pozavarovalnemu trgu, ki je imel za posledico tudi upad njenega poslovanja, je intervenirala SID banka in sicer na področju, kjer pred krizo niso bile zabeležene večje tržne pomanjkljivosti oziroma vrzeli. S pridobitvijo soglasja EK za t.i. »top-up shemo« in povečanjem obsegov zavarovanj za račun države (povečanje s 530 mio EUR zavarovanj v 2007 na 1.440 mio EUR v 2010) je SID banka, kljub izjemnemu padcu vrednosti celotnega slovenskega izvoza, omilila nestabilne razmere na trgu. Skupni obseg zavarovanj izvoznih kreditov (SID banka – netržna tveganja in SID-PKZ – tržna tveganja) se je tako že vrnil na pred-krizne nivoje oziroma jih celo presegel.

Od jeseni 2008, ko se je globalna gospodarska kriza začela, pa do konca 2013 je Skupina SID banka samo s financiranjem in zavarovanjem, kot glavnima dejavnostima, **z novimi krediti v skupni vrednosti 4,9 mrd € in 31,2 mrd € zavarovanj izvoznih kreditov in investicij podprla približno 6.800 slovenskih podjetij** oziroma več kot desetino vseh dejansko aktivnih podjetij v RS.

Slika 37: Odziv SID banke na krizne razmere

Zavarovanje:

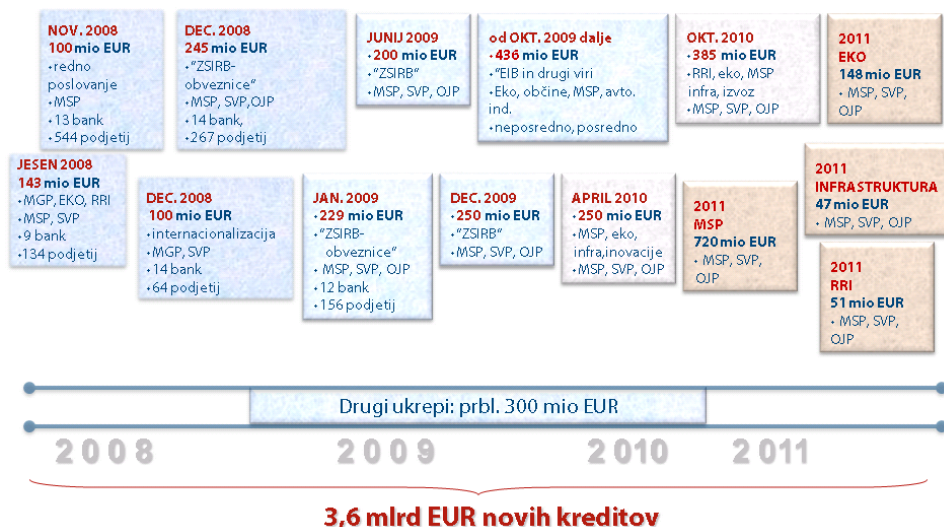
Financiranje:

Vir: SID banka

Na omilitev krča povpraševanja oziroma krča na izdatkovni strani BDP je SID banka poskušala **v II. fazi vplivati tudi s posebno shemo za slovensko avtomobilsko industrijo**, in sicer tako kratkoročno (likvidnost za obstoj podjetij in proizvodnih kapacitet do povrnitve povpraševanja) kot dolgoročno oziroma razvojno (podpora razvojnim projektom z višjo dodano vrednostjo). Poleg poslovnih je imela shema, ki je bila izpeljana tudi s sredstvi Evropske investicijske banke (EIB) v višini 130 mio EUR, tudi številne druge pozitivne učinke, predvsem z vidika dolgoročnega razvoja konkurenčnosti in okoljskega vidika.

Slika 38: Kreditiranje gospodarstva z namenskimi kreditnimi linijami v času krize

Vir: SID banka

Kreditni krč na strani bank kot III. pojavna oblika oziroma faza krize, je predvsem posledica na eni strani pretiranega zadolževanja slovenskih poslovnih bank v tujini v predkriznem obdobju. S krizo povzročene negotovosti na finančnih trgih in nezaupanja med samimi bankami, so zato tako prekinile vire sredstev za poslovanje bank (bistveno povečanje tveganja refinanciranja; likvidnost). To

je v drugi fazi krize močno prispevalo k upadu kreditiranja realnega sektorja.

SID banka se je na to odzvala s sistematičnim »dovajanjem« likvidnih sredstev v gospodarstvo (dvofazno: poslovne banke – podjetja) v kriznem obdobju 2008-2011, in sicer predvsem preko 14-ih namenskih kreditnih linij v posamični vrednosti med 47 in 720 mio €.

Kreditni krč z vidika podjetij je bila IV. glavna posledice krize, ki se je izrazila predvsem v zmanjšanju rasti posojil nebančnemu sektorju na eni strani in povečanju obrestnih mer bistveno nad evropsko povprečje na drugi strani, kot že pred tem navedeno. Na zmanjšanje posojilne dejavnosti se je SID banka odzvala z bistveno povečano lastno (neposredno) posojilno in zavarovalno aktivnostjo, vendar je se je SID banka morala tudi sama soočiti z oteženim dostopanjem do virov sredstev na mednarodnih finančnih trgih. Negotovost na trgih je namreč vplivala na bistveno večjo segmentacijo dolžnikov in diferenciacijo zahtevanih donosov glede na percepcijo posameznega dolžnika. Ker je trg Slovenijo videl kot relativno tvegano državo, ki se ni sposobna zadovoljivo soočiti z lastnimi (strukturnimi) problemi, je prišlo do padca ratinga RS in posledično tudi SID banke. To je povzročilo bistveno podražitev virov financiranja, tudi namenskih (EIB, KfW), in zmanjšanje manevrskega prostora za zagotavljanje novih posojil gospodarstvu po konkurenčnih pogojih.

SID banka se je na to odzvala s kreiranjem t.i. Spodbujevalno-razvojne platforme (SRP), ki temelji na instrumentih finančnega inženiringa. S kombinacijo povratnih sredstev SID banke in fiskalnih sredstev je namreč možno zmanjšati stroške financiranja za končne koristnike tako zaradi cenejšega vira, kot zaradi delitve tveganj med različnimi udeleženci v instrumentu finančnega inženiringa. Koncept finančnega inženiringa v RS še ni bil razvit, zato je bilo potrebno instrument razviti od začetka, vključno s spremembo Zakona o javnih financah. Sredstva, ki jih da država v finančni inženiring niso nepovratna, venar pa imajo status kredita in kritja »first loss« škod.

Kapitalski krč je V. ključna posledica krize. Po lastnih ocenah in ocenah zunanjih strokovnjakov je potreba po kapitalu skoraj 9.000 podjetij, ki ne izpolnjujejo kriterija financiranja 2/3 osnovnih sredstev s kapitalom, v krizi dosegala tudi do 5 mrd EUR. Tudi razdolževanje, ki je sledilo v luči potrebnega zmanjšanja nevzdržno visokega finančnega vzvoda, tako le delno naslavlja problem financiranja, poleg tega pa je negativno vplivalo na gospodarsko rast, zlasti preko krčenja investicij. Predvsem MSP praktično nimajo dostopa do svežega lastniškega kapitala, kar zavira njihov nadaljnji razvoj in posledično tudi gospodarsko rast, če vzamemo v obzir dejstvo, da so prav ti njeno najmočnejše gonilo.

Dodatno je SID banka sprejela upravljanje treh jamstvenih shem, ki jih je kot krizni ukrep sprejela država. V okviru prve – jamstvene sheme za podjetja je bilo izdanih za 310 mio EUR jamstev s katerimi je bilo podprtih 427 podjetij, ki so na ta način uspela pridobiti za 840,5 mio EUR novih posojil. V okviru jamstvene sheme za fizične osebe je bilo izdanih za 19 mio EUR jamstev, s katerimi je bilo podprtih 351 posameznikov, ki so na ta način pridobili za 35 mio EUR novih posojil. Obe shemi sta se iztekli z iztekom evropskega začasnega okvirja kriznega delovanja.

Dodatna poroštvena shema z zakonskim potencialom 1 mrd EUR, ki je bila namenjena financiranju investicij v razvojne projekte. Po objavljenih dveh razpisih je SID banka po pooblastilu RS razpisala poroštveno kvoto v višini 100 mio EUR in do konca leta 2012 izdala za 13,6 mio EUR poroštev. Leta 2011 je bil objavljen drugi razpis po katerem je bila do 31.7.2012 razpisana kvota v višini 50 mio EUR poroštev. V letu 2013 je SID banka na podlagi objavljenega tretjega razpisa za pridobitev poroštev Republike Slovenije za obveznosti gospodarskih družb iz naslova kreditov, najetih pri bankah in hranilnicah in namenjenih financiranju investicij v razvojne projekte, prejela tri vloge za izdajo poroštev v skupni višini 3 mio EUR. Izdanih je bilo za 1,2 mio EUR poroštev Republike Slovenije. Stanje vseh kreditov, podprtih s poroštvom Republike Slovenije, je bilo ob koncu leta 2014 27,1 milijona EUR.

V okviru tega zneska znaša poroštvo Republike Slovenije 20,4 milijona EUR. Novembra 2014 je bil objavljen nov, peti razpis, na katerega se je bilo možno prijaviti do 30. 10. 2015.

Pooblastilo SID banki je bilo v prvih dveh shemah omejeno na opravljanje vseh poslov v zvezi z izdajo, spremljanjem, unovčevanjem in izterjavo jamstev ter nadzorom nad namensko porabo kreditov na podlagi poročil poslovnih bank, v tretji pa se pooblastilo nanaša tudi na določitev višine premije glede na bonitetne razrede, ugotavljanje izpolnitve pogojev za pridobitev poroštva, presoja zavarovanih poroštev v korist RS in sklepanje pogodb v zvezi z izdajo poroštev ter pripadajočo spremljavo.

SID banka v tem kontekstu izrazila nekaj konstruktivnih pomislekov glede prenizke neoperativnosti shem, kar je prispevalo k spremembi zakona o poroštvih Republike Slovenije za financiranje investicij gospodarskih družb in njej pripadajoče uredbe. Ena od sprememb je omogočila tudi financiranje obratnih sredstev. SID banka je vse omenjene sheme upravljala kljub negativnim učinkom na lastne finančne izkaze, saj nadomestilo za opravljanje poslov po teh treh pooblastilih ne pokriva vseh s tem povezanih stroškov.

Šesta (VI.) pojavna oblika so potrebna obratna sredstva za podporo povečevanju proizvodnje ob izhodu iz krize. Tako za Slovenijo kot za evrsko območje se je izkazalo, da bo kreditiranje ni bila gonilna sila za izhoda iz krize, so pa ustrezna finančna sredstva vseeno potrebna za podporo podjetjem, ko se gospodarske razmere začenjajo izboljševati. Ob ugodnejših gospodarskih trendih v evrskem območju oziroma na ključnih izvoznih trgih, ter tudi v slovenskem gospodarstvu v drugi polovici 2013, se izpostavlja problematika financiranja povečane gospodarske aktivnosti z obratnim kapitalom. Ključni vidik te problematike je pripravljenost ali zmožnost, da podjetjem nudijo zadostno financiranje obratnega kapitala. Slovenska podjetja namreč iz krize prihajajo v slabi kondiciji in z nerešenimi strukturnimi problemi, kar potencial rasti bistveno omejuje oziroma zavira. Nekateri kazalniki, kot npr. anketne ocene finančne vrzeli, ki jih pripravlja Banka Slovenije, kažejo, da so prav mala in srednja podjetja v zadnjem obdobju krize najbolj podvržena omejenemu dostopanju do financiranja.

Naraščanje vrzeli pri MSP je spodbudilo odziv SID banke s pripravo programa za financiranje obratnega kapitala, kljub temu, da zagotavljanje obratnega kapitala ni prvenstvena naloga razvojnih bank, saj je to v pogojih normalnega delovanja finančnega sistema praviloma v domeni poslovnih bank. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT) in SID banka sta se odločila, da v okviru priprav na Program ukrepov za gospodarsko rast in delovna mesta oblikujeta poseben posojilni sklad, ki bo z zagotovitvijo večjega obsega obratnih sredstev po ugodnih pogojih poskušal odpraviti večji del trenutnih potreb MSP po obratnih sredstvih in istočasno izkoristil pozitivni moment ter podprl trende pozitivne gospodarske rasti v trenutku ko je to najbolj kritično. Podrobnosti v zvezi s posojilnim skladom za MSP se nahajajo v poglavju o izvajanju javnega pooblastila po ZSIRB.

Če potegnemo pod črto - nobena druga banka v slovenskem bančnem sistemu v času krize ni tako intenzivno povečala kreditiranja kot SID banka, ki je beležila tudi do 50-% letne rasti poslovanja. Njen kreditni portfelj se je v treh letih povečal za več kot trikrat z 1,16 mrd EUR konec 2007 na 3,75 mrd konec 2010 oziroma 3,76 konec 2011. Po letu 2011 so se sicer že pokazali učinki postopnega zmanjševanja absorpcijske sposobnosti slovenskega gospodarstva. V času krize se je obseg danih posojil nefinančnim podjetjem, če odštejemo delež SID banke, znižal z 15.875 mio EUR konec 2007 na 8.638 mio EUR konec 2013.

*Okrepljeno financiranje, kombinirano s povečanimi obsegi poslovanja tudi na drugih področjih delovanja, Brez teh ukrepov bi bila kriza brez še mnogo večja, prav tako tudi padec kreditne aktivnosti v bančnem sistemu. Opisan sklop protikriznih aktivnosti SID banke potrjuje upravičenost ustanovitve in obstoja slovenske izvozne in razvojne banke. **Hkrati potrjuje njene zmogljivosti, tako glede***

V.2.2. SID – Prva kreditna zavarovalnica d.d., Ljubljana

Gospodarska situacija se je na trgih, ki so pomembni za PKZ, razen v Rusiji, izboljšala. Tudi v letu 2016 je PKZ, predvsem zaradi povečanih aktivnosti zavarovalnih posrednikov (pritisk na nižanje premijskih stopenj), delovala v zelo konkurenčnem okolju, kar je vplivalo na prodajne aktivnosti PKZ ter iskanje novih pristopov pri prodaji in spremljanju zavarovanj. Vse to se je odrazilo v povečanju obsega zavarovanega prometa, padcu premijskih stopenj ter zmanjšanju obračunane premije. Na nižje premijske stopnje in s tem obseg premije so poleg konkurenčnega okolja vplivali tudi ugodnejši škodni rezultati zadnjih let, kar je PKZ upoštevala pri določanju premijskih stopenj. Po drugi strani pa so povečane prodajne aktivnosti PKZ med drugim vplivale na višje stroške pridobivanja in izvajanja zavarovanj.

PKZ je zaradi opisanih razmer v letu 2016 dosegla za 6,7 odstotka nižjo premijo kot v predhodnem letu (obračunana kosmata premija 2016: 14.434 tisoč EUR) in za to kategorijo ni dosegla zastavljenih načrtov. Obračunana premija je bila nižja od načrtovane zaradi nižjih premijskih stopenj in manjšega obsega zavarovanih poslov iz naslova novih zavarovanj. Skupni obseg zavarovanih poslov je sicer porasel, a nekoliko manj od pričakovanj. Po drugi strani je škodni rezultat za pretekla leta, vključno z letom 2016, ugodnejši od pričakovanega, višji od pričakovanih pa so bili tudi prejeti regresi za v preteklih letih izplačane škode.

Ugoden škodni rezultat je PKZ dosegla z dobrim obvladovanjem tveganj na področju ocenjevanja sprejetih rizikov (kupcev) in zaradi ugodnih gospodarskih in političnih razmer na trgih, kjer PKZ nudi kritje. Tudi trend gibanja škod je bil ugodnejši, kot je bilo ocenjeno ob oblikovanju rezervacij v prejšnjih letih, zato so se ocene škodnih rezervacij za pretekla škodna leta v letu 2016 izboljšale, kar je znatno izboljšalo končni poslovni izid.

Kot posledica umirjenega škodnega dogajanja je delež kosmatih obračunanih škod glede na obračunano kosmato premijo padel s 76,9 odstotka v letu 2015 na 52,6 odstotka v letu 2016. Obračunane škode v letu 2016 so bile namreč za 36,3 odstotka nižje kot v letu 2015 (znašajo 7.587 tisoč EUR), upadlo je tudi število škod. Zaradi navedenih razlogov so bili čisti odhodki za škode v letu 2016 za 442 tisoč EUR oziroma 20,4 odstotka nižji od tistih iz leta 2015. Kot posledica tega so, kljub padcu obračunane kosmate premije, čisti prihodki od premij v 2016 presegali čiste odhodke za škode za 4.108 tisoč EUR, kar predstavlja 5,7 odstotno rast (2015: 3.888 tisoč EUR).

Prihodki od pozavarovalnih provizij so bili za 458 tisoč EUR oz. 17,8 odstotka višji kot v letu 2015. Premije, cedirane pozavarovateljem, so bile sicer nižje, a se je v letu 2016 povečala stopnja provizije, prav tako pa je bila PKZ na podlagi preteklih pozavarovalnih pogodb v letu 2016 zaradi dobrih rezultatov zadnjih let upravičena do dodatne provizije oziroma do udeležbe na dobičku iz teh let. Obratovalni stroški so se v letu 2016 povečali, kar je poleg nižje premije prispevalo k povečanju stroškovne stopnje. Prihodki od naložb so bili za 61 tisoč EUR oz. 15,7 odstotka nižji kot v letu 2015, kar je posledica padajočih obrestnih mer. Vsi prihodki od naložb

v letu 2016 so izhajali iz obresti (v letu 2015 je 93,1 odstotka prihodkov od naložb izhajalo iz obresti). PKZ sicer nalaga izključno v dolžniške finančne instrumente in depozite slovenskih bank. 60,2 odstotka (2015: 64,6 odstotka) od skupnega zneska naložb predstavljajo vrednostni papirji, ki so jih izdale države članice EU oz. zanje te države jamčijo. Čisti poslovni izid obračunskega obdobja znaša 1.690 tisoč EUR, kar je za skoraj 759 tisoč EUR več kot v letu 2015.

PKZ zaradi načrtovane rasti obsega zavarovanih poslov za leto 2017 načrtuje povečanje premije v primerjavi z letom 2016. Ocena je, da bodo obračunane škode v naslednjem letu nekoliko višje kot v letu 2016, a nižje kot v letu 2015. Zaradi nekaterih visokih izplačanih škod v preteklosti bo izterjava regresov še naprej intenzivna. PKZ ocenjuje, da bo ohranila stabilen škodni rezultat.

V.2.3. Skupina Prvi faktor

V Skupini Prvi faktor so v letu 2016 potekale aktivnosti reorganizacije delovanja in upravljanja, s poudarkom na nižanju stroškov in omejevanju poslovanja oziroma nadzorovanega prenehanja poslovanja.

V letu 2016 je znašal obseg odkupljenih terjatev v Skupini Prvi faktor 74.826 tisoč EUR. Glede na realiziran obseg v letu 2015 je obseg nižji za 78,4 odstotka, kar je posledica prenehanja poslovanja oziroma izhoda iz portfelja. V drugi polovici leta ustvarjenega prometa skoraj ni bilo več.

Bilančna vsota na konsolidirani ravni je na dan 31. 12. 2016 znašala 45.523 tisoč EUR in je bila za 73,8 odstotka nižja kot konec predhodnega leta. Po bilančni vsoti je največja družba Skupine družba Prvi faktor Beograd s 26.555 tisoč EUR. Sledi ji Prvi faktor, Ljubljana z bilančno vsoto 22.511 tisoč EUR, Prvi faktor, Zagreb z 8.704 tisoč EUR in Prvi faktor, Sarajevo z bilančno vsoto 374 tisoč EUR.

V letu 2016 so vse družbe v skupini poslovale z izgubo. Izguba družbe Prvi faktor, Ljubljana je znašala 22.825 tisoč EUR. Prvi faktor Zagreb je posloval negativno v višini 4.521 tisoč EUR. Prvi faktor, Sarajevo v višini 5.283 tisoč EUR, Prvi faktor, Beograd pa v višini 95 tisoč EUR. Negativen je tudi konsolidiran rezultat Skupine, in sicer v višini 11.045 tisoč EUR, kar je posledica navedenih izgub posameznih družb v skupini. Vzrok za to je predvsem v prenehanju poslovanja ter stroških refinanciranja.

Kapital je konec leta 2016 pozitiven pri družbah Prvi faktor Ljubljana v višini 2.650 tisoč EUR, Prvi faktor Zagreb v višini 1.447 tisoč EUR in Prvi faktor Beograd v višini 2.286 tisoč EUR. Pri družbi Prvi faktor Sarajevo je bil kapital ob koncu leta 2016 enak nič. Na nivoju Skupine Prvi faktor je kapital pozitiven v višini 6.386 tisoč EUR. Konec decembra 2016 so se v skladu z izhodno strategijo in projekcijami uprave Prvi faktor Ljubljana kot matične družbe skupine Prvi faktor ter analizo zunanje svetovalne družbe, s strani obeh lastnikov izvedla dodatna vplačila v kapitalske rezerve v vsako od družb skupine Prvi faktor. Sorazmerni delež vplačil SID banke kot 50%-nega lastnika je skupaj znašal 12,2 milijona EUR.

Upoštevajoč planirane stroške za obdobje 2017-2021, stanja na računih in stanje živega portfelja ter vplačil v kapitalne rezerve so vse družbe izvajale vračila kreditov kreditodajalcem.

V.2.4. Center za mednarodno sodelovanje in razvoj (CMSR)

Tudi v letu 2016 je bila prioriteta delovanja CMSR izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja (MRS). Pokazalo se je, da so večletni programi znatno prispevali k realizaciji projektov s področja MRS, saj je za izvajalce in prejemnike donacij predvidljivost razpoložljivih sredstev ključna za izvedbo postopkov, ki so potrebni za ureditev vseh pravnih aktov, ki omogočajo realizacijo razvojnih projektov.

S pridobitvijo novih poslov je CMSR v letu 2016 realiziral presežek prihodkov nad odhodki.

CMSR je vzdrževal in razširjal mrežo stikov z državami prejemnicami razvojne pomoči (predvsem sektorskimi ministrstvi in občinami) in slovenskimi izvajalci (tako s podjetji kot z izbranimi ustanovami in strokovnjaki), ki so potencialni izvajalci razvojne pomoči. Na podlagi uspešne realizacije zastavljenega programa in z vzpostavitvijo celostne normativne podlage je CMSR okrepil svojo pozicijo osrednjega izvajalca razvojne pomoči.

CMSR je razvil metodologijo za izvajanje okoljskih projektov iz naslova konvencije o klimatskih spremembah in izdelavo ustrezne analitike in tako začel z izvajanjem razvojnih projektov okoljskega prilagajanja, financiranih iz sklada za podnebne spremembe.

Na področju publicistike in prava je CMSR tudi v letu 2016 izdajal revijo Mednarodno poslovno pravo. Promocijsko poslovna publikacija Doing Business in Slovenia 2016 je v tiskani obliki izšla v prvem polletju 2016, elektronska različica pa je še naprej redno posodabljana na Slovenskem poslovnem portalu.

VI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZSIRB

VI.1. ZSIRB

Ključni razlogi za sprejem ZSIRB in oblikovanje izvozne in razvojne banke so bili tako strateške kot sistemske narave:

a) Učinkovito izvajanje strategije razvoja Slovenije:

Doseganje ciljev **Strategije razvoja Slovenije** temelji med drugim na ciljnih Lizbonske strategije, kar zahteva intenziviranje aktivnosti in okrepitev razvojno-spodbujevalnega sistema v RS.

Ključne prioritete, ki se jih je želelo doseči z razširjenimi mandati SID banke, so bile predvsem konkurenčno gospodarstvo ter hitrejša in vzdržnejša gospodarska rast (zlasti s spodbujanjem podjetniškega razvoja in povečanjem konkurenčnosti, podpore internacionalizaciji gospodarstva, povečanjem prilivov razvojno-spodbujevalnih domačih in tujih naložb, ipd.). Večja učinkovitost razvojno-spodbujevalnega sistema pomeni tudi učinkovitejšo in cenejšo državo, povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja, učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj, kakovostnejša delovna mesta, pa tudi moderno socialno državo in večjo zaposlenost.

b) Zagotavljanje dolgoročne in stabilne gospodarske rasti in razvoja:

Zakonodajalec je upošteval močno povezavo med delovanjem finančnega sistema in gospodarsko rastjo ter vlogo finančnih trgov in posrednikov v tej zvezi, tudi v razmerah, ki zahtevajo glajenje cikla gospodarske aktivnosti.

Učinkovit finančni sistem namreč mobilizira in prerazdeli redke vire k dejavnostim z najvišjim donosom, zagotavlja likvidnost ter omogoča delitev tveganj. S tem pripomore k uspešnemu in produktivnemu delovanju podjetij v realnem sektorju. Pri tem poslovne institucije zasledujejo izključno načelo doseganja največjega dobička, zato se osredotočajo predvsem na kratkoročne zasebne koristi določenega posla; pogosto tudi na račun dolgoročnih družbenih koristi.

Zaradi tega prihaja do tržnih (finančnih) vrzeli, ko določeni segmenti gospodarstva niso v zadostni meri servisirani s strani bančnega oziroma zavarovalniškega sektorja (deprivilegirano). Primeri teh segmentov so lahko izvozni posli, dolgoročni razvojni projekti ali mala in srednja podjetja. Vsem je skupno, da so razmeroma tvegani in dolgoročni, vendar prinašajo znatne pozitivne eksternalije oziroma ekonomske in širše družbene koristi.

S spodbujevalno razvojnim financiranjem se pokrivajo omenjene tržne pomanjkljivosti, zlasti pa se pospešuje tiste dele gospodarstva, ki sicer ne bi imeli dovolj finančnih sredstev za razvoj. Zagotavljanje dolgoročnih sredstev, njihova množitev tudi z angažiranjem sredstev bank posrednic in s tem povezanimi finančnimi izvodi, kakor tudi v smislu uvajanja produktov t.i. finančnega inženiringa (mešanje sredstev EU/državnega/občinskega proračuna z drugimi javnimi in/ali zasebnimi sredstvi v enem

produktu), je možno doseči veliko dodano vrednost ter sinergijske in multiplikativne učinke na gospodarstvo in celotno razvojno financiranje, ki drugače ne bi bili možni.

V obdobjih finančnih in/ali splošnih gospodarskih kriz so opisane tržne vrzeli praviloma še bistveno večje ali pa celo dosežejo stopnjo splošnega kreditnega krča, kjer se zasebni finančni posredniki v veliki meri umaknejo s trga (tako zaradi likvidnostnih problemov kot povečanja tveganj v vseh sektorjih) in prepustijo svoje potencialne komitente brez potrebnih sredstev, ne samo za preobrat gospodarskega cikla in razvojni preboj, ampak tudi za vzdrževanje obstoječega poslovanja, ne upoštevajoč negativnih posledic za širšo družbo.

c) Izboljšanje sistema nacionalnega razvojnega financiranja:

Obstoječi sistem razvojnega financiranja zaradi svoje razdrobljenosti in drugih slabosti ni mogel ustrezno oziroma učinkovito odzivati na izpostavljene cilje in razvojne potrebe gospodarstva, družbe in okolja. Zaradi tega je bil eden izmed ključnih namenov zakonodajalca s sprejetjem ZSIRB in njegovih ključnih rešitev, predvsem z osrednjo in povezovalno vlogo SID banke v celotnem slovenskem sistemu razvojnega financiranja, le-tega spremeniti in okrepiti, odpraviti njegove slabosti ter poiskati sinergijske in multiplikacijske učinke slovenskih spodbujevalno razvojno usmerjenih institucij, vključno z možno racionalizacijo na določenih segmentih. Kot ugotavlja pričujoče poročilo, razdrobljenost in navedene šibkosti še vedno preprečujejo polno učinkovitost razvojno-spodbujevalnega sistema.

Poleg tega je bilo načrtovano, da bi lahko tako oblikovana razvojna banka igrala pomembno vlogo tudi pri prenosu sredstev oziroma instrumentov EU v slovensko okolje in sodelovanju z mednarodnimi razvojnimi institucijami, kot npr. EIB, CEB, EBRD ipd., kar bi lahko prineslo dodatne multiplikacijske učinke na gospodarstvo in celotno razvojno financiranje.

Z ZSIRB je bilo **SID banki tako dano pooblastilo za izvajanje javnih spodbujevalnih nalog** finančnega značaja na področju uvajanja in povečanja večje raznovrstnosti, konkurenčnosti in internacionalizacije gospodarstva, industrije in storitev, mednarodne trgovine, gospodarskega in razvojnega sodelovanja, podjetniških, inovacijsko-raziskovalnih in izobraževalnih dejavnosti, okolja, energije in infrastrukture, na regionalnem, socialnem, stanovanjskem in drugih za razvoj pomembnih področjih. Osnovni cilj je omogočiti, da lahko slovenska država preko specializirane banke spodbuja finančne storitve za potrebe trajnostnega razvoja slovenskega gospodarstva in upravljanje tveganj, ter poenostavi in racionalizira obstoječe oblike in načine delovanja slovenskega razvojnega financiranja, sledeč interesom učinkovitega izvajanja javno-finančne podpore.

Cilj države je bil tudi, da **postane SID banka orodje pri racionalizaciji in dvigu učinkovitosti razvojno-spodbujevalnega sistema**, in sicer tako, da prevzame povezovalno vlogo na omenjenih področjih, pomembnih za trajnostni razvoj Slovenije. S tem je bilo mišljeno predvsem sodelovanje in skupni pristopi k večjim razvojnim projektom, združevanje znanja in sredstev ter sposobnost večje koncentracije ponudbe

po sistemu »One-Stop Shop«,³¹ z upoštevanjem dodatnih vsebin oziroma področij delovanja razvojno-finančnega sistema, pri čemer niso bile izključene niti tesnejše institucionalne povezave. S tem bi dosegli multiplikativne učinke povratnih in nepovratnih sredstev ter finančnih vzvodov, predvsem v kombinaciji s finančnimi institucijami zasebnega sektorja.

Poleg omenjenih ključnih razlogov je bil posredni cilj ZSIRB tudi **učinkovitejše upravljanje javno finančnih sredstev, učinkovita in cenejša organizacija spodbujevalnega dela institucij javne uprave**, ki se ukvarja s financiranjem in posledično cenejša in učinkovitejša država ter **možnost boljšega izvajanja** njenih finančnih, gospodarskih, industrijskih, trgovinskih, okoljskih in drugih **politik**. Bistven namen te učinkovitosti in možnih racionalizacij pa je izboljšanje finančnih storitev na področju razvojnega financiranja in s tem pogojev poslovanja ter dviga kakovosti poslovnega okolja za vsa slovenska podjetja, zlasti malih in srednje velikih podjetij (MSP), vključno z njihovo večjo konkurenčnostjo na globalnem trgu.

Tudi v 2016 je SID banka v okviru področja financiranja, skladno z mandati **zagotavljala finančnemu trgu dopolnilne in dolgoročne finančne storitve za trajnostni razvoj Slovenije**. Banka je prilagajala svojo kreditno aktivnost razmeram na trgu in storitve financiranja usmerjala v razvoj in spodbujanje notranjih potencialov nacionalne ekonomije in razvoj mednarodnega gospodarskega sodelovanja ter s tem soustvarjala pogoje za krepitev konkurenčnega položaja Republike Slovenije.

Skladno z zakonsko določenimi nameni je banka **sredstva ciljnim skupinam končnih prejemnikov zagotavljala bodisi neposredno bodisi posredno prek poslovnih bank**. Vse storitve financiranja je **oblikovala dopolnilno glede na dejavnost preostalih finančnih institucij** na trgu. Dopolnilna ponudba storitev financiranja je temeljila na že **uveljavljenih instrumentih financiranja**, kot so krediti z ali brez statusa državne pomoči, odkupi terjatev, prevzemi tveganj, projektno financiranje, izvozni krediti ipd., uporabljenih tudi v mehanizmih banke za sistemsko financiranje gospodarstva, kot so kreditne linije in Spodbujevalno razvojna platforma.

Ob vsem tem je SID banka izvajala ustrezen nadzor porabe sredstev danih kreditov v skladu s pogodbeno določeno dinamiko in kriteriji ter poglobila monitoring tako finančnih institucij kot gospodarskih družb.

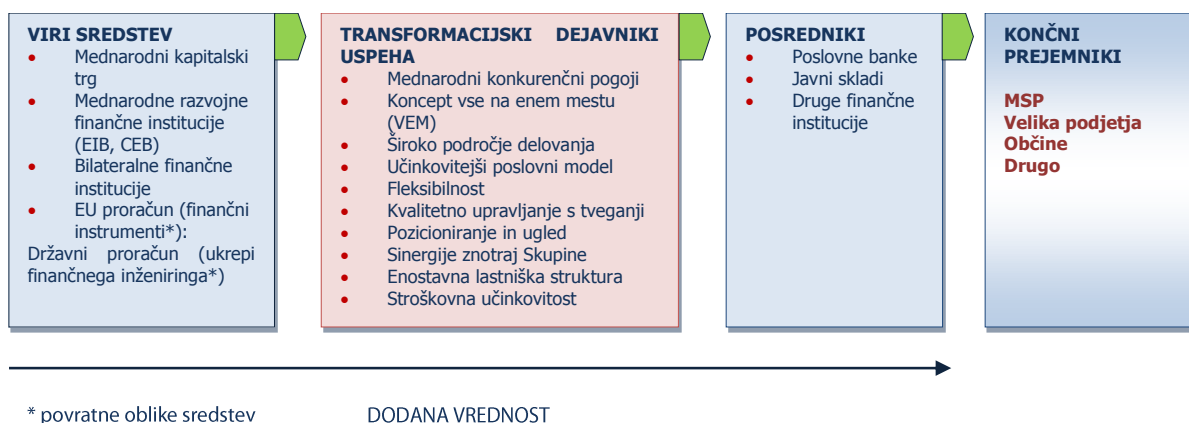
³¹ Poslovni model, po katerem je možno več zahtev oziroma povpraševanj zadovoljiti na enem mestu oziroma v eni instituciji. V konkretnem primeru SID banke s pomočjo kompletnega nabora finančnih storitev na razvojnem in spodbujevalnem ter izvoznem področju.

VI.2. KREDITNE LINIJE SID BANKE V LETU 2016

Poleg Spodbujevalno-razvojne platforme so kreditne linije SID banke eden od pomembnejših mehanizmov za sistematično financiranje gospodarstva. Kreditne linije SID banke so prilagojene načinu financiranja in pravilom državnih pomoči ter pogojem namenskih virov sredstev. Kreditne linije s statusom »razvojnega programa SID banke« so oblikovane za posredno financiranje končnih prejemnikov preko komercialnih bank in hranilnic, pri čemer SID banka nima diskrecijske pravice glede financiranja končnega prejemnika, medtem ko kreditne linije s statusom »razvojno spodbujevalni program SID banke« pomenijo, da ima SID banka diskrecijsko pravico glede financiranja končnega prejemnika, takšne linije pa se praviloma izvajajo kot sheme državne pomoči in so zato nekoliko zahtevnejše.

S kreditnimi linijami SID banka udejanja transformacijsko vlogo in s tem ustvarja novo vrednost za ciljne skupine končnih prejemnikov.

Slika 39: Transformacijska vloga SID banke

VI.2.1. Razvojni programi SID banke v letu 2016

Tabela 5: Razvojni programi SID banke v letu 2016

<i>PROGRAM</i>	<i>NAMEN</i>	<i>KONČNI PREJEMNIKI</i>
Razvojni programi	<ul style="list-style-type: none"> - Raziskave, razvoj, inovacije, nove tehnologije, izobraževanje, izobraževalna infrastruktura, zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj - Okoljevarstvo, obnovljivi viri tehnologije, učinkovita raba energije in snovi, okolju prijazna proizvodnja ali proizvod - Financiranje projektov za rast in razvoj malih in srednje velikih podjetji, internacionalizacija poslovanja podjetij vseh velikosti - Financiranje infrastrukture na regionalni ravni in stanovanjska oskrba na posebnih področjih). 	Podjetja
Program financiranja ukrepov v energijsko učinkovitost na stanovanjskem področju za fizične osebe (RP-EKO-1412)	Financiranje naložb fizičnih oseb v energetske učinkovitost na stanovanjskem področju	<ul style="list-style-type: none"> - Fizične osebe - Upravniki stavb, če se projekt nanaša na stanovanjsko stavbo, ki jo upravnik upravlja - Skupnost ali združenje etažnih lastnikov
Financiranje samostojnih podjetnikov/obrnikov ter mikro, malih in srednje velikih podjetij	Povečati dostopnost do virov financiranja samostojnih podjetnikov/obrnikov ter mikro, malih in srednje velikih podjetij z bonitetne ocene B ali slabše po metodologiji Banke Slovenije	Gospodarske družbe in samostojni podjetniki s statusom MSP, ki imajo po metodologiji Banke Slovenije bonitetno oceno B ali slabše
Razvojni program za financiranje iz vira EIB v podporo MSP in MID-Cap (SP-EIB1510)	Financiranje iz vira EIB v podporo v podporo MSP in MID-Cap	Podjetja z največ 3.000 zaposlenimi

VI.2.2. Razvojno-spodbujevalni programi SID banke v letu 2016

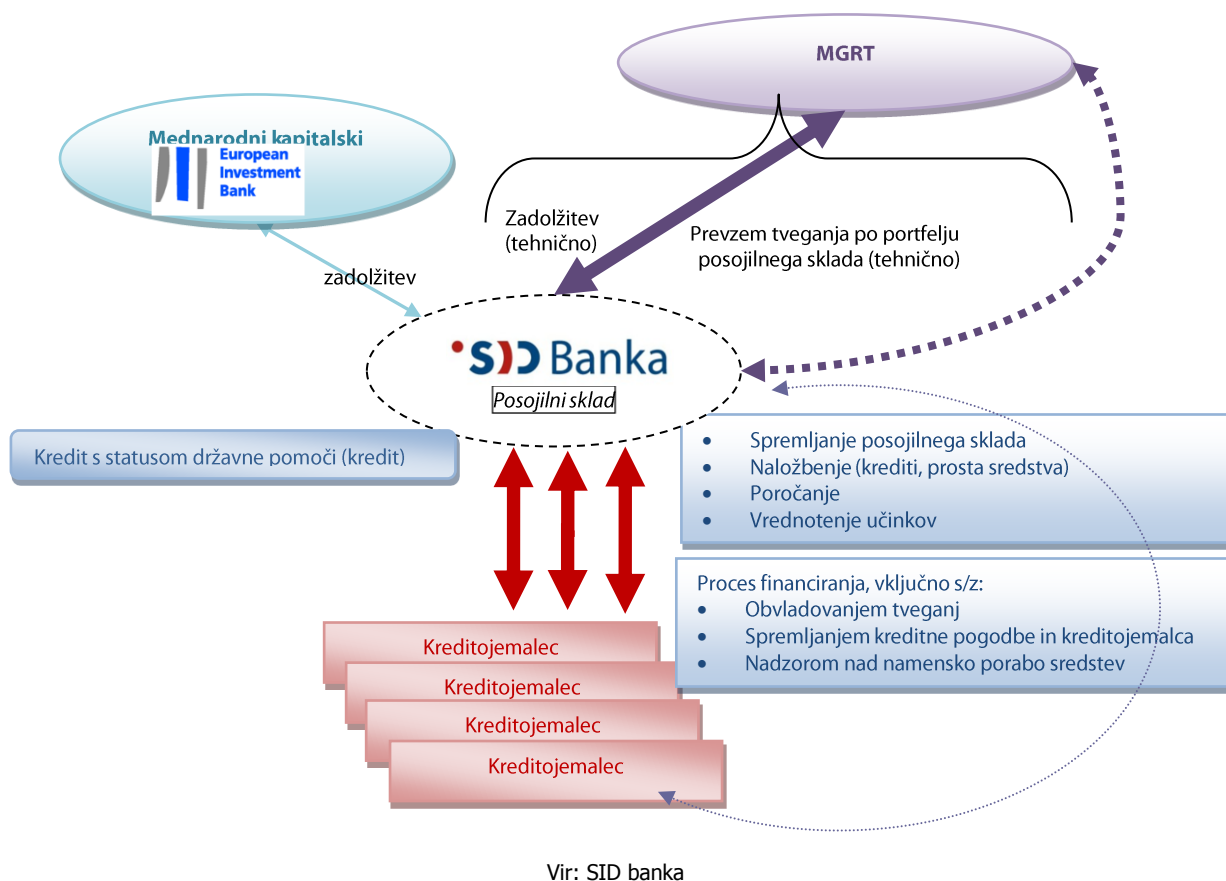
Tabela 6: Razvojno-spodbujevalni programi SID banke v letu 2016

<i>PROGRAM</i>	<i>NAMEN</i>	<i>KONČNI PREJEMNIKI</i>
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje tehnološko-razvojnih projektov 2014-2015	Financiranja primernih izdatkov za naložbe v industrijske raziskave, eksperimentalni razvoj in/ali začetne naložbe neposredno povezane z industrijskimi raziskavami in/ali eksperimentalnim razvojem oziroma začetne naložbe v korist nove gospodarske dejavnosti neposredno povezane z industrijskimi raziskavami in/ali eksperimentalnim razvojem	Gospodarske družbe
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za mikro-financiranje poslovanja malih in srednje velikih podjetij 2013-2014	Financiranje poslovanja	Gospodarske družbe s statusom MSP, ki poslujejo najmanj 2 leti
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje poslovanja malih in srednje velikih podjetij	Financiranje poslovanja	Gospodarske družbe s statusom MSP, ki poslujejo najmanj 2 leti
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje naložb in zaposlovanja malih in srednje velikih podjetij	Financiranja primernih izdatkov za naložbe in zaposlovanje	Gospodarske družbe s statusom MSP, ki poslujejo najmanj 2 leti
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje raziskav, razvoja in inovacij malih in srednje velikih podjetij	Financiranja primernih izdatkov za naložbe v industrijske raziskave, eksperimentalni razvoj	Gospodarske družbe s statusom MSP, ki poslujejo najmanj 2 leti
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje naložb in kapitalskega utrjevanja malih in srednje velikih podjetij	Spodbujanje naložb in kapitalsko utrjevanje mikro, malih in srednje velikih podjetij	Gospodarske družbe s statusom MSP, ki poslujejo najmanj 2 leti
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje poslovanja in kapitalskega utrjevanja malih in srednje velikih podjetij	Spodbujanje poslovanja in kapitalskega utrjevanja mikro, malih in srednje velikih podjetij	Gospodarske družbe s statusom MSP, ki poslujejo najmanj 2 leti
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje naložb v učinkovito rabo energije malih in srednje velikih podjetij 2014 - 2015	Financiranje naložb v učinkovito rabo energije	Gospodarske družbe s statusom MSP, ki poslujejo najmanj 2 leti
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje občin	Spodbujanje naložb v lokalno javno infrastrukturo, lokalnih ukrepov učinkovite rabe energije ter lokalne stanovanjske oskrbe za ranljive skupine prebivalstva	Občine

VI.2.3. Ukrepi finančnega inženiringa

Mešanje sredstev proračuna EU in/ali proračuna RS z drugimi lastnimi viri SID banke je način izvajanja finančnih ukrepov javnih politik v obliki povratnih spodbud za končne prejemnike, s ciljem izboljšati dostop ciljnim skupinam končnih prejemnikov do financiranja. Pri tem se lahko kombinira tudi povratne in nepovratne spodbude, če se spodbuja finančno izvedljive, a manj atraktivne naložbe (eksternalije). Tak način delovanja SID banke na področju financiranja je SID banka označila kot Spodbujevalno-razvojna platforma, z njim pa sledi praksi drugih držav članic EU na področju sodelovanja države in nacionalne razvojne banke. Pri čemer se nacionalne ureditve med seboj razlikujejo glede na specifiko pravnih podlag.

Slika 40: Model posojilnega sklada ukrepa finančnega inženiringa

Banka je v letu 2016 skupaj z MGRT izvajala tri ukrepe finančnega inženiringa oziroma sedem specializiranih kreditnih linij. Poleg aktivne kreditne linije za neposredno financiranje tehnološko-razvojnih projektov, dveh kreditnih linij za financiranje tekočega poslovanja malih in srednje velikih podjetij, kreditne linije za financiranje naložb in zaposlovanja malih in srednje velikih podjetij, kreditne linije za financiranje raziskav, razvoja in inovacij malih in srednje velikih podjetij je SID banka v 2016 uvedla še dve novi kreditni liniji, namenjeni neposrednemu financiranju malih in srednje velikih podjetij, eno za financiranje poslovanja in kapitalnega utrjevanja malih in srednje velikih podjetij ter drugo za financiranje naložb in kapitalnega utrjevanja malih in srednje velikih podjetij.

Novi kreditni liniji temeljita na principu ugodnega dolgoročnega posojila z dolgim moratorijem na odplačilo glavnice. Poleg tipičnih razvojnih učinkov glede na ciljne vsebine na tržnih vrzelih

(investicije, raziskave, razvoj, inovacije, dolgoročni obratni kapital) je glavni namen produkta omogočiti podjetjem z nizko kapitalsko ustreznostjo, da izboljšajo ročnostno strukturo dolgov, se postopno kapitalsko okrepijo in uvajajo (nov) perspektiven poslovni model.

Omenjene kreditne linije praviloma vsebujejo elemente državne pomoči, ki se odražajo v ugodnih obrestnih merah kreditov. Z vsemi sedmimi kreditnimi linijami je SID banka v letu 2016 tudi z neposrednim financiranjem izkazala podporo malim in srednje velikim podjetjem ter razvojno naravnanim podjetjem.

V letu 2016 je bilo v okviru skladov finančnega inženiringa plasiranih 117,1 milijona EUR novih sredstev v obliki kreditov. Neto dani krediti so ob koncu leta 2016 znašali skupaj 164,6 milijona EUR. Tehtana povprečna ročnost kreditov je znašala 7,1 leta, tehtan povprečen pribitek nad referenčno obrestno mero pa 2,37 odstotne točke. Uporabljeni viri sredstev MGRT in Evropske investicijske banke sta bila ključna za zniževanje stroškov financiranja končnim upravičencem. Z enim evrom vira ministrstva je bilo na voljo 3,8 evra osnovnega kreditnega potenciala.

SID banka in MGRT sta s temi ukrepi financiranja izboljšala dostopnost do dolgoročnih virov za financiranje mikro, malih in srednje velikih podjetij ter razvojnih projektov, ki temeljijo na lastni raziskovalno-razvojni dejavnosti podjetij za povečevanje njihovih inovacijskih in konkurenčnih sposobnosti, vključno z vstopanjem na nove trge in v nove povezave.

Z uvajanjem povratnih oblik financiranja in kombiniranjem virov sredstev SID banka zagotavlja ugodne pogoje kreditiranja za slovensko gospodarstvo (ročnost, obrestna mera, zavarovanja) ter multiplikacijski in revolving učinek na sredstva državnega proračuna.

SID banka je v letu 2016 v okviru možnih nadgradenj ponudbe in zagotavljanja dodane vrednosti za gospodarstvo in finančne posrednike preučila dodatne možne modele podpore in s tem povezane potrebne vsebinsko tehnične prilagoditve, v tem okviru predvsem možne intenzivnejše vključevanje SID banke v izvajanje finančnih instrumentov v okviru evropske kohezijske politike 2014-2020. Skladno s trendom na ravni EU glede prehoda iz nepovratnih v povratne oblike financiranja je tudi Slovenija v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike za obdobje 2014-2020 opredelila del sredstev za izvajanje finančnih instrumentov (438 milijonov EUR od približno treh milijard EUR). Kljub postopnemu prehodu na povratne oblike financiranja bo SID banka tudi v prihodnje soočena z izrivanjem njenih instrumentov oziroma konkurenco s strani nepovratnih sredstev.

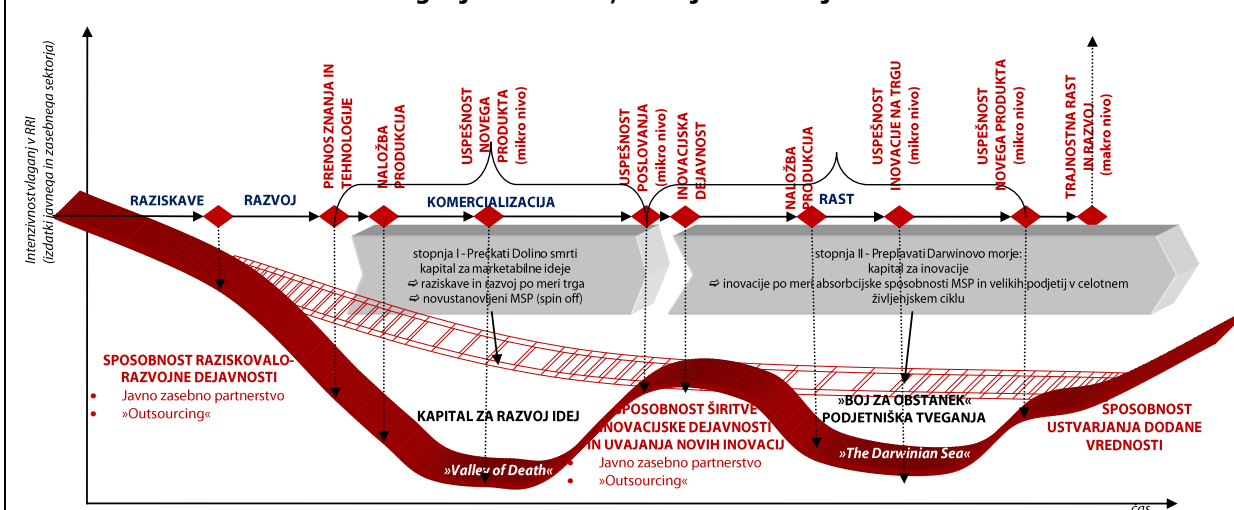
VI.2.3.1. Posojilni sklad ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje tehnološko-razvojnih projektov

Na kompetenčen dostop do virov financiranja za podjetja vseh velikosti, ki svojo rast gradijo na inovacijski dejavnosti, vpliva cikel intenzivnosti vlaganj v raziskave, razvoj in inovacije. Z namenom da se premosti posledice »nezanimanja« kapitala zaradi asimetričnosti med tveganji poveznimi z razvojem znanja in njegovo komercializacijo ter pričakovanimi donosi zasebnih vlagateljev na eni strani (ponudba kapitala) in še sprejemljivimi stroški financiranja na drugi

strani (povpraševanje po kapitalu), sta MVZT³² in SID banka dne 15.11.2011 sklenila Pogodbo o financiranju in izvajanju ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje tehnološko-razvojnih projektov 2011-2013, s katero sta dogovorila 12-letni posojilni sklad v obsegu 150 milijonov EUR, pri čemer sredstva državnega proračuna znašajo 50 milijonov EUR, druga lastna sredstva SID banke pa 100 milijonov EUR. V ta namen se je SID banka zadržala tudi pri EIB. Cilj posojilnega sklada Ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje tehnološko-razvojnih projektov 2011-2013 je s postopnim sproščanjem dostopa do dolgoročnih virov financiranja gospodarskim družbam, ki svojo rast strateško načrtujejo in udeležujejo na osnovi vlaganj v inovacijsko dejavnost (vključno z raziskovalno-razvojno dejavnostjo) z namenom internacionalizacije produktov spodbuditi tudi prebojni razvoj.

VRZELI V INTENZIVNOSTI VLAGANJ V RAZISKAVE, RAZVOJ IN INOVACIJE

Slika 41: Vrzeli v intenzivnosti vlaganj v raziskave, razvoj in inovacije

Vir: različna literatura, lastni prikaz

Vlaganja v raziskave, razvoj in inovacije so najbolj intenzivna v segmentu temeljnih raziskav (op. pridobivanje novega znanja), predvsem na račun javnih izdatkov za raziskave in razvoj, kjer so ukrepi (nefinančni in finančni) države najbolj učinkoviti. Intenzivnost vlaganj v raziskave, razvoj in inovacije postopoma pada v segmentu aplikativnih raziskav (op. vgradnja znanja v produkte), katerih rezultate je možno uporabiti v gospodarstvu.

S fazo komercializacije (op. uvajanje produkta na trg) znanja vlaganja v raziskave, razvoj in inovacije značilno upadejo, zaradi danega obsega kapitala (dolžniškega, lastniškega, ki se preusmerja v naložbe vezane v uvajanje produkta na trga ali v druge atraktivnejše naložbe. Nastane vrzel, ki jo nekateri avtorji imenujejo dolina smrti in je posledica nižjih vlaganj v raziskave, razvoj in inovacije, podvrženih pričakovani donosnosti kapitala in danemu obsegu kapitala. Dno vlaganj v raziskave, razvoj in inovacije je doseženo ob uvedbi novega produkta na trg. Najkasneje v tej fazi je pričakovati rast vlaganj v raziskave, razvoj in inovacije, ki je pogojena z zasledovanjem cilja ustvarjanja višje dodane vrednosti, le-ta pa je med drugim tudi pod vplivom stopnje uspešnosti uvajanja tehnoloških in netehnoloških inovacij.

³² V skladu z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list Republike Slovenije, št. 8/2012) je bila pristojnost področja tehnologije prenesena z Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo (MVZT), ki se z navedenim zakonom ukinja, na Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT).

Z uvajanjem inovacij na trg se kapital ponovno preusmeri predvsem v financiranje naložb in produkcije, kot (ne)posredne posledice inovacijskih dejavnosti³³ (op. širitev proizvodnih kapacitet, internacionalizacije,...). Nevarno je, da se v tej fazi raziskovalno-razvojna dejavnost upočasnjuje ali pa celo popolnoma zastane, ker podjetja nimajo zadostnih virov za sočasno ohranjanje primernega nivoja inovacijske dejavnosti in proizvodnje ali pa zaspijo ob uspešni inovaciji. Zaradi delovanja trga (globalnega) se podjetja znajdejo v pastih, ki jo v literaturi poimenujejo tudi Darwinovo morje.

Velikost »doline smrti« in »Darwinovega morja« je odvisna od ukrepov države in (ne)aktivnosti kapitalskega trga v oziru do sposobnosti lokalne in globalne ekonomije za: raziskovalno-razvojno dejavnost, širitev inovacijske dejavnosti in uvajanje novih produktov oziroma rešitev, ustvarjanje dodane vrednosti (rast prihodkov, znižanje stroškov). Dolino smrti in Darwinovo morje je možno premostiti oziroma preplavati zgolj ob kontinuiranem naraščanju vlaganj v raziskave, razvoj in inovacije. Za kontinuiteto vlaganj v raziskave, razvoj in inovacije je bistvena uspešna kombinacija razvojnih politik s pripadajočimi cilji in ukrepi. Za doseganje nacionalnega in evropskega cilja glede vlaganj v raziskave, razvoj in inovacije (% BIRR³⁴ v BDP) so tako na nacionalni kot evropski ravni oblikovani in implementirani številni ukrepi, ki naj bi vodili v optimalno intenzivnost vlaganj v RRI (raziskave, razvoj in investicije), ki opravičuje promocijo Slovenije kot »družbe znanja in inovativnega podjetništva«.

Gre za prvi primer finančnega ukrepa države, ki ga SID banka izvaja v svojem imenu in za svoj račun, in hkrati za **pilotni projekt Spodbujevalno-razvojne platforme**, ki je ključen za krepitev konkurenčnosti podjetij, produktno diverzifikacijo podjetij ter rast inovativnih podjetij. Hkrati je to bil prvi produkt SID banke, katerega financiranje SID banke pomeni dovoljeno državno pomoč za ciljne skupine končnih prejemnikov v primerjavi z ostalim produktnim portfeljem leta 2011, ki kot tak ni vseboval elementov državnih pomoči.

Za namen prve porabe sredstev posojilnega sklada sta SID banka in MGRT dogovorila eno kreditno linijo, ki se izvaja kot shema pomoči skladno z Uredbo Komisije (ES) št. 800/2008 oz. njeno naslednico Uredbo Komisije (EU) št. 651/2014. Ker so se leta 2014 spremenila pravila državnih pomoči za obdobje 2014-2020, sta MGRT in SID banka dogovorila, da kreditno linijo Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje tehnološko razvojnih projektov 2011-2013 nasledi nova kreditna linija Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje tehnološko-razvojnih projektov 2014-2015.

Kreditne linije posojilnega sklada se izvajajo kot **sheme državne pomoči, ki jih priglasijo SID banka in predstavljajo** t.i. odprto ponudbo oziroma **trajen neposreden dostop podjetjem do novih virov** za namen spodbujanja lastne raziskovalno-razvojne dejavnosti gospodarskih družb.

³³ Inovacijske dejavnosti so: raziskovalno-razvojna dejavnost; pridobitev izpopolnjenih strojev, opreme in računalniške opreme ali programske opreme za proizvodnjo novih ali bistveno izboljšanih proizvodov in postopkov; nakup ali pridobitev licence za patente in nepatentirane izume, strokovnega znanja in izkušenj in drugih vrst znanja od drugih podjetij ali organizacij; usposabljanje osebja za razvoj in/ali uvajanje novih ali bistveno izboljšanih proizvodov in postopkov; dejavnosti za uvajanje novega ali bistveno izboljšane izdelka ali storitve, vključno z raziskavo trga in oglaševanjem ob lansiranju; drugi postopki in tehnične priprave za uvajanje novih ali bistveno izboljšanih proizvodov in postopkov, ki jih drugje še ni.

³⁴ Bruto domači izdatki za raziskovalno-razvojno dejavnost (BIRR) so skupni notranji izdatki za raziskovalno-razvojno dejavnost, ki se izvaja na nacionalnem ozemlju v določenem obdobju. BIRR vključuje tudi raziskovalno-razvojno dejavnost, ki se izvaja znotraj države in je financirana iz tujine, izključuje pa plačila za raziskovalno-razvojno dejavnost, ki se izvaja v tujini. BIRR sestavljajo tako skupaj notranji izdatki štirih sektorjev: poslovnega sektorja, vladnega sektorja, visokošolskega sektorja in zasebnega nepridobitnega sektorja.

Tabela 7: Pregled števila in zneska sklenjenih kreditnih pogodb do 31. 12. 2016

na dan	št. končnih prejemnikov	št. kreditov	odobrene glavnice (sredstva MGRT)	delež osnovnega kreditnega potenciala programa	povprečna vrednost odobrene glavnice	najnižja vrednost glavnice	najvišja vrednost glavnice
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje tehnološko-razvojnih projektov 2011-2013							
31.12.2012	15	19	99.122.250 (33.040.750)	66,08%	5.216.961	300.000	18.690.000
31.12.2013	17	21	103.065.250 (34.355.083)	68,71%	4.907.869	300.000	18.690.000
31.12.2014	18	23	107.845.250 (35.588.932)	71,90%	4.843.935	300.000	18.690.000
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje tehnološko-razvojnih projektov 2014-2015							
31.12.2015	1	1	13.575.000 (4.479.750)	24,6%	13.575.000	13.575.000	13.575.000
31.12.2016	5	5	24.641.983 (8.131.854)	44,7%	4.928.397	1.000.000	13.575.000

Tabela 8: Pregled ročnosti in obrestnih mer kreditov po sklenjenih kreditnih pogodbah do 31. 12. 2016

na dan	tehtana povprečna ročnost kreditov	tehtana povprečna obrestna mera kreditov (letna obrestna mera brez EURIBOR)
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje tehnološko-razvojnih projektov 2011-2013		
31.12.2012	9,20 let	207 bazičnih točk
31.12.2013	9,18 let	204 bazičnih točk
31.12.2014	8,88 let	206 bazičnih točk
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje tehnološko-razvojnih projektov 2014-2015		
31.12.2015	8,21 let	166 bazičnih točk
31.12.2016	7,67 let	155 bazičnih točk

Glede na obliko spodbude (op. povratna sredstva) gre za projekte, ki bodo generirali novo vrednost, ki upošteva kreditno sposobnost končnega prejemnika omogoča odplačilo kredita. Glede na raznolikost gospodarskih družb in njihove cilje, se doseganje le-teh **spremlja preko enotnih kazalnikov učinkov**, ki so razvrščeni v tri skupine kazalnikov: (a) kazalniki rezultata, ki se uporabljajo za spremljanje takojšnjih neposrednih učinkov projekta v obdobju trajanja projekta, (b) kazalniki učinka, ki se uporabljajo za spremljanje dolgoročnih neposrednih učinkov projekta v obdobju trajanja projekta, podaljšanem za spremljanje učinkov, (c) kazalniki vpliva, ki se uporabljajo za spremljanje dolgoročnih posrednih učinkov projekta na poslovanje kreditojemalca v obdobju trajanja projekta, podaljšanem za spremljanje učinkov (podatki se nanašajo na celotno poslovanje podjetja).

Pred pričetkom projekta končni prejemnik oceni pričakovano vrednost projekta ter nato na letni ravni poroča o dejanskem stanju pričakovanega učinka. Za kazalnike se spremlja (a) uspešnost učinka, ki pove odstotek realizacije načrtovane vrednosti kazalnika ob zaključku opazovanega obdobja, (b) neto učinkovitost vloženih sredstev, ki meri učinkovitosti vloženih sredstev glede na dejansko vložena sredstva in dejanski učinek ter (c) uspešnost vpliva projekta na poslovanje podjetja, ki meri dejanski učinek glede pričakovano stanje če gospodarska družba ne bi izvedla projekta.

Tabela 9: Pregled pričakovanih in dejanskih učinkov po projektih/kreditojemalcih ob zaključku opazovanih obdobj (trajanje projekta podaljšana za 3 leta v primeru MSP ali 5 let v primeru ostalih podjetij) po kreditnih pogodbah sklenjenih do 31. 12. 2016

Kazalnik ¹	Pričakovana vrednost kazalnika ob zaključku opazovanega obdobja ⁴ s projektom ²	Realizirana vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2016 ³
Izdatki podjetja za RR	108.991.206,00	32.549.946,23
Naložbe v nova osnovna sredstva	90.998.708,00	60.691.244,57
Ogljični odtis izdelka	181,20	181,20
Druge oblike pravic intelektualne lastnine	12,00	14,00
Netehnološke inovacije (tržne inovacije, organizacijske inovacije)	15,00	6,00
Ustvarjena delovna mesta	1.231,00	1.197,00
PCT patentne prijave	7,00	10,00
Tehnološke inovacije (inovacije proizvoda, inovacije postopka)	176,00	46,00
Znamke	5,00	5,00
Znamke Skupnosti	3,00	3,00
Modeli	18,00	11,00
Modeli Skupnosti	11,00	10,00
Patenti	16,00	29,00
Zaposleni	25.232,00	33.116,00
Dodana vrednost	1.149.990.161,00	1.168.389.408,91
Dodana vrednost na zaposlenega	939.549,00	889.692,66
Izvoz	4.044.922.388,00	4.163.168.766,24
Izvoz visoko ali srednje tehnološko zahtevnih izdelkov	581.000.246,14	550.579.217,00
Prihodki od prodaje	4.583.784.343,00	4.789.608.816,84
Prihodki od prodaje izdelkov novih za trg in novih za podjetje	187.961.814,00	97.452.463,86
Prihodki	4.462.004.749,00	4.958.153.406,25
Vsi izdatki podjetja za inovacijsko dejavnost	140.506.409,68	77.672.869,90
Vsi izdatki podjetja za RR	177.584.970,68	194.076.871,13

¹ kazalniki so pojasnjeni v Navodilu o poročanju v primeru samostojnega neposrednega financiranja ,ki je objavljeno na spletni strani SID banke

² podatki so ocena podana s strani kreditojemalcev/končnih upravičencev in so povzeti po vlogah na osnovi katerih, so bile sklenjene kreditne pogodbe v obdobju 15. 11. 2011 – 31. 12. 2016

³ Podatki pomenijo prvo objavo stanja kazalnika na dan 31. 12. 2016. V enem primeru SID banka še čaka na prvo objavo s strani podjetja, zato so tam uporabljeni podatki za leto 2015.

⁴ Opazovano obdobje se za mala in srednja velika podjetja izteče tri leta po predvidenem datumu zaključka projekta, za ostala podjetja pa pet let po predvidenem datumu zaključka projekta

Med podprtimi projekti prevladujejo projekti predelovalne industrije. Izvajanje ukrepa finančnega inženiringa vodi v izboljšanje dostopnosti do dolgoročnih virov za financiranje razvojnih projektov, ki temeljijo na lastni raziskovalno-razvojni dejavnosti podjetij za povečevanje njihovih inovacijskih in konkurenčnih sposobnosti, vključno z vstopanjem na nove trge in v nove povezave.

VI.2.3.2. Posojilni sklad ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje razvoja malih in srednje velikih podjetij

Na podlagi nacionalnega reformnega programa 2013-2014 je SID banka v sodelovanju z Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo pripravila **Ukrep finančnega inženiringa**

za spodbujanje razvoja malih in srednje velikih podjetij, ki pomeni vsebinsko in finančno širitev Spodbujevalno razvojne platforme.

Prvotni proračun Ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje razvoja malih in srednje velikih podjetij je znašal **500 milijonov EUR**, od tega 120 milijonov EUR zagotavlja MGRT, 380 milijonov EUR pa SID banka, tudi iz naslova zadolževanja pri EIB. Pogodbo sta MGRT in SID banka sklenila dne 10.9.2013. S prerazporeditvijo 51 milijonov EUR iz vira MGRT na Posojilni sklad ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje naložb, poslovanja in kapitalskega utrjevanja malih in srednje velikih podjetij in znižanjem ustreznega deleža sredstev iz vira SID banke v letu 2016, znaša proračun posojilnega sklada 287,5 milijonov EUR.

Za namen prve porabe sredstev 12-letnega posojilnega sklada sta MGRT in SID banka dogovorila **izvedbo 4 kreditnih linij**, in sicer: (i) Razvojno-spodbujevalni program SID banke za mikrofinanciranje poslovanja malih in srednje velikih podjetij 2013 – 2014, (ii) Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje poslovanja malih in srednje velikih podjetij 2013 – 2014, (iii) Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje naložb in zaposlovanja malih in srednje velikih podjetij 2013 – 2014 in (iv) Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje raziskav, razvoja in inovacij malih in srednje velikih podjetij 2013 – 2014.

Prednost kreditov iz posojilnega sklada poleg ročnosti in dostopnosti so **obrestne mere, ki so praviloma nižje od tržnih**, zato imajo ti krediti status dovoljene državne pomoči oziroma pomoči de minimis. **Ciljna skupina so podjetja, ki zaposlujejo in ki delujejo vsaj dve leti.**

S tem ukrepom država sledi praksi drugih držav članic EU na področju sodelovanja z nacionalnimi razvojnimi bankami. Pri čemer se nacionalne ureditve med seboj razlikujejo glede na specifično pravnih podlag.

Ukrep predstavlja **pomemben ekonomski mejnik prehoda iz nepovratnih oblik sofinanciranja projektov v povratne oblike financiranja MSP**. Do leta 2016 si bo SID banka prizadevala v okviru ukrepa **podpreti 100 projektov, 1000 podjetij in 30.000 delovnih mest**. Ukrep tudi sledi usmeritvi Slovenske industrijske politike, sprejete februarja 2013, in sicer v okviru podpore rasti in razvoju podjetij ter širitvi na tuje trge prek dolžniških virov financiranja (instrumenti finančnega inženiringa: subvencioniranje obrestnih mer, mikrokrediti, mikrogarancije, krediti in mezzanine krediti, garancije). Ukrep je skladen tudi z nacionalnim reformnim programom 2013 - 2014, ki ga je vlada sprejela maja 2013.

MSP 1 - Tekoče poslovanje (mikrofinanciranje)

Tabela 10: Pregled števila in zneska sklenjenih kreditnih pogodb do 31. 12. 2016

na dan	št. končnih prejemnikov	št. kreditov	odobrene glavnice (sredstva MGRT)	delež osnovnega kreditnega potenciala programa	povprečna vrednost odobrene glavnice	najnižja vrednost glavnice	najvišja vrednost glavnice
31.12.2013	15	15	993.000 (238.320)	4,3%	66.200	30.000	100.000
31.12.2014	132	133	8.967.000 (2.152.080)	38,9%	67.421	30.000	100.000
31.12.2015	236	243	16.119.800 (3.868.752)	69,9%	66.337	30.000	100.000
31.12.2016	316	340	22.139.300 (5.313.432)	96,0%	65.116	30.000	100.000

Tabela 11: Pregled ročnosti in obrestnih mer kreditov po sklenjenih kreditnih pogodbah do 31. 12. 2016

na dan	tehtana povprečna ročnost kreditov	tehtana povprečna obrestna mera kreditov (letna obrestna mera brez EURIBOR)
31.12.2013	2,77 let	200 bazičnih točk
31.12.2014	2,93 let	199 bazičnih točk
31.12.2015	2,95 let	200 bazičnih točk
31.12.2016	2,96 let	181 bazičnih točk

MSP 2 - Tekoče poslovanje

Tabela 12: Pregled števila in zneska sklenjenih kreditnih pogodb do 31. 12. 2016

na dan	št. končnih prejemnikov	št. kreditov	odobrene glavnice (sredstva MGRT)	delež osnovnega kreditnega potenciala programa	povprečna vrednost odobrene glavnice	najnižja vrednost glavnice	najvišja vrednost glavnice
31.12.2013	29	29	12.469.000 (2.992.560)	6,3%	429.966	110.000	1.000.000
31.12.2014	206	214	79.265.000 (19.023.600)	39,7%	370.397	105.000	1.000.000
31.12.2015	300	338	119.051.500 (28.572.360)	59,7%	352.223	101.000	1.000.000
31.12.2016	375	449	153.401.500 (36.816.360)	76,9%	341.651	60.000	1.000.000

Tabela 13: Pregled ročnosti in obrestnih mer kreditov po sklenjenih kreditnih pogodbah do 31. 12. 2016

na dan	tehtana povprečna ročnost kreditov	tehtana povprečna obrestna mera kreditov (letna obrestna mera brez EURIBOR)
31.12.2013	2,94 let	170 bazičnih točk
31.12.2014	2,94 let	164 bazičnih točk
31.12.2015	2,96 let	164 bazičnih točk
31.12.2016	2,96 let	155 bazičnih točk

MSP 3 - Naložbe in zaposlovanje

Tabela 14: Pregled števila in zneska sklenjenih kreditnih pogodb do 31. 12. 2016

na dan	št. končnih prejemnikov	št. kreditov	odobrene glavnice (sredstva MGRT)	delež osnovnega kreditnega potenciala programa	povprečna vrednost odobrene glavnice	najnižja vrednost glavnice	najvišja vrednost glavnice
31.12.2015	5	5	1.919.915 (460.780)	3,6%	383.983	142.282	795.883
31.12.2016	57	64	16.021.816 (3.845.236)	30,0%	250.341	30.175	1.700.000

Tabela 15: Pregled ročnosti in obrestnih mer kreditov po sklenjenih kreditnih pogodbah do 31. 12. 2016

na dan	tehtana povprečna ročnost kreditov	tehtana povprečna obrestna mera kreditov (letna obrestna mera brez EURIBOR)
31.12.2015	6,26 let	192 bazičnih točk
31.12.2016	6,89 let	138 bazičnih točk

MSP 4 - Raziskave, razvoj in inovacije

Tabela 16: Pregled števila in zneska sklenjenih kreditnih pogodb do 31. 12. 2016

na dan	št. končnih prejemnikov	št. kreditov	odobrene glavnice (sredstva MGRT)	delež osnovnega kreditnega potenciala programa	povprečna vrednost odobrene glavnice	najnižja vrednost glavnice	najvišja vrednost glavnice
31.12.2015	2	2	950.000 (228.000)	8,1%	475.000	350.000	600.000
31.12.2016	4	4	2.730.000 (655.200)	23,4%	682.500	280.000	1.500.000

Tabela 17: Pregled ročnosti in obrestnih mer kreditov po sklenjenih kreditnih pogodbah do 31. 12. 2016

na dan	tehtana povprečna ročnost kreditov	tehtana povprečna obrestna mera kreditov (letna obrestna mera brez EURIBOR)
31.12.2015	9,64 let	228 bazičnih točk
31.12.2016	7,92 let	162 bazičnih točk

VI.2.3.3. Posojilni sklad ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje naložb, poslovanja in kapitalskega utrjevanja malih in srednje velikih podjetij

SID banka je v februarju 2016 po pogodbi o financiranju in izvajanju ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje naložb, poslovanja in kapitalskega utrjevanja MSP vzpostavila nov posojilni sklad, v okviru katerega sta uvedeni dve kreditni liniji, in sicer Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje poslovanja in kapitalskega utrjevanja MSP in Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje naložb in kapitalskega utrjevanja MSP, vsaka v obsegu 100 milijonov EUR.

Z razvojnim posojilom za kapitalsko utrjevanje malih in srednjih podjetij SID banka omogoča perspektivnim podjetjem z nizko kapitalsko ustreznostjo, da pridejo do cenovno dostopnih virov financiranja, izboljšajo strukturo po ročnosti virov ter se postopno kapitalsko okrepijo in uvajajo (nov) perspektiven poslovni model. Ob izteku posojila morajo biti ta podjetja sposobna dostopati do virov financiranja pri komercialnih bankah. Gre za ugodno dolgoročno posojilo do 12 let, z dolgim moratorijem na odplačevanje glavnice, ki temelji na osnovi finančnega inženiringa s sredstvi SID banke in MGRT.

MSP 7 - Tekoče poslovanje s kapitalsko utrditvijo

Tabela 18: Pregled števila in zneska sklenjenih kreditnih pogodb do 31. 12. 2016

na dan	št. končnih prejemnikov	št. kreditov	odobrene glavnice (sredstva MGRT)	delež osnovnega kreditnega potenciala programa	povprečna vrednost odobrene glavnice	najnižja vrednost glavnice	najvišja vrednost glavnice
31.12.2016	31	31	49.803.000 (12.699.765)	49,8%	1.606.548	100.000	5.000.000

Tabela 19: Pregled ročnosti in obrestnih mer kreditov po sklenjenih kreditnih pogodbah do 31. 12. 2016

na dan	tehtana povprečna ročnost kreditov	tehtana povprečna obrestna mera kreditov (letna obrestna mera brez EURIBOR)
31.12.2016	11,66 let	623 bazičnih točk

VI.3. RAZVOJ NOVIH FINANČNIH PRODUKTOV

V letu 2016 je SID banka z vidika novih produktov med drugim izvedla naslednje aktivnosti:

- uvedba novega Razvojno-spodbujevalnega programa SID banke za financiranje poslovanja in kapitalskega utrjevanja malih in srednje velikih podjetij
- uvedba novega Razvojno-spodbujevalnega programa SID banke za financiranje naložb in kapitalskega utrjevanja malih in srednje velikih podjetij
- prilagoditve pogojev financiranja naslednjih kreditnih linij, ki jih SID banka izvaja v okviru ukrepov finančnega inženiringa: »Razvojno-spodbujevalni program SID banke za mikrofinanciranje poslovanja MSP«, »Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje poslovanja MSP«, »Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje naložb in zaposlovanja v MSP«, Razvojno-spodbujevalni program za financiranje raziskav, razvoja in inovacij malih in srednje velikih podjetij« in »Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje tehnološko-razvojnih projektov«;
- uvedba kreditne linije »Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje občin«;
- priprava in podpis sporazuma z EIF o potencialnem strateškem sodelovanju na področju lastniškega investiranja v MSP in mid-cap podjetja, v okviru EFSI;
- prilagoditve pogojev financiranja preko bank in hranilnic s ciljem boljšega in hitrejšega posredovanja sredstev do končnih prejemnikov;
- druge aktivnosti za namen vključevanja SID banke v izvajanje Evropskega sklada za strateške naložbe v okviru Naložbenega načrta za Evropo -Junckerjev plan (npr. preko EIAH- European Investment Advisory Hub, je SID banka kot nacionalna vstopna točka podprla energetska agencijo Goleo za pridobitev tehnične pomoči za investicijske projekte občin);
- aktivnosti za namen vključevanja SID banke v izvajanje evropske kohezijske politike 2014-2020 (op. finančni instrumenti EU);
- vključevanje posebnih dolgoročnih namenskih virov sredstev EIB, CEB, KfW ter MVZT³⁵ in MGRT v kreditne linije SID banke za MSP;
- itd.

SID banka je poleg tega v letu 2016 izvedla še številne druge aktivnosti na področju uvajanja novih produktov, s katerimi se **preusmerja iz enostavnih interventnih ukrepov v novo generacijo finančnih storitev, ki bodo zaradi večje prilagojenosti tudi bistveno bolj**

³⁵ V skladu z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list Republike Slovenije, št. 8/2012) je bila pristojnost področja tehnologije prenesena z Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo (MVZT), ki se z navedenim zakonom ukinja, na Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT).

strukturirani oziroma sofisticirani, v dometu še prostega regulatornega kapitala pa tudi bolj tvegani.

SID banka tudi v 2016 ostala zvesta enemu izmed ključnih načel poslovanja SID banke - **ustvarjanju neposredne ali posredne dodane vrednosti za končne koristnike**, kar pa ni v celoti možno brez spremljanja njihovih potreb in neprestanega prilagajanja produktov letem (*customization*).

VII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZZFMGP

SID banka, kot pooblaščenca institucija na področju zavarovanja izvoznih poslov in investicij po Zakonu o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (Ur.l. RS, št. 2/04 in 56/08, »ZZFMGP«) v povezavi s 3. členom Zakona o Slovenski izvozni in razvojni banki (Ur.l. RS, št. 56/08 in 20/09, »ZSIRB«),³⁶ **si prizadeva za čim večjo podporo izvozu in investicijam, še posebej na področju srednje in dolgoročnih tveganj**, saj zaradi velikosti poslov in njihove relativne tveganosti ostaja pooblaščenca ustanova tako rekoč edini zavarovatelj izvoznih kreditov in investicij pred netržnimi tveganji.

Na podlagi zakonskega pooblastila po ZSIRB ima SID banka status pooblaščenca institucije za opravljanje vseh poslov po ZZFMGP, in tako v imenu in za račun Republike Slovenije (»RS«) izvaja naslednje **storitve**:

- zavarovanje in pozavarovanje kratkoročnih izvoznih kreditov/terjatev pred nekomercialnimi in drugimi netržnimi tveganji,
- zavarovanje srednjeročnih izvoznih kreditov pred nekomercialnimi in/ali komercialnimi tveganji,
- zavarovanje izhodnih investicij pred nekomercialnimi in/ali komercialnimi tveganji,
- zavarovanje bančnih (storitvenih) garancij,
- zavarovanje kreditov za pripravo izvoza pred komercialnimi tveganji in
- ostale posle po pooblastilu.

SID banka kot pooblaščenca institucija zavaruje v imenu in za račun Republike Slovenije tista komercialna in nekomercialna tveganja (**netržna - nemarketabilna tveganja**³⁷), ki jih zaradi njihove narave in stopnje tveganja zasebni pozavarovalni sektor ni pripravljen prevzeti ali pa ima za to omejene zmogljivosti. To pomeni, da zasebni trg ni sposoben prevzemati nekaterih tveganj in nuditi zavarovanj brez jamstva države, kar povzroča nedelovanje trga ali obstoj tržnih vrzeli (*market failure*), ki jih zapolnjuje **pooblaščenca institucija** ter na ta način **dopolnjuje finančni trg (komplementarnost)**.

Precejšen delež slovenskega izvoza blaga in storitev, zlasti za bolj tvegane trge, brez zavarovanja pooblaščenca institucije tako ne bi bil realiziran oziroma izvozniki za prodajo svojih izdelkov brez zavarovanja ne bi mogli zagotoviti konkurenčnih pogojev kreditiranja. Zaradi tega je **vloga države tukaj ključna**. Z ustreznim zavarovanjem lahko slovenski izvozniki in investitorji tudi v bolj tveganih državah zmanjšujejo tveganja iz poslovanja in s tem ustvarjajo gospodarsko varnost.

³⁶ S sprejetjem ZSIRB in po začetku njegove uporabe septembra 2008 je SID banka pridobila pooblastilo za izvajanje storitev pooblaščenca institucije skladno z določili ZZFMGP za nedoločen čas.

³⁷ Netržna tveganja je Komisija EU opredelila v svojem Sporočilu iz leta 2012 kot komercialna in nekomercialna tveganja zasebnih in javnih kupcev v državah, ki niso članice EU in niso uvrščene med bogatejše članice OECD ter vsa tveganja z ročnostjo nad dvema leti v državah EU in bogatejših članicah OECD. Zaradi krize, ki je prizadela predvsem države iz t.i. »kluba bogatejših«, je bilo potrebno spremeniti pravila in postopke, Grčija pa je postala prva država evro območja, katere riziki so bili v kontekstu kreditnih rizikov pripoznani kot netržno tveganje.

VII.1. ZAVAROVANJE IZVOZNIH POSLOV

VII.1.1 Uvod

Na globalnem nivoju se je v 2016 zvrstilo mnogo dogodkov, ki so razburkali svetovno politično dogajanje in posledično vplivali na geopolitična tveganja oziroma dogajanja na kapitalskih trgih. Glavni dogodki, ki so vplivali na ocenjena deželna tveganja držav so povezani z nadaljevanjem terorističnih aktivnosti ekstremnih islamskih skupin. Teroristični napadi v Franciji, Belgiji in Turčiji, kasneje še v Veliki Britaniji in Rusiji, držijo vse države proti islamske koalicije v pripravljenosti. Na zadnjih predsedniških volitvah v ZDA je zmagal kandidat republikanske stranke Donald Trump, ki je znan po svojih nepredvidljivih pogledih in nenadnih reakcijah. V Evropi je najbolj odmeval referendum v Veliki Britaniji, s katerim so se državljani odločili, da izstopijo iz Evropske unije. Po odmevnosti ni zaostajal niti neuspešni državni udar v Turčiji in kasnejše napetosti med Turčijo in Evropsko unijo.

Vrednost plačanih škod je na globalnem nivoju v 2016 dosegla rekordne vrednosti od obdobja globalne finančne krize naprej. Njihov nastanek je bil predvsem posledica političnih dogodkov (nestabilna politična dogajanja v Braziliji, Islamska država na Bližnjem vzhodu in v Severni Afriki, nerešen rusko – ukrajinski konflikt, dvomi v trdnost kitajske ekonomije kar so odražali tudi borzni tečajji, spor v Južno kitajskem morju, Severna Koreja in njene jedrske kapacitete, politična nestabilnost v Venezueli in v Južno afriški republiki itd.). Politične nestabilnosti v državi oziroma regiji slabšajo ekonomsko situacijo v državi in obratno. Upošteva se da je trg dobrin in kapitala globalen, lahko sprememba razmer v enem delu sveta vpliva na svetovno ekonomijo.

V takšnem dinamičnem dogajanju je vloga izvozno kreditnih agencij in njenega združenja Bernske unije zelo pomembna, saj vnaša v poslovno okolje elemente stabilnosti in zaupanja, zaradi katerih se menjava med poslovnimi subjekti povečuje. V primeru tržnih neustreznosti lahko omenjene institucije s svojimi zavarovalnimi produkti delujejo proticiklično. Kreditne zavarovalnice in izvozno kreditne agencije so lahko učinkovite v svojih poslanstvih le tako, da s svojim delovanjem in svojimi zavarovalnimi proizvodi vzpostavljajo zaupanje poslovnega okolja. Banke in podjetja morajo verjeti, da bodo zavarovanja na voljo v dobrih in slabih časih in da bodo škode, če bodo nastale, izplačane na način in v zneskih kot to določajo zavarovalne pogodbe.

Za leto 2016 kažejo podatki podjetja TXF, katerega glavna dejavnost je zasledovanje dogajanj na področju globalnih izvoznih transakcij, da se je izvozno financiranje in zavarovanje, ki je z njim povezano, v svetovnem merilu v 2016 končno pobralo. Izvozno kreditne agencije so v 2016 po njihovih podatkih realizirale 124,9 mrd USD obsega³⁸, kar je 48 odstotkov več kot leto prej. Podatki poročil TXF vključujejo poleg realiziranih poslov še posle v teku oziroma dobljene posle, zato so številke bistveno višje od tistih, ki jih poroča združenje Bernska unija. Kljub metodološkemu razkoraku pa so na določenih mestih v gradivu povzete, ker vseeno izražajo glavne izvozne trende.

³⁸ Podatki podjetja TXF, ki globalno spremlja dogajanja na področju trade finance v svetu.

Globalno je bila največja rast prometa evidentirana na področju energetike, ki je v 2016 predstavljala 35,3 odstotka obsega, ki so ga opravile izvozno kreditne agencije. Letalstvo, ki je vsa leta predstavljal pomemben del svetovnega prometa izvozno kreditnih agencij, je bil segment, ki je najmanj prispeval k rasti zavarovalnega obsega v 2016 v primerjavi z letom 2015, kar je predvsem pripisati manjši aktivnosti izvozno kreditnih agencij na področju financiranja, predvsem pa manjši aktivnosti ameriške EXIM banke zaradi omejitev v njenem delovanju, ki jih je sprejel ameriški kongres. Ladjedelništvo ni bilo v 2016 dosti boljše, še vedno pa predstavlja pomemben segment za poslovanje izvozno kreditnih agencij.

Največ poslov, ki so jih podprle izvozno kreditne agencije v 2016 je bilo geografsko realiziranih na področju Bližnjega vzhoda, ki predstavlja skoraj tretjino celotnega trga izvozno kreditnih transakcij. Drugi največji trg za izvozno kreditiranje v 2016 je bila Rusija, kar je pripisati realizaciji projekta Yamal LNG (projekt izkoriščanja tekočega zemeljskega plina, ki se nahaja v arktičnem delu Rusije). Brez tega projekta bi bil opravljen obseg poslov izvozno kreditnih institucij v Rusiji v 2016 za 2 mrd USD manjši kot v letu 2015.

Povprečna vrednost enega svetovnega izvoznega posla v 2016, ki ga podpre izvozno kreditna agencija, znaša 90,5 mio USD, povprečna ročnost pa je 11,8 let.

Ne glede na visoke zneske plačanih škod, se svetovno zavarovalništvo sooča s padanjem pobranih premij za sklenjena zavarovanja. Paradoks dodatno povečuje dejstvo, da na trg zavarovalništva vstopajo novi subjekti, kar utemeljuje dejstvo, da v panogi vlada močna ponudbena in cenovna konkurenca.

Plačane škode v letu 2016, ki so kot že omenjeno rekordne od leta 2010 naprej, so prizadele predvsem države, katerih ekonomije temeljijo na surovinskih osnovah, to so predvsem države v razvoju. Globalna finančna kriza v obdobju od 2008 do 2011 pa je prizadela predvsem razvite države. Statistike kažejo, da je največ plačanih škod v zadnjih dveh letih plačano za kupce v Braziliji, Rusiji, Saudski Arabiji, Hong Kongu in v Mehiki.

Druge tematike, ki še pomembno determinirajo finančno industrijo pa se o njih ne govori veliko so klimatske spremembe, naraščajoča ekonomska neenakost, konec liberalizma³⁹, pomanjkanje zaupanja v institucije in pomanjkanje zaupanja v stroko. Najbolj zaskrbljujoča je zadnja, saj obstajajo analize priznanih bonitetnih hiš, da zavarovalnice s svojim odnosom do prevzemanja tveganj in cenovno politiko podcenjujejo rizike, pa premijske stopnje kljub temu še naprej padajo, zavarovalni obseg pa raste.

Skupni obseg zavarovanih poslov, ki jih je realizirala SID banka, se je v letu 2016 v primerjavi z letom prej znižal za 16,4 odstotka, pri čemer pa se je bistveno zvišal obseg obravnavanih in podprtih srednjeročnih poslov. Obseg zavarovanih kratkoročnih poslov se zmanjšuje, kar je pripisati večji aktivnosti komercialnih zavarovalnic in komercialnih bank ter njihovi večji pripravljenosti za prevzemanje tveganj. Pooblaščenca institucija se je v 2016 osredotočila na zavarovanje srednjeročnih poslov, kar je prvenstveno vsebina njenega poslanstva in kar odražajo tudi doseženi poslovni rezultati.

³⁹ William Clark, head of UK Trade Credit at AIG.

Zavarovanje srednjeročnih poslov se je povečalo za 2,5 krat, medtem ko se je zavarovanje kratkoročnih poslov znižalo za 18,7%.

Na globalnem nivoju je obseg srednjeročnih zavarovanj upadel, medtem ko je SID banka rasla. Odstopanje je najverjetneje posledica majhnega števila realiziranih srednjeročnih poslov slovenskih izvoznikov letno, zato eden ali dva posla več, pomenita relativno velik porast.

Na področju kratkoročnih zavarovanj je v nasprotju z globalnim trendom evidentiran padec. Pripisati ga je dejstvu, da so v zavarovalnem združenju Bernske unije na področju zavarovanj kratkoročnih terjatev pretežno komercialne zavarovalnice. Portfelj komercialnih zavarovalnic pa je rasel, saj so komercialne zavarovalnice bistveno zvišale svojo pripravljenost za prevzemanje tveganj. Na takšen način so izrinjale s trga tiste izvozno kreditne agencije, ki zavarujejo le nemarkatebilne rizike, to so riziki, ki jih privatni trg ne sprejema.

SID banka kot pooblaščenca institucija beleži v 2016 bistveno nižja izplačila škod v primerjavi z letom 2015, kar je v nasprotju z globalnim trendom. Povprečna vrednost zavarovanega posla se je v 2016 v primerjavi z letom prej povečala. Prav tako je daljša povprečna ročnost zavarovanega posla. Na teh dveh elementih SID banka sledi globalnemu trendu.

Število sklenjenih poslov v 2016 je manjše kot leto prej. Vzrok je v bančnih garancijah, ki so jih poslovne banke v preteklih letih pretežno zavarovale pri pooblaščenca instituciji, medtem ko jih v 2016 zaradi spremenjenih tržnih razmer in spremenjenih poslovnih politik niso več. Upošteva omenjene procese in okoliščine je pooblaščenca institucija svojo vlogo podpore slovenskemu izvozu uspešno realizirala.

VII.1.2. Zavarovanje izvoznih poslov na svetovnem trgu

Skupni obseg sklenjenih kreditnih zavarovanj in investicij za leto 2016, kot so poročale članice Bernske unije in Praškega kluba, je bil za ca. 5 % višji kot leto prej in je dosegel 1.186 mrd EUR. Najvišji delež predstavljajo zavarovanja kratkoročnih terjatev, ki znašajo skoraj 955 mrd EUR oziroma 80,5 % vseh sklenjenih zavarovanj. Srednjeročna in dolgoročna kreditna zavarovanja, ki jih sklepajo izvozno kreditne agencije, so znašala 126,7 mrd EUR, zavarovanja investicij pa 103,9 mrd EUR.

Omenjena rast zavarovalnega prometa na mednarodni ravni je posledica tveganj, ki jih povzročajo globalna nihanja ekonomskih kategorij (padec cen energije, cenovna nihanja na blagovnih borzah) in politična tveganja, ki so posledica spremenjenih geopolitičnih razmer. Nadalje odraža zavedanje izvoznikov, uvoznikov in bank, ki vedno bolj prepoznavajo zavarovanje kreditnih rizikov kot pozitiven element za spodbudo blagovni menjavi med ekonomskimi subjekti.

Skupna izpostavljenost iz sklenjenih zavarovanj konec leta 2016 znaša 867,6 mrd EUR kar je skoraj 4,5 % več kot konec leta 2015. Povečanje izhaja pretežno iz naslova zavarovanih investicij, medtem, ko zabeležena višja izpostavljenost iz naslova zavarovanih srednjeročnih poslov v letu 2016 raste izključno zaradi tečaja USD/EUR.

Plačane škode v 2016 znašajo 5,8 mrd EUR, kar je za 5,3 % več kot v 2015. Rast škod je pripisati predvsem zavarovanju kratkoročnih terjatev in zavarovanim investicijam, medtem ko

je vrednost plačanih škod na zavarovanju srednjeročnih kreditov manjša kot leto prej. Podoben razvoj je tudi na področju regresov.

Tabela 20: Podatki o zavarovanih poslih (vir: spletna stran BU)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
v mio EUR									
Obseg zavarovanih poslov	793.608,8	703.842,4	819.821,3	888.624,0	997.318,4	981.395,3	1.081.711,3	1.129.315,4	1.185.639,2
izpostavljenost (31.12.)	422.772,8	458.017,7	540.591,8	606.711,9	644.775,1	654.910,5	732.118,6	830.596,8	867.607,0
Plačane škode	1.655,0	3.811,9	2.702,3	3.021,9	3.465,9	3.274,3	3.614,6	5.478,7	5.769,9
Regresi	5.366,2	3.133,3	1.960,8	1.972,3	2.354,9	1.924,1	2.499,7	2.492,0	5.785,6

* Podatki pridobljeni s spletnih strani BU aprila 2017, podatki niso dokončni.

Tabela 21: Zavarovanje kratkoročnih/srednjeročnih poslov in investicij– BU

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
v mio EUR									
Kratkoročni izvozni posli									
Obseg zavarovanih poslov	643.792,8	536.005,5	636.854,8	683.717,1	782.995,8	792.375,0	864.051,8	901.561,0	955.023,2
Plačane škode	800,0	1.686,1	1.147,9	1.021,7	1.386,1	1.387,9	1.648,4	2.365,1	2.639,9
Regresi	226,6	230,2	279,8	285,8	258,0	279,0	464,3	355,2	373,3
Srednjeročni izvozni posli									
Obseg zavarovanih poslov	108.259,3	133.555,1	133.219,7	146.908,3	138.369,6	116.971,4	136.134,0	141.171,5	126.682,7
izpostavljenost (31.12.)	319.346,4	356.176,2	399.935,0	450.944,3	476.453,8	476.951,9	534.560,3	602.139,3	612.038,3
Plačane škode	797,3	2.108,9	1.405,5	1.861,9	1.985,0	1.780,2	1.769,9	2.976,1	2.854,0
Regresi	5.131,8	2.896,4	1.670,1	1.667,3	2.015,6	1.588,9	1.967,4	2.126,1	5.350,0
Investicije									
Obseg zavarovanih poslov	41.556,7	34.281,8	49.746,8	57.998,6	75.953,0	72.048,9	81.525,6	86.582,9	103.933,3
izpostavljenost (31.12.)	103.426,4	101.841,5	140.656,8	155.767,6	168.321,2	177.958,6	197.558,3	228.457,5	255.568,6
Plačane škode	57,7	16,9	148,9	138,3	94,8	106,2	196,3	137,5	276,0
Regresi	7,9	6,6	10,9	19,2	81,2	56,2	68,0	10,7	62,3

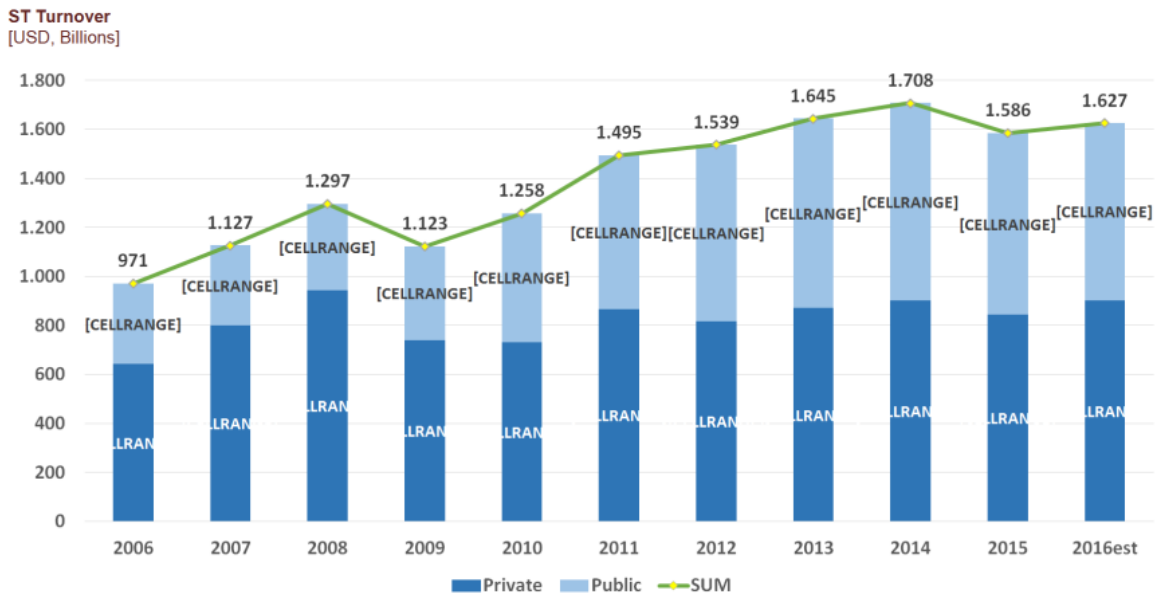
* Na spletnih straneh BU izpostavljenost iz naslova kratkoročnih poslov ni podana

VII.1.2.1. Kratkoročni izvozni posli

Kratkoročne posle predstavljajo posli z ročnostjo krajšo od dveh let, v glavnem gre za terjatve s 30, 60 ali 90 dnevno zapadlostjo. Večinoma so to dobave potrošniških dobrin in naravnih surovin. Povpraševanje po teh dobrinah in posledično tudi po tem zavarovanju je običajno v največji meri povezano z aktualnim stanjem v globalnem ekonomskem okolju.

Na področju zavarovanja kratkoročnih terjatev je opazna stabilna rast obsega sklenjenih poslov. V 2016 je bilo sklenjenih za 5,9 % več zavarovanj kratkoročnih poslov, kar je bistveno več kot je zrasel obseg mednarodne trgovine, ki je po podatkih WTO zrasla za skromnih 2,8 %. Porast je pripisati večjemu zavedanju izvoznikov, da je učinek zavarovanja koristen.

Slika 42: Obseg novih kratkoročnih zavarovanj globalno

Vrednost plačanih škod raste tudi v letu 2016. Po poročanju članic BU je škodni količnik presegel 70 odstotkov. Največ škod je bilo izplačanih za kupce iz držav Rusija, Brazilija, Venezuela, ZDA in Saudska Arabija.

Nizke marže na trgih kovin in surovin vplivajo tudi na nizke premijske stopnje kratkoročnega izvoznega zavarovanja. Pričakovati je volatilitnost teh trgov tudi v prihodnosti, prav tako še nadaljnje cenovne pritiske na nižanje zavarovalnih premij.

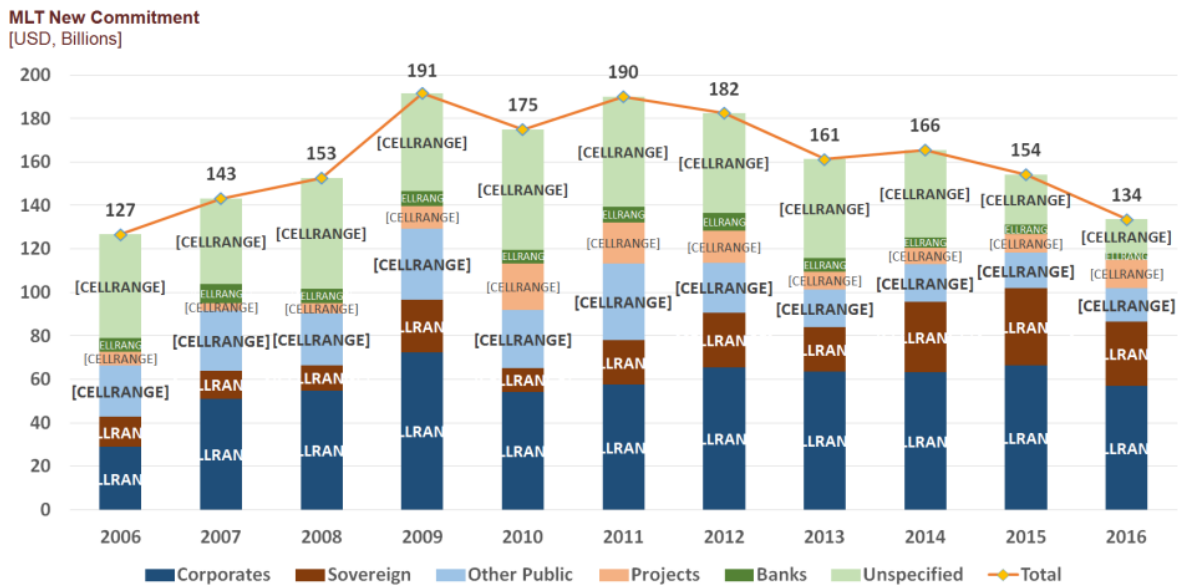
Bistveni element uspeha na področju kratkoročnega zavarovanja v prihodnjih letih bo takšna digitalizacija, ki bo uspela povezati vse komercialne dejavnosti zavarovancev (nabava, prodaja, transport) preko različnih inovativnih modelov financiranja s poslovnimi bankami in zavarovalnicami.

VII.1.2.2. Srednjeročni izvozni posli

Zavarovanja srednjeročnih in dolgoročnih kreditov se nanašajo na zavarovanja kapitalskih dobrin. Omenjene transakcije so daljše ročnosti, najpogosteje od pet do sedem let, pa tudi do deset in petnajst let za projekte izrabe obnovljivih virov energije in v določenih primerih izgradnje infrastrukturnih objektov. V teh poslih so zavarovanci večinoma banke, ki financirajo omenjene posle.

Obseg sklenjenih poslov v 2016 je bil nižji za 10,3 %. K nižjemu obsegu omenjenega zavarovanja je pomembno prispeval nižji obseg sklenjenih oz. zavarovanih poslov v Rusiji (brez projekta Yamal), Kitajski in nekaterih afriških državah.

Slika 43: Obseg sklenjenih srednjeročnih izvoznih poslov globalno

Doseženi zavarovalni promet v 2016 je presegel le nivo sklenjenih zavarovanj leta 2006. Upošteva že omenjeni padec je sklepati, da bo nivo izpostavljenosti tovrstnih zavarovanj na tem segmentu v naslednjem obdobju še nižji. Pričakovanja za naslednje leto so dobra, kar utemeljuje zmerni investicijski optimizem investorjev ter dejstvo, da se je stanje na globalnih finančnih trgih počasi stabiliziralo. Nenazadnje rast že izkazujejo podatki TXF v obsegu dobljenih novih poslov.

V vrednosti plačanih škod prednjači država Brazilija, sledijo ji Rusija, Španija, Ukrajina, Iran ter ZDA. Vzroki so prvenstveno v političnih razmerjih, ki se odražajo v obliki politične nestabilnosti, gospodarskih sankcij in nerešenih vojnih konfliktih.

VII.1.2.3. Zavarovanje investicij

Zavarovanje investicij vključuje širok nabor zavarovalnih produktov, ki obsegajo zavarovanje prvenstveno političnih rizikov, v določenih produktnih inačicah pa tudi zavarovanje komercialnih tveganj.

Rast zavarovanja investicij v 2016 znaša 20,0 % in izkazuje stabilno rast v celotnem opazovanem obdobju. Pomemben delež k rasti zavarovanja investicij so prispevale kitajska, češka, korejska in nizozemska izvozna agencija, ki je v 2016 izpad na zavarovanju srednjeročnih in dolgoročnih terjatev nadomestila z rastjo zavarovanja investicij.

Škode so se v 2016 podvojile, znatno pa se je povečal tudi znesek izterjanih regresov glede na predhodno leto.

VII.2. MEDNARODNO ZAVAROVANJE, KI GA IZVAJA SID BANKA

VII.2.1. Splošno

VII.2.1.1. Slovensko poslovno okolje in slovenski izvoz v letu 2016

Po podatkih Statističnega urada RS (»SURS«) je v obdobju 1-12/2016 slovenski izvoz blaga znašal ca. 24,9 mrd EUR in se je v primerjavi z letom 2015 zvišal za 4,2%. Uvoz je znašal 24,1 mrd EUR blaga (ali za 3,9% več kot v letu 2015).

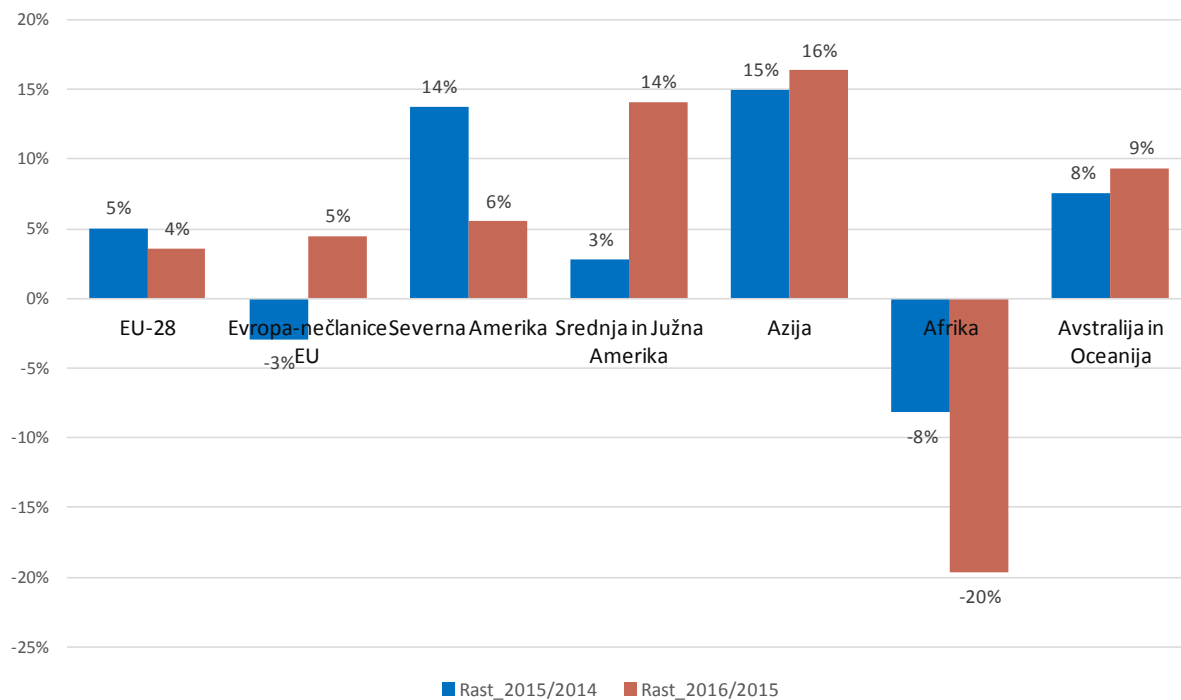
Tabela 22: Izvoz in uvoz blaga, december 2016

	XII 2016	I-XII 2016	<u>XII 2016</u> XII 2015	<u>I-XII 2016</u> I-XII 2015
	1.000 EUR		indeks	
Izvoz	1.974.691	24.903.099	106,6	104,0
EU-28	1.424.197	19.016.340	106,6	103,4
države nečlanice EU	550.494	5.886.759	106,3	106,2
Uvoz	1.955.906	24.064.453	101,1	103,3
EU-28	1.562.260	19.479.721	99,5	103,6
države nečlanice EU	393.646	4.584.732	108,0	102,0
Saldo menjave	18.785	838.646	-.1)	-.1)
Pokritost uvoza z izvozom v %	101,0	103,5	-.1)	-.1)

1) Izračun ni smiseln.

Vir: SURS

Slika 44: Rast slovenskega izvoza 2015/2014 in 2016/2015

V poročilu je zajet samo izvoz blaga (brez storitev), ki je primernejši za analizo, saj je Skupina SID banka zavarovala predvsem blagovni izvoz, medtem ko je delež storitev nizek in predstavlja nekaj več kot 1 odstotek celotnega zavarovalnega prometa.

V tem obdobju je presežek v blagovni menjavi s tujino znašal 838,6 mio EUR in je bil najvišji v zadnjih enajstih letih. Izvoz se je povečal predvsem zaradi nadaljevanja rasti izvoza v države članice EU.

Pokritost uvoza z izvozom je znašala 103,5%. Glavne trgovinske partnerice Slovenije so bile tudi v letu 2016 Nemčija, Italija, Hrvaška, Avstrija, in Francija. Slovenski izvoz v 2016 je zrasel na vseh kontinentih, razen v Afriki, kjer že drugo leto zapored upada. Po izvozu rastejo največ azijski trgi, kjer prednjačijo Kitajska, Japonska in Iran.

VII.2.1.2. Zavarovanje pred nemarketabilnimi riziki

VII.2.1.2.1. Obseg zavarovanih poslov

Obseg zavarovanih poslov pred nemarketabilnimi riziki je v letu 2016 znašal 538,9 milijona EUR in predstavlja vrednostno 16,4-odstotno znižanje v primerjavi s predhodnim letom, kar je predvsem posledica že omenjenih razmer na področju zavarovanj kratkoročnih terjatev. K znižanju je pomembno prispevalo tudi dejstvo, da ni bil realiziran nobeden od napovedanih treh velikih izvoznih projektov slovenskih izvoznikov. Vsi trije posli so bili odpovedani oziroma so bili razveljavljeni javni razpisi, eden pa je bil premaknjen v naslednja leta. Na področju zavarovanja investicij je še vedno upad, kar je posledica trajajoče nizke investicijske dejavnosti podjetij in predčasnih odpovedi nekaterih večjih zavarovalnih pogodb na področju izhodnih investicij.

Nizko realizacijo zavarovalnih poslov v zadnjih letih gre deloma pripisati tudi strukturnim spremembam bančnega sektorja, saj je v Sloveniji, razen SID banke, malo bank, ki bi izvajale izvozno financiranje.

Dodatno je potrebno upoštevati, da je slovenska ekonomija majhna, zato lahko izpad enega ali dveh večjih poslov predstavlja vrednostno veliko odstopanje realizacije med obdobji. To še posebej velja za leto 2016, ko se niso kot že predhodno omenjeno realizirali trije veliki izvozni posli, napovedani leto prej.

Realiziran obseg predstavlja 5,1 odstotka največjega možnega zneska novo prevzetih letnih obveznosti, opredeljenega v ZZFMGP⁴⁰.

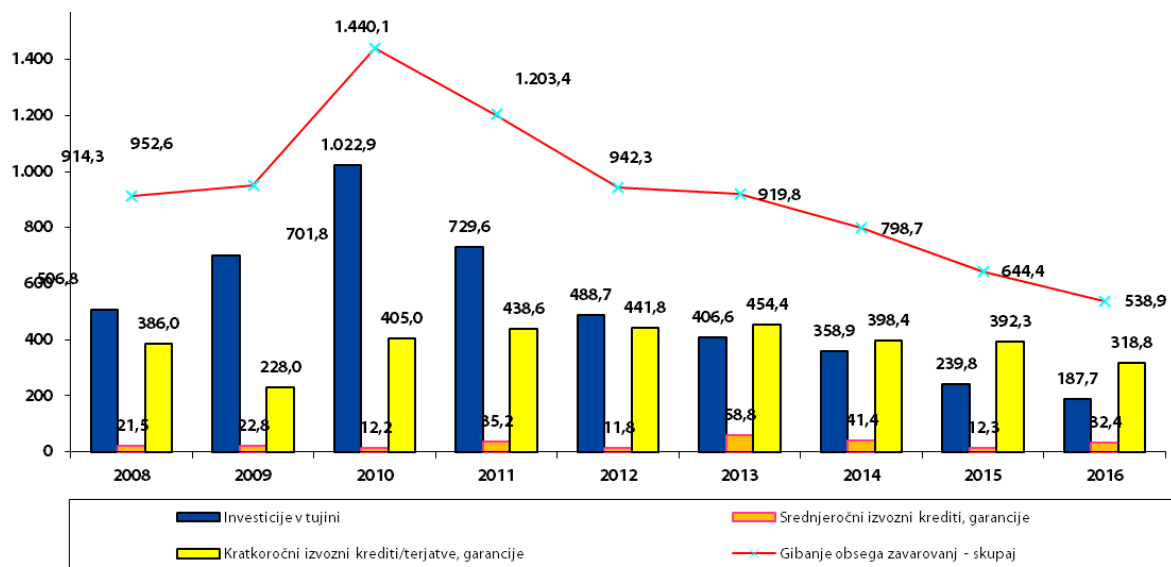
⁴⁰ Skladno z ZZFMGP predpisanim limitom v zvezi z obsegom novih obveznosti (novih zavarovanih poslov) prevzetih v posameznem koledarskem letu, le-te ne smejo presežati 1/3 zadnje **uradno** ugotovljene vrednosti letnega izvoza blaga in storitev slovenskega gospodarstva (v letu 2016 je znašal izvoz 31.451.000.000 EUR, vir: UMAR 2017). Obseg novih zavarovanih poslov v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 znaša 538.898.546 EUR in je v okviru zakonsko predpisanega limita po ZZFMGP, ki znaša 10.483.666.667 EUR. Izkoriščenost limita na dan 31. 12. 2016 znaša 5,1 odstotkov.

Tabela 23: Zavarovanje pred nemarketabilnimi riziki v imenu in za račun države v obdobju 2008 – 2016

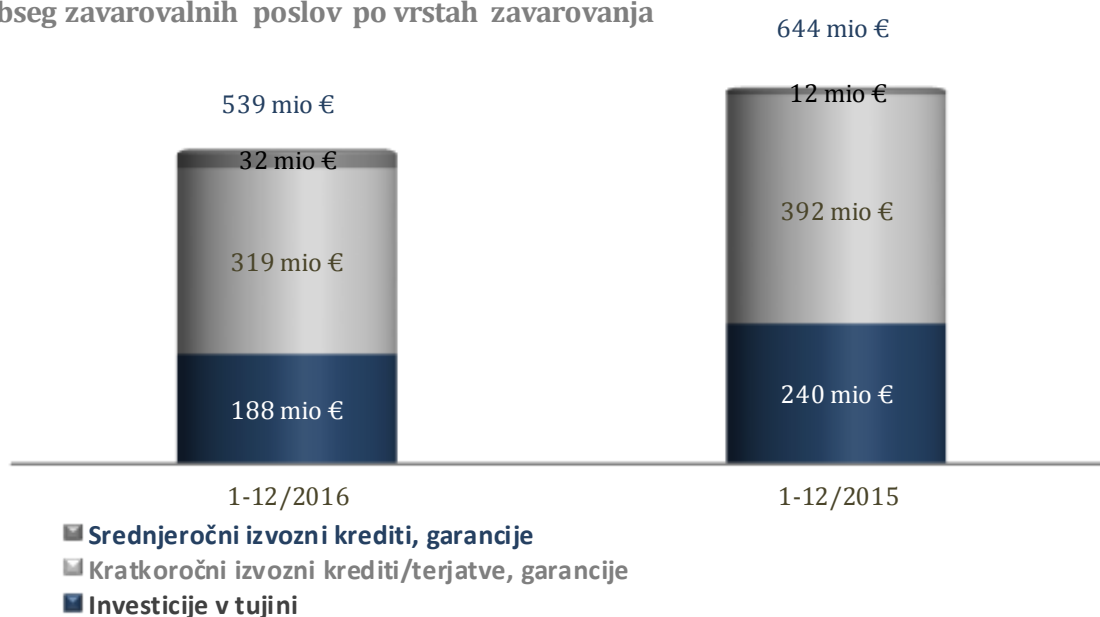
v mio EUR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Obseg zavarovanih poslov	914,3	952,5	1.440,1	1.203,4	942,3	919,8	798,7	644,6	538,9
Izpostavljenost (31.12.) – neto*	932,8	962,0	1.032,3	747,6	689,3	682,8	550,2	519,0	489,0
Premije	4,1	4,8	8,2	9,1	6,9	9,1	5,4	4,1	3,3
Potencialne škode	8,7	36,2	0,4	0,8	3,5	6,0	9,8	1,8	4,5
Škode v obravnavi	0,2	0,2	4,1	3,9	10,3	1,8	0,6	1,8	1,3
Plačane škode	0,0	4,9	3,0	1,2	6,7	9,8	38,0	6,1	0,5
Regresi	0,1	0,0	0,1	0,1	0,5	1,1	0,3	0,3	8,6
Presežek prih. nad odh.	6,9	0,1	4,2	5,5	2,1	0,6	-33,2	-1,3	12,2

*Pri izpostavljenosti so skladno z ZZFMGP in glede na njihovo naravo (zavezujoče) upoštevane tudi obljube.

Slika 45: Obseg zavarovanih poslov po vrstah zavarovanja v obdobju 2008-2016 v mio EUR

Obseg zavarovalnih poslov po vrstah zavarovanja

V strukturi realiziranega obsega zavarovanih poslov ima največji, 56,6-odstotni delež pozavarovanje kratkoročnih izvoznih terjatev (obnovljiva zavarovanja kratkoročnih nemarketabilnih rizikov), zavarovanje izhodnih investicij predstavlja 34,8 odstotka, preostalo je zavarovanje kratkoročnih in srednjeročnih kreditov, garancij in priprave na izvoz, katerega obseg se je v letu 2016 v primerjavi s preteklim letom povečal za 163,1 odstotka. V letu 2016 se je največji del zavarovanj nanašal na posle v Rusiji, sledita Hrvaška ter Bosna in Hercegovina.

Kljub temu, da se zadnja leta obseg zavarovanih poslov znižuje, nudi SID banka ustrezno podporo gospodarstvu na način, da se prilagaja aktualnim razmeram na izvoznih trgih slovenskih podjetij oziroma potrebam slovenskih izvoznikov. Število koristnikov zavarovanja se viša, izpad obsega zavarovanih poslov zaradi stečaja velikih slovenskih gradbenikov se nadomešča z drugimi posli. V lanskem letu se je začela povprečna vrednost zavarovanega posla povečevati, prav tako se daljšala povprečna zavarovalna doba za nove posle. Zmanjševanje obsega zavarovanih investicij in kratkoročnih poslov v letošnjem letu je SID banka uspela deloma kompenzirati z večjim zavarovanjem izvoznih kreditov, kjer so izgledi za naprej glede na povpraševanje optimistični. Glavni cilj poslovanja je čim večja podpora izvozu oz. investicijam v tujino ob istočasnem ohranjanju dolgoročnega praga rentabilnosti.

V letu 2016 se je največji del zavarovanj kratkoročnih izvoznih kreditov (terjatev), investicij ter zavarovanih srednjeročnih kreditov nanašal na posle v Rusiji (38,3%), sledijo Hrvaška (16,9,7%), Bosna in Hercegovina (10,5%), Srbija (6,4%), ZDA (4,3%), Ukrajina (3,4%), Belorusija (3,3%), Indija (2,5%), Mongolija (2,0%), Kazahstan (1,8%) in ostale države.

Upošteva vse zavarovanja, ki jih izvajajo družbe v Skupini SID banka (SID – PKZ izvaja zavarovanja marketabilnih rizikov, SID banka pa zavarovanja nemarketabilnih rizikov) znaša pokritost izvoza blaga z zavarovanji 15,98% (lastna metodologija)⁴¹. Če zanemarimo majhne izvozne trge z nizko izvozno realizacijo, beležijo največjo pokritost države bivše Sovjetske zveze. Sicer pa po pokritju izvoza z zavarovanji še vedno prednjačijo tradicionalni izvozni trgi t.j. države bivše Sovjetske zveze in države jugovzhodne Evrope.

⁴¹ Pokritost izvoza blaga= obseg zavarovanih poslov Skupina SID banka (brez investicij)/slovenski izvoz blaga;

Metodologija pokritosti BU= Zavarovanje pred netržnimi tveganji, CMSR, 70% zavarovanj pred tržnimi tveganji, izterjav in odkupljenih terjatev (izločeni domači posli), 75% kreditnega in garancijskega portfelja.

Tabela 24: Slovenski izvoz blaga, obseg zavarovanih poslov Skupine SID banka in pokritost v letu 2016

Država	Slovenski izvoz blaga I-XII/2016	Obseg zavarovanih poslov Skupine SID banka I-XII/2016	Pokritost slovenskega izvoza posamezne države z zavarovanjem Skupine SID banka v %	Država	Slovenski izvoz blaga I-XII/2016	Obseg zavarovanih poslov Skupine SID banka I-XII/2016	Pokritost slovenskega izvoza posamezne države z zavarovanjem Skupine SID banka v %
Nemčija	5.153.955	649.189	12,60	Tajska	27.441	1.468	5,35
Italija	2.727.421	338.677	12,42	Argentina	24.607	522	2,12
Hrvaška	2.072.275	406.798	19,63	Ciper	23.397	1.733	7,41
Avstrija	1.972.086	168.211	8,53	Tajvan	23.096	1.825	7,90
Francija	1.177.789	177.522	15,07	Gruzija	21.421	7.337	34,25
Srbija	810.816	163.845	20,21	Uzbekistan	20.837	1.406	6,75
Poljska	809.320	186.929	23,10	Turkmenistan	20.110	2.657	13,21
Ruska federacija	751.617	376.632	50,11	Luksemburg	20.044	1.979	9,87
Madžarska	705.953	90.253	12,78	Moldavija	19.401	6.771	34,90
Bosna in Hercegovina	679.087	153.896	22,66	Singapur	19.277	556	2,88
Češka republika	580.529	116.886	20,13	Tunizija	18.154	2.084	11,48
Velika Britanija	531.066	112.644	21,21	Kolumbija	16.893	927	5,49
Združene države	524.233	51.106	9,75	Maroko	14.307	2.850	19,92
Slovaška	470.379	91.075	19,36	Malezija	13.799	392	2,84
Nizozemska	449.500	61.162	13,61	Azerbajdžan	12.479	3.990	31,98
Španija	444.220	38.311	8,62	Čile	12.250	921	7,52
Švica	426.784	65.067	15,25	Pakistan	11.987	32	0,27
Romunija	384.701	88.835	23,09	Jordanija	11.220	478	4,26
Belgija	334.241	23.524	7,04	Katar	11.054	211	1,91
Švedska	285.387	124.162	43,51	Kuvajt	10.519	1.076	10,22
Danska	280.361	43.915	15,66	Zambija	10.292	12	0,11
Kitajska	271.074	13.444	4,96	Mongolija	10.182	6.247	61,35
Turčija	229.638	24.697	10,75	Libanon	10.161	344	3,38
Bolgarija	205.318	36.302	17,68	Panama	9.954	2.115	21,25
Makedonija	175.690	30.177	17,18	Kirgizistan	9.442	1.580	16,73
Ukrajina	121.666	24.742	20,34	Malta	9.441	755	8,00
Japonska	113.780	1.929	1,70	Indonezija	8.774	158	1,80
Grčija	108.026	9.740	9,02	Oman	8.556	193	2,26
Kosovo	93.892	5.413	5,77	Filipini	8.430	178	2,12
Indija	87.081	15.078	17,31	Lihtenštajn	8.074	123	1,53
Črna gora	86.176	10.780	12,51	San Marino	7.919	6.592	83,24
Avstralija	82.477	13.089	15,87	Armenija	7.103	887	12,48
Združeni ar. emirati	78.929	15.086	19,11	Nova Zelandija	6.303	1.118	17,74
Alžirija	76.776	1.980	2,58	Libija	6.124	61	1,00
Portugalska	72.041	16.168	22,44	Gana	5.859	79	1,35
Kanada	71.772	10.735	14,96	Nigerija	5.609	270	4,81
Norveška	69.437	10.509	15,13	Tadžikistan	3.898	1.550	39,77
Kazahstan	67.150	30.395	45,26	Šrilanka	3.782	48	1,28
Saudova Arabija	66.150	797	1,21	Peru	3.387	141	4,17
Mehika	65.674	1.736	2,64	Islandija	3.216	895	27,84
Litva	54.972	14.139	25,72	Bahrajn	2.813	562	19,97
Koreja, Republika	52.929	1.057	2,00	Ekvador	2.205	80	3,61
Finska	52.039	9.348	17,96	Urugvaj	2.001	8	0,40
Izrael	48.154	9.689	20,12	Uganda	1.937	21	1,08
Irski	47.555	6.819	14,34	Kostarika	1.357	132	9,70
Latvija	46.242	6.811	14,73	Paragvaj	1.332	9	0,70
Iran	46.109	2.995	6,49	Kenija	938	42	4,46
Albanija	44.200	2.575	5,82	Kambodža	902	240	26,61
Egipt	42.253	3.594	8,51	Ferski otoki	671	119	17,80
Belorusija	39.627	24.393	61,56	Tanzanija	553	18	3,23
Brazilija	38.970	5.514	14,15	Ruanda	374	3	0,78
Južna Afrika	37.777	7.710	20,41	Salvador	213	10	4,64
Estonija	35.644	873	2,45	Bolivija	162	35	21,59
Hongkong	35.621	1.298	3,64	Bermudi	76	45	59,02
Vietnam	31.378	562	1,79	Andora	23	14	60,54
				Skupaj po zavarovanih državah	24.882.293	3.962.713	15,93
				Druge države	58.369		0,00
				Skupaj	24.940.662	3.962.713	15,89

Ugodni trendi na področju zavarovanja slovenskih izhodnih investicij iz preteklih let, ki jih je v primerjavi z drugimi nacionalnimi zavarovaljki beležila SID banka, so se v zadnjih letih obrnili. Ocena o pokritosti vseh slovenskih investicij z zavarovanjem SID banke v letu 2016 je znašala 0,8 odstotka, ob upoštevanju nedelničarskih posojil za investicije v tujini, pa znaša odstotek pokritosti 3,2 odstotka.

Ciljni trgi investicij slovenskih podjetij so predvsem trgi Jugovzhodne Evrope, ki je še vedno v primežu nestabilnih ekonomskih razmer in nizkega povpraševanja ter negativnih izglede v prihodnje.

Spreminjajoče poslovno okolje terja od podjetij, da svojim kupcem ponudijo celostne rešitve za njihove potrebe. Pričakuje se investiranje podjetij v projekte, ki bodo šele na dolgi rok povrnili njihova investirana sredstva. Za takšne podvige pa naša podjetja še vedno niso pripravljena, ker jih je bodisi obdobje zmanjšane globalnega povpraševanja preveč izčrpalo, bodisi niso pripravljena prevzemati takih tveganj.

Nekatera podjetja, večinoma manjša in srednja, tudi v takih razmerah identificirajo priložnosti in izbirajo manjše ali pa nišne projekte.

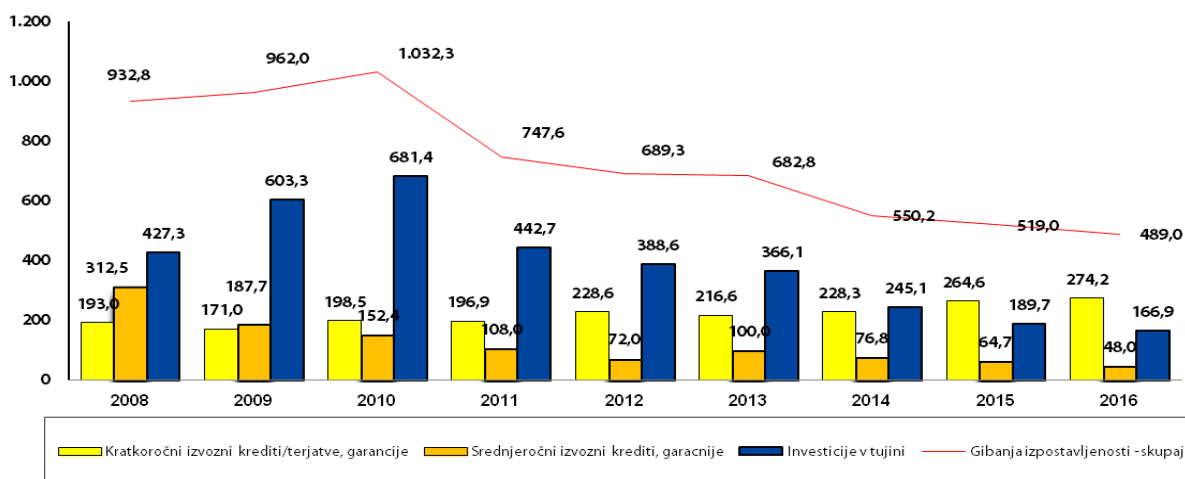
Za prihodnja leta je pričakovati, da v kolikor ne bo prišlo do izboljšanja odnosov med Rusijo in Zahodom, bodo tisti izvozniki, ki resno računajo na priložnosti ruskega trga, vzpostavili v tej državi lastne proizvodne in prodajne kapacitete.

SID banka za naslednja leta ne pričakuje, da bi prišlo do takšnega razmaha povpraševanj po zavarovanju investicij kot v obdobju pred globalno krizo oz. v obdobju od 2007 do 2012. Vseeno pa je pričakovati, da bo dinamika povpraševanja nekoliko intenzivnejša kot v zadnjih letih, kar bo pripisati že omenjenemu dogajanju na ruskem trgu in povpraševanju po zavarovanju projektih poslov z elementi investicijskega zavarovanja.

VII.2.1.2.2. Izpostavljenost

Izpostavljenost iz naslova veljavnih zavarovalnih polic je ob koncu 2016 znašala 477,6 milijona EUR. Izpostavljenost iz naslova danih zavezujočih obljub za zavarovanje, ki se v skladu z ZZFMGP prišteva k skupni neto izpostavljenosti, je znašala 11,4 milijona EUR.

Slika 46: Skupna izpostavljenost po vrstah zavarovanja v obdobju 2008-2016 v mio EUR

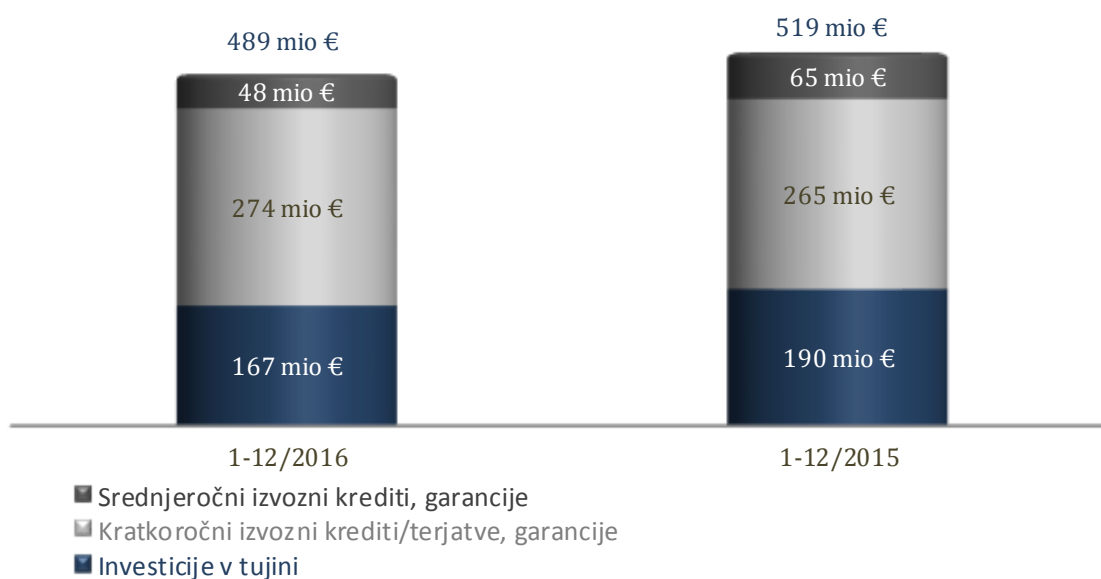

Skupna izpostavljenost iz zavarovanih poslov za državni račun in izdanih zavezujočih obljub za zavarovanje je tako znašala 489,0 milijona EUR in se je v primerjavi s stanjem konec leta 2015 znižala za 5,8 odstotka. Razlogi za manjšo izpostavljenost se vsebinsko sovpadajo z elementi, ki botrujejo nižjemu obsegu realiziranih zavarovanj. V tem pogledu leto 2016 izstopa po številu zapadlih zavarovalnih polic (zavarovanih srednjeročnih kreditov, lastniških deležev in nedelničarskih posojil) kakor tudi predčasni odpovedi zavarovanja. Razloge za predčasne odpovedi je potrebno iskati v percepciji izvoznikov, da se rizičnost ciljnih držav znižuje, s čimer se je znižal interes za zavarovanje lastniških deležev. K temu je dodatno pripomogel še stroškovni vidik, saj je zavarovanje posojil v relaciji do stroškovne učinkovitosti podjetij v podrejenem položaju.

Znesek izpostavljenosti predstavlja 23,3 odstotka limita, opredeljenega v Zakonu o izvrševanju proračuna RS (ZIPRS) za leto 2016 in 1,5 odstotka limita, ki ga opredeljuje ZZFMGP.⁴²

V zavarovalnem portfelju je bila v letu 2016 najvišja izpostavljenost izkazana do Rusije, Hrvaške ter Bosne in Hercegovine.

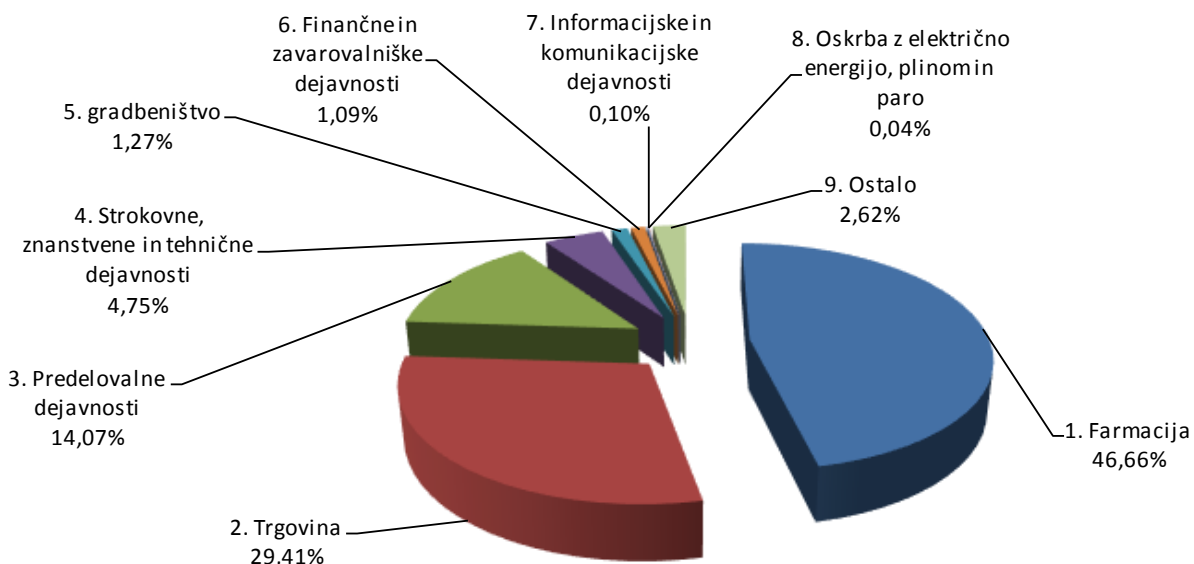
Slika 47: Izpostavljenost po vrstah zavarovanj

⁴² Skladno z ZIPRS določenim limitom največjega možnega obsega obveznosti družbe iz naslova zavarovanj pred nekomercialnimi in srednjeročnimi komercialnimi ter kratkoročnimi komercialnimi riziki, ki se ne tržijo, oziroma izpostavljenost iz naslova veljavnih zavarovanj in obljub znaša 2.100 milijonov EUR. Neto izpostavljenost iz veljavnih zavarovanj in obljub na dan 31. 12. 2016 znaša 489.024.406 EUR.

Skladno z ZZFMGP predpisanim limitom v zvezi z obsegom vseh prevzetih in veljavnih obveznosti iz naslova zavarovanja, aktivnega pozavarovanja in retrocesije, drugih poslov, garancij in drugih jamstev, le-ta ne sme presegati uradno ugotovljene vrednosti letnega izvoza blaga in storitev slovenskega gospodarstva (v letu 2016 znaša izvoz 31.451 milijonov EUR, vir: UMAR 2017). Neto izpostavljenost iz veljavnih zavarovanj in obljub na dan 31. 12. 2016 znaša 489.024.406 EUR.

Slika 48: Izpostavljenost iz veljavnih polic in obljub po dejavnostih na dan 31.12.2016

Iz slike je razvidno, da je bilo v strukturi izpostavljenosti zavarovanih izvoznih poslov in investicij po dejavnostih zavarovanih največ projektov v: (i) proizvodnjo farmacevtskih proizvodov in surovin s 46,7 odstotka, kar je odraz vodilne vloge farmacevtske industrije v slovenskem izvozu; (ii) trgovine na drobno, (29,4 odstotka). Razlog za relativno visoko izpostavljenost do tega sektorja je v pretekli intenzivni investicijski dejavnosti slovenskih trgovcev, saj se ta izpostavljenost nanaša izključno na zavarovanje izhodnih investicij. Trgovskemu sektorju sledijo (iii) predelovalne dejavnosti z 14,1 odstotki, (iv) strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti z 4,7 odstotka; (v) gradbeništvo z 1,3 odstotka, (vi) finančne in zavarovalniške dejavnosti z 1,1 odstotkom, (vii) informacijske in komunikacijske dejavnosti z 0,1 odstotkom in (viii) dejavnost oskrbe z električno energijo, plinom in paro z 0,04 odstotkom. Z nižjimi odstotki sledijo drugi zavarovani posli in investicije iz ostalih sektorjev.

VII.2.1.2.3. Druge zavarovalno-tehnične postavke

Zavarovalne premije in provizije iz zavarovanja pred nemarketabilnimi riziki so v letu 2016 znašale 3,2 milijona EUR in so se v primerjavi z letom 2015 znižale za 20,4 odstotka. Nižja zavarovalna premija sledi nižjemu obsegu zavarovanih poslov in strukturi zavarovalnih produktov. V strukturi plačane premije največji odstotek predstavlja (po)zavarovanje kratkoročnih izvoznih terjatev, sledijo premije za investicije in srednjeročna zavarovanja, pri čemer so premijske stopnje za kratkoročna zavarovanja bistveno nižje od srednjeročnih zavarovanj ali investicij. Prihodki iz obdelovalnih provizij so zanemarljivi, saj jih SID banka skladno s poslovno politiko in veljavnimi ceniki v primeru izvedbe posameznih izvoznih poslov oziroma investicij všteje v premijo.

Plačane škode v letu 2016 so znašale ca. 0,5 milijona EUR, kar je bistveno manj kot leto prej (2015: 6,1 milijona EUR). Pretežni del se nanaša na izplačano škodo v Ukrajini v višini ca. 0,4 milijona EUR iz naslova zavarovanja kredita tujemu kupcu. Preostali del predstavlja škodo v Ugandi, po shemi pozavarovanja kratkoročnih terjatev. Manjši del zneska pripada še stroškom

izterjav že plačanih škod iz preteklih let (Srbija, Azerbajdžan, Hrvaška, Kazahstan, Ukrajina in Grčija).

Obseg škod v obravnavi (vloženi odškodninski zahtevki) po stanju na dan 31. 12. 2016 znaša 1,3 milijona EUR oz. ca 0,5 milijona EUR manj kot konec leta 2015.

Obseg potencialnih škod (4,5 milijona EUR) se je v letu 2016 glede na leto 2015 povečal za 2,7 milijona EUR, večji del potencialnih škod pa izhaja iz (po)zavarovanih kratkoročnih terjatev.

Rezultat poslovanja za državni račun je bil v letu 2016 pozitiven in je rezultat prejetih regresov v višini 8,6 milijonov EUR. Presežek prihodkov nad odhodki je znašal 12,2 milijona EUR (v 2015: -1,3 milijona EUR).

Tabela 25: Škodni rezultat od leta 1993 do 2016:

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA (v 000 EUR)	1.1.- 31.12.1993	1.1.- 31.12.1994	1.1.- 31.12.1995	1.1.- 31.12.1996	1.1.- 31.12.1997	1.1.- 31.12.1998	1.1.- 31.12.1999	1.1.- 31.12.2000	1.1.- 31.12.2001	1.1.- 31.12.2002	1.1.- 31.12.2003	1.1.- 31.12.2004
- premije in provizije	18	140	293	695	840	1.210	3.700	5.600	6.700	7.700	5.802	4.716
- škode		-185	-179	-67	-194	-110	-2.500	-1.800	-2.500	-3.400	-416	-2.125
- regresi								400	200	1.100	44	174
- bonusi (zavarovalni, pozavarovalni)												
- plačane pozavarovalne premije in provizije												-168
Zavarovalno tehnični rezultat	18	-45	114	628	646	1.100	1.200	4.200	4.400	5.400	5.431	2.597

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA (v 000 EUR)	1.1.- 31.12.2005	1.1.- 31.12.2006	1.1.- 31.12.2007	1.1.- 31.12.2008	1.1.- 31.12.2009	1.1.- 31.12.2010	1.1.- 31.12.2011	1.1.- 31.12.2012	1.1.- 31.12.2013	1.1.- 31.12.2014	1.1.- 31.12.2015	1.1.- 31.12.2016
- premije in provizije	6.583	6.675	4.011	4.269	4.728	8.243	9.129	6.945	9.073	5.371	4.136	3.291
- škode	-3.243	-994	-349	-13	-4.897	-2.990	-1.171	-6.679	-9.792	-38.044	-6.134	-458
- regresi	67	81	68	71	6	90	94	490	1.074	266	282	8.568
- bonusi (zavarovalni, pozavarovalni)			-1			-1	-122		-230	-217	-44	-2
- plačane pozavarovalne premije in provizije	-123	-468	-280	-393	-408	-1.038	-3.242	-1.468	-1.389	-2.577	-821	-514
Zavarovalno tehnični rezultat	3.284	5.294	3.450	3.934	-572	4.305	4.689	-712	-1.264	-35.200	-2.864	10.884

Kumulativni škodni rezultat je v obdobju od leta 1993 do leta 2016 znašal 20,9 milijonov EUR, tako da so vplačane premije in provizije (brez rezultatov naložb) kljub visokim izplačanim škodam v obdobju od 2012 do 2015 zadostovale za pokritje vseh nastalih škodnih dogodkov.

VII.2.2. Zavarovanje poslov

VII.2.2.1. Poslovanje iz zavarovanja pred nemarketabilnimi riziki – po vrstah zavarovanj

Tabela 26: Zavarovanje pred nemarketabilnimi riziki v imenu in za račun države v obdobju 2008 – 2016 po vrstah zavarovanj

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
v mio EUR									
Kratkoročni izvozni krediti/terjatve/garancije									
Obseg zavarovanih poslov	386,0	227,9	404,9	438,6	441,8	454,4	398,4	392,3	318,8
Izpostavljenost (31.12.)	193,0	171,0	198,5	195,5	228,6	216,6	228,3	264,6	274,2
Premije	0,7	0,5	2,6	3,3	3,1	3,1	2,4	2,1	1,7
Potencialne škode	2,3	2,6	0,2	0,7	2,8	4,3	3,3	1,8	4,5
Škode v obravnavi	0,1	0,1	0,0	4,0	0,3	0,7	0,5	0,4	0,3
Plačane škode	0,0	0,0	0,1	0,1	1,3	0,1	1,1	1,7	0,0
Regresi	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Srednjeročni izvozni krediti/garancije									
Obseg zavarovanih poslov	21,6	22,8	12,2	35,2	11,9	58,8	41,4	12,3	32,4
izpostavljenost (31.12.)*	312,5	182,2	152,4	108,0	72,0	100,1	76,9	64,7	48,0
Premije	1,0	0,7	1,6	1,3	0,7	3,0	0,7	0,3	0,5
Potencialne škode	6,3	33,6	0,2	0,1	0,1	1,7	1,2	0,0	0,0
Škode v obravnavi	0,1	0,1	4,1	3,5	4,0	1,1	0,1	0,5	0,1
Plačane škode	0,0	4,9	2,9	1,1	5,4	3,7	1,4	0,1	0,4
Regresi	0,0	0,0	0,1	0,1	0,5	1,1	0,1	0,0	1,0
Investicije v tujini									
Obseg zavarovanih poslov	506,8	701,8	1.023,0	729,6	488,7	406,6	358,9	239,8	187,7
izpostavljenost (31.12.)	427,3	603,3	681,4	442,7	388,6	366,1	245,1	189,7	166,9
Premije	2,4	3,7	4,0	4,5	3,1	2,9	2,2	1,7	1,1
Potencialne škode	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	5,3	0,1	0,0
Škode v obravnavi	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0	0,0	0,0	0,9	0,8
Plačane škode	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0	35,6	4,4	0,0
Regresi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	7,5
v mio EUR									
povečanje VR - vplačilo MF								20,0	0,0
3.7.2015									
varnostne rezerve	109,9	120,0	124,2	129,7	131,9	132,5	99,3	118,0	130,2

* Pri izpostavljenosti so skladno z ZZFMGP in glede na njihovo naravo (zavezujoče) upoštevane tudi obljube.

VII.2.2.1.1. Zavarovanje kratkoročnih izvoznih kreditov/terjatev in garancij

Na področju (po)zavarovanja izvoznih terjatev, garancij in priprave na izvoz se je obseg kratkoročnih zavarovanj (318,8 milijona EUR) v primerjavi z letom 2015 znižal za 18,7 odstotka.

Večina kratkoročnih zavarovanj se nanaša na pozavarovanje kratkoročnih obnovljivih izvoznih terjatev skladno s sklenjeno pozavarovalno pogodbo med SID banko in hčerinsko zavarovalnico PKZ ter med SID banko in Zavarovalnico Triglav, le manjši del se nanaša na zavarovanje individualnih izvoznih poslov. Realiziran obseg tovrstnih zavarovanj v letu 2016 se v pretežni meri nanaša na podporo izvoznih poslov na področju Rusije, sledijo Ukrajina,

Belorusija, Kazahstan in druge države. Izpostavljenost iz naslova teh (po)zavarovanj je konec leta 2016 znašala 269,5 milijona EUR, kar predstavlja 3,6-odstotno povečanje v primerjavi s stanjem konec leta 2015 (260,1 milijona EUR). Nadaljevanje trenda višanja izpostavljenosti in nižjega obsega (po)zavarovanih kratkoročnih izvoznih poslov je posledica kombinacije povečevanja veljavnih limitov in podaljševanja plačilnih rokov s kupci. Podaljševanje plačilnih rokov je pripeljalo do tega, da so izvozniki v enem letu izvozili manj blaga in posledično prijavili manj prometa kot predhodno leto. To je veljalo predvsem za izvoznike, ki so dejavni na ruskem trgu.

Nižjemu obsegu (po)zavarovanih terjatev v letu 2016 je sledila realizirana (po)zavarovalna premija. Le-ta se je znižala za 18,3 odstotka na 1,7 milijona EUR, predvsem zaradi nižjih cen zavarovanja, ki so jih primarni zavarovatelji dogovorili s svojimi zavarovanci v pogodbah. Kljub nižjemu obsegu zavarovanih terjatev so bili doseženi nekateri drugi cilji, kot so razpršitev prevzetih tveganj z vidika zavarovanja terjatev do večjega števila tujih dolžnikov, večje število podprtih izvoznikov (preko 80 podjetij) ter drugi.

Skladno s potrebami slovenskih izvoznikov je bilo v letu 2016 poleg kritja nekomercialnih rizikov, ki jih zasebni trg ni bil pripravljen prevzeti (npr. Iran, Uzbekistan, Argentina, Turkmenistan, Tadžikistan, idr.), realizirano tudi zavarovanje komercialnih rizikov na ruskem trgu (distributerji farmacevtskih izdelkov).

V letu 2017 se pričakuje nadaljnja rast slovenskega izvoza, kar bo pozitivno vplivalo na poslovanje primarnih zavarovalnic. Podjetja bodo intenzivneje tržila svoje produkte v državah izven EU oziroma OECD. Iz tega razloga pričakujemo, da se bo obseg pozavarovanih/zavarovanih poslov pri SID banki rahlo povečal.

VII.2.2.1.2. Zavarovanje srednjeročnih izvoznih kreditov

Največji del zavarovanih srednjeročnih kreditov, garancij in kreditov za pripravo na izvoz v 2016 se je nanašal na proizvode zračnih plovil, stroje in opremo za obdelavo kovin in lesa, izvoz hladilnih naprav, izvoz namenskih strojev za izdelavo kovin, vodnih turbin, mobilnih domov, storitve inženirske dejavnosti in tehničnega svetovanja ter telekomunikacijske opreme. Največ srednjeročnih poslov je bilo zavarovano s kupci iz držav Belorusija, Turkmenistan, BiH, Uganda, Indija in Srbija. Obseg zavarovanih srednjeročnih izvoznih kreditov niha iz leta v leto zaradi majhnega števila letno realiziranih projektov in njihove velikosti.

V letu 2016 se je obseg realiziranih zavarovanj na področju srednjeročnih izvoznih poslov (kreditov, garancij in priprave na izvoz) v primerjavi z letom prej več kot podvojil in je znašal 32,4 milijona EUR (2015: 12,3 milijona EUR). Obetajoči trend rasti srednjeročnih zavarovanj je povezan predvsem z večjo aktivnostjo malih in srednje velikih podjetij na tujih trgih. K temu je prispevala tudi intenzivna strokovna in administrativna asistenca SID banke slovenskim izvoznikom.

Izpostavljenost iz zavarovanj srednjeročnih izvoznih kreditov, garancij in priprave na izvoz (sklenjene zavarovalne police in obljube) je na dan 31. 12. 2016 znašala ca. 48 milijonov EUR, pri čemer med državami po izpostavljenosti s 38,4-odstotnim deležem prevladuje Belorusija. V letu 2016 so znašale premije iz naslova teh zavarovanj 0,5 milijona EUR in so bile skladno z

višjim realiziranim obsegom tovrstnih izvoznih poslov v primerjavi s predhodnim letom višje za 39,5 odstotka.

Plačane škode iz zavarovanja srednjeročnih izvoznih kreditov so znašale 0,4 milijona EUR.

V letu 2017 se pričakuje največja rast prav na področju zavarovanja srednjeročnih poslov. Ocena rasti temelji na povečani izvozni aktivnosti gospodarstva, ki se bo po pričakovanjih počasi začela tudi v sektorjih proizvodnje kapitalskih dobrin. Predvideva se, da bodo slovenska podjetja resneje vstopila na tretje trge, pri čemer se računa predvsem na Afriko in Bližnji vzhod. Po načrtih pa bodo dejavna tudi na območju držav bivše Sovjetske zveze in bivše Jugoslavije. Pričakuje se tudi aktivnejša vloga slovenskih bank pri dogovarjanju poslov izvoznega financiranja oziroma podpiranja slovenskih izvoznikov.

VII.2.2.1.3. Zavarovanje investicij v tujini

Obseg zavarovanih izhodnih investicij je v letu 2016 dosegel vrednost 187,7 milijona EUR, pri čemer so v obseg zavarovanj vključene tako na novo zavarovane izhodne investicije, kot tudi obnove že zavarovanih investicij, ki vsebinsko pomenijo na novo zavarovane investicije. Obseg se je v primerjavi s predhodnim letom znižal za 21,7 odstotka, kar je predvsem posledica zmanjšanih investicijskih ciklusov podjetij, približevanja ključnih držav EU in s tem nižanja rizičnosti, odplačevanja zavarovanih posojil in predčasne odpovedi nekaterih večjih zavarovalnih polic.

Povpraševanj po zavarovanju vlaganj v zadnjih letih skoraj ni več. Temu botruje zmanjševanje tveganj v državah bivše Jugoslavije, ki se približujejo strukturam Evropske unije. Države bivše Jugoslavije so namreč predstavljale največji ciljni trg za investicije slovenskih podjetij. Slovenska podjetja so za izvedbo internacionalizacije svojih poslovnih funkcij našle alternativne načine, ki so stroškovno učinkovitejši in za razliko od neposrednih investicij vežejo manjši obseg sredstev.

Izpostavljenost iz naslova zavarovanj investicij je konec leta 2016 znašala 166,9 milijona EUR in je bila za 12 odstotkov nižja kot ob koncu predhodnega leta. Znižanje izpostavljenosti iz naslova izhodnih investicij v letu 2016 izhaja iz enakih vzrokov kot znižanje obsega zavarovanja.

V strukturi zavarovanih investicij predstavljajo največji delež investicije na Hrvaškem, sledijo Bosna in Hercegovina ter Združene države Amerike. V letu 2016 so se premije iz naslova zavarovanja investicij znižale za 34,8 odstotka na 1,1 milijona EUR, kar je skladno z znižanim obsegom zavarovanja.

V 2017 je pričakovati občasna povpraševanja po zavarovanju projektnega financiranja z elementi zavarovanja investicij, predvsem na področju izkoriščanja obnovljivih virov energije. Vrednostno bo šlo za nizke vsote, ki ne bodo presegale zneskov, ki letno zapadejo preko amortizacijskih načrtov zavarovanih investicij.

VII.2.3. Varnostne rezerve

Varnostne rezerve za SID banko oziroma Republiko Slovenijo predstavljajo pomembne zavarovalne zmogljivosti za zavarovanje pred nemarketabilnimi riziki, preden izplačane zavarovalnine iz naslova zavarovanja za račun Republike Slovenije bremenijo državni proračun.

Varnostne rezerve so konec leta 2016 znašale 130,2 milijona EUR in so se v primerjavi s predhodnim letom povečale za 12,2 milijona EUR kot posledica pozitivnega rezultata poslovanja.

Osnovne usmeritve upravljanja z varnostnimi rezervami so opredeljene v skladu z Zakonom o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP)⁴³, njihov temeljni cilj pa je poravnavanje zavarovalnin. Naložbe varnostnih rezerv so skladne tudi z nameni po Zakonu o Slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB) in naložbeni politiki varnostnih rezerv, ki jo je potrdilo Ministrstvo za finance.

Glede na naložbeno politiko morajo biti sredstva varnostnih rezerv naložena v likvidne naložbe najmanj v višini, ki predstavlja vsoto potencialnih škod in škod v obravnavi iz naslova nemarketabilnih zavarovanj oziroma predstavlja najmanj 20 odstotkov vseh naložb sredstev varnostnih rezerv. Kot likvidne naložbe se štejejo dolžniški vrednostni papirji, ki kotirajo na organiziranem trgu ter vse druge dolžniške oblike naložb, katerih preostala zapadlost je krajša od enega leta.

Začetne varnostne rezerve v višini 1,4 milijona EUR je SID banki (takrat še Slovenska izvozna družba) leta 1996 zagotovila država iz kupnin za privatizirana družbena podjetja. Zatem je država do leta 2004 postopno povečevala varnostne rezerve do vrednosti 53 milijonov EUR. V začetku leta 1998 je zagotovila dodatnih 3,3 milijona EUR za posebne varnostne rezerve namenjene pokrivanju tečajnih rizikov. Ta produkt je SID banka začela ponujati v prvi polovici leta 1998. Država je poleg običajnih povečevala tudi posebne varnostne rezerve vse do leta 2004, ko so dosegle vrednost 4,7 milijona EUR. V letu 2004 so se zaradi odsotnosti povpraševanja po zavarovanju tečajnih rizikov sredstva posebnih varnostnih rezerv prenesla v skupne varnostne rezerve. Država je po letu 2004 prenehala z rednim vplačevanjem sredstev v varnostne rezerve, z izjemo leta 2009 in leta 2015, ko je skupaj zagotovila dodatnih 30 milijonov EUR z namenom podpore obsežnemu izvajanju netržnih zavarovanj kot enemu izmed kriznih ukrepov. Na ta način je država v celoti nominalno vplačala skoraj 83 milijonov EUR, preostali del (42,6 mio EUR) pa je v obliki

⁴³ ZZFMGP, ki je začel veljati v letu 2004 in bil dopolnjen konec leta 2015, v 4. členu ureja poslovanje z varnostnimi rezervami in določa, da se varnostne rezerve oblikujejo iz plačanih premij, opravnin, regresov in drugih prihodkov, ki jih SID banka ustvari s posli zavarovanja, pozavarovanja, retrocesije in drugimi posli ter storitvami, s katerimi se zagotavlja udeležencem mednarodne menjave kritje pred nemarketabilnimi riziki. Varnostne rezerve se oblikujejo tudi iz sredstev, ki jih pooblaščenca institucija pridobi iz naslova upravljanja s tem premoženjem in s prevzetimi riziki, iz proračuna RS, lahko pa tudi iz drugih virov in sredstev. Varnostne rezerve se uporabljajo za poravnavo obveznosti do zavarovancev, plačilo stroškov preprečevanja in zmanjševanja bodočih ali že nastalih škod, za kritje izgub iz teh poslov in poslov upravljanja s tem premoženjem in riziki ter za plačilo stroškov v zvezi z opravljanjem poslov SID banke, ki jih ta opravlja na podlagi tega zakona. Če nastalih škod ne bi bilo mogoče poravnati iz omenjenih rezerv, pa zagotovi sredstva za izplačilo zavarovalnin Republika Slovenija. Skladno z določili ZZFMGP je opredeljeno, da je potrebno v primeru, če nastalih škod ni mogoče povrniti z zavarovalninami iz sredstev varnostnih rezerv, ali če bi se te rezerve zaradi izplačil zavarovalnin iz naslova zavarovalnih pogodb v tekočem koledarskem letu glede na stanje konec preteklega leta zmanjšale za več kot dvajset odstotkov, se morajo sredstva za izplačilo dolgovanj zagotoviti iz proračuna Republike Slovenije ali iz drugih rednih ali izrednih virov, zavarovancem pa se plačajo posredno preko varnostnih rezerv.

presežka prihodkov nad odhodki priposlovala SID banka v obdobju 1993-2016. SID banka je v celotnem obdobju zavarovala za 14,9 milijard EUR poslov, ki so že po definiciji tvegani, in sicer v tolikšni meri, da jih zasebni trg ne sprejema.

Tabela 27: Gibanje varnostnih rezerv v obdobju 1996-2016

V 000 EUR

LETO	NAKAZILA	POSEBNE VR	REZULTAT	STANJE 31/12
1996	1.383,6	0,0	205,7	1.589,3
1997	12.690,4	0,0	875,9	15.155,6
1998	15.529,0	3.288,8	2.566,9	36.540,3
1999	8.031,4	206,3	1.477,7	46.255,7
2000	5.237,1	316,4	5.535,5	57.344,7
2001	2.674,9	328,7	6.584,3	66.932,6
2002	2.076,5	317,0	6.411,2	75.737,3
2003	4.962,0	206,4	6.808,5	87.714,2
2004	412,7	12,8	1.588,9	89.728,6
2005	0,0	0,0	2.726,1	92.454,7
2006	0,0	0,0	5.393,1	97.847,8
2007	0,0	0,0	5.117,0	102.964,8
2008	0,0	0,0	6.931,2	109.896,0
2009	10.000,0	0,0	143,2	120.039,2
2010	0,0	0,0	4.180,0	124.219,2
2011	0,0	0,0	5.529,4	129.748,6
2012	0,0	0,0	2.122,0	131.870,6
2013	0,0	0,0	640,3	132.510,9
2014	0,0	0,0	-33.214,0	99.296,9
2015	20.000,0	0,0	-1.254,0	118.042,9
2016	0	0	12.210,0	130.252,9
SKUPAJ	82.997,6	4.676,4	42.578,9	

SID banka je v skladu z vsakokratno veljavno zakonodajo in naložbeno politiko varnostnih rezerv, potrjeno s strani Komisije za pospeševanje mednarodne menjave, tekoče povečevala varnostne rezerve tudi iz premij in dohodkov iz naložb oziroma celotnega presežka prihodkov nad odhodki, ki ga je ustvarila s poslovanjem na področju zavarovalnih poslov. Varnostne rezerve se namreč oblikujejo predvsem iz premij, opravnin, regresiranih plačanih škod in drugih prihodkov, ki jih SID banka ustvari s poslovanjem na področju zavarovanja in pozavarovanja pred nemarketabilnimi riziki. Tako je z upravljanjem ustvarila dodatnih 42,6 milijonov EUR, s čemer so rezerve konec leta 2016 dosegle višino 130,3 milijonov EUR.⁴⁴

⁴⁴ Vsota predstavlja le zavarovanje za državni račun (nemarketabilni riziki), kjer varnostne rezerve predstavljajo vlogo kapitala, ki na eni strani preprečuje poseg v na proračun iz tega naslova, na drugi pa sploh omogoča izvajanje teh podpornih aktivnosti.

VII.2.3.1. Upravljanje z varnostnimi rezervami

Struktura naložb varnostnih rezerv na dan 31.12.2016 je bila naslednja: vpogledne vloge pri bankah 1,8%, finančna sredstva RZP (razpoložljiva za prodajo) 80,8%, vloge pri bankah 12,5%, naložbe v kapital družb 2,1% in druga sredstva 2,8%. Struktura naložb zagotavlja zadosten obseg likvidnih sredstev za poravnavo morebitnih izplačil iz naslova potencialnih škod in škod v obravnavi. Podrobnejša struktura naložb in letne spremembe posameznih postavk so razvidne iz spodnje tabele.

Tabela 28: Struktura naložb na dan 31. 12. 2015 in 31. 12. 2016

v tisoč EUR	31.12.2015		31.12.2016		Letna sprememba
Naložbe iz sredstev varnostnih rezerv	140.711	100,0%	139.830	100,0%	-881
Vpogledne vloge pri bankah	644	0,5%	2.520	1,8%	1.876
Finančna sredstva, razpoložljiva za prodajo	94.530	67,2%	113.039	80,8%	18.509
Kreditni (kreditni, vloge bankam)	24.347	17,3%	17.464	12,5%	-6.883
Naložbe v kapital družb	5.083	3,6%	2.871	2,1%	-2.212
Druga sredstva	16.107	11,4%	3.936	2,8%	-12.171

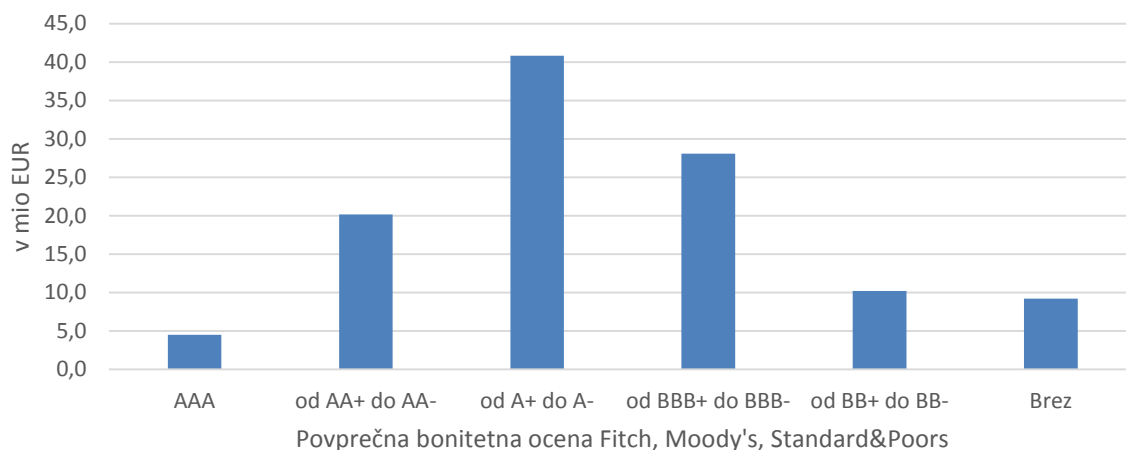
Obseg naložb se je v letu 2016 rahlo zmanjšal za 0,9 milijona EUR, kar predstavlja nematerialno letno spremembo. V preteklem letu se je spremenila struktura naložb, in sicer rahlo zvišanje vpoglednih vlog pri bankah za 1,9 milijona EUR, večje povečanje obsega vrednostnih papirjev za 18,5 milijonov EUR, pri čemer pa se je zmanjšal obseg kreditov in vlog za 6,9 milijonov EUR, obseg naložb v kapital družb 2,2 milijona EUR ter druga sredstva za 12,2 milijonov EUR. Struktura naložb se spreminja in je poleg predvidenih izplačil zavarovalnin ter likvidnostnega položaja odvisna tudi od razmer na kapitalskih trgih.

Skupna bilančna vsota se je znižala za 0,9 mio EUR, kar je posledica znižanja ocene bodočega izterljivega zneska regresnih terjatev, ki se beleži med druga sredstva in na druge obveznosti kot protipostavka.

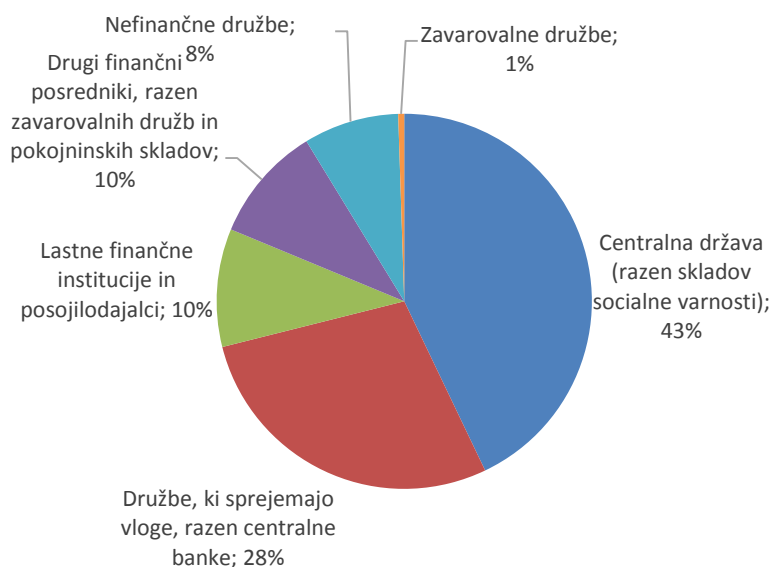
Posojilna aktivnost domačih podjetij je še vedno nizka, zaradi česar domače banke nimajo interesa za najem novih dolgoročnih kreditov. Posledično zapadli obroki glavnice kreditov, odobrenih iz sredstev varnostnih rezerv, povečujejo prosta likvidna sredstva. Zaradi nadaljnjega postopnega zniževanja tržnih obrestnih mer v območju evra, so se v letu 2016 še naprej nižale tudi obrestne mere vlog pri bankah. Posledično se je struktura naložb spreminjala, in sicer je naraščal delež naložb v dolžniške vrednostne papirje, zmanjševale pa so se naložbe v dolgoročne kredite in vloge pri bankah.

Med dolžniškimi vrednostnimi papirji največji delež predstavljajo vrednostni papirji z bonitetno oceno od A+ do vključno A-. Glede na vrsto izdajatelja prevladujejo dolžniški vrednostni papirji držav, bank in finančnih institucij. Podrobnejša porazdelitev glede na povprečno bonitetno oceno bonitetnih hiš (Fitch, Moody's, Standard&Poor's) in struktura izpostavljenosti glede na vrsto izdajatelja prikazujeta spodnja grafa. V letu 2016 je bil realiziran neto kapitalski dobiček iz naslova prodaj vrednostnih papirjev v višini 96 tisoč EUR.

Slika 49: Porazdelitev naložb v vrednostne papirje glede na bonitetno oceno na dan 31. 12. 2016

Slika 50: Porazdelitev naložb v vrednostne papirje glede na vrsto izdajatelja na dan 31. 12. 2016

Strukturo obveznosti predstavljajo varnostne rezerve kot obveznost do Republike Slovenije, presežek iz prevrednotenja v zvezi s finančnimi sredstvi (nerealizirani dobički in izgube pri vrednotenju vrednostnih papirjev), druge finančne obveznosti in druge obveznosti (obveznosti do dobaviteljev, kratkoročno odloženi prihodki oziroma opravnine, dolgoročne obveznosti iz odloženih prihodkov regresnih terjatev). Struktura obveznosti in letne spremembe posameznih postavk so razvidne iz spodnje tabele.

Tabela 29: Struktura obveznosti in drugih obveznosti na dan 31. 12. 2016

v tisoč EUR	31.12.2015		31.12.2016		Letna sprememba
Obveznosti varnostnih rezerv	140.711	100,0%	139.830	100,0%	<i>-881</i>
Varnostne rezerve	118.043	83,9%	130.249	93,1%	<i>12.206</i>
PPK v zvezi z finančnimi sredstvi - RZP	1.475	1,0%	2.769	2,0%	<i>1.294</i>
Druge finančne obveznosti	3	0,0%	5	0,0%	<i>2</i>
Druge obveznosti	21.190	15,1%	6.807	4,9%	<i>-14.383</i>

Obveznosti iz naslova varnostnih rezerv so se v letu 2016 znižale za 0,9 milijona EUR, kar predstavlja nematerialno letno spremembo. Večje spremembe v strukturi obveznosti so bile naslednje: Zvišanje obveznosti iz naslova varnostnih rezerv za 12,2 milijonov EUR, presežka iz prevrednotenja v zvezi s finančnimi sredstvi za 1,3 milijona EUR (posledica nadaljnega zniževanja donosov vrednostnih papirjev in rast njihovih cen) in znižanje drugih obveznosti za 4,4 milijona EUR.

SID banka mora naložbe varnostnih rezerv, zaradi katerih je izpostavljena tveganjem morebitnih izgub zaradi spremembe tečajev tujih valut, uskladiti z obveznostmi na podlagi zavarovalnih polic in pogodb, katerih višina je odvisna od sprememb tečajev tujih valut, najmanj do 80 odstotkov. Osnova za ugotavljanje valutne strukture je neto izpostavljenost po valutah, ki se mesečno izračuna kot vsota vseh izpostavljenosti iz naslova prevzetih nemarketabilnih rizikov.

V spodnji tabeli je prikazana neto izpostavljenost iz naslova zavarovalnih polic po posameznih valutah, idealna valutna struktura naložb, dejanska struktura naložb in primanjkljaj naložb po valutah. Primanjkljaj naložb po valutah je na dan 31. 12. 2016 znašal 17,3 milijonov EUR, kar je bilo v okviru dovoljene meje skoraj 28,0 milijonov EUR (20% vrednosti naložb varnostnih rezerv).

Tabela 30: Valutna izpostavljenost, izračunana iz neto izpostavljenosti iz naslova zavarovanja za državni račun na dan 31. 12. 2016 (v EUR)

Valuta	Neto izpostavljenost iz naslova zav. polic		Idealna valutna struktura naložb	Dejanska struktura naložb	Primanjkljaj naložb po valutah
	Znesek	Struktura			
EUR	210.497.531,4	87,637%	122.543.178,06	139.829.627,46	0,00
CHF		0,000%	0,00	0,00	0,00
USD	29.546.200,8	12,301%	17.200.607,16	0,00	17.200.607,16
DZD	79.179,0	0,033%	46.094,82	0,00	46.094,82
HRK	68.275,8	0,028%	39.747,42	0,00	39.747,42
Skupaj	240.191.187,0	100,000%	139.829.627,46	139.829.627,46	17.286.449,40

VII.2.3.2. VaR model

Na podlagi neto izpostavljenosti, ki znaša 489,0 milijona EUR na dan 31.12.2016 in vključuje portfelj sklenjenih zavarovanj skupaj z izdanimi zavezujočimi zavarovalnimi obljubami ter potencialnimi škodami, z dodatnim upoštevanjem poslov v obravnavi in škod v obravnavi, se s 95 % verjetnostjo ocenjuje, da je višina varnostnih rezerv zadostna za pokrivanje škod v naslednjem letu.

Vključeni posli v obravnavi so morali izpolnjevati tri kriterije: povpraševanje je bilo v pisni obliki, izdana je bila ponudba oziroma cenovna indikacija, o poslu mora biti znanih toliko elementov, da ga je mogoče analitično vključiti v model Var. Potencialne škode so potencialne obveznosti izplačila zavarovalnine, ki jih kot take evidentira SID banka na podlagi informacij o nastopu zavarovanih komercialnih ali nekomercialnih rizikov (dogodkov), ki za zavarovanca lahko pomenijo nastanek škode. Škode v obravnavi so dejansko že nastale škode, ki se procesirajo z namenom pridobitev ustreznih zagotovil o izpolnjenih zavarovalnih pogojih za končno izplačilo.

Iz priložene tabele je razvidno, da celotna bruto⁴⁵ izpostavljenost portfelja zavarovanj na dan 31.12.2016 znaša 584 milijonov EUR (Portfolio Total Exposure), od tega je poslov v povpraševanju za 39 mio EUR.

Slika 51: VaR model

mio EUR	3 leta	% od celotne izpostavljenosti	2 leti	% od celotne izpostavljenosti	1 leto	% od celotne izpostavljenosti
Skupna izpostavljenost portfelja	584	100%	584	100%	584	100%
Minimum	17	3,0%	13	2,2%	2	0,3%
Kvartil 1	52	8,9%	42	7,2%	22	3,7%
Mediana	62	10,6%	52	8,9%	30	5,2%
Povprečje	65	11,2%	55	9,4%	33	5,7%
Kvartil 3	75	12,9%	64	11,0%	41	7,0%
Maksimum	179	30,7%	164	28,0%	140	24,0%
Razpon	162	27,8%	151	25,8%	138	23,6%
Kvartilni razmik	23	4,0%	23	3,9%	20	3,3%
Standardni odklon	20	3,3%	19	3,2%	16	2,8%
Koeficient variacije	30%	0,0%	34%	0,0%	50%	0,0%
Tvegana vrednost (90.0%, x let)	92	15,8%	80	13,7%	55	9,4%
Tvegana vrednost (95.0%, x let)	103	17,6%	90	15,5%	66	11,2%
Tvegana vrednost (99.0%, x let)	125	21,3%	112	19,2%	86	14,8%
Tvegana vrednost (99.5%, x let)	135	23,1%	119	20,5%	94	16,1%
Pogojna mera tveganja (5.0%, x let)	116	19,9%	104	17,7%	78	13,4%
Pogojna mera tveganja (1.0%, x let)	137	23,5%	123	21,0%	97	16,7%
Pogojna mera tveganja (0.5%, x let)	146	25,1%	130	22,3%	105	18,0%
Verjetnost nepresejanja višine VR	99,36%		99,80%		99,97%	

Najpomembnejši podatek je zapisan pri kategoriji Tvegana vrednost (95.0%, 1 leto), ki znaša 66. Omenjena postavka pomeni, da lahko s 95-odstotno gotovostjo trdimo, da višina škod v časovnem obdobju enega leta ne bo presegla ca 66 milijonov EUR. K temu znesku se doda še vrednost škod v obravnavi in potencialnih škod, ki znašajo skupaj 5,8 mio EUR, kar znaša skupaj 71,8 mio EUR. Če primerjamo to z aktualnim stanjem varnostnih rezerv na dan 31. 12. 2016, ki je znašalo 130,3 milijona EUR (31.12.2015: 118,0 milijona EUR), lahko potrdimo, da

⁴⁵ Bruto izpostavljenost je celotna vrednost izpostavljenosti, brez upoštevanja lastnega deleža in deleža pozavarovanja.

je višina varnostnih rezerv zadostna. Poleg tega model poda rezultate za časovno obdobje enega leta še pri preostalih stopnjah zaupanja, in sicer pri 90-, 99- in 99,5-% zaupanja.

Med rezultati najdemo tudi podatek o pričakovani izgubi (Pogojna mera tveganja). Rezultat pri kategoriji Pogojna mera tveganja (5,0%, 1 leto), ki v našem primeru znaša 78 milijonov EUR, tako pove, da je povprečna pričakovana izguba v 5% najslabših možnih scenarijev 78 milijonov EUR. Tudi tu model poda še vrednosti pričakovane izgube za 1% oziroma za 0,5% najslabših možnih scenarijev.

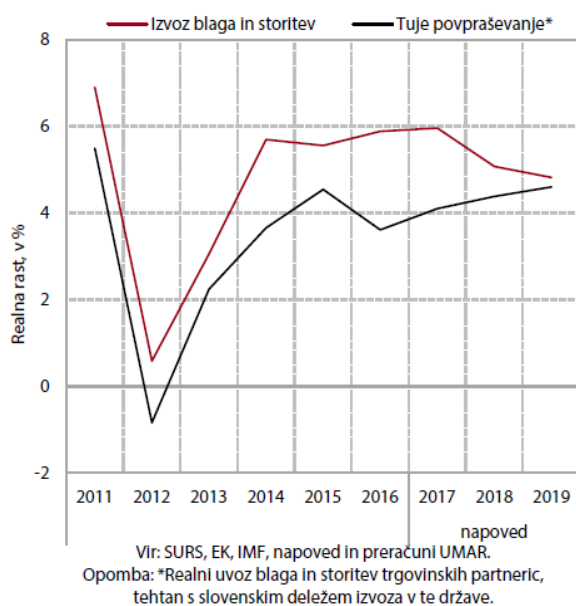
VII.3. TRENDI IN PRIHODNOST NEMARKETABILNIH ZAVAROVANJ

VII.3.1. Slovensko gospodarstvo

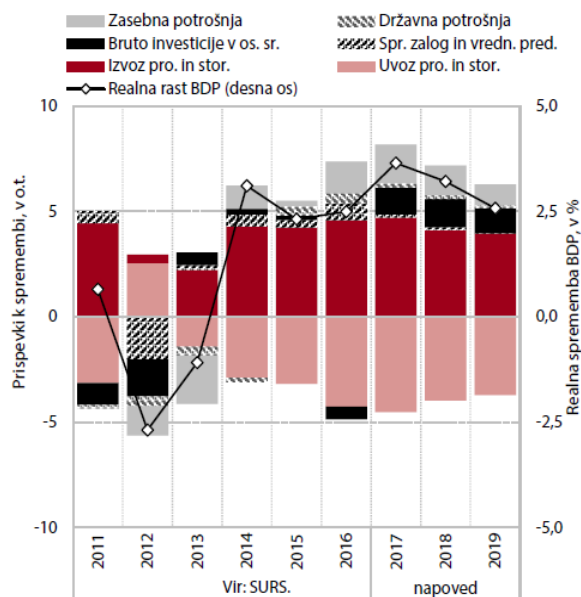
Gospodarska rast se bo v 2017 znatno okrepila (3,6 %), v naslednjih letih pa se bo gibala okoli 3 %. Izvoz bo skozi celotno obdobje napovedi ostal najpomembnejši dejavnik rasti. Rast bo ostala široko osnovana, saj se bo nadalje okrepil prispevek domače potrošnje. Znaten dvig rasti BDP bo v 2017 posledica zagona javnih in posledično skupnih investicij ter dviga rasti potrošnje gospodinjstev. Ob nadaljevanju ugodnih gibanj (predvsem zasebnih) investicij v opremo in stroje ter oživiljanju gradbeništva se bo začela skupna rast investicij, ki se bo nadaljevala tudi v letih 2018–2019. Zaradi nižje rasti potrošnje gospodinjstev bo gospodarska rast v teh letih nihala okoli 3%. Rast državne potrošnje bo v celotnem obdobju napovedi nižja kot v predhodnih dveh letih.

Slika 52: Izvoz blaga in storitev, tuje povpraševanje in BDP po izdatkovni strukturi

Izvoz blaga in storitev ter tuje povpraševanje

Bruto domači proizvod Slovenije – izdatkovna struktura

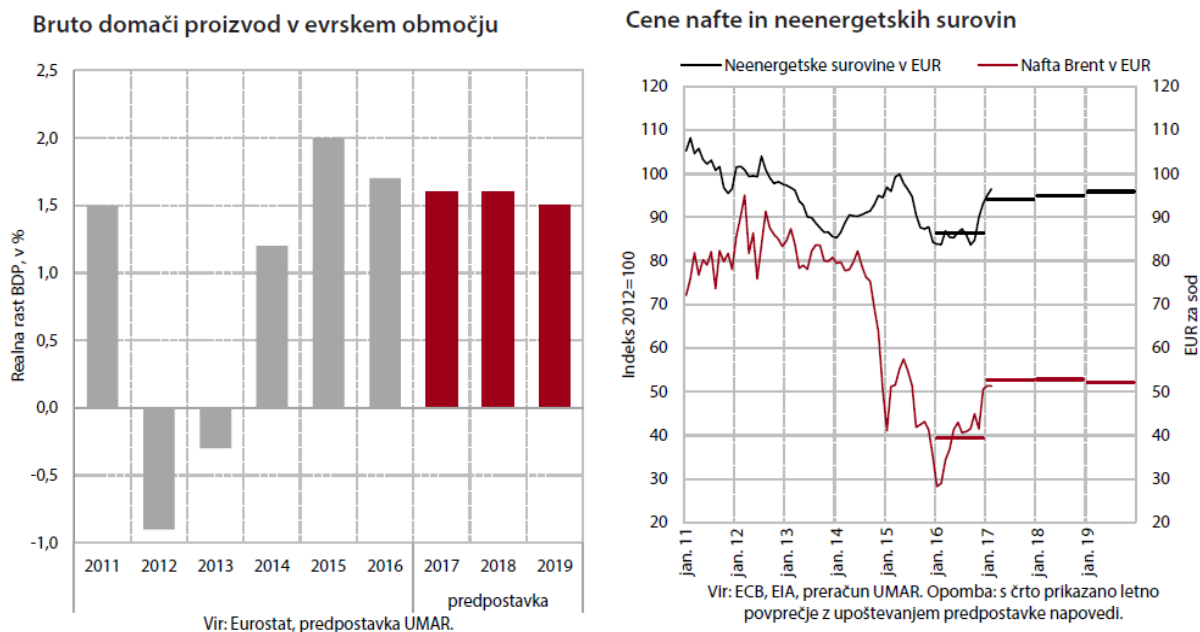
Rast izvoza bo ob postopni krepitvi rasti tujega povpraševanja in ohranjanju ugodnega konkurenčnega položaja izvoznikov v obdobju napovedi ostala visoka. Krepitev rasti tujega

povpraševanja v 2017–2019 bo izhajala zlasti iz večjega povpraševanja na trgih EU, deloma pa tudi v Rusiji. Ocenjuje se, da se bo nadalje izboljševala tudi izvozna učinkovitost, ki se je v preteklih treh letih občutno izboljšala. V celotnem obdobju napovedi se pričakuje nadaljevanje rasti izvoza vseh pomembnejših skupin proizvodov predelovalnih dejavnosti. Rast bo v največji meri temeljila na izvozu tehnološko zahtevnejših proizvodov, izstopala bo pričakovana pospešitev izvoza motornih vozil v 2017 ob napovedanem začetku proizvodnje novega modela avtomobila. Nadaljevala se bo tudi rast izvoza storitev, ki bo še naprej temeljila predvsem na izvozu transportnih storitev in potovanj. Njena nekoliko manjša rast kot lani pa bo predvsem posledica umiritve rasti izvoza gradbenih in poslovnih storitev po lanski občutni okrepitvi (vir: UMAR 2017).

VII.3.2. Mednarodno okolje

UMAR pri svojih napovednih predpostavlja, da se bodo stopnje gospodarske rasti iz leta 2016 v večini glavnih trgovinskih partneric ohranile. Gospodarska rast v evrskem območju naj bi se na podlagi napovedi mednarodnih institucij v obdobju 2017–2019 gibala okoli 1,6 %. Še naprej naj bi temeljila predvsem na rasti zasebne potrošnje ob nadaljnjem izboljšanju razmer na trgu dela. Nadaljevalo naj bi se tudi okrevanje investicij. Optimizem glede nadaljnje rasti in ohranjanje spodbujevalne politike ECB vpliva na izboljševanje posojilnih pogojev za podjetja in gospodinjstva ter posledično višje kreditne tokove.

Slika 53: BDP v evroobmočju in cene nafte in neenergetskih surovin

Med pomembnejšimi trgovinskimi partnericami izven evrskega območja je omeniti Hrvaško, ki se je v letu 2016 gospodarsko okrepila zaradi rekordne turistične sezone. Pozitivna pričakovanja o Hrvaški temeljijo tudi na njenem pospešenem črpanju EU sredstev. V Rusiji naj bi se gospodarska aktivnost začela povečevati zlasti v povezavi z višjimi cenami surovin.

Pomladanska napoved upošteva tehnično predpostavko, ki implicira visoko rast povprečne cene nafte in ostalih surovin v 2017. Cene nafte so se povišale že ob koncu lanskega leta kot

posledica večje gospodarske aktivnosti ekonomskih subjektov in posledično višjega povpraševanja ter dogovora OPEC o zmanjšanju proizvodnje nafte. Pri pripravi napovedi so upoštevane predpostavke za povprečno ceno soda nafte brent v letu 2017 v višini 56,3 USD/sod, kar implicira 25% višjo povprečno ceno kot v 2016. Na podlagi gibanj na terminskih trgih se predpostavlja, da bo cena ostala na enaki ravni tudi v naslednjih dveh letih. Predpostavka glede gibanja dolarskih cen ne energetskih surovin za leto 2017 predvideva 5-odstotno zvišanje, v prihodnjih dveh letih pa ohranjanje na podobni ravni.

VII.3.3. Trend gibanja zavarovanj

VII.3.3.1. Slovensko zavarovalno okolje

Kratkoročni obeti za gospodarsko aktivnost in zaposlovanje ostajajo ugodni, saj so se kazalniki razpoloženja nadalje izboljšali. Ugodne obete nakazujejo tudi povišane napovedi mednarodnih institucij za gospodarsko rast v naših najpomembnejših trgovinskih partnericah.

Rast izvoznega gospodarstva, ki se je začela 2014, so generirale trgovinske partnerice v EU. Večinoma gre za blago s kratkimi plačilnimi roki, ki jih SID banka v skladu z EU regulativo ne zavaruje. Iz tega razloga se rast izvoza ne sovпада z realiziranimi zavarovalnimi obsegi pooblaščenih institucij. Terjatve, ki jih SID banka kot pooblaščen institucija lahko zavaruje, so terjatve do dolžnikov iz držav, ki niso članice EU ali OECD. Izvoz v te države pa se je začel vrednostno rahlo zviševati šele v 2015 in 2016. V naslednjem letu ni pričakovati večjih sprememb. Pretežni del izvozne rasti bo še vedno temeljil na kupcih iz držav EU in OECD, medtem ko se bo izvoz v tretje države še nadalje počasi zviševal. Največja so pričakovanja na trgih azijskih držav.

Pri zavarovanju dolgoročnih in srednjeročnih terjatev gre običajno za mednarodne posle prodaje kapitalnih dobrin. Ne glede na to, da je globalna finančna kriza močno prizadela slovenska podjetja, ki delujejo na tem področju in močno načela njihovo finančno moč ter operativno sposobnost izvajanja projektov, je verjeti, da bodo najboljša v tem sektorju začela pogosteje izvajati samostojno svoje posle v tujini. To ne bodo vrednostno veliki projekti, vendar jih bo več kot v letu 2016 in verjetno bodo na novih trgih.

Vse trdnejše okrevanje domačega gospodarstva utrjuje v prepričanju, da bo raslo tudi število podjetij, ki bodo intenzivneje internacionalizirale svoje poslovne funkcije, tudi z namenom osvojitve novih trgov ali pa projektne realizacije določene poslovne priložnosti. Posledično je pričakovati rahlo oživljanje tudi na področju zavarovanja investicij.

VII.3.3.2. Geopolitične razmere

V naslednjih letih je pričakovati nove nestabilnosti v regijah in več terorističnih groženj. Na razvoj mednarodne trgovine bo to vplivalo negativno, istočasno pa bo to priložnost za države, a še vedno dovolj preudarne zavarovalne institucije.

Glavni trgovski partnerji slovenskih izvoznikov so podjetja iz držav EU, kar se v prihodnjih letih verjetno ne bo spremenilo. Kakšen bo vpliv Brexita še ni popolnoma jasno, verjetno pa bo

precej podjetij zapustilo Veliko Britanijo in poiskalo svoje poslovno okolje nekje v EU. Predvsem bo to veljalo za tuje podružnice, ki so iz Anglije pokrivalo vso Evropo.

Za Rusijo, ki je pomemben slovenski trg, še vedno veljajo mednarodne sankcije. Kriza na meji z Ukrajino ne bo rešena v kratkem času, zato je pričakovati, da bodo sankcije dolgotrajne, lahko pa se celo še poostrijo. Zaradi konflikta se slabša situacija tudi v Belorusiji, ki je trgovska partnerica obeh držav. Vse tri države pa so zelo pomembne za slovenski izvoz.

Rusija je nadalje vpletena še v sirski konflikt, kjer predstavlja islamska država teroristično nevarnost, ki ne bo v kmalu rešena. Turčija je vedno manj politično stabilna in vse bolj samopašna pri svojih odločitvah. Postaja vse bolj radikalna. Relacija med Iranom in ZDA je stalno na meji tega, da se uvedejo nove sankcije. Severno Afriko še vedno pretresa muslimanski fundamentalizem, avtokracija vojske ne more trajati večno.

Kar se tiče novih trgov so slovenska podjetja najaktivnejša na področju Bližnjega vzhoda in Severne Afrike. V iranski trg so nekatera podjetja vložila že veliko sredstev; več kot leto dni se že nekateri izvozniki pogovarjajo z novimi kupci za njihove proizvode, pa še vedno niso uspeli z novimi naročili. Tisti prvi, ki že imajo naročila, pa pravijo, da niso tako donosna kot so prvotno pričakovali. Nekaj jih je pa tudi že uspelo, vendar ne razglašajo tega naokrog. Z odprtjem ambasade v Teheranu je pričakovati, da bo slovenskim podjetjem lažje pri navezovanju poslovnih stikov na tem trgu.

Egipt je velik trg z mnogo tržnega potenciala. Politične razmere še vedno niso stabilne, primanjkuje deviz, zato si slovenska podjetja še ne upajo intenzivneje trgovati. Najpogumnejši izvozniki že delajo posle v Senegalu, kjer so izgledi dobri. Privlačnost afriških trgov bo v dobršni meri odvisna od gibanja cen na trgih surovin.

Področje bivše Jugoslavije še vedno občasno pretresajo med etnični konflikti. Mednarodna skupnost s svojimi aktivnostmi ni uspela v celoti pomiriti narode na tem delu Balkana. Pričakovati jih je tudi v prihodnje, predvsem v Bosni, na Kosovu in v Makedoniji. Da bi se omenjeni konflikti razvili v vojne večjih razsežnosti, pa ni pričakovati. To področje je še vedno ekonomsko pomembno za slovensko ekonomijo.

Omejitveni dejavnik pridobivanja novih poslov v tretjih državah je tudi sedanja nizka cena energentov. Državne ekonomije tretjih držav, kjer se poskušajo uveljaviti slovenska podjetja, v dobršni meri prihodkovno temeljijo na prodaji nafte in naftnih derivatov. Kadar njihove cene padajo tako intenzivno kot v letu 2016, so javne finance pod velikim pritiskom, zato je povpraševanje nizko. Trgi držav bivše Sovjetske zveze so dober primer, podobno tudi trgi držav Arabskega polotoka in nekatere afriške države. Prihodnji izgledi nakazujejo, da bo cena nafte v prihajajočih letih nekaj višja, ne pa bistveno.

Afrika predstavlja v prihodnosti globalno največjo tržno priložnost, ki pa je specifična v rizikih, zato je malo slovenskih podjetij, ki se podajajo na ta trg. Zaradi omenjenih specifik se afriških poslov izogibajo tudi banke in druge finančne institucije v Sloveniji. Prepoznavanje in sprejemanje afriških rizikov v slovenskih finančnih institucijah je proces, ki terja svojo časovno komponento. V naslednjem letu na tem področju verjetno ne bo bistvenih sprememb, medtem ko jih je v obdobju naslednjih pet let utemeljeno pričakovati.

VII.3.3.3. Zavarovanje SID banka

Upošteva je našete elemente v naslednjih letih pričakujemo zmerno povečanje obsega sklenjenih zavarovanj kreditov in investicij. Ob dejstvu, da je Slovenija majhen ekonomski prostor, ni mogoče na letni ravni zagotoviti veljavnosti delovanja pravila velikih števil, zato je mogoče pričakovati, da bo med leti prihajalo do nihanj.

V naslednjih dveh letih se bo pooblaščen institucija srečevala s poglobljenimi izzivi digitalizacije, s katerimi bo poskušala približati čimbolj svoje delovanje izvoznemu gospodarstvu. V tem okviru bodo možni tudi novi produkti oziroma poenostavitve procesov s katerimi bo možno hitrejšo odobravanje zavarovanj za izvozne posle. Pooblaščen institucija namerava utrditi sodelovanje s slovenskimi izvozniki po shemi projektnega financiranja, ki postaja vse aktualnejši. Nadaljevala bo z odpiranjem poti na novih trgih, bodisi z zavarovalnimi linijami ali drugimi podobnimi produkti. Možne priložnosti so na področju zavarovanj faktoringa in forfaitinga, predvsem za posle v Afriki in Aziji. V tem okviru bo preverila možnosti večjega kritja za terjatve za primer neplačila kupca.

Izziv ostaja zagotavljanje zavarovalne podpore malim in srednje velikim izvoznikom, ki jih bo SID banka spodbujala, da se v izvoznih podvigih med seboj povezujejo, da skupaj dosežejo zahtevano finančno moč.

Pooblaščen institucija bo na področju nemarketabilnih zavarovanj tudi v prihodnje spremljanja povpraševanja na trgu in trende na področju uradno podprtih izvoznih kreditov, ki jih ureja OECD sporazum – *Arrangement on Officially Supported Export Credits* (kot članica EU je sporazum dolžna spoštovati tudi Slovenija).

Prvenstveni cilj, ki ga SID banka zasleduje na področju zavarovanja kreditov in investicij (zavarovanje v imenu in za račun države) je kvalitetno in strokovno izvajanje pooblastil pooblaščen institucije po ZZFMGP ter po ostalih sprejetih zakonih ter zaščita pravic in interesov države.

Na področju nemarketabilnih zavarovanj bo poslovanje SID banke v zvezi s produkti in politiko poslovanja v prihodnje usmerjeno predvsem v strateške politike:

- Vsaj zadržati število koristnikov zavarovalnih shem na nivoju iz 2016.
- Upoštevati pravila stroke in načela zdravega zavarovalniškega poslovanja; ohraniti sedanji status varnostnih rezerv.
- Opravljati posle pooblaščen institucije po pogodbeno dogovorjeni proviziji, ki naj pokriva stroške poslovanja in zagotovi primeren razvoj strokovnih služb (natančno evidentiranje porabe vseh resursov).
- Spremljati in podpirati aktivnosti za ohranitev prvovrstnosti zavarovalnih instrumentov, ugodnega vpliva na kapitalsko ustreznost in bančne oslavitve (Basel III – v okviru možnosti; mednarodno sodelovanje).
- Slediti procesu harmonizacije, spremembam pravil in sodobnim trendom na področju uradno podprtih IKA.

- Aktivno sodelovati pri kreiranju politik zavarovanja izvoznih poslov v okviru IWG, OECD in EU.
- Prilagajati zavarovalne produkte potrebam slovenskega gospodarstva oz. konkretnim izvoznim poslom (customization).
- Spodbujati tuje in domače banke pri financiranju »slovenskih« izvoznih poslov (kreditni nerezidentom).
- Nadaljevati z aktivnim vključevanjem v funkcije gospodarske diplomacije in odpiranje novih trgov.
- Voditi aktivno politiko zavarovanja na obstoječih ključnih trgih.
- Organizirati zavarovanje pred revolving kratkoročnimi netržnimi riziki v SID banki v primeru prodaje PKZ in prenehanja ali neustreznosti obstoječih pozavarovalnih pogodb.
- Preveriti in implementirati smiselne oblike pozavarovanj z namenom boljšega upravljanja tveganj.
- Aktivno sodelovati pri vsakoletnem razvoju in implementirati relevantne vsebine medresorskega akcijskega načrta za internacionalizacijo.
- Dosegati dolgoročni prag rentabilnosti pri zavarovanju pred nemarketabilnimi riziki (break even).

Poleg predstavljenih usmeritev bo delo na področju ponudbe nemarketabilnih zavarovanj sledilo tudi spremembam OECD sporazuma na področju uradno podprtih izvoznih kreditov, kar bo omogočalo SID banki stik s hitrimi spremembami okolja in njegovimi potrebami.

Cilj pooblaščenice je povečanje aktivnosti na področju podpore in pospeševanja izvoza na področju nemarketabilnih zavarovanj, kar je zapisano tudi v Akcijski strategiji SID banke za obdobje 2017-2019. Podporo gospodarstvu bomo učinkovito izvajali s prilagajanjem delovanja in ponudbo zavarovalnih produktov potrebam izvoznega gospodarstva.

VIII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZJShemRS

Pooblastilo SID banki za opravljanje poslov pri izvajanju jamstvene sheme za podjetja izhaja iz Zakona o jamstveni shemi Republike Slovenije (ZJShemRS - Uradni list RS, št. 33/09 in 42/09). Republika Slovenija v navedenem zakonu pooblašča SID banko, da v njenem imenu in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z izdajo, spremljanjem, unovčevanjem in izterjavo jamstev ter nadzor nad porabo kreditov, zavarovanih z jamstvom po tem zakonu.

Kljub temu, da **je pridobivanje poroštev bilo omejeno na 31. 12. 2010** in po tem datumu ni bilo več možno pridobiti novih jamstev, poročamo o izvajanju le-tega, saj **se aktivnosti v tej zvezi** (unovčevanje, izplačila, izterjava, insolventni postopki, poročanja, pravdni postopki, itd.) **še vedno izvajajo**, dnevno pa se tudi spreminja tudi statistika v tem kontekstu, iz katere lahko ugotavljamo rezultate ukrepa.

Z ZJShemRS je bil vzpostavljen sistem izdajanja državnih jamstev za obveznosti gospodarskih družb bonitetnih razredov A, B in C iz naslova dolgoročnih kreditov, najetih pri poslovnih bankah. **Namen zakona je bil sprostitev kreditnega krča**, ki je nastal zaradi svetovne finančne krize oziroma njenih posledic - predvsem zmanjšano dostopnost do virov poslovnih bank in s tem tudi manjši dotok denarja v slovensko gospodarstvo. **V prvotno načrtovani obliki je shema predvidevala poročstva samo za podjetja A in B bonitetnega razreda** (usmerjenost v sistemsko tržno vrzel in ne primere, ki sami po sebi niso več kreditno sposobni), po razpravi v DZ pa je bila, kljub opozorilom o pričakovanem najmanj 25-odstotnem škodnem rezultatu, **shema razširjena še na podjetja iz bonitetnega razreda C**, "ker ravno ta najbolj potrebujejo pomoč", poleg tega pa shema ni predvidevala pogoja ustreznega zavarovanja.

Od celotne jamstvene kvote, ki je znašala 1,2 mrd €, je bilo do 31. 12. 2010, ko se je zaključil zakonski rok za izdajanje jamstev po tej shemi, poslovnim bankam na skupno 15 avkcijah razdeljeno skupno za 809,4 mio € jamstvene kvote.

Poslovne banke so na podlagi razdeljenih kvot podjetjem odobrile 581 kreditov v skupni višini 840,5 mio €, ki so bili zavarovani z državnim jamstvom Republike Slovenije v skupni višini 310,1 mio EUR. Tako je jamstvena shema za podjetja slovenskim podjetjem pomagala pri pridobivanju potrebnih finančnih sredstev v pogojih še vedno trajajoče svetovne finančne in gospodarske krize.

Na dan 31. 12. 2016 je bilo pri poslovnih bankah aktivnih še 19 kreditnih pogodb, katerih stanje glavnice je znašalo skupaj 17,7 mio €. Jamstvo Republike Slovenije za odprt portfelj kreditov je na dan 31. 12. 2016 znašalo 8,1 mio €.

Tabela 31: Portfelj kreditov zavarovanih z državnim jamstvom po ZJShemRS (stanje na dan 31. 12. 2010 ob izteku zakonskega roka za izdajanje novih jamstev)

Bonitetna ocena kreditorejmalcev	Vsota zneskov odobrenih kreditov (v €)	Vsota zajamčenih zneskov kreditov (v €)	Število kreditov	% po vrednosti	% po številu
A	354.818.703	123.662.988	163	42,2%	28,1%
B	335.554.988	117.707.794	304	39,9%	52,3%
C	150.176.014	68.746.870	114	17,9%	19,6%
Skupaj	840.549.705	310.117.653	581	100,0%	100,0%

Več kot polovica kreditov (304 kreditov v skupni vrednosti 335,5 mio €) je bila odobrena podjetjem, ki so se v času pridobitve kredita uvrščala v bonitetni razred B. Sledijo jim podjetja bonitete A, ki so prejela 163 kreditov v vrednosti 354,8 mio €. Najmanj kreditov so prejela podjetja bonitete C in sicer 114 kreditov v vrednosti dobrih 150,1 mio €.

Tabela 32: Razpršenost kreditov glede na velikost podjetij v €

Velikost podjetja	Vsota zneskov odobrenih kreditov	Število kreditov	% po vrednosti	% po številu
MSP	218.405.599	378	26%	65%
Veliko podjetje	622.144.105	203	74%	35%
Skupaj	840.549.705	581	100%	100%

Vir: SID banka

Velika podjetja so prejela 74 % kreditov glede na vrednost, medtem ko po številu prejetih kreditov prevladujejo MSP, ki so prejela 65 % vseh kreditov.

Tabela 33: Regionalna razpršenost kreditov

Regija-sedež kreditorejmalca	Vsota zneskov odobrenih kreditov (€)	Število kreditov	% po vrednosti	% po številu
Osrednjeslovenska	214.819.030	134	25,6%	23,06%
Savinjska	189.322.160	112	22,5%	19,28%
Podravska	135.467.624	96	16,1%	16,52%
Goriška	89.179.690	66	10,6%	11,36%
Gorenjska	57.226.466	45	6,8%	7,75%
Jugovzhodna Slovenija	24.187.400	35	2,9%	6,02%
Pomurska	14.322.206	23	1,7%	3,96%
Obalno-kraška	62.591.173	18	7,4%	3,10%
Zasavska	24.420.357	17	2,9%	2,93%
Notranjsko-kraška	14.153.600	13	1,7%	2,24%
Koroška	12.595.000	13	1,5%	2,24%
Spodnjeposavska	2.265.000	9	0,3%	1,55%
Skupaj	840.549.705	581	100,00%	100,00%

Vir: SID banka

Regionalna razpršenost kreditov je bila visoka. Četrtno vrednosti kreditov (25.6%) so prejela podjetja iz Osrednjeslovenske regije, po 22,5 oz. 16,1% podjetja iz Savinjske oz. Podravske, 10,6% podjetja iz Goriške regije, podjetja iz preostalih regij pa so v skladu z manjšim povpraševanjem prejela manjše deleže.

Tabela --: Razpršenost kreditov glede na dejavnost podjetij

Dejavnost SKD	Vsota zneskov odobrenih kreditov (€)	Število kreditov	% po vrednosti	% po številu
Predelovalne dejavnosti	402.464.702	270	47,9%	46,5%
Gradbeništvo	170.347.329	89	20,3%	15,3%
Promet in skladiščenje	106.790.900	35	12,7%	6,0%

Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil	86.283.359	91	10,3%	15,7%
Informacijske in komunikacijske dejavnosti	18.570.101	23	2,2%	4,0%
Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	12.338.000	16	1,5%	2,8%
Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	10.483.313	24	1,2%	4,1%
Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	8.000.000	2	1,0%	0,3%
Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	5.940.000	6	0,7%	1,0%
Oskrba z vodo; ravnanje z odpadki in odpadki; saniranje okolja	5.100.000	2	0,6%	0,3%
Gostinstvo	4.890.000	8	0,6%	1,4%
Zdravstvo in socialno varstvo	3.356.000	1	0,4%	0,2%
Poslovanje z nepremičninami	2.466.000	9	0,3%	1,5%
Rudarstvo	2.020.000	3	0,2%	0,5%
Finančne in zavarovalniške dejavnosti	1.500.000	2	0,2%	0,3%
Skupaj	840.549.705	581	100,0%	100,0%

Vir: SID banka

Slabo polovico vrednosti kreditov (47,9%) so poslovne banke odobrile podjetjem iz predelovalnih dejavnosti, petino (20,3%) gradbenim podjetjem, sledijo podjetja iz dejavnosti promet in skladiščenje, ter trgovine, vzdrževanja in popravila motornih vozil.

Tabela 34: Nameni kreditov

Namen kredita	Vsota zneskov odobrenih kreditov (€)	Število kreditov	% po vrednosti
Financiranje nove investicije	59.882.200	16	7,1%
Financiranje obratnih sredstev	546.590.049	414	65,0%
Financiranje že začete investicije	39.114.173	21	4,7%
Reprogram - investicije	4.710.000	1	0,6%
Reprogram - obratna sredstva	190.253.283	129	22,6%
Skupaj	840.549.705	581	100,0%

Vir: SID banka

Največ sredstev iz naslova kreditov, zavarovanih z jamstvom Republike Slovenije, je bilo namenjenih za financiranje obratnih sredstev, ki po vrednosti dosegajo 65 %, sledijo reprogrami kreditov za obratna sredstva (23 %).

Tabela 35: Ročnost kreditov

Ročnost v letih	Število kreditov	Vsota zneskov odobrenih kreditov (€)	Vsota zneskov kreditov, za katere jamči RS
1	44	32.019.028,56	11.227.156,42
2	41	47.994.671,00	16.394.140,55
3	306	387.123.473,00	134.923.141,59
4	21	58.353.704,00	23.687.852,00
5	84	153.081.833,06	56.578.492,19
6	17	52.733.280,72	23.147.860,82
7	41	56.353.074,58	20.848.901,99
8	3	7.130.000,00	2.713.000,00
9	6	27.851.000,00	13.195.500,00
10	18	17.909.640,00	7.401.607,00
Skupaj	581	840.549.704,92	310.117.652,56

Vir: SID banka

Več kot polovica vseh odobrenih kreditov z jamstvom Republike Slovenije (306 kreditov), je bilo odobrenih z ročnostjo 3 let.

SID banka je v letu 2016 prejela 8 zahtevkov za spremembo pogojev kreditnih pogodb zavarovanih z jamstvom po ZJShemRS. Soglasja za spremembo kreditnih pogojev kreditov z jamstvom Republike Slovenije so bila (i) izdana za 4 primere, (ii) pri 2 primerih pa je bila ugotovljena kršitev ali neustreznost zakonskih določil in jih je SID banka zavrnila. Zaradi ugotovljenih kršitev zakonskih določil oz. poslovnih odločitev bank se je sklenilo tudi 2 t.i. negativna aneksa, s katerimi so se banke odpovedale jamstvu države.

Tabela 36: Boniteta ob uvrstitvi kredita v jamstveno shemo - pregled unovčenih jamstev

Boniteta ob uvrstitvi	Število izplačanih zahtevkov	Število podjetij	Vsota izplačil jamstev RS (EUR)
2010			
B	7	6	838.762,46
C	4	3	2.872.498,09
2010 Skupaj	11	9	3.711.260,55
2011			
A	5	5	2.626.191,87
B	43	16	11.406.103,39
C	13	11	5.626.179,63
2011 Skupaj	61	32	19.658.474,89
2012			
A	9	7	2.962.235,83
B	53	24	10.183.644,81
C	7	3	10.172.585,82
2012 Skupaj	69	34	23.318.466,46
2013			
A	34	14	10.382.786,91
B	42	20	9.790.429,62
C	19	9	2.415.750,85
2013 Skupaj	95	43	22.588.967,38
2014			
A	11	5	842.033,87
B	21	12	2.973.151,95
C	4	3	120.777,68
2014 Skupaj	36	20	3.935.963,50
2015			
A	5	2	89.277,50
B	4	2	210.568,92
C	10	3	1.685.994,85
2015 Skupaj	19	7	1.985.841,27
2016			
A	2	1	76.019,37
C	1	1	5.096,12
2016 Skupaj	3	3	81.115,49
SKUPAJ	294	147	75.280.089,54

V letu 2016 je SID banka prejela **v obravnavo 4 zahtevke za unovčenje izdanih jamstev** Republike Slovenije (skupaj je banka v obdobju 2009-2016 prejela 342 zahtevkov). Po prejemu zahtevane dokumentacije SID banka preverja izpolnjevanje pogojev, določenih s predpisi, saj ob izdaji poroštva zaradi določb ZJShemRS in pozakonske uredbe vseh pogojev ni bilo mogoče preverjati (npr. kreditne pogodbe so se sklepale po izdaji poroštva). Glede na izpolnjene pogoje ZJShemRS so bili v letu 2016 poslovnim bankam priznani trije zahtevki za

unovčenje, na podlagi katerih so jim bila izplačana sredstva v skupni višini 0,08 mio EUR (**v obdobju 2009-2016 je Ministrstvo za finance (MF) izplačalo poslovnim bankam sredstva v skupni višini 75,3 mio EUR** na podlagi 294 zahtevkov za unovčenje). V primeru izplačanega jamstva, mora poslovna banka po prejemu unovčenega zneska začeti izterjavo, skladno s predpisi in pogodbo o jamstvu, v primeru insolventnega postopka dolžnika pa prijavo terjatev v skladu z Uredbo o izvajanju ZJShemRS opravi in vodi DPRS.

IX. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZJShemFO

Pooblastilo SID banki za opravljanje poslov pri izvajanju jamstvene sheme za fizične osebe izhaja iz Zakona o jamstveni shemi RS za fizične osebe (ZJShemFO - Uradni list RS, št. 59/09). Republika Slovenija v navedenem zakonu pooblašča SID banko, da v njenem imenu in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z izdajo, spremljanjem, unovčevanjem in izterjavo jamstev ter nadzor nad porabo kreditov, zavarovanih z jamstvom po tem zakonu.

Z ZJShemFO je bilo fizičnim osebam omogočeno pridobivanje jamstev RS za kredite do višine 100.000 € oziroma 10.000 €, odvisno od kategorije kreditojemalcev. Jamstvena shema za fizične osebe kot protikrizni ukrep države je zajemal štiri kategorije kreditojemalcev in sicer

- zaposlene za določen čas,
- kreditojemalce, ki prvič rešujejo svoje stanovanjsko vprašanje,
- mlade družine in
- brezposelne.

Celotna jamstvena kvota, ki naj bi se po ZJShemFO razdelila v obdobju od leta septembra 2009 do 31.12. 2010, je znašala 350 mio €, od tega je bilo **50 mio € kvote namenjene za kategorijo brezposelnih kreditojemalcev**. Do konca leta 2010 je SID banka izvedla šest avkcij, na osnovi katerih je bilo poslovnim bankam dodeljenih za 84,9 mio € jamstvenih kvot.

Tabela 37: Podatki o jamstvih izdanih fizičnim osebam po ZJShemFO

Št. avkcije	Datum avkcije	Znesek razpisane jamstvene kvote v EUR	Znesek dodeljene jamstvene kvote v EUR	% jamstva RS	Porabljena kvota (Znesek kreditov zavarovanih z jamstvom RS) v EUR	Znesek kreditov v EUR	Št. kreditov
1	2.10.2009	50.000.000,0	30.800.000,0	50%	6.513.097,9	13.026.195,8	244
2	2.10.2009	10.000.000,0	7.600.000,0	100%	1.646.355,0	1.646.355,0	239
3	3.2.2010	50.000.000,0	27.300.000,0	50%	8.438.468,0	16.876.936,0	293
4	3.2.2010	20.000.000,0	6.600.000,0	100%	1.290.701,0	1.290.701,0	186
5	6.10.2010	20.000.000,0	10.300.000,0	50%	1.201.005,0	2.402.010,0	39
6	6.10.2010	5.000.000,0	2.300.000,0	100%	174.667,0	174.667,0	27
Skupaj		155.000.000,0	84.900.000,0		19.264.293,9	35.416.864,8	1.028
Zakonska kvota					350.000.000,0		

Na dan 31. 12. 2016 je bilo odprtih še 114 kreditov v skupnem znesku glavnice 4,42 mio €.

SID banka v letu 2016 v obravnavo prejela dva zahtevka za unovčenje (v letih 2010-2016 skupaj 105 zahtevkov). Glede na izpolnjene pogoje ZJShemFO je Ministrstvo za finance (MF) v letu 2016 poslovnim bankam na podlagi treh zahtevkov za unovčenje izplačalo sredstva v skupni višini 7.759,44 € (en zahtevek na unovčitev je bil prejet decembra 2015, jamstvo je bilo izplačano v 2016). **Vsa izplačana jamstva so se nanašala na skupino brezposelnih**

kreditorejmalcev, V primeru izplačanih jamstev in ob izpolnjevanju pogojev SID banka začne s postopkom izterjave za plačana jamstva. V primeru, da kreditorejmalec v roku 8-ih dni od prejema poziva ne izpolni svoje obveznosti, SID banka zadevo preda v izvršbo na FURS.

X. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZPFIGD

Pooblastilo SID banki za opravljanje poslov pri izvajanju poroštvene sheme izhaja iz Zakona o poroštvih RS za financiranje investicij gospodarskih družb (ZPFIGD, Uradni list Republike Slovenije 43/10, 87/2011, 55/2012, 82/2015). RS v navedenem zakonu pooblašča SID banko, da v njenem imenu in za njen račun določa premije glede na bonitetne razrede kreditorejmalcev, ugotavlja izpolnjevanje pogojev za pridobitev poroštva, presoja zavarovanja poroštva in sklepa pogodbe v zvezi z izdajo poroštva ter vrši vso pripadajočo spremljavo in poročanja.

Namen ZPFIGD je bil podjetjem omogočiti lažji dostop do sredstev pri poslovnih bankah za izvedbo investicij v razvojne projekte ter kasneje tudi za pridobitev obratnih sredstev, ki naj bi pripomogla k razvoju in konkurenčnosti slovenskih podjetij.

Od prvega razpisa leta 2010 do zaključka leta 2015 je SID banka skupaj izdala poroštva osmim podjetjem za devet kreditov v skupni višini 20,48 mio eurov (vsota kreditov s poroštvom RS) in 27,1 mio evrov (vsota kreditov) od skupne razpisane poroštvene kvote v višini 400 mio eurov pri čemer je bil zakonski potencial 1 mrd eurov. Stanje vseh kreditov, podprtih s poroštvom Republike Slovenije (porok ne jamči za vračilo celotnega kredita), je ob koncu leta 2016 znašalo 17,08 milijona eurov, v okviru tega zneska znaša poroštvo Republike Slovenije 10,9 milijona eurov.

Do sedaj je SID banka prejela 4 zahtevke za unovčenje poroštva iz naslova ZPFIGD v skupni višini 3,59 mio eurov (poroštveni znesek). Vsi štirje zahtevki so bili zaradi ugotovljenih kršitev zavrjeni.

SID banka je ves čas od pridobitve javnega pooblastila po ZPFIGD pospeševala uporabo tega instrumenta v okviru sodelovanja in razgovorov z bankami in drugimi aktivnostmi obveščanja javnosti, vendar kljub temu **zakon ni prinesel željenega rezultata**, saj je le malo podjetij v tem času vstopalo v nove investicije, določena podjetja pa so banke glede na njihovo poslovanje same podprle, kar je za podjetje pomenilo nižje stroške celotnega financiranja, manj administracije, itd. **Kljub temu, da je bil ZPFIGD že dvakrat spremenjen, ta končnim uporabnikom – kreditorejmalcem ni zagotovil učinkovitih rešitev.**

Povpraševanja po poroštvih Republike Slovenije po ZPFIGD je bilo vsako leto manj, saj so se bistveno spremenile tudi okoliščine v primerjavi z letom 2010, zato potrebe po instrumentu, kot ga opredeljuje ZPFIGD, ni več. Skladno s tem je bila ob koncu leta 2015 objavljena dopolnitev Zakona o poroštvih RS za financiranje investicij gospodarskih družb (ZPFIGD-C, Uradni list Republike Slovenije 82/2015), s katero je bilo izdajanje poroštva po tem zakonu možno najdlje do 31.12.2015.

Tabela 38: Podatki o jamstvih izdanih v okviru ZPFIGD

razpis	razpisana poroštvena kvota	% poroštva	porabljena kvota	znesek kreditov	znesek investicije	št. kreditov	rok za predložitev
1. razpis	50.000.000,00	75%	11.481.783,75	15.309.045,00	23.026.161,23	4	31.07.2011
2. razpis	50.000.000,00	75%	2.167.500,00	2.890.000,00	4.528.003,08	2	31.07.2012
3. razpis	50.000.000,00	80%	400.000,00	500.000,00	731.618,00	1	30.10.2013
	50.000.000,00	60%	840.000,00	1.400.000,00	-	1	30.10.2013
4. razpis	50.000.000,00	80%	5.600.000,00	7.000.000,00	10.000.000,00	1	30.10.2014
	50.000.000,00	60%	0	0	-	0	30.10.2014
5. razpis	50.000.000,00	80%	0	0	0	0	30.10.2015
	50.000.000,00	60%	0	0	-	0	30.10.2015
Skupaj	400.000.000,00		20.489.283,75	27.099.045,00	38.285.782,31	9	

XI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZVO-1C

SID banka je na podlagi 127. člena Zakona o varstvu okolja (ZVO-1) v 2016 nadaljevala z izvajanjem funkcije uradnega dražitelja na dražbah pravic do emisije toplogrednih plinov v skladu z Uredbo Komisije EU št. 1031/2010 o časovnem načrtu, upravljanju in drugih vidikih dražbe pravic do emisije toplogrednih plinov na podlagi Direktive 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov, spremenjeno z Uredbo Komisije EU št. 1210/2011.

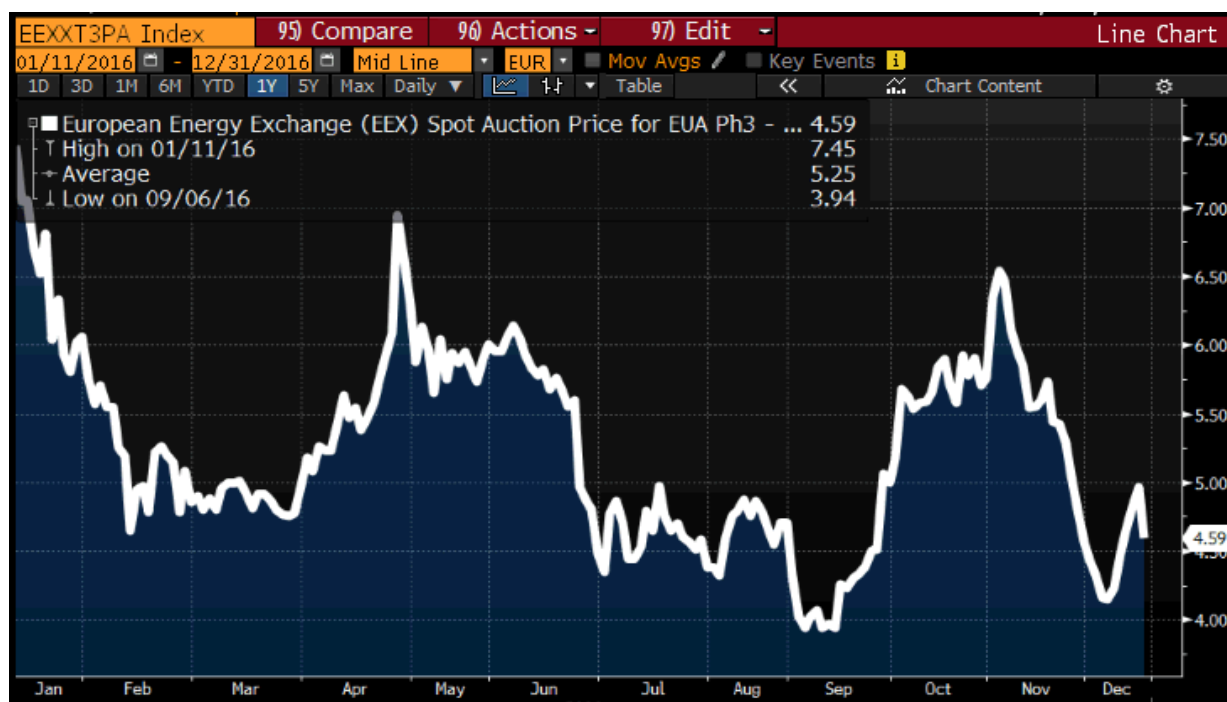
SID banka v imenu Republike Slovenije na dražbah, ki jih organizira skupni dražbeni sistem 24 držav članic EU (borza European Energy Exchange), prodaja količine emisijskih kuponov (določene s prej navedeno uredbo, relevantnimi sklepi Evropske komisije in koledarjem dražb) in prejeto kupnino prenese na račun končnega upravičenca sredstev, ki je Ministrstvo za okolje in prostor Republike Slovenije.

V letu 2016 je SID banka kot uradni dražitelj emisijskih kuponov (oznaka: EUA) sodelovala na 133 avkcijah. Na avkciji je bilo prodano za 3.556.000 emisijskih kuponov, znesek kupnine je znašal 18.709.520,00 EUR.

Tudi na avkcija emisijskih kuponov za letalske prevoznike (oznaka kupona : EUAA) je SID banka sodelovala kot uradni dražitelj.

V letu 2016 je bilo na koledarju 5 avkcij emisijskih kuponov za letalske prevoznike (EUAA). Prodanih je bilo za 5.000 pravic, oziroma emisijskih kuponov, kjer je znesek kupnine znašal 26.290,00 EUR.

Slika 54: Gibanja cene EUA (emisijskih kuponov) na avkcijah v letu 2016

Vir: Bloomberg

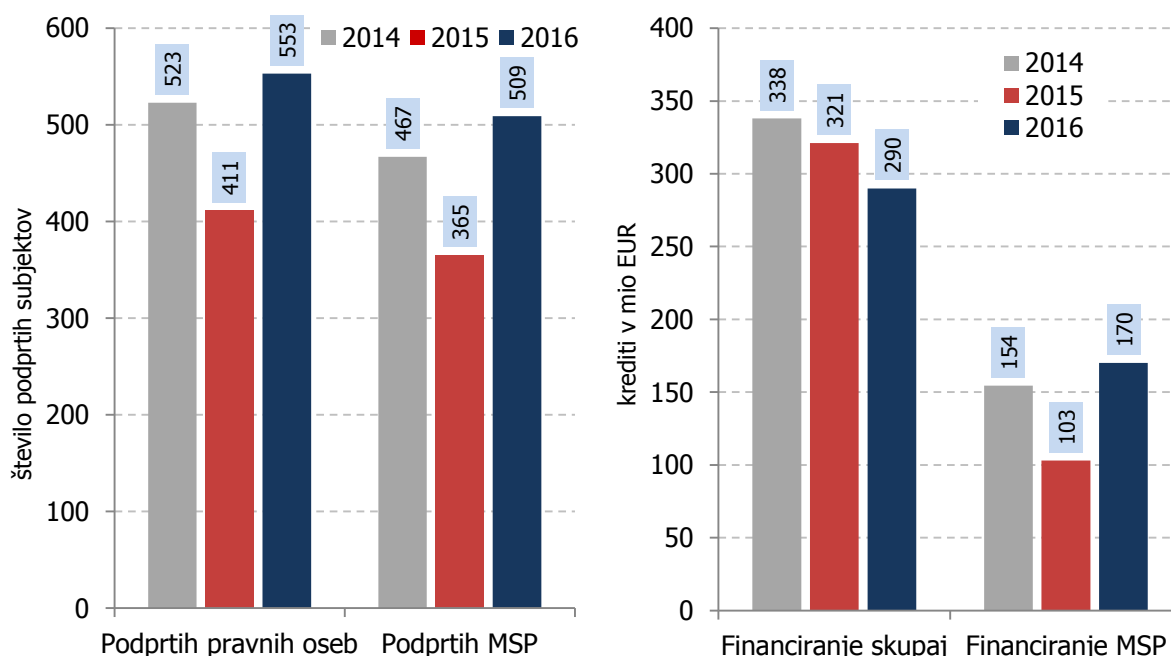
XII. UČINKI FINANČNIH STORITEV

SID banka prispeva k razvoju slovenskega gospodarstva z zagotavljanjem potrebnih dolgoročnih sredstev za financiranje novih, razvojno naravnanih projektov⁴⁶. Namen tega poglavja je pregled učinkov novega financiranja v letu 2016, glede na namene kreditov, regionalno in sektorsko strukturo⁴⁷ ter različne spodbujevalne učinke na gospodarsko aktivnost.

XII.1. STRUKTURA NOVIH KREDITOV V LETU 2016

Tudi v letu 2016 je SID banka posredno in neposredno zagotavljala namenska dolgoročna sredstva za namen spodbujanja projektov, v največjem številu malih in srednjih podjetij (MSP). Skupaj je bilo podprtih 553 pravnih oseb, od tega 509 malih in srednjih podjetij, oziroma 92 odstotkov vseh kreditojemalcev. Tudi po obsegu je bilo največ novih kreditov danih MSP v obsegu 170,1 mio EUR, od skupaj 290 mio EUR novih kreditov. Ta premik v številu in obsegu podprtih MSP je predvsem odraz novih programov SID banke za financiranje MSP, ki naslavlja identificirano vrzel na tem segmentu (več o vrzelih v poglavju IV.4.). Skupni znesek vseh novih kreditov se je v zadnjih letih rahlo zniževal, v zadnjem letu predvsem na račun nižjega obsega financiranja velikih podjetij. V 2016 je bilo podprtih največ pravnih oseb v zadnjih treh letih.

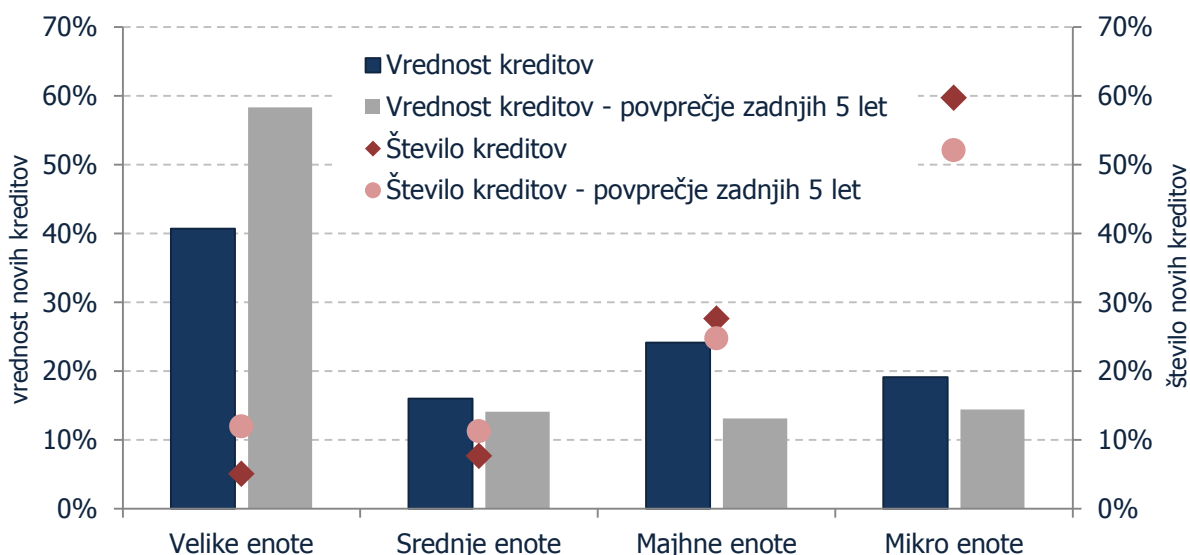
Slika 55: Skupni znesek vseh novih kreditov in število podprtih subjektov v 2014-2016

⁴⁶ Podatki o novih kreditnih pogodbah, ki so jih sklenile poslovne banke temeljijo na poročilih poslovnih bank na stanje 31.12.2016.

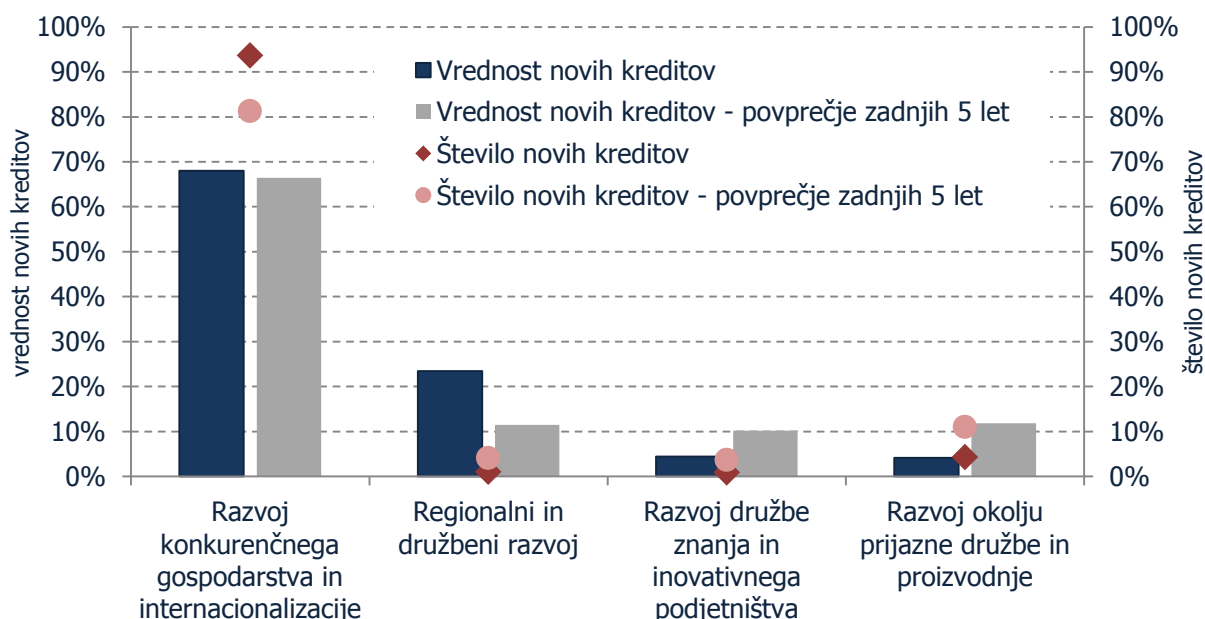
⁴⁷ Podatki o dodani vrednosti sektorjev, regionalnih vrednostih BDP in zaposlenosti so pridobljeni iz podatkovne baze Statističnega urada Republike Slovenije

Slika 56: Razpršitev novih kreditov po velikosti končnih upravičencev za izbrane velikostne enote

Porazdelitev med velikostnimi razredi MSP v 2016 je bila po obsegu kreditiranja približno enaka kot v zadnjih 5 letih, pri tem pa se je najbolj povečal delež podprtih majhnih in mikro enot. Delež danih kreditov velikim podjetjem se je v 2016, glede na primerjalno obdobje zadnjih 5 let, znižal s slabih 60% na nekaj več kot 40%. Temu primerno se je povečalo kreditiranje MSP, predvsem majhnih podjetij, katerih delež je znašal slabo četrtno. Po številu odobrenih kreditov je bil največji delež, skoraj 60%, namenjen mikro podjetjem. Premik v financiranje mikro podjetij kaže tudi primerjava s povprečjem zadnjih 5 let, saj se je delež števila kreditov mikro enotam zvišalo za slabih 10 odstotnih točk, predvsem na račun nižjega števila kreditov velikim enotam. SID banka mikrofinanciranje naslavlja v okviru novih programov finančnega inženiringa, ki so bili vzpostavljeni po letu 2013. Prav to področje je namreč podvrženo največjemu racioniranju povpraševanja po zunanjem financiranju.

Slika 57: Razpršitev novih kreditov po glavnih namenih SID banke kot delež vrednosti vseh novih kreditov; kot delež števila vseh novih kreditov

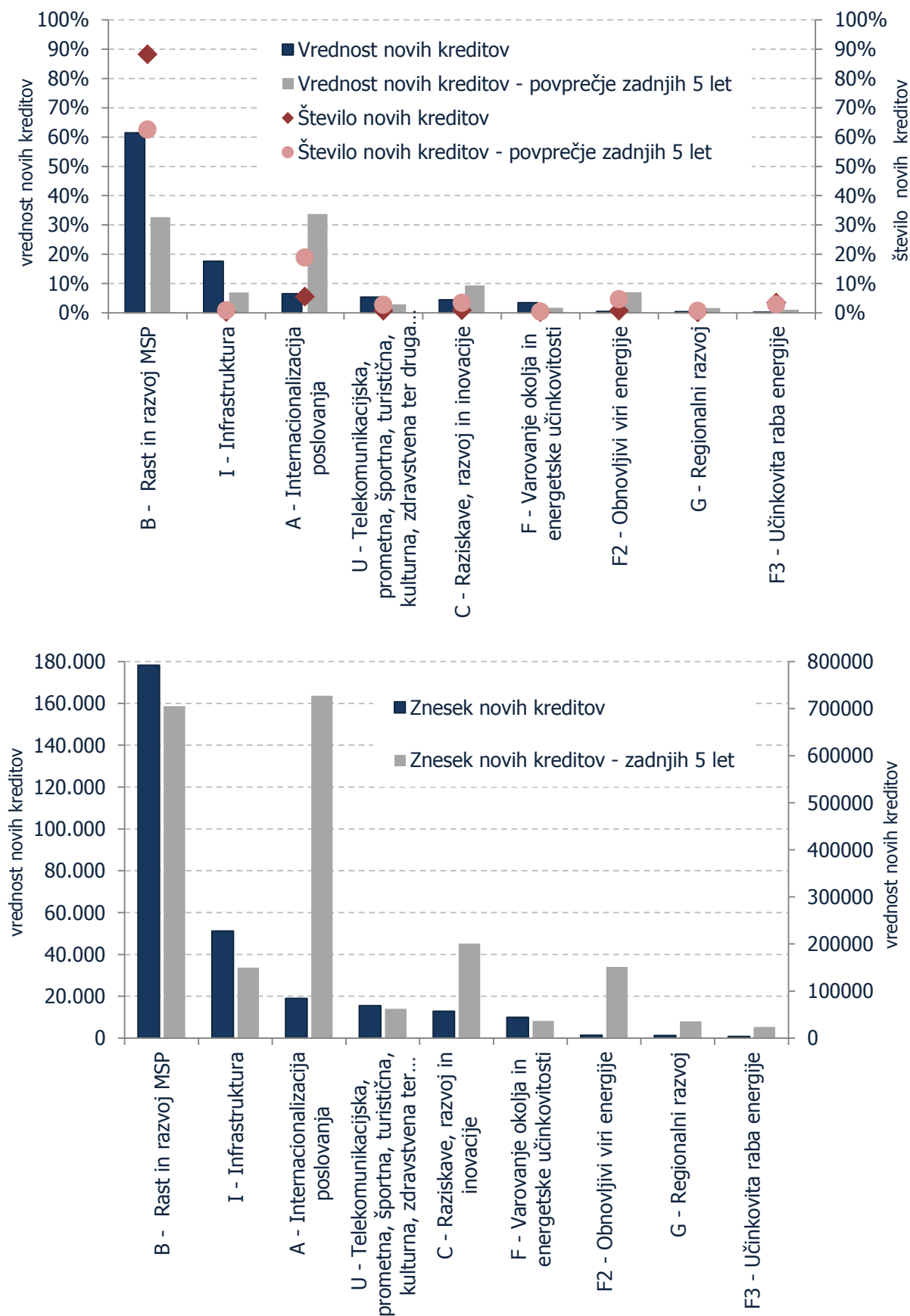

Z namenom zasledovanja dolgoročnih razvojnih usmeritev Republike Slovenije in EU so storitve SID banke razdeljene na štiri glavne namene:

- Razvoj družbe znanja in inovativnega podjetništva,
- Razvoj okolju prijazne družbe in proizvodnje,
- Razvoj konkurenčnega gospodarstva ter
- Regionalni in družbeni razvoj.

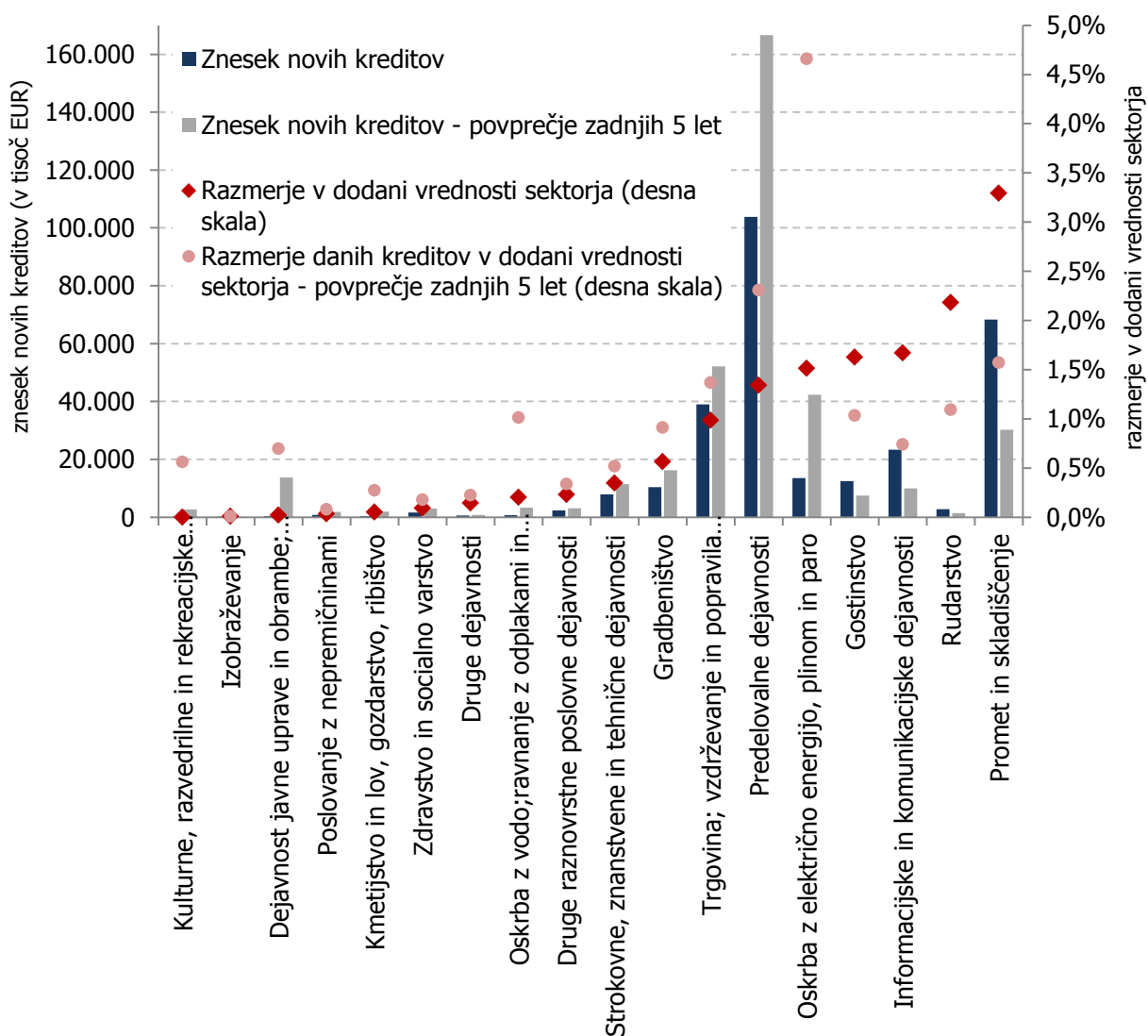
Glede na glavne namene SID banke je bila, tako kot v preteklih letih, večina novih kreditov danih za Razvoj konkurenčnega gospodarstva in internacionalizacije. Za ta namen je bilo danih dve tretjine vrednosti vseh novih kreditov oz. več kot 90% števila vseh novih kreditov. Glede na primerjalno obdobje zadnjih 5 let, se je, kljub nizkemu številu poslov, močno povečal delež danih kreditov za Regionalni in družbeni razvoj, ki je dosegel skoraj četrtno vrednosti novih kreditov. Delež kreditov za namena Razvoj družbe znanja in inovativnega podjetništva ter Razvoj okolju prijazne družbe in proizvodnje se je glede na primerjalno obdobje v obeh primerih znižal pod 5%. Po številu danih kreditov se je glede na primerjalno obdobje povečal le delež kreditov za Razvoj konkurenčnega gospodarstva in internacionalizacije, za dobrih 10 odstotnih točk. SID banka si sicer prizadeva, da pri vsakem posojilu dosega če je le mogoče več namenov hkrati – tudi ko je primarni namen na primer razvoj konkurenčnega gospodarstva, presoja po dodelitvi kredita upošteva inovativnost podjetja in njegov potencial da prispeva k izvozu. S tega vidika postaja podpora SID banke internacionalizaciji bolj posredna, vendar nič manj zavezana temu končnemu cilju.

Slika 58: Razpršitev novih kreditov po namelih naložbe končnega upravičenca

Analiza po namenih naložb končnih upravičencev kaže, da je bilo največje število novih kreditov odobrenih za rast in razvoj malih in srednjih podjetij, sledi pa financiranje infrastrukture. Novi krediti za rast in razvoj MSP so najbolj presegali povprečje primerjalnega obdobja. Povečali so se z tretjine na dobrih 60%. Opazno odstopanje od povprečja zadnjih 5 let je bilo v 2016 na področju financiranja infrastrukture, ki je kljub majhnemu številu poslov doseglo skoraj petino vrednosti novih kreditov. Največje znižanje deleža po vrednosti novih kreditov je bilo za namen internacionalizacije poslovanja s tretjine pod 10%. To zopet kaže na to da SID banka internacionalizacijo podjetij vedno bolj podpira z neposrednim spodbujanjem njihove konkurenčnosti in investiranja, bolj kot pa z neposrednim financiranjem poslov mednarodne menjave, ki so tudi podvrženi nekaterim omejitvam, glede na regulative EU.

Slika 59: Znesek novih kreditov končnim upravičencem v izbranih dejavnostih in razmerje v dodani vrednosti sektorjev

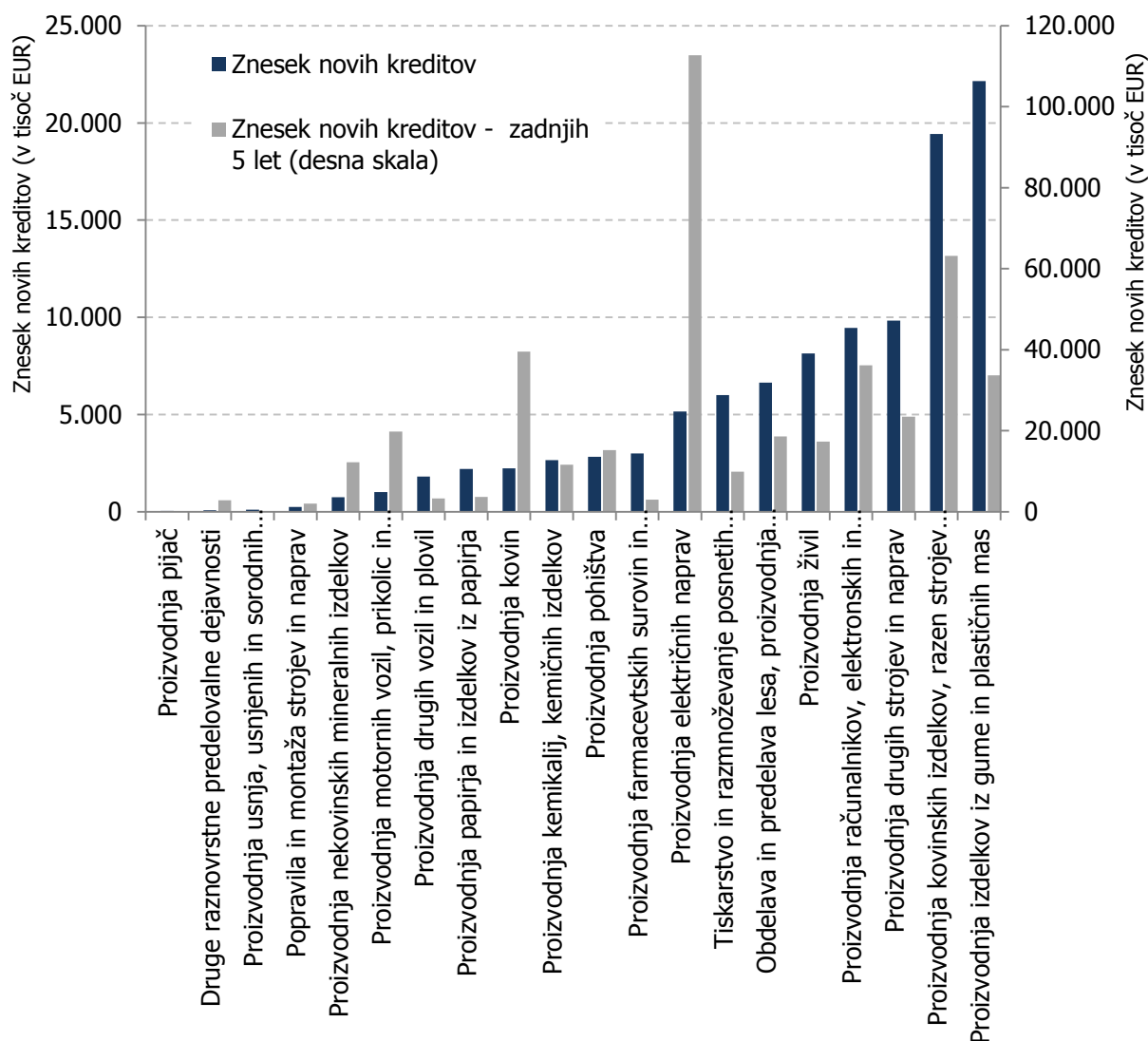

Med kreditorejmalci so, tako kot v preteklih letih, prevladovala podjetja iz predelovalnih dejavnosti, kar dobra tretjina vseh kreditov. Sledijo promet in skladiščenje s slabo četrtino in trgovina z dobrimi 13% obsega vseh novih kreditov. Glede na primerjalno obdobje zadnjih 5 let se je močno znižal znesek danih posojil prav podjetjem v predelovalnih dejavnostih, medtem ko se je primerjalno povišal znesek danih kreditov v dejavnosti promet in

skladiščenje. Tu je bilo razmerje danih kreditov v dodani vrednosti sektorja tudi najvišje. Glede na primerjalno obdobje se je povišalo za slabi dve odstotni točki dodane vrednosti sektorja. Razmerje v dodani vrednosti se je glede na preteklo obdobje najbolj znižalo v sektorju oskrbe z električno energijo, plinom in paro, iz 4,7% na 1,5%. Povprečno razmerje danih novih kreditov glede dodani vrednosti sektorja v 2016 znašalo skoraj 1%.

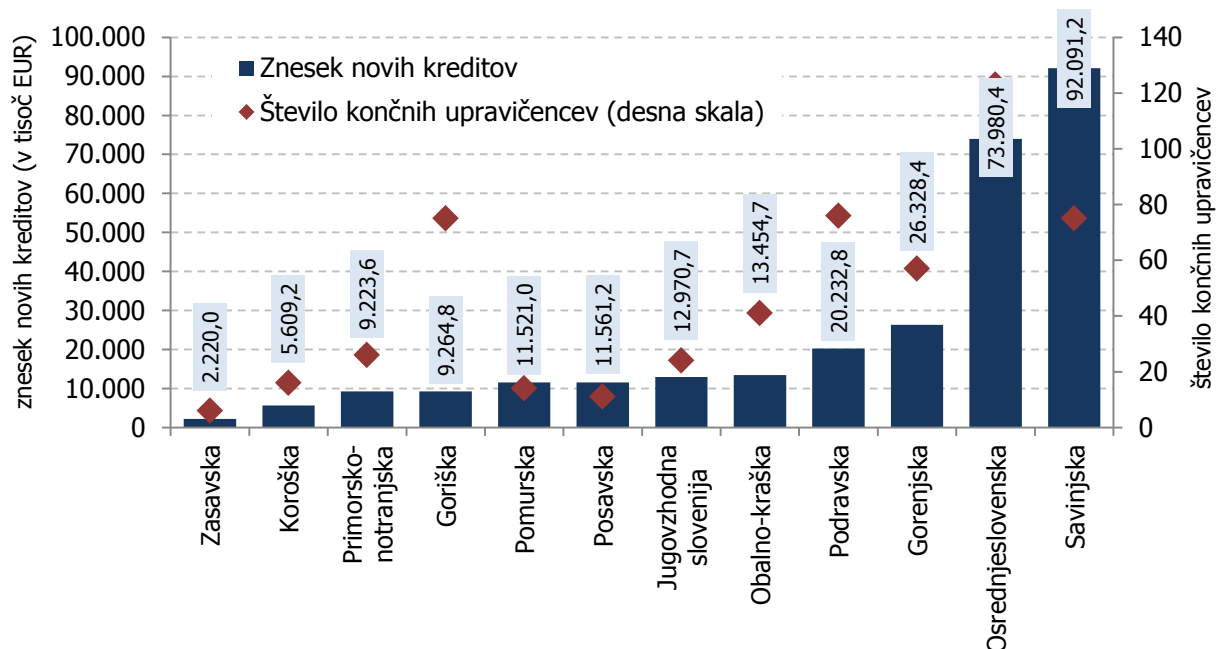
V okviru predelovalnih dejavnosti je bilo največ novih kreditov danih podjetjem iz dejavnosti proizvodnje izdelkov iz gume in plastičnih mas v višini 22,2 mio EUR oz. dobrih 21% vseh kreditov v predelovalnih dejavnostih. V obdobju zadnjih 5 let je bil najvišji obseg obseg kreditov danih za proizvodnjo električnih naprav, preko 110 mio EUR na dobrih 5 mio EUR.

Slika 60: Znesek novih kreditov končnim upravičencem v izbranih predelovalnih dejavnostih

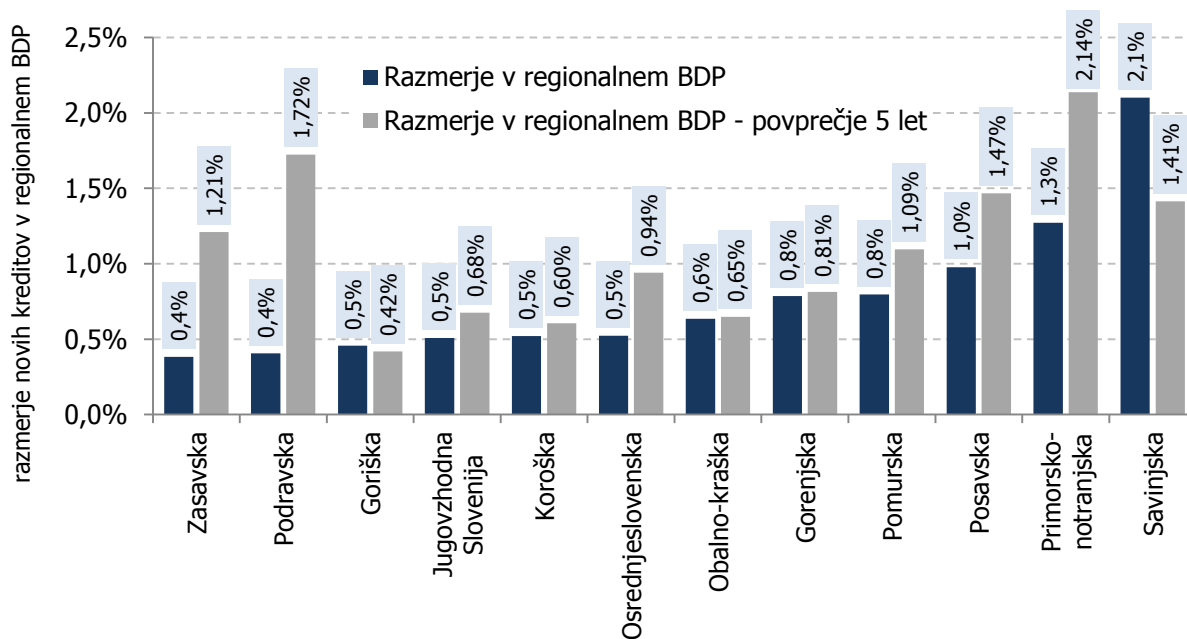
Glede na razpršenost novih kreditov po regijah, je največji delež kreditov, 92 mio EUR prejela Savinjska regija, največ končnih upravičencev, 75, pa je prihajalo iz Osrednjeslovenske regije. Najmanj kreditov glede na znesek in število končnih upravičencev je bilo danih v Zasavski regiji.

Slika 61: Regionalna razpršenost novih kreditov

SID banka sicer skuša ohraniti ustrezno razpršeno aktivnost med vsemi regijami RS, kar se najbolj kaže v razmerju povprečnega obsega novih posojil v zadnjih petih letih glede na BDP regij. Po tem kazalniku po intenzivnosti kreditiranja prednjačijo Primorsko-notranjska, Podravska, Posavska, Savinjska in Zasavska regija. Primerjava z obdobjem zadnjih 5 let kaže da se je najbolj povečalo razmerje danih kreditov v BDP Savinjske regije. Razmerje v regionalnem BDP se je glede na preteklo obdobje najbolj znižalo v Podravski regiji iz 1,7% na 0,4%. Povprečno razmerje kreditov v regionalnem BDP je v 2016 znašalo 0,8%. Glede na primerjalno obdobje se je znižalo za približno 3 odstotne točke. Velike razlike na letni ravni največkrat kažejo na specifične večje posle enkratne narave, ki so predmet financiranja SID banke v posameznih letih.

Slika 62: Razmerje danih kreditov v regionalnem BDP

XII.2. UČINKI

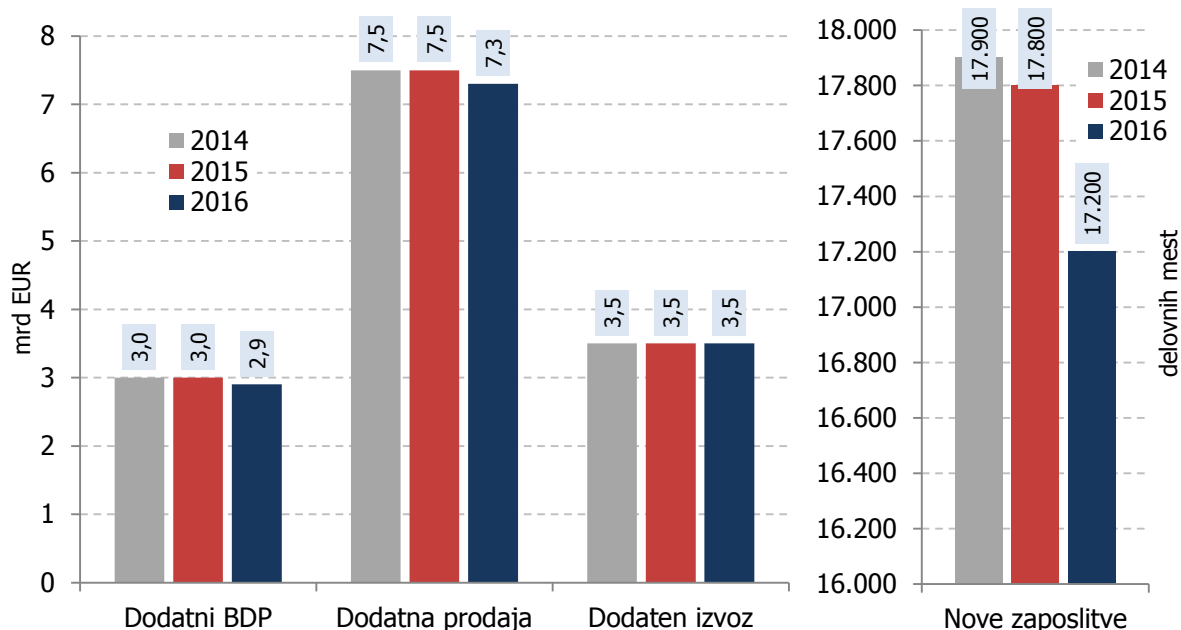
Sami učinki financiranja se lahko izrazijo tudi v njihovem prispevku k spodbujanju BDP, izvoza, prodaje in ustanavljanju novih delovnih mest. Za tovrstne ocene SID banka uporablja ocene multiplikativnih učinkov svojih aktivnosti, ki so predmet izračunov raziskave Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani. Po tem metodološkem pristopu je bilo skupaj podprtega za 2,9 mrd EUR dodatnega BDP, 7,3 mrd EUR dodatne prodaje, 3,5 mrd EUR dodatnega izvoza in ustvarjenih okoli 17.200 novih delovnih mest. Skupni učinki finančnih storitev Skupine SID banka so se v zadnjem letu rahlo znižali, predvsem na račun prodaje hčerinske družbe Pro Kolekt in postopka likvidacije družbe Prvi Faktor.

OPREDELITEV MULTIPLIKATIVNIH UČINKOV KREDITNE AKTIVNOSTI SID BANKE – OCENE EKONOMSKE FAKULTETE V LJUBLJANI

SID banka redno preverja svoj vpliv na gospodarstvo oziroma trajnostni razvoj RS in zadovoljstvo gospodarskih deležnikov z njenimi storitvami. Prva kompleksna analiza vloge in pomena SID banke za slovensko gospodarstvo, s študijo možnosti razširitve dejavnosti z novimi produkti za spodbujanje gospodarskega razvoja, je bila izvedena leta 2007, z dopolnitvami v 2008 in 2009 (predvsem z vidika analize tržnih vrzeli). Analiza je pokazala pomemben vpliv SID banke na gospodarstvo in širšo družbo.

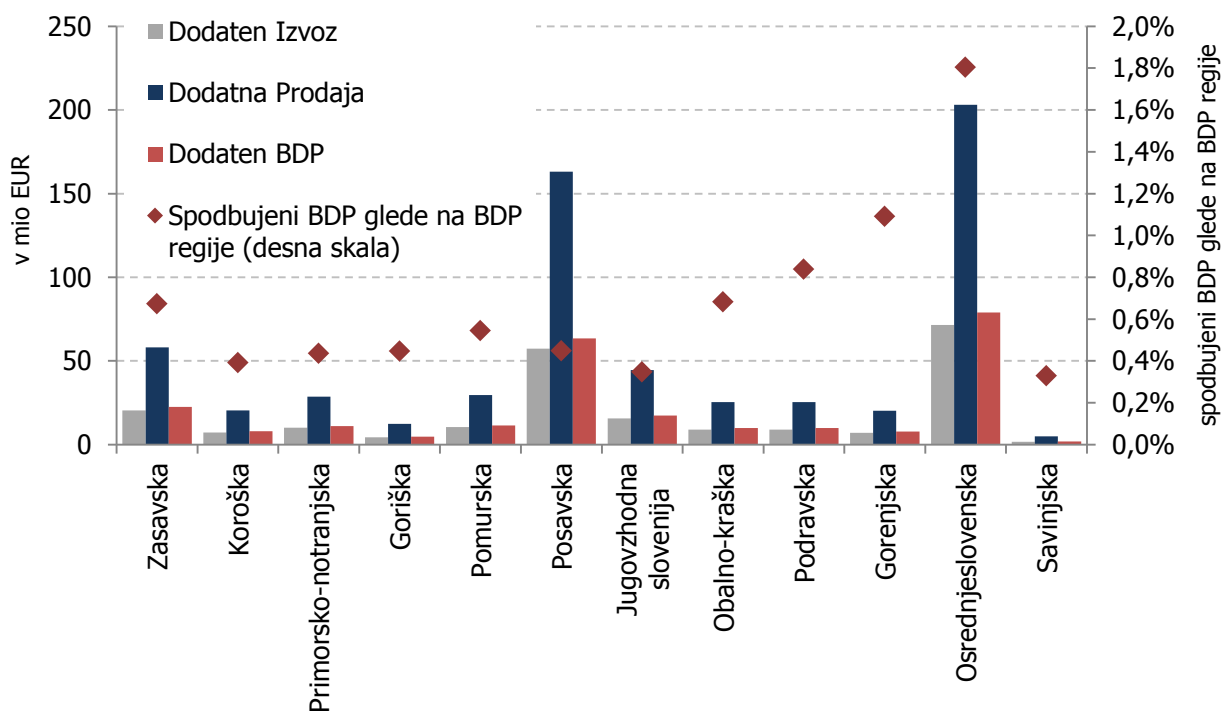
*Aprila 2012 je bila zaključena druga kompleksna neodvisna evalvacija aktivnosti SID banke in sicer **za obdobje 2007–2010** z oceno vpliva krize na prihodnji razvoj tržnih vrzeli. Evalvacijo je izvedla Ekonomska fakulteta v Ljubljani. Ekonomska vloga SID banke in učinki delovanja v tem obdobju so bili proučevani s kombinacijo kvalitativnih in kvantitativnih metod. **Raziskava EF je pokazala naslednje ocene kvantifikacije multiplikativnih učinkov kreditne aktivnosti SID banke:** skupni multiplikator prodaje za financiranje (kratkoročni neposredni učinek začetne investicije ter dolgoročni učinek dodatne proizvodnje) znaša 4,29 – to pomeni, da je **vsak evro** izvedenega investicijskega projekta ustvaril, neposredno in posredno, **4,29 € dodatne prodaje** v Sloveniji. Skupni multiplikator BDP znaša 1,67, kar pomeni, da je vsak evro izvedenega projekta ustvaril dodatnih **1,67 € k skupnemu BDP Slovenije**. Skupni multiplikator izvoza pa znaša 1,51, kar pomeni, da je vsak evro izvedenega projekta ustvaril **dodatnih 1,51 € izvoza**. Skupni učinek, torej enkratni učinek zaradi investicije ter učinek dodatne proizvodnje po zagonu investicije, znaša kar **24,75 mrd € dodatne proizvodnje, 9,6 mrd dodatnega BDP, 8,7 mrd € dodatnega izvoza** ter 21.235 dodatno zaposlenih. Ob upoštevanju projektov, ki bi se zgodili tudi brez sodelovanja SID banke, je prispevek 12,73 mrd k proizvodnji oziroma skoraj 5 mrd € k bruto domačemu proizvodu.*

Slika 63: Multiplikativni učinki finančnih storitev Skupine SID banka 2014-2016

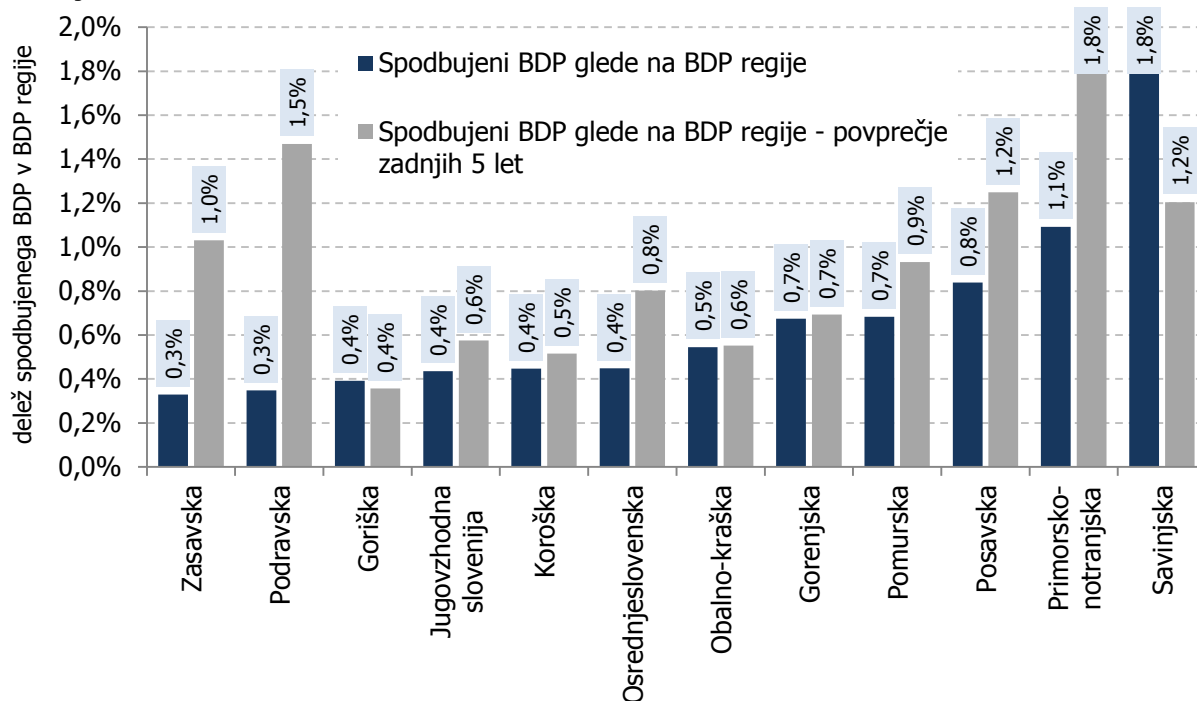
Skladno z obsegom financiranja, analiza regionalne razpršenosti obsega učinkov finančnih storitev SID banke kaže, da so bili v letu 2016 največji učinki doseženi v Osrednjeslovenski regiji. Tu je bilo spodbujene za več kot 200 mio EUR dodatne prodaje, za dobrih 70 mio EUR dodatnega izvoza in malo manj kot 80 mio EUR dodatnega BDP. Osrednjeslovenska regija prednjači tudi po višini spodbujenega BDP glede na BDP regije, ki je znašal slaba 2%. V Savinjski regiji so bili učinki finančnih storitev SID banke najnižji, delež spodbujenega BDP v BDP regije pa je znašal le 0,3%. V povprečju 2016 je bilo v regijah spodbujenega 0,7% BDP.

Slika 64: Regionalni multiplikativni učinki finančnih storitev SID banke in delež spodbujenega BDP glede na BDP regije v 2016

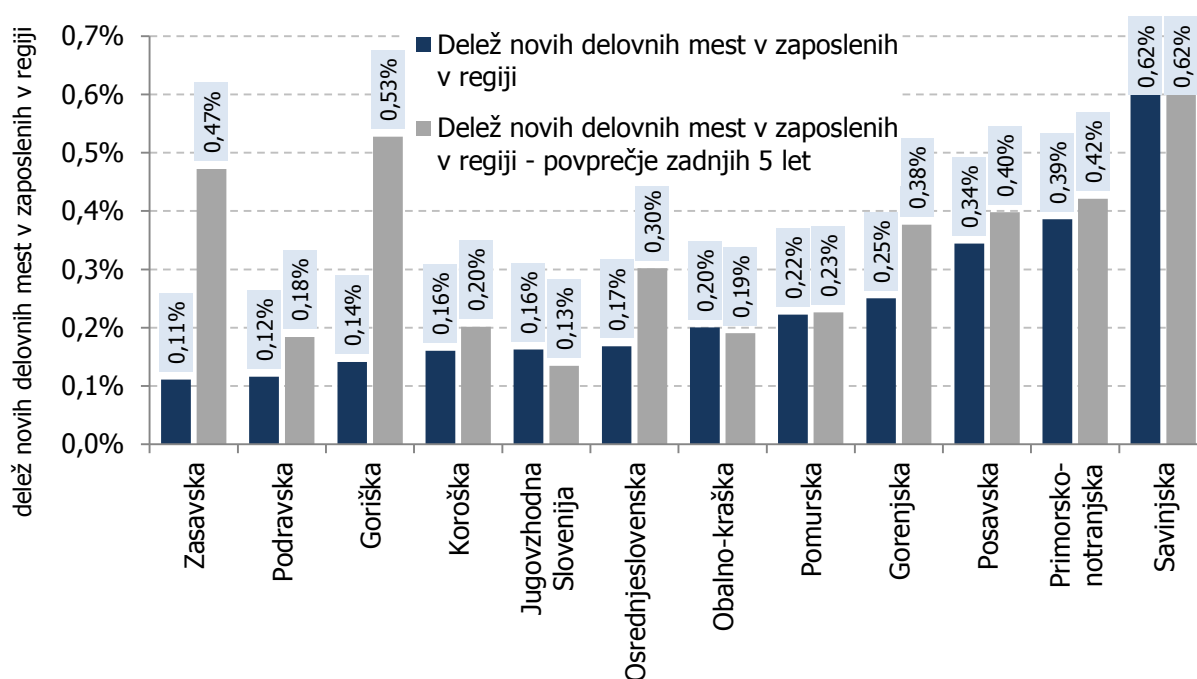

Skladno s proti-cikličnim zmanjševanjem obsega kreditiranja SID banke, je primerjava deležev spodbujenega BDP v regijah pokazala rahlo znižanje glede na preteklo 5 letno obdobje. Najbolj se je glede na povprečje petih let delež znižal v Podravski regiji, kjer je padel iz 1,5% na 0,3%, v povprečju pa se je po regijah glede na primerjalno obdobje znižal za 0,3%. Samo v Savinjski regiji se je delež spodbujenega BDP znatno povešal. Ta se je glede na primerjalno obdobje zvišal za 0,6 odstotne točke na 1,8% BDP regije.

Slika 65: Primerjava deležev spodbujenega BDP glede na BDP regije v 2016 in preteklem 5 letnem obdobju

Slika 66: Primerjava deležev novih delovnih mest v zaposlenih v regijah v 2016 in preteklem 5 letnem obdobju

Skladno z obsegom kreditiranja je bil tudi prispevek finančnih storitev k kreiranju novih delovnih mest, glede na zaposlenost po regijah, nekoliko nižji kot v povprečju preteklih petih let. Povprečen delež novih delovnih mest v zaposlenih po regijah je bil v preteklem 5-letnem obdobju na ravni 0,3%, v 2016 pa se je znižal na 0,2%. Najbolj se je znižal v Goriški in Zasavski regiji, ki sta v preteklih letih beležili 0,5% delež, v zadnjem letu pa je ta padel na 0,1%.

SID banka meri svoje učinke tudi glede na doseganje drugih družbenih ciljev, kot so podpora razvoju inovativne družbe in prehod na trajnostno gospodarstvo. Tako je s svojimi programi financiranja v zadnjih 5 letih omogočila 79 inovacij oz. inovativnih dejavnosti in novih tehnologij, od tega 35 v letu 2016. Prav tako je bilo v preteklem obdobju podprtih 24 patentov, blagovnih znamk in drugih oblik intelektualne lastnine, od tega 3 v letu 2016, kar je nekoliko manj kot v povprečju preteklega obdobja. Od leta 2015 SID banka fizičnim osebam ponuja program namenjen energetski obnovi stavb, kar se odraža v povišanih vrednostih pozitivnih eksternalij v letu 2016. Tako je v 2016 skupno letno zmanjšanje emisij CO₂ znašalo 528 ton CO₂, v zadnjih 5 letih pa 938 ton. Tudi letni energetski prihranki so se glede na preteklo obdobje, ko so skupno znašali skoraj 4.700 MWh, zvišali na dobrih 2.500 MWh. Skupaj je bilo v 2016 obnovljenih za preko 26.000 m² stanovanjskih površin in infrastrukture, kar je več kot 30% vseh površin v zadnjih 5 letih.

Tabela 39: Učinki programov financiranja SID banke v obdobju 2012-2016

	2016	2012-2016
Število inovacij oz. inovativnih dejavnosti, novih tehnologij	35	79
Število patentov, blagovnih znamk in drugih oblik intelektualne lastnine	3	24
Zmanjšanje emisij CO₂	528 t CO ₂ /leto	938 t CO ₂ /leto
Energijski prihranki	2.546 MWh/leto	4.676 MWh/leto
Skupna površina obnovljenih stanovanjskih stavb in infrastrukture	26.372 m ²	87.660 m ²

XIII. DRUŽBENA ODGOVORNOST

Pojem družbene odgovornosti vključuje odnos med potrebami, interesi, vrednotami ter delovanjem vsake organizacije in skupnosti, v kateri organizacija deluje. Predstavlja njen odnos do družbe kot celote. Gre za nabor ukrepov na poti do trajnostnega razvoja, ki zadevajo organizacijo samo in njen ustroj delovanja.

XIII.1. POSLANSTVO IN DRUŽBENE KORISTI

SID banka je z vidika družbeno-odgovornega ravnanja v posebni vlogi. Že sama ustanovitev, poslanstvo in delovanje SID banke so usmerjeni v izvajanje spodbujevalnih in razvojnih nalog oziroma finančnih storitev na področjih, kjer nastajajo oziroma so ugotovljene tržne vrzeli ali neučinkovitosti in jih opredeljujejo vse tri komponente trajnostnega razvoja: gospodarstvo, socialna komponenta in okolje. Delovanje SID banke temelji tudi na dolgoročnih razvojnih podlagah Republike Slovenije in Evropske Unije, ki opredeljujejo prednostna področja z ustreznim družbenim konsenzom.

»Razvijamo in izvajamo finančnemu trgu dopolnilne dolgoročne finančne storitve in tako spodbujamo konkurenčnost gospodarstva, odpiranje novih delovnih mest ter trajnostni razvoj Slovenije.«

Vloga SID banke je posredovanje na področjih, kjer lahko ustvarjamo znatne družbene koristi:

- trajnosten in uravnotežen gospodarski razvoj Republike Slovenije, s financiranjem in zavarovanjem mednarodnih gospodarskih poslov,
- raziskovanje in inovacije ter druge oblike gospodarsko-razvojnega delovanja, ki povečujejo konkurenčnost in odličnost gospodarskih subjektov na področju Republike Slovenije,
- sonaravni razvoj z visoko stopnjo zaščite okolja in bivanja, javne in gospodarske infrastrukture ter zlasti energetske učinkovitosti,
- socialni napredek, izobraževanje in zaposlovanje v Republiki Sloveniji ter tudi v tujini prek mednarodnega razvojnega sodelovanja,
- druge oblike oziroma ekonomske aktivnosti, ki prispevajo k rasti, razvoju in blaginji.

Zaradi tega na to področje gledamo z dveh vidikov – eksterno, v okolje usmerjeno delovanje, na ravni države v smeri podpore trajnostnih projektov posameznih programov financiranja SID banke, ter z internimi ukrepi, ki imajo sicer manjše učinke, vendar nam takšno »ponotranjenje« družbeno odgovornega ravnanja do ravni osebne odgovornosti pomaga izvajati naše poslanstvo tudi pri izvajanju osnovne dejavnosti.

Vložena finančna sredstva, ki jih v gospodarstvo ob strogi namenski uporabi posreduje SID banka, tako pojmuje kot trajno naložbo v uresničevanje naše vizije. Hkrati ta sredstva predstavljajo enega od temeljev za izvajanje spodbujevalnih in razvojnih nalog v okviru nabora

državnih gospodarskih in politik. Končni cilj delovanja banke je tako zagotovitev možnosti zadovoljevanja potreb prihodnjih generacij.

XIII.2. EKSTERNO USMERJENO DRUŽBENO DELOVANJE V LETU 2016

XIII.2.1. Javna pooblastila na področju trajnostnega razvoja

Osnovna vloga SID banke je spodbujanje trajnostnega razvoja RS v skladu z dolgoročnimi razvojnimi usmeritvami RS in Evropske unije (EU). To je bil, poleg zagotavljanja dolgoročno vzdržne in stabilne gospodarske rasti in trajnostnega razvoja preko zagotavljanja in nadgrajevanja sistema razvojnega financiranja, osnovni cilj v 2008 sprejetega Zakona o Slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB). SID banka je pridobila javna pooblastila za izvajanje spodbujevalnih in razvojnih nalog na področjih razvoja konkurenčnega gospodarstva, še posebej malih in srednje velikih podjetij, razvoja družbe znanja in inovativnega podjetništva (raziskave, razvoj, inovacije, inovativno podjetništvo, izobraževanje, ipd.), razvoja okolju prijazne družbe (varovanje okolja, snovna in energetska učinkovitost), ter regionalnega in družbenega razvoja (gospodarska in javna infrastruktura, regionalni razvoj, stanovanjsko področje).

Poleg tega SID banka izvaja še številna druga javna pooblastila, kot npr. spodbujanje mednarodne gospodarske menjave in internacionalizacije slovenskega gospodarstva, še posebej malih in srednje velikih podjetij (MSP) ter upravljanje z emisijskimi kuponi. Javna pooblastila izvaja tudi zavod CMSR (soustanovitelja SID banka in RS) in sicer z izvajanjem dela mednarodnega razvojnega sodelovanja, s katerim Slovenija uresničuje svoje obveznosti iz naslova razvojne pomoči manj razvitim državam. CMSR se lahko ponaša z že več kot 30-letnimi izkušnjami na svojem področju dela.

XIII.2.2. Učinki aktivnosti SID banke

SID banka se je po svoji ustanovitvi, tudi zaradi potreb po njenih interventnih aktivnostih v krizi, hitro utrdila kot ena naj-pomembnejših ustanov slovenskega finančnega sistema. Ob uporabi metodo-logije iz neodvisne evalvacije aktivnosti SID banke za obdobje 2007–2010 je Skupina SID banka, brez upoštevanja jamstvenih shem, v letu 2016 s svojimi storitvami omogočila za 7,3 milijarde EUR prodaje slovenskih podjetij, 2,9 milijarde EUR BDP, 3,5 milijarde EUR izvoza in okoli 17 tisoč novih delovnih mest. Mednarodne primerjave kažejo, da je SID banka v mednarodnem primerjalnem presojanju z drugimi razvojnimi bankami in/ali izvozno-kreditnimi agencijami ne samo primerljiva ampak v marsikaterem segmentu aktivnosti tudi precej nadpov-prečna.

Obseg teh učinkov izhaja iz osredotočenosti SID banke na delovanje na tržnih vrzelih finančnega sistema in segmentih razvojnih aktivnosti, kjer poslovni finančni sistem ne deluje v zadostni meri ali pa sploh ne deluje. S pojavom globalne finančne in gospodarske krize, ki je bis-tveno vplivala med drugim na življenjski standard in razslojevanje slovenske družbe, je SID banka odigrala pomembno vlogo tudi v okviru proti-kriznih oziroma proti-cikličnih

aktivnosti. Dejstvo je, da se je SID banka na krizo odzvala hitro, sistematično in skozi interventno aktivnost bistveno povečala svoje delovanje in vlogo.

Ob povečani vlogi v kriznem obdobju je SID banka prehodno postala celo tretja največja banka po bilančni vsoti in kapi-talu ter druga po kreditiranju podjetij. Konsolidacija bančnega sistema, ki se kaže tudi v združevanju bank po krizi, in hkrati izjemno spodbujevalno naravnani denarni politiki ECB, naravno znižujta potrebo po velikem obsegu interventne vloge in osredotočenje na projekte vezane na financiranje trajnostnega razvoja. Kljub temu je v letu 2016 SID banka še vedno zasedala četrto mesto po bilančni vsoti in eno od vodilnih vlog pri kreditiranju podjetij.

Seveda SID banka s svojim poslovanjem ne dosega samo navedenih ekonomskih učinkov ampak tudi druge socialne in okoljske učinke, v odvisnosti od podprtih projektov oziroma izvedenih razvojno-spodbujevalnih programov.

XIII.2.3. Zaveza k odgovornemu posojanju in izposojanju

SID banka se je, kot članica ZBS, pridružila načelom odgovornega kreditiranja, ki predstavljajo smernice in priporočila za doseganje cilja odgovornosti do svojih strank, lastnikov in ostalih deležnikov. Pri odgovornosti do strank gre predvsem za zagotavljanje produktov in rešitev, ki temeljijo na ustreznih analitičnih in strokovnih ocenah tveganj poslovanja ter preko ustreznega upravljanja teh tveganj lahko pripomorejo strankam dosegati uspešnost in dolgoročno vzdržnost njihovega poslovanja. Na drugi strani odgovornost do lastnikov in ostalih deležnikov pomeni sprejete ustrezne kreditne strategije in politike upravljanja kreditnega tveganja, opredeljen ustrezen kreditni proces, ustrezna orodja, zaposlene strokovno usposobljene kadre za izvajanje kreditnega procesa ter vodenje ustrezne cenovne politike.

SID banka je načela odgovornega kreditiranja v največji možni meri ponotranjila, vendar ob upoštevanju potreb svojega mandata razvojne banke. V okviru svojih pooblastil SID banka zasleduje predvsem trajnost in finančno samozadostnost, ne pa tudi dobičkonosnosti, in tako ne more delovati povsem po načelih, ki veljajo za poslovne banke.

SID banka v praksi izvaja načela odgovornega posojanja tudi tako, da poleg ekonomsko-finančne presoje vključuje tudi presojo intelektualne, surovinske, okoljske, energetske in inovacijske bilance kreditojemalcev. Na ta način se omogoči celovito oceno tveganj z vidika trajnostnega razvoja. SID banka poleg načrtovanega prilagajanja svoje kreditne aktivnosti vzporedno razvija in uvaja systemske rešitve ter ponudbo vsebinsko in tehnično prilagaja spremenjeni kreditni aktivnosti tako na strani končnih upravičencev, kot na strani poslovnih bank.

SID banka se zaveda pomena etičnega, odgovornega in trajnostnega delovanja, še posebej v okviru razvojno-spodbujevalnega in finančnega sistema ta načela in vrednote širi v okolje in tako deluje kot svojevrsten pospeševalnik razvoja odgovornega posojanja. SID banka je že v preteklosti veliko vlagala v razvoj koncepta odgovornega posojanja v praksi in njegovo vgradnjo v notranje postopke odločanja.

Vloga SID banke zato ni podpiranje vseh poslov, ampak le tistih, ki izkazujejo ekonomsko in finančno upravičenost, hkrati pa imajo vključeno komponento trajnostnega razvoja. Posli se

presojajo na osnovi temeljite ocene širšega spektra tveganj in uveljavljenih ekonomskih kriterijev donosnosti. Le tako je možno na dolgi rok zagotoviti finančno vzdržnost banke, rentabilnost poslovanja ter ohranjanje oziroma preudarno povečevanje kapitala.

Koncept odgovornega posojanja se kaže tudi v zagotavljanju dodane vrednosti storitev banke, ki jo le-ta zagotavlja preko naslednjih vzvodov:

- Raznovrstnost lastnih finančnih virov,
- Učinkovitejša uporaba in alokacija finančnih sredstev,
- Programi z daljšo ročnostjo in večjim prevzemanjem tveganj končnih koristnikov, nižja cena storitev in drugi ugodnejši pogoji,
- Spodbujanje delovanja zasebnega sektorja v smeri trajnostnega razvoja ter povečevanje njegovih zmogljivosti (capacity building),
- Prenos dodane vrednosti na končne uporabnike,
- Razvoj finančnih instrumentov, prilagojenih potrebam slovenskega gospodarstva,
- Doseganje pozitivnih eksternalij (družbene koristi),
- Povezovanje z drugimi javno-spodbujevalnimi institucijami ter kombiniranje povratnih in nepovratnih finančnih sredstev,
- Svetovanje.

XIII.2.4. Dodana vrednost storitev

Med ključnimi načeli poslovanja, ki jih SID banka upošteva pri svojem poslovanju so:

- Odgovorno poslovanje,
- Uravnotežen in trajnostni razvoj,
- Dolgoročne razvojne usmeritve RS in EU,
- Pravni red RS in EU,
- Nekonkuriranje, komplementarnost in subsidiarnost,
- Nediskriminatornost,
- Finančna vrednost storitev,
- Pokritje celotnega življenjskega cikla podjetij,
- Transparentnost.

Poleg tega pa SID banka upošteva tudi načela odgovornega posojanja Združenja bank Slovenije:

- Etični standardi in odgovornost do strank,
- Poznavanje strank,
- Politika financiranja,

- Financiranje na podlagi pričakovanih denarnih tokov,
- Primerni nameni in pogoji financiranja.

SID banka je v slovenskem prostoru tudi v letu 2016 promovirala koncept finančnega inženiringa, ki zagotavlja ugodnejše pogoje financiranja za končne koristnike na eni strani ter doseganje večjih učinkov pri posredovanju (javnih) razvojnih sredstev na drugi. V okviru uvajanja tega koncepta, ki je zaradi svojih prednosti osrednji sestavni del nove evropske finančne perspektive, smo v letu 2016 financirali tehnološko-razvojne projekte ter ponujali sredstva za obratni kapital malim in srednjim podjetjem. V letu 2016 smo pripravili razširitev programov finančnega inženiringa na področje posojil z zelo dolgo ročnostjo z namenom krepitve investicijske aktivnosti in kapitalske trdnosti podjetij s perspektivnimi poslovnimi modeli. Koncept finančnega inženiringa predstavlja nov mejnik kakovosti v slovenskem razvojnem sistemu, ki je predolgo temeljil na v veliki meri nepovratnem razvojnem financiranju in razdrobljenih inštitucijah, z prepogosto neučinkovito in neoptimalno alokacijo že tako redkih razvojnih sredstev.

XIII.2.5. Krožno gospodarstvo in SID banka

Naslavljanje koncepta krožnega gospodarstva je osnova za ciljno izvajanje programov SID banke. Predstavlja tudi temelj za oblikovanje novih produktov SID banke.

Krožno gospodarstvo je koncept, ki je nastal kot odziv na pritisk rastočega gospodarstva in potrošnje na omejene vire in nosilno sposobnost okolja. Prehod v krožno gospodarstvo se zato usmerja v ponovno uporabo, popravila in recikliranje obstoječih materialov in izdelkov. Temelji na uporabi energije iz obnovljivih virov, opušča uporabo nevarnih kemikalij, znižuje porabo surovin ter preko skrbne zasnove izdelkov nastajanje odpadkov znižuje proti ničelni stopnji. Koncept izhaja iz naravnih sistemov, kjer vsaka komponenta optimalno dopolnjuje celoto. Izdelki v krožnem gospodarstvu so skrbno zasnovani tako, da omogočajo kroženje materialov in ohranjajo dodano vrednost kolikor dolgo je to le mogoče. Znotraj gospodarstva ostajajo tudi potem, ko material ali izdelek doseže konec svoje življenjske dobe.

Prehod na bolj krožno gospodarstvo, kjer se vrednost izdelkov, surovin in virov ohranja čim dalje v gospodarstvu, ustvarjanje odpadkov pa se čim bolj zmanjša, je ključni prispevek EU k prizadevanjem za razvoj trajnostnega, nizkoogljičnega in konkurenčnega gospodarstva, učinkovitega z viri. Takšen prehod pomeni priložnost za preobrazbo našega gospodarstva ter ustvarjanje novih in trajnostnih konkurenčnih prednosti za Evropo. Krožno gospodarstvo bo okrepilo konkurenčnost EU z zaščito podjetij pred redkostjo virov in nestanovitnimi cenami ter pomagalo ustvarjati nove poslovne priložnosti in inovativne ter učinkovitejše načine proizvodnje in potrošnje.

Številni strateški in izvedbeni dokumenti, ki ponujajo celostne rešitve ter pristope, kako preiti na pot zelenega gospodarstva, so v Sloveniji že na voljo. Prav tako v Sloveniji številni akterji – državni resorji, posamezniki, podjetja ter organizacije – že izvajajo aktivnosti, ki prispevajo k zelenemu gospodarstvu in jih je treba na tem področju v prihodnje še odločneje podpreti in spodbujati. Za prehod na drugačne načine proizvodnje in potrošnje pa bo potrebna sprememba miselnosti in prenova organizacije ter načina našega delovanja na vseh področjih.

SID banka krožno in zeleno gospodarstvo že podpira v okviru obstoječih finančnih programov, ki jih izvaja samostojno in neposredno ali preko komercialnih bank. S temi programi SID banka naslavlja razvoj konkurenčnega gospodarstva, s poudarkom na MSP, razvoj družbe znanja in inovativnega podjetništva, razvoj okolju prijazne družbe in proizvodnje ter regionalni in družbeni razvoj. V okviru neposrednega financiranja MSP je možno nasloviti nakup sekundarnih surovin ali odpadkov in stroške dela v proizvodnji sekundarnih surovin, razvoj in proizvodnjo novih produktov iz sekundarnih surovin, razvoj in proizvodnjo ponovne uporabe odpadkov za enak proizvod,... Primeri: staro pahištvo kot vhodna surovina za novo pahištvo, čistilne naprave, financiranje okoljskih okoljevarstvenih projektov na področju učinkovite rabe virov (varstvo voda, čistilne naprave, pasivni vrtci,...) in drugi industrijski projekti.

SID BANKA JE BILA EDEN OD POBUDNIKOV UVEDBE KONCEPTA KROŽNEGA GOSPODARSTVA V SLOVENIJI

- *Krožno gospodarstvo je pričela aktivno promovirati že leta 2010;*
- *V letu 2012 in 2013 je preko svojih programov predlagala uvedbo tega koncepta v slovensko gospodarstvo;*
- *MGRT, SVRK in MZI je predlagala nekatere konkretne ukrepe na področju ekologije in krožnega gospodarstva;*
- *Podane so bile pobude v zvezi s Strategijo pametne specializacije v smeri krožnega gospodarstva;*
- *Podana je bila pobuda za koncept krožnega gospodarstva kot osnova strategije razvoja Slovenije;*
- *Sodelovanje skupaj z EIB na aktivni predstavitvi krožnega gospodarstva kot osnove delovanja razvojnih bank Evrope;*
- *Sodelovanje na Forumu Luksemburške vlade in EIB-ja v zvezi z konceptom krožnega gospodarstva kot osnove strategije Luksemburga;*
- *Aktivno sodelovanje pri Zelenemu forumu 2015;*
- *Sodelovanje pri formiranju platforme Circular Change;*
- *24.3.2015 je SID banka v Ljubljani organizirala Stičišče znanja »Krožno gospodarstvo«;*
 - *Glavna tema je bila kako lahko z vnašanjem načel trajnostnega oz. krožnega gospodarjenja in razvoja v poslovne modele podjetja uspešneje poslujejo in izboljšajo konkurenčnost v mednarodnem okolju;*
 - *Sodelujoči: evropski komisar Janez Potočnik, predsednik uprave Gorenja Franjo Bobinac, predsednik upravnega odbora Halcom Matjaž Čadež, predsednik nadzornega sveta Koncerna Kolektor Stojan Petrič, predsednik uprave Leka Vojmir Urlep, generalni direktor Danfoss Trata Aleksander Zalaznik in predsednik uprave SID banke Sibil Svilan;*
- *SID banka je pri oblikovanju svojih programov skušala upoštevati koncept krožnega gospodarstva in ga pri financiranju prenašati v gospodarstvo, npr. spremljala izvajanje projekta SIMBY in skušala koncept industrijske simbioze;*
- *V letu 2016 je bila predvidena izdaja zelene obveznice skupaj z GEN-i;*
- *Poleg zunanjega promoviranja koncepta krožnega gospodarstva SID banka tega izvaja tudi interno v vseh svojih dejavnostih in organizacijskih oblikah med drugim tudi z izvedbo celovite energetske*

preнове poslovne stavbe SID banke.

- Na področju okolja 2013-2016 brez nepovratnih sredstev financirala (ne)posredno 138 upravičencev oz. 172 mio € kreditov, od tega za:

- *Obnovljive virov energije 101mio €;*
- *Učinkovito rabo energije 21 mio €;*
- *Ostale naložbe s področja okolja 62 mio €;*
- *Gre za izključno ekonomsko upravičene investicije v okolje.*

XIII.2.6. Dostopnost do storitev

Z namenom, da se omogoči ustrezen dostop končnih koristnikov do finančnih storitev za projekte trajnostnega razvoja, je SID banka pri ponudbi svojih produktov oziroma programov tudi v 2016 zasledovala koncept pokritja ključnih faz življenjskega cikla podjetij. Ponudba storitev je tako osredotočena na ključnih fazah proizvodne verige, od sredstev za rast pa vse do prodaje na domačih in tujih trgih, oziroma celo do dokončnega poplačila tako nastalih terjatev.

SID banka prispeva k dostopnosti finančnih storitev tudi z razvojem novih produktov in prilagajanjem obstoječe ponudbe. Pospešitev razvoja novih produktov, prilagojenih potrebam gospodarstva in ekonomske politike, zadeva predvsem področjih malih in srednjih podjetij, financiranja infrastrukture, ekoloških programov, podpore finančnemu in poslovnemu prestrukturiranju gospodarstva ter kataliziranja kapitalskega trga. SID banka se tudi dogovarja s pristojnimi ministrstvi za posredovanje sredstev evropske kohezijske politike do gospodarstva.

Ena izmed ključnih nalog SID banke je tudi vsebinsko povezovanje in nadgradnja obstoječega razdrobljenega razvojno-podpornega sistema. To pomeni koncentriranje kritične mase specializiranih in strokovno usposobljenih kadrov, izboljšanje izkoristka potencialno velikih sinergijskih učinkov in optimiziranje določenih funkcij, ki se v okviru delovanja posameznih ustanov podvajajo oziroma delujejo manj usklajeno. Z dodatnim kombiniranjem že obstoječega širokega nabora storitev se vloga SID banke s tem razširja tudi na zmanjšanje administrativnih ovir in lažjo dostopnost potencialnih uporabnikov do javno-spodbujevalnih instrumentov ter kakovostnejši, racionalnejši in učinkovitejši sistem podpore podjetništvu.

XIII.2.5. Stanovske zaveze in sodelovanje

Medbančni dogovori in priporočila, ki krepijo dobre prakse, pravila in načela bančne stroke, prispevajo k dolgoročno vzdržnemu poslovanju, odgovornemu posojanju, varnosti ter likvidnosti v bančnem sektorju, s tem pa tudi širše. Zato dajemo takim dogovorom med finančnimi inštitucijami, tako na nacionalni kot mednarodni ravni, visok poudarek in aktivno sodelujemo pri izmenjavi informacij, dobrih poslovnih praks in uveljavljanju stanovskih vrednot.

Za SID banko so še posebej pomembni dogovori v okviru Združenja bank Slovenije ter drugih domačih in tujih bančnih združenjih, katerih članica je SID banka. V teh združenjih delujemo odgovorno, promoviramo navedene standarde, ovire, ki otežujejo izvajanje, pa rešujemo proaktivno, upoštevajoč konstruktiven pristop in sodelovanje.

SID banka je članica več mednarodnih združenj finančnih inštitucij, kot so npr. EAPB, ELTI, NEFI⁴⁸ in Bernska unija. Cenimo pomoč, ki smo jo v preteklosti dobili na tak način, posledično pa smo se zavezali k posredovanju dobrih praks in znanja drugim nacionalnim izvozno-razvojnimi inštitucijam, ki so pogosto na nižjih fazah razvoja.

Konec 2016 so na jesenski skupščini evropskega združenja javnih bank (EAPB), katerega aktivna članica je SID banka, za člana upravnega odbora imenovali predsednika uprave SID banke mag. Sibila Svilana, ki je pristojen za Srednjo in Vzhodno Evropo.

V začetku leta 2017 se je SID banka v okviru združenja ELTI vključila v »High- Level Task Force on Social Infrastructure«. Gre za pregled stanja financiranja socialne infrastrukture v EU z namenom razumevanja načinov financiranja in prepoznavanja naložbenih priložnosti.

SID banka se je skupaj z več kot 50 drugimi članicami Bernske unije s posebno izjavo tudi zavezala, da bo zasledovala visoke etične standarde in vrednote združenja ter izvajala svoje aktivnosti na profesionalen način, ki je finančno odgovoren in spoštljiv do okolja. Poleg tega je SID banka tudi podpisnica Slovenskih smernic korporativne integritete.

Za področje zavarovanja izvoznih kreditov pa je bila v prakso tudi uvedena OECD politika trajnostnega financiranja (Sustainable lending).

SID banka je z namenom krepitve sodelovanja z evropskimi institucijami, tudi delničarka Evropskega investicijskega sklada (EIF).

Področje svetovanja SID banka krepi s sodelovanjem v Evropskem svetovalnem vozlišču za naložbe (EIAH), kjer nastopa kot nacionalna vstopna točka za podporo investicijskim projektom. Tako je v letu 2016 SID banka skupaj z goriško energetske agencije GOLEA izpeljala prvi projekt v okviru Junckerjevega načrta, v katerem je bila uspešno pridobljena tehnična pomoč EIB za projekte v skupni vrednosti 45 milijonov evrov.

V domačem institucionalnem okolju je SID banka kot ustanovna članica skupaj s še 22-imi drugimi ustanovnimi članicami iz gospodarstva, bančništva, akademske sfere ter regionalnimi in lokalnimi organizacijami aktivna v evropskem gospodarskem interesnem združenju Slovensko inovacijsko stičišče (SIS). Temeljne naloge SIS-a so povezovanje različnih akterjev na področju inovacij (od ideje do produkcije preko financiranja do končnega kupca), izvajanje aktivnosti za izboljšanje slovenskega inovativnega in podjetniškega okolja ter podpora in aktivno sodelovanje pri izvedbi posameznih projektov, povezanih z inovacijsko dejavnostjo. Končni namen SIS-a je, da se za čim večje število inovacijskih projektov izvede tudi faza industrializacije oz. komercializacije.

⁴⁸ EAPB - European Association of Public Banks, Klub ISLTC - The Club of Institutions of the European Union Specialising in Long-Term Credit, NEFI - Network of European Financial Institutions for SMEs, ELTI - European Long Term Investors association.

XIII.2.6. Komuniciranje z javnostmi

Kot spodbujevalna in razvojna banka SID banka veliko pozornost namenja preglednosti svojega poslovanja ter temu ustreznemu odprtemu komuniciranju. SID banka si prizadeva tako za preglednost vseh ponujenih storitev kot tudi za preglednost poslovanja in njegovih rezultatov. Pri tem upošteva zakonska določila in druge relevantne usmeritve ter tudi dobro prakso, kot jo izvajajo primerljive inštitucije v EU.

Največjo pozornost pri komuniciranju navzven namenjamo poslovni javnosti, predvsem poslovnim partnerjem in medijem. SID banka skrbi tudi za celovito informiranje o svojih programih in možnostih pridobitve njenih sredstev.

XIII.3. INTERNO USMERJENO DRUŽBENO-ODGOVORNO DELOVANJE V LETU 2016

XIII.3.1 Osebna odgovornost

SID banka se zaveda, da družbeno odgovornega delovanja ni možno ustrezno razvijati brez razvoja osebne odgovornosti vseh posameznikov v organizaciji. Zaradi tega se v SID banki na vseh nivojih spodbuja zavedanje o osebni in družbeni odgovornosti kot življenjskem slogu tako posameznika kot celotne organizacije v vseh njenih aspektih delovanja.

To upošteva tudi Politika družbene odgovornosti v SID banki, ki je bila sprejeta v njenem najširšem, celovitem pojmovanju. S formalno obvezujočim dokumentom je poudarjena vloga celotnega kolektiva pri njenem uresničevanju, postavljeni pa so tudi temelji sistematičnega upravljanja z njenimi vsebinami.

XIII.3.2. Poslovna etika

Kodeks etičnih vrednot in strokovnih standardov (kodeks) podrobno ureja načela in pravila, po katerih se ravna banka, njeni organi in bančni delavci pri opravljanju svojih nalog v odnosu do strank, do drugih bank, do gospodarskega okolja in znotraj banke. Kodeks potrjuje uveljavljeno prakso spodbujanja ustrezne organizacijske kulture, pozitivnega ravnanja in odnosa zaposlenih pri opravljanju nalog tako v odnosu do strank kot znotraj banke. SID banka ima poleg sprejetih strokovnih standardov, urejen sistem zaščite prijaviteljev (t. i. whistle blowing), sistema pa se lako poslužujejo tako bančni delavci, kot osebe, ki z banko sodelujejo. Poseben poudarek kodeks daje tudi družbeni odgovornosti in odnosu do okolja.

Zavedamo se namreč, da je glede na specifičen status SID banke potrebno stalno vzgajati visoko poslovno etiko, in to predvsem z zgledom. Pri tem je na eni strani ključna skrb za dosledno zakonitost poslovanja ter celovit, dolgoročen in etičen pogled na poslovanje v okviru izvajanja dodeljenih nalog oziroma pooblastil, na drugi strani pa uveljavljanje visokih strokovnih standardov. V luči obvladovanja težav v finančnem sistemu, ki so še posebno prišle do izraza v razmerah globalne gospodarske krize in so se velikokrat odrazile v neetičnih, neodgovornih in/ali nestrokovnih praksah, se SID banka zavzema za zavedanje pomena odgovornega poslovanja za trajnostni razvoj gospodarstva, posledično pa tudi za družbo in

okolje. Pri tem velja poudariti, da SID banka sama ni bila vpletena v zgoraj omenjene neetične, neodgovorne in nestrokovne prakse, ki so v pripeljale do obsežne porabe javnofinančnih sredstev za stabilizacijo razmer v bankah.

Prav tako se SID banka zaveda, da njen specifični položaj zahteva tudi izvajanje aktivnosti v vidu preprečevanja izkrivljanja proste konkurence. Zaradi tega pri izvajanju svojih dejavnosti banka praviloma ne nastopa na segmentih financiranja, kjer bi lahko konkurirala drugim finančnim inštitucijam. Aktivnosti SID banke so torej že v osnovi vzpostavljene v kar se da v dopolnilni okvir ostalim tržnim udeležencem. V letu 2016 je tako banka zavrnila vse pobude oziroma posle, za katere je menila, da na trgu obstaja ustrezna zasebna iniciativa, čeprav je to pogosto povzročalo negativne odzive gospodarstva, tudi v medijih.

XIII.3.3. Okolju prijazna družba

SID banka deluje z vidika varovanja okolja in energetske učinkovitosti tudi navznoter družbenoodgovorno. V letu 2016 je nadaljevala prakso družbene odgovornosti s pripravo energetske-okoljske bilance, izračuna ogljičnega odtisa in vodenjem indeksa družbene odgovornosti.

Strateški kazalniki, ki so bili v tej povezavi določeni za obdobje 2017-2019, pa nam bodo pomagali pri nadaljevanju v tej smeri tudi v prihodnje.

SID banka ima tudi vzpostavljen sistem ločenega zbiranja in odlaganja odpadkov ter ukrepov za zmanjšanje porabe električne energije v pisarnah, uveden sistem brezpapirnega poslovanja, ukrepe za spodbujanje uporabe javnega prevoza, ipd.

SID banka nadaljuje s prakso ukinitve daril poslovnim partnerjem. Vsa sredstva, namenjena novoletnemu obdarovanju poslovnih partnerjev je v letu 2016 namenila Univerzitetnemu kliničnemu centru Ljubljana, enoti intenzivne nege oddelka za travmatologijo, za nakup medicinske opreme, s katero bi paraliziranim bolnikom s poškodbo vratnega dela hrbtenjače zagotovili varnejšo, hitrejšo in uspešnejšo rehabilitacijo.

Tabela 40: Energetske-okoljska bilanca in ogljični odtis SID banke 2016

	Realizirano 2015	Plan 2016	Realizirano 2016
Poraba energije za ogrevanje	229.250 kWh		274.700 kWh
	1.503,28 kWh/zap.	1.488,25 kWh/zap.	1.716,88 kWh/zap.
Poraba električne energije	183.224 kWh		170.203 kWh
	1.201,47 kWh/zap.	1.189,46 kWh/zap.	1063,77 kWh/zap.
Poraba vode	892 m ³		1.311 m ³
	5,85 m ³ /zap.	5,79 m ³ /zap.	8,19 m ³ /zap.
Ogljični odtis/Emisije CO ₂	226,35 t		266,04 t
	1,48 t/zap.	1,47 t/zap.	1,66 t/zap.
Poraba pisarniškega papirja	5,51 t		4,70 t
	36,16 kg/zap.	35,80 kg/zap.	29,35 kg/zap.
Vrednost pisarniških potrebščin	20.761,7		17.794,00
	0 €		€
	136,14 €/zap.	134,78 €/zap.	111,21 €/zap.
Velikost poslovnih prostorov	14,97 m ² /zap.	14,82 m ² /zap.	14,27 m ² /zap.

XIII.3.4. Zaposleni

Delo, družina in prosti čas so komplementarne in med seboj prekrivajoče se sestavine življenja. SID banka upošteva to osnovno načelo pri konstruktivnem in inovativnem organiziranju delovnega okolja. Posebna pozornost je namenjena varnosti in zdravju zaposlenih, pogojem dela, socialni varnosti, osebnemu in strokovnemu razvoju, socialnemu dialogu in medsebojnim odnosom.

Na področju varnosti in zdravja zaposlenih je SID banka v letu 2016 nadaljevala s prakso plačila prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja in izvajanja rednih zdravniških pregledov. V banki z aktivnostmi v okviru promocije zdravja na delovnem mestu skrbimo za zdravje in dobro počutje zaposlenih na delovnem mestu.

Pri izbiri kandidatov za zaposlitev se je banka posebej zavezala, da bodo postopki brezpogojno nediskriminatorni glede na osebne okoliščine kandidatov.

SID banka ima v okviru Sindikata bančništva Slovenije aktivno delujoč sindikat, s katerim vodstvo banke konstruktivno sodeluje.

Ožji vodstveni kader je v letu 2016 krepil svojo uigranost pri izpolnjevanju mandatov SID banke, na treningu timskega dela. Organiziran je bil tudi tradicionalni dan SID banke, ki služi povezovanju zaposlenih v Skupini SID banka, izvedenih pa je bilo tudi veliko ukrepov na področju športnih in kulturnih aktivnosti zaposlenih.

Z namenom omogočiti zaposlenim boljši razvoj svojih potencialov tudi izven standardnih zahtev posameznega delovnega mesta, je SID banka v 2016 izvajala proces inovativnosti, ki je preko realizacije nekaterih predlogov omogočil nezanemarljive prihranke tako z vidika zmanjšanja stroškov oziroma porabe resursov, kot optimizacije posameznih procesov in doseženih koristi za širšo družbo oziroma okolje. Izboljšave na področju družbene odgovornosti so namreč sestavni del kriterijev, ki jih upoštevamo pri obravnavi posameznih predlogov.

Zaposlovanje je v letu 2016 potekalo v skladu z letnim načrtom zaposlovanja in usmeritvami Akcijske strategije, ki temeljijo predvsem na prilagajanju zaposlovanja razvoju novih produktov, zaposlovanju strokovnjakov s specifičnimi znanji in izkušnjami ter zadržanju sposobnih in perspektivnih kadrov v banki. Banka že vrsto let ustvarja nova delovna mesta v skladu z vedno bolj kompleksnimi potrebami svojega poslovnega modela in s svojim razvojem odpira možnosti za zaposlovanje.

V SID banki je namenjena posebna pozornost področju razvoja zaposlenih. S tem si SID banka prizadeva zadržati izobrazbeno in kvalifikacijsko strukturo primerno razvitosti in strateškim ciljem banke. Stimulativni sistem nagrajevanja dodatno prispeva k učinkovitemu prilagajanju zaposlenih spremembam in izzivom v organizaciji in okolju ter zagotavljanju zaposlenim dovolj stimulativno delovno okolje, ki jim bo tudi v prihodnje ponujalo dovolj strokovnih izzivov. Del dolgoročnega vlaganja v zagotavljanje kakovostne strukture je tudi sistem kompetenc za posamezna delovna mesta v okviru kompleksne funkcijske strukture SID banke kot razvojne banke.

Z zaposlenimi so bili opravljeni letni razvojni razgovori za ugotavljanje realizacije zastavljenih ciljev. Letni razvojni razgovori so osnova za oceno razvojnega potenciala posameznika, opredelitev ključnih kadrov ter izdelavo letnega načrta izobraževanja. Banka lahko s tem pravočasno zazna potrebe po novih znanjih ter lažje načrtuje ciljno usposabljanje in izobraževanje tako za posameznike kot skupine zaposlenih.

V letu 2016 je zaposlovanje potekalo skladno z letnim načrtom zaposlovanja in usmeritvami akcijske strategije, ki temeljijo predvsem na prilagajanju zaposlovanja rasti obsega poslovanja in razvoju novih produktov, zaposlovanju strokovnjakov s specifičnimi znanji in izkušnjami ter zadržanju sposobnih in perspektivnih kadrov v banki. V letu 2016 se je v SID banki na novo zaposlilo 15 sodelavcev, pretežno kot nadomestitve sodelavcev, ki so se upokojili ali našli nove izzive izven banke, deloma pa kot odgovor na potrebe in izzive, ki jih narekujejo nove naloge in pričakovanja deležnikov. Konec leta je bilo v banki 162 zaposlenih, od tega 108 žensk in 54 moških, povprečno število zaposlenih v letu 2016 je bilo 161.

Tabela 41: Struktura zaposlenih po stopnji izobrazbe na dan 31.12.2016

Stopnja izobrazbe	SID banka		Skupina SID banka	
	število	delež v %	število	delež v %
5 in manj	13	8,0	30	10,8
6/1	10	6,2	23	8,3
6/2	33	20,4	52	18,8
7	85	52,5	140	50,5
8/1	16	9,9	27	9,7
8/2	5	3,1	5	1,8
Skupaj	162	100	277	100

Glede na to, da se SID banka ukvarja predvsem s finančnimi storitvami, med drugim na nekaterih specifičnih področjih, so človeški viri njen ključni resurs, njihov razvoj pa ključni faktor nadaljnega razvoja oziroma obstoja banke. Zaradi tega si banka prizadeva za napredek in sistematično strokovno izobraževanje ter izpopolnjevanje sodelavcev in skrbi za posredovanje znanj in izkušenj med njimi.

Ena od usmeritev Akcijske strategije SID banke je tudi spodbujanje pridobivanja potrebnih znanj in veščin ter njihov prenos v prakso. V letu 2016 se je različnih oblik izobraževanja udeležilo 99 % zaposlenih, kar je več kot v letu 2015. Velik poudarek se posveča tudi internemu prenosu novopridobljenih znanj in evalvaciji izobraževanja.

Pri izplačevanju plač in drugih sredstev za zaposlene se upoštevata veljavna zakonodaja in bančna kolektivna pogodba, medtem ko nagrajevanje uspešnosti in napredovanja ureja podjetniška kolektivna pogodba. Posebej je nagrajevano projektno delo, ki hkrati predstavlja osnovo za doseganje razvoja posameznikov in timskega dela oziroma sodelovanja. S sistemom nagrajevanja in napredovanja želi banka nagraditi in motivirati sposobne kadre in z njimi realizirati ambiciozno zastavljene poslovne načrte.

ZAKLJUČEK

SID banka je tudi v letu 2016 **dosegla načrtovane operativne in strateške cilje ter se izkazala z zagotavljanjem finančne vzdržnosti svojega poslovanja**. S prilagajanjem svojih aktivnosti je prispevala svoj delež k ublažitvi neugodnih razmer na segmentih financiranja, kjer obstajajo tržne vrzeli in nezadostna poslovnih bank.

SID banka je v letih krize povečala tržni delež s 3% na skoraj 10%, še bolj pa pri kreditih gospodarstvu, in s tem dosegla zelo visok delež v finančnem sistemu v primerjavi z razvojnimi bankami EU. Pri tem ne gre pozabiti, da je SID banka pridobila bančno licenco šele konec 2007, zakonske podlage za izvajanje razvojnih aktivnosti in prva javna pooblastila pa so stopile v veljavo v septembru 2008. Je tudi kot ena redkih bank vseskozi poslovala pozitivno, kljub večkratnemu povečanju aktivnosti v krizi. V dobrih petih letih je tako prehodno postala celo druga banka po kreditiranju gospodarstva ter tretja po kapitalu in bilančni vsoti. Tako poudarjena vloga sicer za razvojno banko v normalnih makro-finančnih okoliščinah ni potrebna. Izboljšanje makro-finančnih razmer in konsolidacije v bančnem sistemu, ki smo jim od leta 2014, bodo postopoma pripeljali do vedno večje osredotočenosti SID banke na razvojne aktivnosti.

Odločitev posameznih držav o ustanovitvi ali krepitvi osrednje razvojne institucije kot posebne veje finančnega sektorja se je v zadnjih letih v praksi izkazala za zelo učinkovito. **Med ustanovami v slovenskem javno spodbujevalnem sistemu je SID banka v veliki prednosti glede dometa finančnih možnosti in visoke kapitalsko ustreznostjo**. Druge javno-spodbujevalne ustanove ne gre razumeti kot konkurente SID banki, saj so vzpostavljene z drugačnimi nameni, v principu komplementarnimi. Nobena od drugih ustanov ni banka in zato delujejo po drugih načelih, mnoge se financirajo neposredno iz državnega proračuna, imajo tudi opazno manjše obsege delovanja, ipd. Zato **primerjave različnih javno-spodbujevalnih institucij odsevajo tudi razlike med uporabo povratnih in nepovratnih sredstev za spodbujanje javnih interesov**.

PRISPEVEK SID BANKE K STABILNOSTI SLOVENSKEGA FINANČNEGA SISTEMA

Razvojne banke delujejo v dopolnilni vlogi akterjem, ki delujejo na tržni osnovi, torej na področju tržnih vrzeli. Ker so tržne vrzeli v osnovi pro-ciklične narave, je narava delovanja razvojne banke sama po sebi proti-ciklična, stabilizacijska.

V pogojih izrazite gospodarske krize se bančni sistem praviloma ne more izogniti realizaciji sistemskih tveganj. Finančna stabilnost je torej odločilno so-odvisna od makroekonomske stabilnosti, mora biti v ospredju zagotavljanja finančne stabilnosti ustroj dejavnikov proti-ciklične politike. Proticiklična politika (1) idealno preprečuje nastajanje pregrevanja gospodarstva in nastajanje makroekonomskih neravnovesij, zato ne sledi razlog za nastanek kriznih razmer in (2) s spodbujanjem v krizi preprečuje njeno dolgotrajnost, s tem pa preprečuje realizacijo sistemskih tveganj v finančnem sistemu.

Proticiklična makroekonomska politika načeloma deluje na pomanjkanje ali preseganje povpraševanja na ravni celotnega gospodarstva, zato lahko (morajo!) k proticiklični politiki prispevati vsi dejavniki, ki lahko na makroekonomsko relevanten način vplivajo na agregatno povpraševanje:

- *denarna politika (v domeni ECB, prispeva v primeru usklajenosti slovenskega gospodarskega*

cikla s ciklom evrskega območja),

- *makroprudenčna politika BS,*
- *proti-ciklična fiskalna politika, v domeni MF,*
- *prilagajanje aktivnosti razvojne banke (obseg in ciljna usmerjenost),*
- *poraba evropskih kohezijskih sredstev,...*

SID banka, edina ustanova v SJSS ki lahko dosega vidne makroekonomske učinke (naslednja ustanova SJSS je okoli 10-krat manjša po bilančni vsoti). Povečanje kreditiranja z 1,2 mrd na 3,75 mrd EUR v krizi pomeni učinek na aktivnost med 2 do 3% BDP po sistemu multiplikatorjev, enako po internih ocenah ki temeljijo na produkcijski funkciji. Ta prostor je zadosti močan za prispevek SID banke k makrofinančni stabilnosti. Prilagajanje bilance SID banke torej lahko služi kot močan dejavnik glajenja gospodarskega cikla v Sloveniji, ne pa sam po sebi zadosten.

SID banka je aktivno iskala in razvijala inovativna in spreminjajočim se potrebam prilagojena orodja ter tako **delovala dopolnilno, hkrati pa spodbujevalno na preostali del finančnega sistema.** To je dokazala z vrsto novih programov in finančnih instrumentov, še posebej v krizi, na katero se je odzivala z različnimi orodji, ki so bili izbrani v skladu z značilnostmi posamezne faze krize in njenimi pojavnimi oblikami. V času od ustanovitve, ki ga je zaznamovala predvsem gospodarska in finančna kriza, je namreč SID banka zagotovila zanesljivost v svojem poslovanju in **vpetost v mednarodni prostor, kjer je pridobivala finančne vire za svojo aktivnost in zgled za prilagajanje svojih storitev v dobrih praksah najuspešnejših razvojnih bank EU.** Kritike, ki jih je včasih deležna banka, včasih upravičeno, včasih pa tudi zaradi pomanjkanja razumevanja omejitev, ki jih prinaša vloga razvojne banke.

Pri pripravi kazalnikov uspešnosti delovanja razvojne banke se SID banka osredotoča na evropske principe delovanja in se zgleduje po dobrih praksah EU. Pri tem stremi k zagotavljanju pogojev za finančno stabilno in samovzdržno delovanje, v skladu z uveljavljenim pojmovanjem razvojnega bančništva. SID banka, kot nacionalna razvojna in izvozna banka deluje na podoben način kot tuje podobne ustanove, katerih delovanje je strogo regulirano, SID banka pa je ena najbolj nadziranih inštitucij v Sloveniji.

Kljub prilagoditvam, ki jih vodi SID banka sama pri osnovanju lastnih aktivnosti, pa na ravni optimizacije celotnega javno-spodbujevalnega sistema ostajajo potrebne določene spremembe sistemske narave. Slovenski **javno-spodbujevalni sistem je še vedno organiziran na način, ki mu onemogoča doseganje optimalnih rezultatov z vidika družbene koristnosti:**

- Sistem je razdrobljen in nezadostno nekoordiniran ter temelji na »paralelnem« namesto »dopolnilnem« principu,
- prekrivanje instrumentov različnih ustanov (samo po sebi neproblematično v kolikor obstajajo tržne vrzeli v zadosti velikem obsegu) povzroča nepotrebno konkurenco, ki privaja do neučinkovite rabe javnih sredstev (nepotrebna uporaba subvencioniranja za doseganje »uspešnosti plasiranja« sredstev),
- prepogost princip razpisov namesto predvidljive stalne ponudbe,

- ne nujno optimiziran sistem alociranja glede na slovenske potrebe - največkrat se uporablja kar ciljne segmente, ki jih definira EK glede na potrebe v EU, in instrumente, ki jih v ta namen pripravlja skupina EIB/EIF,
- nedorečeno načrtovanje in merjenje učinkov, s tem pa dejansko tudi nepreglednost rezultatov sistema.

Za uspešen trajnostni razvoj RS je glede na navedeno potrebno nujno postaviti temelje za dolgoročno oblikovanje zadostne lastne akumulacije razvojnih sredstev.

Tako akumulacijo bi omogočilo preoblikovanje slovenskega javno-spodbujevalnega sistema v smeri ukrepov finančnega inženiringa na podlagi povratnih sredstev, programov, ki jih je že razvila SID banka. Samo tako bo mogoče oblikovati trajnostni model financiranja gospodarstva in hkrati vzdržno javno financiranje razvoja. **V tej smeri že potekajo priprave v okviru Službe vlade za razvoj in kohezijsko politiko, ki si prizadeva vzpostaviti z delom kohezijskih sredstev t.i. sklad skladov na osnovi finančnega inženiringa.**

NUJNOST ODMIKA OD NEPOVRATNIH K POVRATNIM STREDETVOM FINANCIRANJA

Uporaba nepovratnih sredstev, kjer se cilje lahko doseže s povratnimi, napeljuje k neustreznim podjetniškim spodbudam in negospodarni porabi javnih sredstev. *Nepovratna sredstva delujejo kot kapital brez dividend, s tem pa povzročajo tveganje, da podjetja namenjajo premalo navora v dolgoročno vzdržno povečevanje svoje konkurenčnosti, stroškovne učinkovitosti in prilagajanje svojih poslovnih modelov. Podjetja precej manj silijo k potrebnim racionalizacijam poslovnih procesov, tržni presoji projektov in vzpostavitvi poslovnih modelov, ki zagotavljajo trajen denarni tok in dodano vrednost. Nepovratna sredstva so sicer lahko v nekaterih primerih subvencije tudi ustrezen instrument (npr. ko gre za družbeno koristne aktivnosti, ki na trgu ne bi mogle ustvarjati dobička), vendar morajo biti podvržene ustreznim mehanizmom in kriterijem za njihovo dodeljevanje.*

*V razmerah, ki terjajo kar se da učinkovito uporabo razpoložljivih javnih sredstev se zdi potrebna prevetritev dodeljevanja subvencij. Kjer je to mogoče, je nujno doseči njihovo **zmanjševanje v prid zmanjševanja javnofinančnega primanjkljaja, zniževanja fiskalnih obremenitev gospodarstva ali prispevka sredstev v produkte finančnega inženiringa.** S tem zadnjim je moč bistveno spodbuditi naraščanje obsega povratnih sredstev financiranja z instrumenti prilagojenimi neustreznemu delovanju finančnega sistema. Uspešno poslovanje skladov finančnega inženiringa SID banke in MGRT, postopno vzpostavljenih po letu 2011, izkazuje **zelo pozitivne izkušnje, pri čemer je treba upoštevati naslednje elemente:***

- 1. Za razvoj teh instrumentov bo potrebno veliko truda.*** *S pomočjo procesa njihove standardizacije, se v naslednji finančni perspektivi EU pričakuje uvedbo številnih standardiziranih produktov finančnega inženiringa.*
- 2. Finančni instrumenti, ki so v osnovi oblikovani v smeri delnega ali popolnega povračila sredstev, imajo po svoji naravi (bistveno) **nižjo intenziteto rabe javnih sredstev kot***

nepovratne pomoči.

3. **Finančni instrumenti so podlaga za vzpostavitev obnovljivih posojilnih skladov (revolving funds), ki lahko zagotovijo trajne zmogljivosti za intervencijo preko časovnega okvirja posameznega evropskega strukturnega sklada.**⁴⁹
4. **Povratni skladi finančnega inženiringa zagotavljajo stabilnost in predvidljivost ustrezne ponudbe financiranja javno-spodbujevalnega sistema.**
5. **S finančnimi instrumenti dosežemo finančni vzvod javnih sredstev.** Tako z vidika ponovne uporabe obnovljivih skladov skozi čas, kot z vidika privabljanja financiranj izven proračuna k skupnemu investiranju, do katerega drugače ne bi prišlo. Zasnova finančnih instrumentov namreč omogoča ustrezno obvladovanje tveganj (garancije, poroštva), riziko apetita (izboljšanje bonitete naložbe/listinjenje, kritje prve izgube) ali trajnostno financiranje (subvencioniranje obresti, kombiniranje posojila in nepovratne pomoči). Poleg tega uporaba finančnih instrumentov znižuje in ne povečuje breme kontrole porabe sredstev.
6. **Finančni instrumenti lahko dosežejo višjo alokacijsko učinkovitost kot nepovratne subvencije,** ker sama obveznost delnega ali polnega vračila pogojuje ustreznost in dolgoročno finančno vzdržnost poslovnih modelov prejemnikov sredstev.

Z vidika prednosti razvojnih sredstev povratne narave bi lahko dodali še preprečevanje t.i. »**sindroma odvisnosti**«, ko redni prejemnik razvije poslovni model, katerega uspešnost temelji na vedno novemu dotoku nepovratnih sredstev in ne na razvoju konkurenčnih prednosti. Manjše so tudi možnosti zlorabe sredstev in vpliv na izkrivljanje konkurence, ki nemalokrat nastaja pri nepovratnih sredstvih zaradi umetnega ohranjanja sicer neučinkovitih prejemnikov na trgu, doseganja »neupravičenih dobičkov«, ohranjanja tržnih deležev s pomočjo takih sredstev (nižanje cen na račun pridobljenih nepovratnih sredstev), ipd.

Smernice za optimiranje slovenskega razvojno-spodbujevalnega sistema bi bilo smiselno utemeljiti na naslednjih ugotovitvah:

1. Zaradi omejenih proračunskih sredstev je potrebna kar se da produktivna uporaba razpoložljivih sredstev EKP. To pomeni prednost za povratne oblike in multiplikacija sredstev z viri izven proračuna ter zaradi povratne narave sredstev možnost za izgradnjo trajnih skladov razvojnih sredstev.
2. Instrumenti, ki temeljijo na subvencijah obrestne mere, za enak obseg končnega financiranja potencialno dokončno porabijo mnogokratnik proračunskih sredstev v primerjavi z instrumenti na podlagi finančnega inženiringa. **V splošnem so subvencije večinoma težko opravičljive ali nesmiselne, ko gre za spodbujanje dejavnosti ki delujejo v tržnih okvirih. Zato morajo subvencije biti omejene na segmente aktivnosti z dokazanimi eksternalijami,** to je družbenimi cilji in učinki, ki jih podjetja sama ne bi zasledovala. **Tu so subvencije lahko celo nujne** za doseganje družbenih in razvojnih ciljev, saj jih zasebni sektor brez subvencij ne bi izvajal.

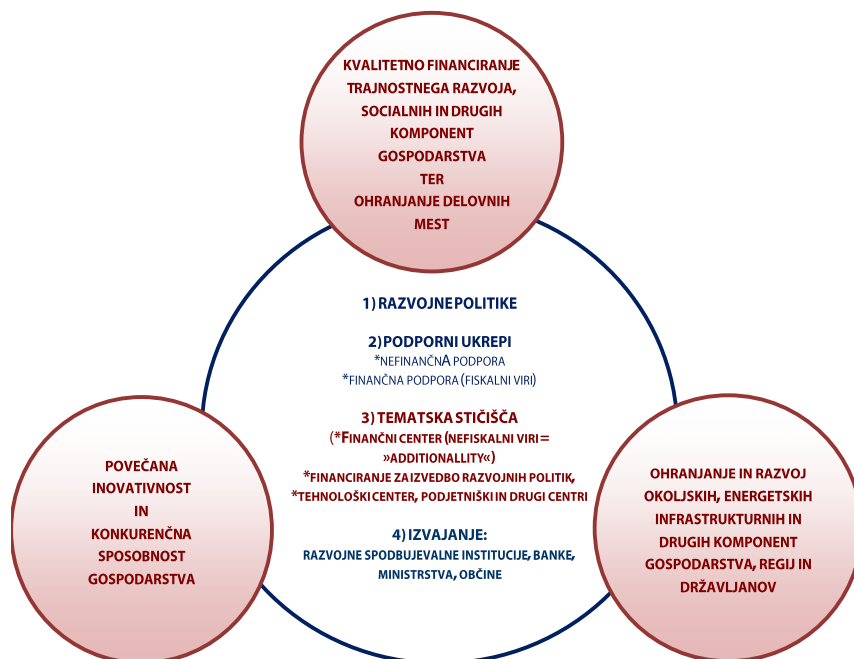
⁴⁹ Zelo značilen v tem pogledu je primer Marshallovega plana, katerega namen je bil kontinuirana podpora sektorju MSP po drugi svetovni vojni. Nemška razvojna banka KfW tako še vedno, po več kot 60-ih letih, uporablja nekaj teh sredstev. Tako multiplicirani učinki so v primerjavi z učinki nepovratnih sredstev enormni.

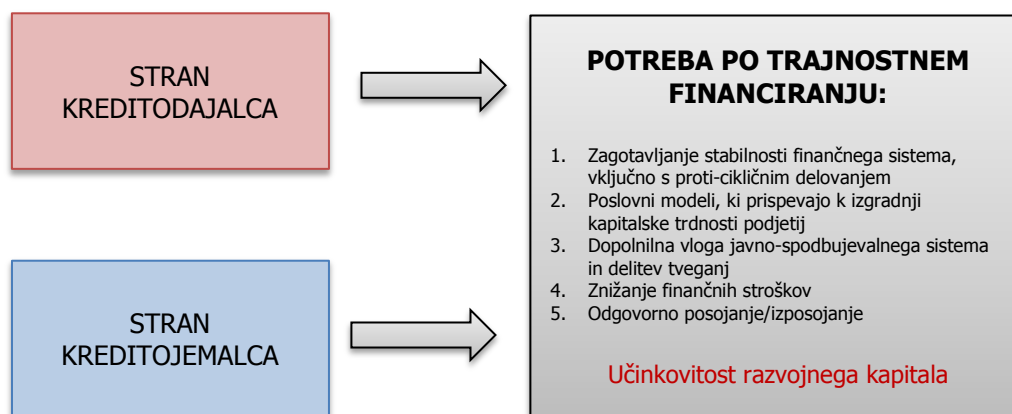
3. Potrebno se je osredotočiti zgolj na ponudbo produktov, dopolnilnih in komplementarnih tistim ki jih ponujajo komercialne banke.
4. **Izkoristiti je smiselno številne povezovalne možnosti, ki jih ima SID banka,** tako v javno-spodbujevalnem sistemu, kot medbančnem domačem okolju, gospodarstvu, s tujimi multilateralnimi in nacionalnimi razvojnimi bankami ter tujimi finančnimi trgi, in interaktivno z vsemi navedenimi. S tem bi **racionalizirali delovanje trenutno razdrobljenega in slabo koordiniranega javno-spodbujevalnega sistema.** Velik potencial povezovalne vloge SID banke v javno-spodbujevalnem sistemu bi bilo lahko tudi izvajanje centraliziranega zadolževanja oziroma prenosa tujih razvojnih sredstev v slovenski gospodarski prostor.

Koncepti finančnega inženiringa v praksi še vedno uveljavljajo prepočasi, čeprav so priznane njihove prednosti, vzvodi in multiplikativni učinki, tudi z vidika boljšega črpanja sredstev evropskega proračuna. Model razvojnega financiranja, temelječ na nepovratnih sredstvih je preživet na sistemski ravni in bi ga bilo smiselno uporabljati le na segmentih, kjer spodbude na osnovi zgolj povratnih sredstev ne zadostujejo pri doseganju ustreznih učinkov državnih politik. Žal so se tudi v letu 2016 v nekaterih ustanovah javno-spodbujevalnega sistema še vedno uveljavljali programi na osnovi subvencij, tudi te subvencije niso smiselne družbenih ali ekonomskih potreb ali učinkovitosti rabe javnih sredstev.

Napredne evropske države so se zmanjšanju proračunskih razvojnih sredstev že prilagodile, upošteva pa ga tudi **nova evropska finančna perspektiva s pospešenim uvajanjem konceptov kombiniranja predvsem povratnih sredstev, javnega (proračunskega) in zasebnega izvora.** Države, ki pa ne bodo izboljševale svoje konkurenčnosti skozi optimalno uporabo razpoložljivih finančnih sredstev države, bodo izpostavljene dodatnim tveganjem in bodo bistveno bolj ranljive v primeru neugodnih makroekonomskih gibanj.

Slika 67: Financiranje prihodnjega razvoja Slovenije

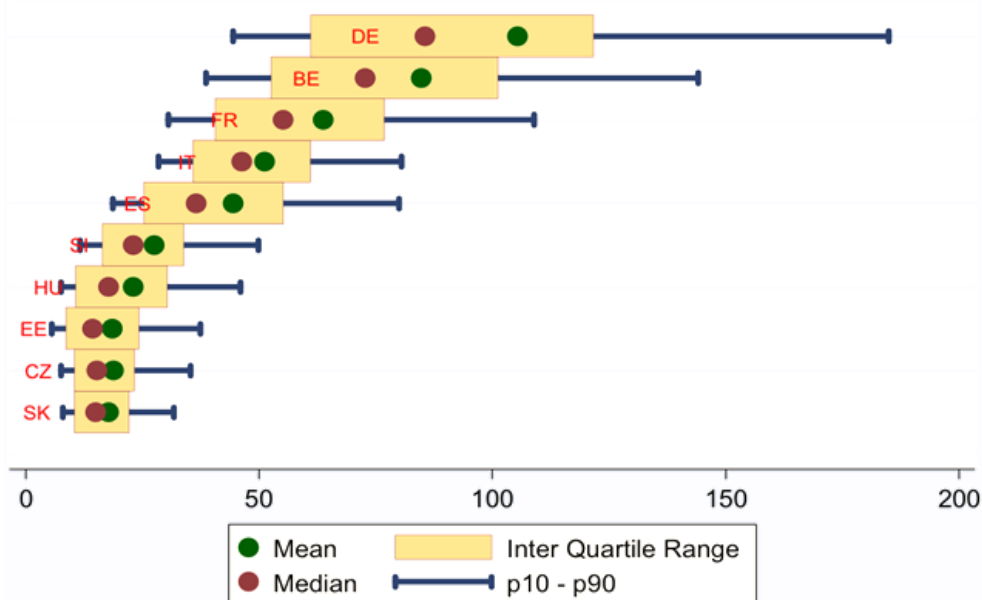

Vir: SID banka

Podobno podvrženi potrebni prevetritvi so tudi poslovni modeli podjetij, ki bodo morali v prihodnosti temeljiti na trajnejših osnovah, z inovativnostjo in razvojno učinkovitostjo v ospredju, pospešenim vlaganjem v znanje in tehnološko prenovo, ipd. **Nov razvojni model bo moral temeljiti na reindustrializaciji**, ki lahko prispeva k ustvarjanju novih delovnih mest, konkurenčnosti prek povečevanja produktivnosti. Upoštevati bo potrebno tudi transformacijo gospodarstva v zadnji krizi in dati poudarek predvsem na mala inovativna podjetja, ki bodo zmogla izkoristiti tržne niše in se podati na podjetniško pot rasti in internacionalizacije.

Slika 68: Povprečje, mediana in razpon produktivnosti podjetij po državah EU

Vir: Compnet, Evrosistem. Podatki so nominalni, torej niso popolnoma primerljivi zaradi razlike v ravni cen in kupni moči.

Javno-spodbujevalni sistem financiranja mora svojo aktivnost usmerjati kamor obstajajo največje rezerve za gospodarsko rast, produktivnost in dodano vrednost. Kot kažejo raziskave, tu na primer raziskava v okviru Evrosistema, se produktivnost močno razlikuje med podjetji. Podjetja v Sloveniji večinoma močno zaostajajo po produktivnosti, so pa tudi taka, ki so po produktivnosti že primerljiva z bolj razvitimi državami. Alokacija

resursov, tudi finančnih, v rast podjetij z visoko produktivnostjo torej predstavlja znaten potencial gospodarske rasti v Sloveniji. Dolgoročni prispevek javno-spodbujevalnega sistema k razvoju Slovenije bo torej odvisen od njihovega uspeha pri **razpoznavanju potencialov rasti produktivnosti na ravni financiranja podjetij**, in oblikovanja finančnih instrumentov, ki bodo spodbujale k ustreznemu prilagajanju podjetniških poslovnih modelov.

SID banka s tega vidika išče najboljši način, da postane osrednji finančni steber tudi v novem razvojnem modelu Slovenije. V tej viziji imajo svoje mesto zagotovo elementi kot npr. celovitost razvojnih in izvoznih podpornih instrumentov, dosegljivih na enem mestu, koncept odgovornega in trajnostnega, tudi samovzdržnega posojanja, združevanje različnih oblik in virov (v kriznem in po-kriznem obdobju še posebej) redkih sredstev, povečanje učinkovitosti nepovratnih fiskalnih sredstev, podpiranje zdravega in prožnega dela gospodarstva z nadpovprečnimi razvojnimi potenciali. Podobno velja za okoljske in socialne komponente trajnostnega razvoja države. Pri tem upošteva spremembe regulative in okvirje nove vloge razvojnih bank, ki jih postavlja gospodarsko-finančno in institucionalno okolje. Hkrati **bo SID banka tudi v prihodnje ohranjala pripravljenost na ponovno povečano interventno oziroma proti-ciklično vlogo, v kolikor bi prišlo do takih potreb ob morebitnem ponovnem nastopu kriznih razmer.**

* * *

SID banka stremi k neprestanemu prilagajanju aktivnosti in produktov za čim učinkovitejše izvajanje svojega poslanstva. S svojimi storitvami sledi podjetjem tako rekoč v vse države, kamor izvažajo, še posebej v JVE, hkrati pa skrbi za ustrezno regionalno razpršenost svojih produktov oziroma kreditnih in drugih sredstev. Uspešnost SID banke je predvsem rezultat strokovne usposobljenosti ter zavzetosti in energije, ki smo jo vsak dan pripravljene vložiti zaposleni.

Bistvo prihodnjega delovanja SID banke z vidika izvrševanja danih javnih pooblastil, upoštevajoč tudi splošen razvoj in vlogo razvojnih bank v prihodnje, bo torej predvsem dolgoročno spodbujanje in povezovanje na naslednjih glavnih področjih:

- Povečevanje inovativnosti, s posebno pozornostjo prenosu znanja v gospodarstvo v naslednjem obdobju in cilje, ki bodo najbolj pripomogli k rasti novim delovnim mestom in konkurenčnim sposobnostim slovenskega gospodarstva,
- Učinkovito ohranjanje in razvoj okoljskih, energetskih, infrastrukturnih in drugih komponent,
- Zagotavljanje učinkovitega in kvalitetnega financiranja trajnostnega razvoja.

Pomemben element nadaljnega uspešnega razvoja SID banke bo glede na nove paradigme odzivanje na te velike spremembe. Toda to je poslanstvo spodbujevalno razvojnih inštitucij. Kot prikazuje pričujoče Poročilo, **SID banka k doseganju svojih strateških ciljev pristopa s konkretnimi koraki, ki se kažejo v vsakoletnem širjenju programov in aktivnosti:**

- Že v letu 2015 je SID banka poleg prevetritve in razvoja novih skladov finančnega inženiringa postala tudi **nacionalno vozlišče za svetovanje projektom v okviru EFSI** oz. Junckerjevega sklada.
- Na področju Evropske kohezijske politike je SID banka pripravljena prevzeti osrednjo vlogo **pri oblikovanju in upravljanju sklada skladov za posredovanje kohezijskih sredstev**.
- Na področju ekonomske in razvojne politike pa to pomeni postopno nadgradnjo kompetenc v smeri dveh »centrov odličnosti«, kjer bi SID igrala vodilno strokovno in svetovalno vlogo na nacionalni ravni: prvi bi povezoval znanja glede **ocenjevanja tržnih in razvojnih vrzeli** v povezavi z makro-finančnimi razmerami, ki so nujna za usmerjanje aktivnosti in prilagajanja ponudbe javno-spodbujevalnega sistema.
- Drugi »center odličnosti« vodi k oblikovanju centra za ocenjevanje ekonomske upravičenosti in finančne vzdržnosti projektov, tudi velikih infrastrukturnih projektov. V trenutku, ko nastaja to gradivo je že jasno izražena želja na ravni pristojnih ministrstev, da SID banka vzpostavi tudi t.i. **investicijsko pisarno**, kjer bi potekala ekonomska in finančna presoja vseh večjih državnih investicijskih projektov.

V naslednjih letih pred SID banko zagotovo stojijo novi izzivi, in priložnost, da banka ponovno pokaže vse svoje prednosti in sposobnosti, zlasti pa odgovornost za trajnostni razvoj slovenskega gospodarstva. Zadnji pozitivni trendi na gospodarskem področju so obetajoči in lahko pomagajo pri zagonu investicijskega cikla kot tipičnega področja dela razvojne banke. Tudi zato bodo razvojne banke zadržale svojo okrepljeno vlogo, večina držav pa jih bo zaradi njihovega pomena v smislu inštrumenta gospodarske politike še naprej podpirala. **Vizijo SID banke bo težko uresničiti v obsegu, ki bi prinašal največje družbene koristi, če država naštetih potencialov ne izkoristi oziroma ne podpre SID banke** v tej smeri.

PRILOGA:

- Mnenje Komisije za pospeševanje mednarodne menjave k Poročilu o poslovanju pooblaščne institucije v letu 2016 na področjih, ki so predmet urejanja ZZFMGP (besedilo poročila je enako točki VII. tega poročila)

MNENJE KOMISIJE ZA POSPEŠEVANJE MEDNARODNE MENJAVE K POROČILU O POSLOVANJU POOBLAŠČENE INSTITUCIJE V LETU 2016 NA PODROČJIH, KI SO PREDMET UREJANJA ZZFMGP

V skladu z Zakonom o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (v nadaljevanju: ZZFMGP) je Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju: Vlada) imenovala Komisijo za pospeševanje mednarodne menjave (v nadaljevanju: Komisija), s sledečimi cilji in nalogami:

- koordinacija delovanja pristojnih državnih in drugih organov ter institucij pri izvajanju ZZFMGP in delovanju sistema zavarovanja in financiranja mednarodnih gospodarskih poslov v Republiki Sloveniji,
- učinkovito izvajanje zavarovanja in financiranja poslov mednarodne trgovine in investicij.

Naloge in pristojnosti Komisije so podrobneje opredeljene v 14. členu ZZFMGP. Poleg dajanja soglasij k splošnim pogojem zavarovanja pred netržnimi tveganji, politikam zavarovanja v posameznih državah in cenikom, Komisija tudi redno spremlja poslovanje pooblaščenih institucij in daje mnenje k poročilom o njenem poslovanju.

Komisija navedene zakonske pristojnosti izvaja na svojih rednih in dopisnih sejah. V letu 2016 je bilo realiziranih šest rednih in šestnajst dopisnih sej.

Pregled aktivnosti

V letu 2016 je imela Komisija največkrat na dnevnem redu svojih sej tematiko s področja pozavarovanja kratkoročnih terjatev. Redno je obravnavala predloge za podaljšanje veljavnosti oziroma povišanje ali znižanje limitov izpostavljenosti do ruskih, ukrajinskih, beloruskih, srbskih, črnogorskih in bosanskih kupcev, ki so običajno zahtevali hitro reakcijo pooblaščenih institucij in njenih organov za sprejem pravočasne odločitve. Ob odobranju posameznih limitov so se tekoče obravnavala tudi deželna tveganja držav, še posebej Rusije in Ukrajine, ki sodita med najpomembnejše trge za slovenske izvoznike in kjer beleži pooblaščenih institucija najvišjo izpostavljenost. V tem okviru so se obravnavala tudi tveganja posameznih držav v Afriki in na Bližnjem vzhodu, ki bi lahko postala potencialno novi trg za slovenska podjetja npr. Egipt, Senegal, Ekvatorialna Gvineja in predvsem Iran.

Upošteva se da je večina izvozne prodaje slovenskih proizvodov realizirana s kratko ročnostjo, je zelo pomembno zagotoviti ustrezna zavarovalna kritja za kratkoročne rizike za tiste trge, kamor prodajajo slovenska podjetja. SID banka pozavaruje rizike do kupcev iz držav, ki so nemarketabilne, kar pomeni da jih komercialni zavarovalni trg ne zavaruje, zato je potrebno še posebej pazljivo upravljati s temi riziki. Iz tega razloga je Komisija obravnavala celovito predstavitev primarnega zavarovatelja, predvsem pa možnih principov pozavarovanja oziroma zavarovanja, da se doseže maksimalne narodno gospodarske učinke. Na osnovi zaključkov obravnave je bila pripravljena pozavarovalna pogodba s primarno zavarovalnico, ki jo je Komisija za pospeševanje mednarodne menjave obravnavala in potrdila.

Veliko pozornost je Komisija namenila urejanju dokumentarnih podlag, ki opredeljujejo interna pravila poslovanja pooblaščenih institucij. V tem okviru je najprej opravila strateško diskusijo o aktualnem makro ekonomskem položaju slovenskega gospodarstva in globalnih trendih, o vlogi pooblaščenih institucij in ustreznosti njenih produktov. Zatem je obravnavala in potrdila prenovljen cenik za zavarovanje garancij, posebej se je osredotočila na poslovno politiko zavarovanja, ki jo je prav tako obravnavala in potrdila, zatem pa še na program za zavarovanje investicij.

V letu 2016 je bilo izplačanih malo novih škod. Komisija je tekoče spremljala vrednostna gibanja potencialnih škod in škod v obravnavi. Prav tako se je redno seznanjala z regresnimi postopki zavarovanih poslov za škode, ki jih je pooblaščenih institucija plačala v preteklih letih.

Komisija je tekoče obravnavala gradiva v zvezi s stanjem varnostnih rezerv in ugotavljala njihovo ustreznost upoštevanje izpostavljenost in nove posle pooblaščenih institucije. Na osnovi tržnih trendov je ugotovila, da se tržne silnice slovenskih podjetij vse bolj pomikajo proti trgom, kjer do sedaj niso bila prisotna. Ker so ti trgi bolj rizični je vztrajala, da je pooblaščenih institucija pripravila ustrezno politiko upravljanja tveganj.

Na sejah Komisije se je odločalo tudi o spremembi zavarovalnih pogojev za obstoječe posle, kjer je ob upoštevanju spremenjenih tržnih razmer sledila potrebam zavarovancev. Odločala je o podaljšanju roka odplačila za posel na Hrvaškem, soglašala je k spremenjenim varščinam za izvedbo poslov v Belorusiji, soglašala k znižanju premijskih stopenj za posle na Hrvaškem in v BiH.

Pretežni del svojih obravnav je Komisija namenila individualnim poslom, ki jih je poglobljeno proučila in s konstruktivnim pristopom prispevala, da je institucija v največji meri sledila svojemu poslanstvu ter tako z zavarovanjem nemarketabilnih tveganj omogočila realizacijo izvoznih poslov slovenskih podjetij.

V okviru aktualnih poslov je Komisija obravnavala in potrjevala izvozne aktivnosti slovenskih podjetij pri realizaciji projektnih poslov v Rusiji, Indiji, Črni gori, Bosni in Hercegovini, Združenih državah Amerike, Srbije in Saudske Arabije ter Omana. Seznanjala se je tudi s potencialnimi posli velikih dimenzij slovenskih izvoznikov v Egiptu, Belorusiji in Ukrajini ter izražala svojo podporo oziroma eventualne pomisleke.

Nadalje je obravnavala tudi vlogo pooblaščenih institucije v organih Evropske unije v Bruslju in OECD v Parizu. Soglašala je, da pooblaščenih institucija prevzame vodilno vlogo pri pokrivanju EU delovne skupine za izvozne kredite in garancije ter da se redno udeležuje sej OECD delovne skupine za izvozne kredite in zavarovanje kreditov.

V okviru svojih zakonskih pooblastil je Komisija med letom obravnavala tudi več poročil interventne skupine vezanih na posamezne tvegane države, pri čemer je politiko zavarovanj ter rizične razrede držav prilagajala usmeritvam OECD. Tekoče je preverjala izpolnjevanje sprejetih sklepov, kot tudi realizacijo priporočil Računskega sodišča RS. Prav tako je redno spremljala poslovanje SID banke na področju zavarovanj in dajala ustrezne usmeritve ter naloge z namenom njene krepitve pri spodbujanju izvoznega poslovanja slovenskih podjetij.

Pregled poslovanja pooblaščenih institucije

Poročilo o poslovanju pooblaščenih institucije v letu 2016 na področjih, ki so predmet urejanja ZZFMGP - (po)zavarovanje kratkoročnih in srednjeročnih izvoznih kreditov/terjatev ter zavarovanje investicij pred netržnimi tveganji - prikazuje, da se skupni obseg zavarovanja poslov sicer znižuje, zvišuje pa se obseg srednjeročnih poslov, ki jih je pooblaščenih institucija obravnavala in podprla. Obseg zavarovanih kratkoročnih poslov se zmanjšuje, kar je pripisati večji aktivnosti komercialnih zavarovalnic in komercialnih bank ter njihovi večji pripravljenosti za prevzemanje tveganj. Pooblaščenih institucija se je v 2016 osredotočila na zavarovanje srednjeročnih poslov, kar je prvenstveno vsebina njenega poslanstva in kar odražajo tudi doseženi poslovni rezultati.

Skupni obseg zavarovanih poslov pred netržnimi tveganji se je v letu 2016 v primerjavi z letom prej znižal za 16,4 odstotka na 538,9 milijona EUR. Prvotno je bil plan celo vrednostno bistveno višji, ker je predvideval, da bo pooblaščenih institucija zavarovala vsaj enega od treh velikih poslov v Rusiji, Egiptu in Ekvatorialni Gvineji, ki so bila aktualna v začetku leta. Vsi omenjeni posli so bili kasneje odpovedani.

Spremenjene razmere na kapitalskih trgih so vplivale tudi na aktivnosti komercialnih bank in zavarovalnic, ki so izkazale pri poslih bistveno višjo pripravljenost na prevzemanje tveganj.

Posledično se je pri pooblaščenih institucijah drastično zmanjšal obseg pozavarovanih kratkoročnih terjatev in zavarovanih kratkoročnih garancij ter kreditov.

Z novo dobljenimi srednjeročnimi posli je pooblaščenih institucijah uspela deloma kompenzirati omenjeni izpad zavarovalnega obsega. Zavarovanje srednjeročnih poslov se je v 2016 v primerjavi z letom prej povečalo za 2,6 krat.

Trend zmanjševanja investicij se je nadaljeval tudi v 2016. Vzpodbudno je bilo, da je pooblaščenih institucijah na tem področju uspela po daljšem času zavarovati dva nova posla. Obstajajo pa izboljšani izgledi, da se bodo investicije začele zmerno povečevati oziroma se bodo ponovno začeli novi investicijski ciklusi podjetij.

Število sklenjenih poslov v 2016 je manjše kot leto prej. Vzrok je v bančnih garancijah, ki so jih poslovne banke v preteklih letih pretežno zavarovale pri pooblaščenih institucijah, medtem ko jih v 2016 zaradi spremenjenih tržnih razmer in spremenjenih poslovnih politik niso več.

Konec leta 2016 se je znižala tudi izpostavljenost iz naslova zavarovanih poslov in obljub za državni račun za 5,8 odstotka na 489,0 milijonov EUR, kar je posledica zmanjšanja obsega novih poslov, izteka zavarovalnih polic in predčasnih odpovedi poslov.

Skupni znesek izplačanih škod se je v 2016 v primerjavi z letom prej bistveno znižal in je znašal 0,5 mio EUR, kar je le 7,5 odstotka zneska preteklega leta. Večina zneska predstavlja posel zavarovanja dobaviteljskega kredita do ukrajinskega podjetja, ki ni bilo v stanju poravnati svojih obveznosti. Preostali znesek se nanaša na pozavarovanje kratkoročnih terjatev do kupca iz Ugande in na izplačane stroške izterjav plačanih škod iz preteklih let.

Stanje škod v obravnavi konec leta 2016 znaša 1,3 mio EUR, kar je za 27,3 odstotka manj kot v letu prej. Nanaša se večinoma na preostanek zavarovanega nedelnčarskega posojila in kreditov za pripravo na izvoz oziroma dobaviteljskih kreditov.

Stanje potencialnih škod konec leta 2016 se je v primerjavi s preteklim letom zvišalo za 2,5 krat in znaša 4,5 milijonov EUR. Večji del le-teh izhaja iz pozavarovanja kratkoročnih terjatev.

Znesek regresov v 2016 je znašal 8,6 mio EUR, kar je 30 krat več od zneska, ki je bil realiziran leto prej. Večino zneska se nanaša na posle zavarovanih nedelnčarskih kreditov.

Institucija je v letu 2016 poslovala pozitivno in realizirala presežek prihodkov nad odhodki v višini 12,2 mio EUR (v 2015: presežek odhodkov v višini 1,3 mio EUR). Kumulativen rezultat institucije je pozitiven in znaša 19,9 mio EUR.

Izvozniki iščejo nove trge na Bližnjem vzhodu, v državah bivše Sovjetske zveze, nekateri se poskušajo v Afriki. Poleg diferenciacije prodajnih poti je njihov cilj predvsem realizirati višje zasluge iz prodaje. Zaradi večjega tveganja je na omenjenih trgih manjša koncentracija ponudnikov, zato prevladuje prepričanje, da bo lažje realizirati višje prodajne marže. Področja Rusije in področje bivše Jugoslavije so že tradicionalni izvozni trgi in pričakovanja slovenskih podjetij so, da bodo v naslednjih letih tudi tu povečali svojo prodajno realizacijo.

Nova povpraševanja na omenjenih trgih bo mogoče podpirati le s strukturo zadostnih varnostnih rezerv. Potrebno je upoštevati, da se politične odločitve v državah, ki predstavljajo te trge, sprejemajo nepredvidljivo, zato so pogoste politične nestabilnosti. Dodatna dejstva, da so običajno v teh državah ekonomske strukture nerazvite, da nimajo prave industrijske zgodovine in učinkovitega pravnega sistema, le potrjujejo stališče, da gre za visoko tvegane trge. V tem kontekstu je potrebno posebej omeniti Rusijo, kjer beleži pooblaščenih institucijah veliko izpostavljenost, gospodarsko stanje pa se nezadržno slabša zaradi mednarodnih sankcij in istočasne vpletenosti države v vojni v Ukrajini in v Siriji.

V portfelju realiziranih poslov še vedno prevladujejo kratkoročni posli, vendar se počasi delež srednjeročnih poslov povečuje. Za izvoznike postaja vedno bolj zanimivo zavarovanje neposrednega kreditiranja kupca.

Upošteva je navedene podatke in načelo OECD, da morajo javno podprte izvozno-kreditne sheme na dolgi rok poslovati s pozitivno ničlo, Komisija ugotavlja, da je bila SID banka v preteklem letu upošteva joč okoliščine doma in v svetu v delu poslovanja za državni račun uspešna v zagotavljanju zavarovanja za internacionalizacijo slovenskega gospodarstva.

Geografska koncentracija

V Sloveniji je le omejeno število podjetij, ki so sposobna izvajati investicijske projekte. Konkurenčna so na ozkem nižnjem področju, zaradi česar so močno specializirana v zagotavljanju določenih tehničnih rešitev. Zaradi spleta tržnih okoliščin, organizacijskega znanja in poslovnega okolja so omejena v doseganju dodane vrednosti. To so glavni razlogi, da se geografska izpostavljenost ne spreminja, temveč ostaja praktično nespremenjena.

SID banka spodbuja podjetja, da osvajajo nove trge ter tako diverzificirajo svoje poslovanje, posredno pa tudi izpostavljenost institucije. Pri tem je le omejeno uspešna. Po stanju konec leta 2016 se izpostavljenost v največji meri nanaša na Rusijo in Belorusijo ter na države nekdanje Jugoslavije, predvsem na Srbijo, Hrvaško in BiH.

Komisija na podlagi dosedanjih trendov in strukture gospodarstva ugotavlja, da bo koncentracija tveganj verjetno ostala prisotna tudi v bodoče, da pa je potrebno nadaljevati s prizadevanji za razpršitev tveganj, ne glede na dejstvo, da je drugačne rezultate pričakovati le na dolgi rok. Istočasno poudarja, da obstajajo za naslednja leta izgledi, ki nakazujejo možno realizacijo zavarovanj izvoznih poslov na trgih afriških držav in Bližnjega vzhoda, kar bo vplivalo tudi na strukturo izpostavljenosti.

Glede na negotovo situacijo na trgih držav bivše Sovjetske zveze in na drugih pomembnih trgih slovenskega gospodarstva Komisija meni, da je potrebno nadaljevati z uradno podporo izvoznih poslov na novih in na tradicionalnih trgih slovenskih izvoznikov in investitorjev, skladno s povpraševanjem gospodarstva. Tveganja, ki izhajajo iz izpostavljenosti po obstoječih in novih poslih pa bo pooblaščen institucija pokrivala iz varnostnih rezerv.

Vloga SID banke

Komisija meni, da ima SID banka zelo pomembno vlogo v procesu spodbujanja podjetniškega razvoja, povečevanju konkurenčnosti, internacionalizaciji gospodarstva in naložbah v tujini. Ta vloga je bila zlasti pomembna v času gospodarske krize, saj se brez zavarovanja ne bi realizirali številni posli. To dokazuje tudi relativno visoka (v primerjavi s sorodnimi izvoznimi agencijami) pokritost celotnega izvoza z zavarovanji Skupine SID banka, ki znaša po metodologiji članic Bernske unije 17,7 odstotka, medtem ko pokritost izvoza blaga znaša 22,3 odstotka. Ostale članice Bernske Unije skupaj v povprečju zavarujejo nekaj preko 10 odstotkov skupnega izvoza.

V času ekonomske prosperitete je pričakovati večje povpraševanje po produktih zavarovanj neposrednega srednjeročnega financiranja podjetij. Omenjeni produkt predstavlja za izvoznike konkurenčno orodje za pospeševanje prodaje.

Varnostne rezerve

Pooblaščen institucija je v 2016 z Ministrstvom za finance uskladila poseben pravilnik, ki določa da se ustreznost varnostnih rezerv za pokrivanje tveganj iz obstoječega zavarovalnega portfelja tekoče kvartalno ugotavlja z izračunom VAR modela. Prav tako pravilnik določa tudi mehanizem dopolnjevanja oziroma vračanja sredstev varnostnih rezerv v proračun Republike Slovenije. Izračuni konec leta 2016 kažejo, da le-te zadoščajo za pokrivanje vseh tveganj iz obstoječih

zavarovanih poslov. Prav tako so zadostne, če se realizirajo vsi posli v povpraševanju in se izplačajo vse škode v obravnavi.

Zaključek

V skladu s Poročilom pooblaščenice in obrazložitvijo Komisija ugotavlja, da se poslovanje pooblaščenice na področju zavarovanja v imenu in za račun Republike Slovenije izvaja uspešno in v skladu z ZZFMGP ter pogodbo sklenjeno med SID banko in Ministrstvom za finance RS, zlasti pa s sprejetimi odločitvami ter usmeritvami Komisije.

Franc Stanonik
predsednik
Komisija za pospeševanje mednarodne menjave

